LENİNİZMİN DÜŞMANI TROTSKİZM

lenin`in trotski ile ilgili polemikleri , demeçleri, kongre karar ve tutanakları

yar yayınları

İÇİNDEKİLER

DERLEYENLERDEN 5
LENİN'DEN 15

I. BÖLÜM — Lenin'in 1905 - 1907 Devrimi Hazırlıkları ve Hayata Geçirilmesi Sırasında, RSDİP'nin II. Kongresinde Trotski'nin Oportünist Tutumunu Ortaya Koyması 17
RSDİP'nin II. Kongresi Sırasındaki Söylev ve Konuşmalar, Parti Tüzüğünün Görüşülmesi 18
M. Leibovitch'e Yazılan Bir Mektuptan 22
E. D. Stasova, F. V. Lengnik ve Başkalarına Yazılan Mektuptan 25
Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi İmeretino-Mingrel Komitesine Hitaben Yazılan Mektuptan 26
«Sosyal-Demokrasi ve Geçici Devrimci Hükümet» adlı Yazıdan 28
«Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği» adlı Kitaptan 34
Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi V. Kongresi 42
«Burjuva Partilerine Karşı Tutum» adlı yazıdan ... 44
«Devrimimizde Proleatrya Mücadelesinin Hedefi» adlı Yazıdan 46

II. BÖLÜM — Trotskistlerin 1907 - 1914 Yıllarındaki Bölücü ve Hizipçi Faaliyetleriyle, Partiye Karşı Kurulmuş «Ağustos Bloku»nun İflâsı Hakkında 53
A. M. Gorki'ye Yazılan Bir Mektuptan 55
G. E. Zinovyev'e 56
«Bir Gazetecinin Notları» adlı Eserinden 58
Yu. Yu Marhlevski'ye Mektuptan Aktarma 74
A. M. Gorki'ye 75
«Rusya'da Parti İçi Mücadelenin Tarihi Anlamı» adlı Yazıdan 78
Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin Merkez Komitesi Kuruluna Bir Mektup 92
«Parti İşlerinin Durumu» Başlıklı Yazıdan 100
Hain Yehudacık Trotski'nin Yüzünün Kızarması Hakkında 114
Stolipin'in «İşçi» Partisi Kampından 115

«Trotski Diplomasisi ve Partililerin Tek Platformu Hakkında» adlı yazıdan 119
G. K. Orconikidze, S. S. Spandaryan, E. D. Stasova'ya Yazdığı Mektuptan 123
«Tasfiyeciler Partiye Karşı» adlı yazıdan 124
Rusya'daki RSDİP MK'si Bürosuna 127
«Birleştiriciler» 129
«Pravda» Yazı Kuruluna Yazılan Mektuptan 135
Birlik Sorunu 136
«Ağustos Blokunun» Parçalanması 139
«İşçi Hareketinde İdeolojik Mücadele» adlı yazıdan ... 144
Birleşmenin Bozulmasının Birleşme Bağırtılarıyla Kamufle Edilmesi Hakkında 148

III. BÖLÜM — V. İ. Lenin, Trotskicilerle Emperyalist Savaşın Arifesinde ve Savaş Sırasındaki Mücadelesi, Trotskicilerin Merkezi Çizgilerinin Açığa Vurulması 181
«Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı» adlı kitabından 183
A. G. Şliyapnikov'a Yazılan Mektuptan 187
G. E. Zinovyev'e Yazılan Mektuptan 189
A. M. Kollantay'a Yazılan Mektuptan 190
G. E. Zinovyev'e Yazılan Mektuptan 191
«Sosyalizm ve Savaş» adlı kitabından 192
İ. F. Armand'a Yazılan Mektuptan 199
Henriette Roland-Holst'a Yazılan Mektuptan 200
«Kendi Kaderini Tayin Etme Konusundaki Konuşmanın Sonuçları» adlı kitabından 202
A. M. Kollantay'a Yazılan Mektuptan 205
İ. F. Armand'a Yazılan Bir Mektuptan 206

IV. BÖLÜM — Trotski'nin Brest Barış Antlaşması Döneminde ve Yabancı Arabuluculukla İç Savaş Yıllarında Maceracı Davranışları 209
RSDİP (b) Merkez Komitesinin 11 (24) Ocak 1918 Tarihli Toplantısındaki Demeçler 211
Yüksek Başkomutanlık Karargâhına Telgraf 216
Yüksek Başkomutanlık Karargahına Telgraf 216
RSDİP (b) Merkez Komitesinin 24 Şubat 1918 Tarihli Toplantısındaki Konuşmalar 217
RKP'nin Merkez Komitesine 223

L. D. Trotski, L. P. Serebriyakov ,M. M. Laşeviç'e Telgraf 224

V. BÖLÜM — Sendikalar Hakkında Görüşmeler yapıldığı Dönemde Lenin'in Trotskizmi Eleştirmesi ... 225
Sendikalar, Şimdiki Durum ve Yoldaş Trotski'nin Hataları Hakkında 227
V. Tüm Rusya Sendikaları Konferansı Münasebetiyle 258
Parti Krizi 266
Bir Daha Sendikalar, Bugünkü Durum ve Yoldaş Trotski ile Yoldaş Buharin'in Hataları Üzerine 283
X. RKP (b) Kongresi (Sendikalar Hakkındaki Demeç) 347
Sovnarkom (Ulusal Ekonomi Komiserliği (Bakanlığı)) Başkan Yardımcılarının Çalışmaları ile İlgili Görüşmelere Cevap 353

Notlar 357

YAR YAYINLARI : 33
Lenin'den Derleme : 2

Düzenlemeler:

İçindekiler kısmı orjinal basımda kitabın son 3 sayfasıydı, içindekiler kısmı PDF içinde ilk 3 sayfaya taşındı.

Eski saman kağıdı halinde basılmış kitap, beyaz modern sayfa PDF dosyası haline getirildi.

S. Efe K.

01.02.2026

Orijinal Adı :
TROTSKİZM VRAG LENİNİZMA

Türkiye Yayını
YAR YAYINLARI
Ekim, 1976, İstanbul

Dizgi - Tertip - Baskı :
İLERİ SANAT MATBAASI

Kapak Filmi :
EBRU GRAFİK

Kapak Baskısı :
TEKİN OFSET

C i l t :
ŞEHİR MÜCELLİTHANESİ

YÖNETİM YERİ :
Ticarethane Sokağı
Ticarethane Çıkmazı
Bozkurt Han, 25-1
Cağaloğlu — İstanbul

Leninizmin Düşmanı Trotskizm

I. CİLT

(LENİN'İN TROTSKİ İLE İLGİLİ POLEMİKLERİ, DEMEÇLERİ, KONGRE KARAR VE TUTANAKLARI...)

YAR YAYINLARI
P.K. 37 — İSTANBUL

DERLEYENLERDEN

Bu derlemede yer alan V. İ. Lenin'in eserlerinde ve SBKP'nin belgelerinde trotskizmin ne olduğu kesinlikle belirtilmekte, bu oportünist akımın, Lenin'in gözüyle değerlendirilmesi yapılmakta ve belirleyici özellikleri tanıtılmaktadır. Bu eser ve belgelerde, trotskistlerin, SBKP'nin çeşitli aşamalarındaki yıkıcı, maceracı faaliyetleri izlenebiliyor.

Derleme, yedi bölümden oluşmaktadır. Bu derlemede, 1903 - 1922 yıllarında V.İ. Lenin tarafından yazılan çeşitli eserler ve SBKP'nin belgeleri yer almaktadır: Kararnameler ve kongre kararları, konferanslar, Merkez Komitesi'nin plenum kararları. Kitaba, yerel parti örgütlerinin kararları da eklenmiştir. V.İ. Lenin'in birçok eseri ve kararnameler kısaltılmadan aktarılmıştır. Kitabın önemli bir kısmını Lenin'in çeşitli eserlerinden ve parti belgelerinden alınan parçalar oluşturmaktadır. Ayrıca Lenin külliyatının *(Bütün Eserleri)* çeşitli kitaplarındaki yorumlardan, bunun dışında da politika tarihiyle ilgili diğer aydınlatıcı nitelikteki malzemeden yararlanılmıştır.

Derlemenin ilk bölümünde yer alan Lenin'in eserlerini, yazılarını ve mektuplarını inceleyen okurlar, Trotski'nin, daha siyasi faaliyetinin ilk adımlarından başlayarak, kendisini marksizm - leninizmin düşmanı olarak gösterdiğini anlayacaklardır. II. Parti Kongresinde, oportünistlerden yana çıkarak, Lenin'in tek bloklu, savaşçı marksıst parti çizgisine karşı gelmiş, Martov tarafından önerilen Parti Tüzüğü'nün birinci hükmü formülünü savunmuştur. Oysaki önerilen bu yeni formülle, Parti'nin kapısı bütün sallantılı, kararsız, fikir ayrılıkları içinde bocalayan elemanlara açılmış olacaktı. Trotski, II. Parti Kongresi'nde program konusunda da oportünist tavrını almıştı. Leninci olan parti üyelerinin tam aksine olarak, Trotski, proletarya diktatörlüğü programının tesbitinin hiçbir pratik anlamı olmadığını, çünkü böyle bir durumun ancak, çok çok belirsiz bir gelecekte mümkün olacağını, yani, parti ile işçi sınıfının özdeşleşmeye en yakın olacakları, proletaryanın halkın çoğunluğunu oluşturacağı zaman gerçekleşebileceğini ileri sürüyordu.

1905 - 1907 devriminin hazırlanması ve hayata geçirilmesi sırasında, Trotski menşeviklerle işbirliği yapıyor, ultra - devrimci laflarla caka satıyordu, marksizme aykırı, saçma «sürekli devrim» teorisini yayıyor, ağzından düşürmüyor ve bu teorisiyle Rusya'da devrimin burjuva - demokratik aşamasını inkar ediyordu. Lenin «Bizim devrimimizde proletarya mücadelesinin hedefi» adındaki yazısında şunları apaçık söylüyordu: «Trotski'nin en büyük hatası, devrimin burjuva karakterini inkar etmesi, bu devrimden

sosyalist devrime geçmek gibi apaçık bir fikirden bile yoksun oluşudur.» Biçimsel olarak solcu ama özü bakımından tamamen oportünist olan, üstelik de Trotski tarafından Parvus'tan benimsenip alınan «çarsız, ama işçi hükümeti» sloganıyla, trotskistlerin burjuva demokratik devrimi inkar edip üstünden atlamaları, sonuçta işçi sınıfının köylü kitlelerinden tecritine ve devrimin bozguna uğratılmasına götürüyordu. Trotski'nin, «sürekli devrim» teorisinin sosyo-politik özü, köylü hareketinde devrim olanaklarının, burjuva - demokratik devrimde proletarya egemenliğinin, proletaryanın, marksist bir partinin liderliğinde ardından köylü kitlelerini de götürebilme gücünün inkarı, proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğünün inkarıydı.

V.İ. Lenin «Sosyal-demokrasi ve geçici hükümet» adındaki yazısında Trotski'nin bu sol oportünist anlayışını açığa vururken şunları kaydediyordu: «Lafebesi Trotski şimdi (ne yazık ki Parvus gibi bir kalemin yanında) «*papaz* Gapon yalnız bir tek defa mümkün olabildi,» ve «ikinci bir Gapon'a olanak yoktur» diye yazıyorsa, bunu yalnızca ve yalnız bir geveze, bir lafebesi olduğu için yazıyor. Rusya'da ikinci bir Gapon'a olanak olmasaydı, bizde de gerçekten ulu, artık sonunun sonuna varan bir demokratik devrime gerek kalmazdı.»

V.İ. Lenin «Demokratik devrimde sosyal-demokrasinin iki taktiği» adlı eserinde, burjuva demokratik devrime doğru her yöneliş, ya sosyalist bir devrimin unutulması yada böyle bir devrimin reddedilmesi yolunda ileri sürülen her dü

şünce, anarşist ve maceracı bir eğilimin ortaya konması anlamına gelir. «Politik anlamdaki demokrasiden sapıp, sosyalizme doğru başka bir yoldan yürümek isteyen, ister istemez gerek ekonomik, gerekse politik anlamda hem gerici hem de deli saçması neticelere varır.»

Derlemenin ikinci bölümü, V. İ. Lenin'in, 1905 - 1907 devrimi yenilgiye uğratıldıktan sonra bolşeviklerin partiyi tasfiyecilerden ve «geri çağırıcılardan» temizleyip sağlamlaştırması uğruna verdikleri mücadele ile ilgili yazılarını kapsıyor ve trotskistlerin bu konuda oynadıkları adi ve rezilce rolü açıklıyor.

1910 yılında V. İ. Lenin «Bir Gazetecinin Notları» adındaki yazısında Trotski ve şürekasının «uzlaşma» çabalarının «aslında tasfiyecilerin ve geri-çağırıcıların sadakatla hizmetinde olduğuna» işaret ediyor ve bunun için «bu çaba ne derece kurnazca, seçkin laflarla, sözümona partiden yana ve bölünmeye karşı tumturaklı nakaratlarla örtbas edilirse, parti için de o derece tehlikeli ve zararlıdır.» V. İ. Lenin, Trotski'nin yaydığı ve savunduğu, aynı partide hem oportünistlerin hem de devrimcilerin yanyana barınmaları, «golosçu», «ileri arş'cı» ve diğer fraksiyonerlerin parti içinde «kardeşçe ve hep birlikte» çalışmaları gibi zararlı fikirleri kesinlikle açığa çıkarıyor.

Kitabımızdaki belgelerde, Trotski'nin yabancı ülkelerdeki sosyal-demokrat örgütleri, partinin içyüzü konusundaki ısrarları, inatçı yanıltma çabaları ele alınıyor ve bunun yorumu yapılıyor. Bu belgelerden anlaşıldığı gibi, Trotski ile Mar-

tov, sosyal-demokrat basında konuşmacı olarak çok fazla ileri gidiyorlar, utanmadan yalan söylüyorlar, sözde «bilimsel» bir takım yazıkları karalıyarak iftira dolu, tahkir edici laflar sarfetmekten çekinmiyorlardı. Bununla ilgili olarak Lenin şunları yazıyordu: «Kautsky ile Wurm nasıl olur da bu gibi yazıların adiliğini görmezler, ne kadar yazık, bu ne kadar üzücü şey!»

Kitabımızın üçüncü bölümüne giren V. İ. Lenin'in yazılarında, Trotski ve yandaşlarının birinci dünya savaşı öncesinde ve savaş sırasında parti aleyhine oportünist faaliyetleri anlatılmaktadır, V. İ. Lenin'in bu yazılarında, Trotski ve trotskistlerin Rusya «merkezcileri» rolünde hareket ettikleri gösteriliyor, bunlarsa Batı Avrupa merkezcileri gibi, başlarında Kautsky olmak üzere, yüzlerine maske geçirmiş sosyal-şovenistlerden başka birşey değillerdi, bir de, bu şovenizmlerini boş cümlelerle ve son derece adi «solculuk» oyunlarıyla örtbas etmeye çalışıyorlardı. V. İ. Lenin'in dediği gibi: «Rusya'da, Rusya işçi sınıfına onalrın verdiği hiçbir şey yoktu ve halen de yok. Onlara beş paralık güvenimiz yok.» V. İ. Lenin, daha 2911 yılında, Trotski'ye Yuduşka (*) derdi, 1914 yılında ise ikiyüzlülüğüne, bölücülüğüne işaret ederek şöyle yazıyordu: «Trotski'nin hiçbir zaman, marksizmin ciddi sorunları konusunda kendine ait sağlam bir fikri yoktu. Trotski

---

(*) Onüç havari arasından İsa'yı ele veren ve idama mahkum olmasına sebebolan, hainin adı. Yuda'nın Rusça küçümseme takısı ile kullanılan adı (Yuduşka).

her zaman şu veya bu anlaşmazlıklar arasında açılan yarıktan içeri süzülür, durmadan bir taraftan öbür tarafa geçerdi.»

Birinci dünya savaşı yıllarında Trotski, sağcılardan yana, gayet faal olarak Zimmerwald solcularına karşı geliyordu. V. İ. Lenin bununla ilgili olarak şunları üzülerek yazıyordu: «O ne domuzdur, ne hinoğlu hindir o Trotski. Solcu dilinde lafı güzaf ve aynı zamanda sağcılarla bir blok halinde, Zimmerwald solcularına karşı!!! Herifin yüzünden maskeyi alaşağı etme zamanı geldi..» Ve daha sonraki satırlarda: «Herif hiç huyundan şaşmıyor: kuyruk sallıyor, durduğu yerde sallanıyor, ufak tefek madrabazlıklar da cabası, solcu pozları takınıyor, aslında fırsat düştükçe sağcılara yardakcılık yapıyor.»

Trotski, daha 1913 yılında oluşturulan RSDİP'nin bölgeler-arası örgütünün başındaydı. Birinci dünya savaşı yıllarında, bu örgütte enternasyonalist-menşeviklerle partiden ayrılmış uzlaştırıcı-bolşevikler de bulunuyordu. Bunlar merkezci tutumdaydılar, «vatan savunmacılığına» karşı gelmekle beraber, menşeviklerden de kopmuyorlardı. Şubat devriminden sonra bu bölgeler-arası örgüt üyeleri, olayların ve devrimci kitlelerin baskısı altında, menşevik vatan savunmacılarıyla ilişkilerini kestiler ve gitgide bolşeviklere yanaşmaya başladılar. RSDİP (b) nin VI. Kongresi bölgeler-arası örgütlerin bolşevik partisine alınmasına karar verdi. Daha sonraki olayların da gösterdiği gibi, bölgeler-arası örgütün bir çok üyesi gerçekten merkezci tutumdan tamamen uzaklaşmıştı artık. Trotski ve yandaş-

larının ufak grubuna gelince, bunlar sadece bolşevizmle mücadelelerini geçici bir süre için kesip, parti içinde leninizme karşı gelmeye ve zorla kendi oportünist çizgilerini kabul ettirme çabasına koyuldular.

Kitabımızın dördüncü bölümüne alınan V. İ Lenin'in yazılarında, Trotski'nin, maceracı bir hesaba dayanan, 1918 yılında Almanya ile barış konusundaki taktiği ele alınıyor ve enine boyuna eleştiriliyor. Bu taktikle barış görüşmelerine engel olunacak, dünya barış anlaşması sabote edilecekti. Bu taktik o mahut «sürekli devrim» teorisine dayanıyor, bir tek ülkede sosyalizmin zaferi olanağını reddediyordu.

Bu bölümde, ayrıca, Trotski'nin yabancı ülkelerin müdahaleleri ve iç savaş sırasında, partiyi küçük düşürücü tutumu belgelerle kanıtlanıyor.

Beşinci bölümde, sosyalist düzende sendikaların rolleri ve görevleri sorununun çözümlenmesinde trotskistlerin anti-marksist anlayışları ve tutumlarını ortaya koyan Lenin'den aktarılan çeşitli malzemeler toplanmıştır. V. İ. Lenin, trotskistlerin isteklerini eleştiriyor ve bunların, bütün sendikaların derhal devletleştirilmesi, sendikaların devlet cihazının bir eki haline getirilmesi, işçi emeklerinin askerileştirilmesi, sendika çalışmalarında ve üretimde askeri yöntemler uygulanması ve buna benzer birçok başka dilekte ve talepde bulunduklarını açıklıyor. Bunların gerçekleştirilmesiyle bütün sendikalar uygulamada ortadan kaldırılacak, proletarya diktatörlüğü yok edilecekti.

Altıncı bölümü meydana getiren kongre, toplantı, konferans ve Merkez Komitesinin plenum kararları, trotskistlerin 1923 - 1925 yıllarında parti aleyhine yönelmiş, bölücü tutumlarını açıklıyor. «Partinin iç durumu» adlı kararnameden (Ekim 1923, Merkez Komitesiyle Parti Merkez Kontrol Komisyonunun çeşitli on parti örgütüyle ortak plenumu), «Görüşmelerin sonucu ve partide küçük burjuva sapmaları» (RKP (b) nin XIII. Kongresi), «Trotski'nin demeci üzerine» (Merkez Komitesi ile Parti Merkez Kontrol Komisyonunun Ocak 1925 plenumu) ve birçok başka yazılardan ve belgelerden anlaşıldığı gibi, 1920 yılları başlarında partinin gözü önünde apaçık olarak küçük-burjuva sapması gelişmekteydi. O yıllarda trotskistler partinin X. Kongresinde alınan kararları hiçe sayarak X. kongrede bozguna uğratılmış muhalefet gruplarını kendi çevrelerinde topluyor, partiye karşı açtıkları mücadeleye doğru yöneltiyordu. Ve yine işin aslına bakılırsa, devrimi yıkmak isteyen «sürekli devrim» teorisinin savunucuları, kazan kaldırmışlardı. Trotskistler, 1917 sosyalist devriminin deneyini, ülkede sosyalist düzenin kurulması çabasını inkar ederek, emekçi köylülüğün devrimci rolünü ve işçi sınıfının müttefiği niteliğini reddederek, köylülüğü işçi sınıfına karşı ve düşman bir güç olarak kabul etmekte direttiler, ülkede sosyalizmin kurulmasına asla imkan olmadığını ısrarla yaymaya devam ettiler. SSCB'de sosyalizmin zaferini, doğrudan doğruya daha gelişmiş olan kapitalist ülkelerin proleter devrimlerinin zaferine bağlamaktan vazgeçmeyip direndiler.

Bu bölümde yayınlanan belgelerde, trotskist-

lerin leninizm yerine kendi trotskizmlerini getirme çabaları apaçık ortaya konuyor ve kuşku bırakmayacak biçimde, Trotski ve yandaşlarının devrim ve sosyalizmin kurulmasıyle ilgili bütün en önemli sorunlarda marksizm-leninizme karşı oldukları gibi, partiye de karşı oldukları gösteriliyor.

1926 yılında Merkez Komitesi ile Parti Merkez Kontrol Komisyonunun ortak Temmuz plenumunda «Laşeviç ve diğerlerinin dosyası ile partinin bölünmezliği» hakkında alınan karar, RKP (b) nin (Rusya Komünist Partisi (Bolşeviklerin) Merkez Komitesi) ile Parti Merkez Kontrol Komisyonunun ortak Ekim Plenumu sırasında «Merkez Komitesinin birçok üyesi tarafından parti disiplininin bozulması ve bunların bölücü faaliyetleriyle ilgili olarak parti içi durum» hakkında alınan karar, XV. parti kongresinde «RKP (b) içinde muhalefet bolku» hakkında karar, Merkez Komitesi ile Kontrol Komisyonunun 1927 yılı Ekim ayı plenumu sırasında «Tartışmalar» başlığı altında alınan karar, «Zinovyev ile Trotski'nin RKP (b) Merkez Komitesinden çıkarılması» ile ilgili karar ve XV. Kongre sırasında «Muhalefet hakkında»ki karar, kitabın yedinci bölümüne eklenmiş olup, Leninist partinin trotskizme karşı açtığı mücadelenin son aşamasını karakterize ediyor, trotskizmin büyük ve son yenilgiye uğratılmasını ve marksizm-leninizmin zaferini gösteriyor.

«Ekler» de ise yerel ve üst parti örgütlerinin kararları toplanmıştır, bunlar da hep bir ağızdan trotskizmi yeriyor ve partinin bu oportünist akıma karşı tutumunu onaylıyor.

LENiN'den

I. BÖLÜM

LENİN'İN 1905 - 1907 DEVRİMİ HAZIRLIKLARI VE HAYATA GEÇİRİLMESİ SIRASINDA, RSDİP (RUSYA SOSYAL DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİ)NİN II. KONGRESİNDE TROTSKİ'NİN OPORTÜNİST TUTUMUNU ORTAYA KOYMASI

RSDİP'nin II. KONGRESİ (1)

SIRASINDAKİ SÖYLEV ve KONUŞMALAR PARTİ TÜZÜĞÜNÜN GÖRÜŞÜLMESİ (2 (15) AĞUSTOS)

I

Lenin kısaca kendi formülünü savunuyor ve özellikle bu formülün «örgütleniniz!» sloganı için dürtücü bir etken olduğunu belirtiyor (2). Parti örgütlerinin yalnız profesyonel devrimcilerden oluşması gerektiğini düşünmek yanlıştır. Bize her çeşitten ve her biçimde, her düzeyden ve her kademeden örgütler gerekiyor; son derece dar kapsamlı ve yeraltı türünden başlayarak gayet geniş, serbest, yani «lose Organisationen» denilen örgütlere varıncaya kadar. Parti örgütünün en gerekli işareti Merkez Komitesi tarafından onaylanmış olmasıdır.

II

Sözüme başlarken özel nitelikteki iki düşüncemi açıklamak isterdim. Birincisi, Akselrod'un gayet nazik (bunu alaycı bir şekilde söylemiyorum) «pazarlıkta uyuşma» teklifi konusunda. Bu davete seve seve uymak isterdim, çünkü anlaşmazlığımızı, asla partinin ölümünü dirimini tayin edecek derece önemli saymıyorum. Hele tüzüğün kötü bir hükmü yüzünden mahvolacak değiliz! Ama, mademki iş iki formülden birini seçmeye dayanmış, Martov'un formülünün, ilk taslağımın *bozulması* demek olduğu kanısındayım. Hem de öylesine bir bozulma ki, bazı şartlar altında partiye bir hayli zarar verebilir. İkinci düşüncem yoldaş Bruker'le ilgili.

Heryerde seçim ilkesini uygulamak isterken, yoldaş Bruker'in benim formülümü kabul etmek istemesinden daha doğal birşey olamaz, çünkü

yalnız *bu* formül, «parti *üyesi*» kavramının anlamını oldukça doğru ve tam olarak tayin eder. Bunun için yoldaş Martov'un, yoldaş Bruker'in bana hak vermesine sevinmesini bir türlü anlıyamıyorum. Yoksa yoldaş Martov, Bruker'in söylediğinin tam tersini mi kendisine kılavuz ediniyor, gerekçesini ve kanıtını hiç incelemeden?

İşin aslına geçerken, diyebilirim ki yoldaş Trotski, yoldaş Plehanov'un temel fikrini hiç mi hiç anlayamamıştır ve bunun için kendi yorumlarında sorunun özüne yan çizmiştir. Aydınlardan ve işçilerden, sınıfın görüş açısından ve kitle hareketinden söz ediyordu, ama bu konuda bir ana soruyu gözden kaçırmıştır: Formülüm «parti üyesi» kavramının anlamını darlaştırıyor mu, genişletiyor mu? Bunu kendi kendine sorsaydı, formülümün bu anlamı darlaştırdığını, Martov'unkinin ise genişlettiğini görecek ve üstelik de «esneklik» getirdiğini anlayacaktı (bu terimi Martov bizzat kendisi ve yerinde olarak kullanıyor). İşte bu «esneklik», parti hayatının *bugünlerde* yaşadığımız devresinde hiç kuşkusuz çeşitli fikir ayrılıklarına, kararsızlıklara ve oportünist elemanlara kapıları açıyor. Bu basit ama apaçık kanıyı çürütmek için böyle elemanların varolmadığını ispatlamak gerek, yoldaş Trotski ise bunu aklına bile getirmiş değildir. Kaldı ki bunu ispatlamak da olanaksız, çünkü herkesin bildiği gibi, bu elemanlar bir hayli çoktur, hatta işçi sınıfında da yok değildir. Bunun için bugünlerde, herzamankinden fazla, parti çizgisinin sağlamlığının sarsılmaması, ilkelerinin saf ve tahrif edilmemiş olarak korunması zorunludur, çünkü bunun dışında birliği ve çözülmezliğiyle

yeniden canlandırılan parti, kendi saflarına birçok kararsız, sallantılı eleman kabul edecektir ve bu elemanların sayısı, parti büyüdükçe fazlalaşacaktır. Yoldaş «Trotski, «Ne yapmalı?» adındaki kitabımın ana fikrini çok yanlış anlamışa benziyor, çünkü çatarak, parti bir komplo örgütü değildir diye beni uyarıyor, (bununla birlikte daha başkaları da bu gibi bir itirazda bulunmaya kalkıştılar). Ama yoldaş Trotski şunu unutuyor: Ben bu kitabımda bir çok örgüt tiplerini gözönünde bulunduruyorum, en gizli, yeraltı, yani en dar olanından tutalım da oldukça geniş ve bağımsız, yani «lose» (serbest) olanlarına kadar (3). Yoldaş Trotski, partinin muazzam bir işçi sınıfı kitlesinin sadece öncü birliği, önderi, kılavuzu olması gerektiğini unutuyor; bu kitlenin tümü (veya hemen hemen tamamı) parti örgütlerinin «denetimi ve önderliği» altında çalışır, ama bütünüyle partiye girmez ve girmemelidir de... Gerçekten, yoldaş Trotski bu başlıca yanlışından dolayı hangi sonuçlara varıyor, bir bakınız! Bize az önce, işçiler bölük bölük, saf saf tutuklansa ve hepsi de parti üyesi olmadığını açıklasa, partimizin acayip bir örgüt olduğunun ortaya çıkacağını söyledi. Durum tam tersine değil midir? Yoldaş Trotski'nin bu düşüncesi acayip değil midir? Az buçuk deney sahibi olan her devrimcinin sevineceği şeye üzülüyor yoldaş Trotski. Grev ve gösteri nedeniyle tutuklanan yüzlerce, binlerce işçi, parti örgütlerinin üyesi değilse, bu bizim kendi örgütümüzün çok güçlü olduğunun bir kanıtı sayılmaz mıydı, bizim kendi görevimizi iyi yaptığımızı ortaya koymaz mıydı? Görevimiz oldukça dar bir öncü çevresine illegal, giz-

li bir vazife verilmesi ve elverdiği ölçüde geniş bir kitlenin harekete geçirilmesi değil midir?

Martov formülü lehine olanların en büyük yanlışı, bizim parti hayatımızın baş belalarından birisini görmemezlikten gelmeleri şöyle dursun, bu belayı neredeyse kabullenmeleri, takdis etmeleridir. Partimizin başbelası şudur: genelleşen politik huzursuzluk havası içinde, çalışmalarımızdaki bu gizlilik, faaliyetimizin en büyük kısmının çok dar gizli çevrelerle sınırlı kalışı, hatta hatta neredeyse özel randevularla yürütülmesi şartları altında biz zamanını laklakla ile geçirenleri gerçekten çalışanlardan ayırdedemiyoruz. Bu iki kategorinin birbirine karışmamasının öylesine normal ve doğal olduğu ve bu kadar çok keşmekeşlik ve zarar getirdiği Rusya'mıza benzer başka bir ülke bulunmaz yeryüzünde. Yalnız intelegentsiya çevrelerinde bundan çekmiyoruz, işçi sınıfı çevrelerinde de bu beladan çok zarar görüyoruz, oysaki yoldaş Martov'un formülü bu belayı yasallaştırmaya kalkışıyor. Bu formüle göre *herkes ve ayrı ayrı her kişi* ne pahasına olursa olsun parti üyesi olacaktır. Yoldaş Martov kendisi de bunu her ne kadar ihtiraz kaydıyla da olsa, kabul etmek zorunda kaldı: «Eh, ille de ısrar ediyorsanız, evet, öyledir» dedi. Ama işte bunu istemiyoruz biz! Bunun için Martov'un formülüne bu kadar kesinlikle karşı geliyoruz. Bir lafazan, parti üyesi olma olanağı bulup buna hak kazanacağına, gerçekten çalışanlardan on kişi varsın kendilerine parti üyesi dedirtmesin (kaldı ki gerçekten çalışanlar hiçbir zaman rütbe, ünvan meraklısı değildir). İşte bence çürütülmez bir kural, ve bu kural beni Martov'a karşı gelmeye zorluyor.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 7, s 287 - 290 Rusça Baskı

M. LEIBOVİTCH'E YAZILAN BİR MEKTUPTAN (4)

LENİN'DEN YEVSEY (MALYUTKİN)E ÖZEL OLARAK :

20/IX

Sayın yoldaş! Gritzko şifresiyle yazılmış mektubunuzu aldık, büyük güçlüklerle deşifre ettik, çünkü siz başka bir seri kullanmışsınız. Biz de size aynı şifreyle yazıyoruz.

Uzlaşma taraftarları şimdi çoğunluğun dağıtılmasıyla uğraşıyor. Hem de bütün komitelere bir bir sözde partide bir barış havası estiğini bildiriyorlar. Merkez Komitesi bu konuda bizzat azınlık tarafına geçtiğini ve çoğunluğa saldırıda bulunduğunu söylemeyi unutmuştur. Merkez Komitesi kararnamelerinde açıklanan maddelerden başka, bir de açıklanamayan bir takım maddeler var, bu da, herhangi bir yeraltı faaliyetiyle ilgili bir düşünce değil de, bayağı herkesi ayartmamak için olacak. Merkez Komitesi karar aldı : Kongrenin toplanması için propaganda yaptığından Güney Bürosunun (5) dağıtılması, gezi ve yollama grubunun dağıtılması, broşür çıkaranlardan özür dilenmesi, kurulun protokollarının yayınlanmaması (çünkü bu protokollar azınlığın ayıbını meydana çıkarıyor ve (sağlam olan) çoğunluğun, kongre için propagandaya kalkışmadan dobra dobra barışma teklif ettiğini, her iki tarafın boykotlarına son verilmesini istediğini apaçık gösteriyor) ama Merkez Organı bütün bu teklifleri alayla karşıladı. Çoğunluğun oluşturulması konusunda özel bir sansür kurulması ve bu sansür işini yönetmek için uzlaştırma

taraftarları arasından özel bir denetleme memuru atanmıştır, bu adam Lenin'in şu veya bu eserinin yayınlanmasında fayda var mı yok mu diye karar verecektir. Lenin'in yabancı ülkelerde temsilcilik ünvanı geri alınmıştır. Bu da yetmedi, Merkez Komitesi azınlıkla beraber bir konferans düzenliyor ve burada çoğunluğu yok sayıyor. Azınlık elbetteki bayram yapıyor ve Merkez Komitesini göklere çıkarıyor. *Merkez Komitesi kadrosu tamamen değişti, iki kişi tutuklandı, iki kişi ayrıldı, bir üye tamamen kanunsuz olarak çıkarıldı.* Nisan ayında çoğunluğun görüş açısını kabullenen Merkez Komitesi, şimdi Merkez Organının görevinin doruğunda olduğunu iddia ediyor. Halbuki, ilk başta ilke açısından anlaşmazlık olmadıysa da, şimdi yeteri kadar vardır. Kendini haklı çıkarmak için, azınlık eski «İskra»yı diline doladı, çamura daldırıp daldırıp çıkarıyor. Açıkladıklarına göre (Dan'ın Uluslararası Kongredeki konferansı, Trotski'nin broşürü) eski «İskra» sosyal-demokrat bir organ olmaktan çok, sözde demokratik bir organmış, «İskra» işçi sınıfının örgütlenmesini düşünmüyormuş, niyeti intelegentsiyanın örgütlenmesiymiş, Akselrod da sözde «İskra» ya katılmamışsa, bunun sebebi İskra'nın gerçek bir sosyal-demokrat organ olmayışıymış. Sözde yalnız yeni «İskra», «kitlelere doğru» sloganını ileri sürmüşmüş, falan filan.. Şimdi ağızlarında geveledikleri bütün saçmalıkları aynen anlatmak çok güçtür, bunlar başkalarının (halkın) kara cehaleti, hareketin tarihini bilmemezliği üzerine spekülasyon yapıyorlar. Merkez Komitesi buna isyan etmek şöyle dursun, bildirisiyle (6) Merkez Organının

affını kazandığından sevinçten uçuyor... Merkez Organı, partide artık barışın hüküm sürmesi bahanesiyle komitelerin kongre kararlarını yayınlamıyor, örneğin Yekaterinoslavsk, Petersburg, Moskova, Nijegorodsk, Kazan Komitelerinin filan...

(Oyları sayılan) 20 Rusya komitesinden 12'si kongre taraftarı olduklarını bildirdiler (St Petersburg, Tver, Tula, Moskova, Sibirya, Tiflis, Bakû, Batum, Yekaterinoslavsk, Nikolayevsk, Odessa, Nijegorodsk) bunun dışında da Riga, Kazan komiteleri de kongre taraftarıdır.

V. İ. Lenin Bütün Eserleri,
c 46, s 381 - 382, Rusça Baskı

E. D. STASOVA, F. V. LENGNİK VE BAŞKALARINA YAZILAN MEKTUPTAN (7)

14/X

Bu yakınlarda Trotski'nin yeni bir broşürü çıktı, daha önce de bildirdikleri gibi, «Iskra» Yazı Kurulu yönetiminde. Bu broşür, demek bir nevi yeni «İskra»nın Credosu, yani «amentüsü» oluyor. Bu broşür en akla gelmez küstahça yalanlarla, gerçeklerin saptırılmasıyla dolu. Bu da Merkez Organının yönetimi altında yapılmaktadır. «İskra»cıların çalışmalarına saldırılıyor, camura daldırılıp çıkarılıyor, sözde ekonomistler çok daha fazla iş yapmışlar, İskracıların ne inisiyatifleri varmış, ne de proletaryayı düşünüyorlarmış, bunların bütün endişeleri burjuva intelegentsiyasıymış, heryere öldürücü bürokratizmi sokarlarmış -yani bütün işleri o mahut ve ünlü Crdeo programlarının gerçekleştirilmesiymiş, kongre de güya, küçük toplulukların örgütleme yöntemlerini sağlamlaştırmak gibi gerici bir girişimmiş, filan fişmekan. Bu broşür hem bugünkü Merkez Komitesinin Yazı Kuruluna hem de bütün partili arkadaşlarına bir tokat. Bu broşürü okurken insan apaçık görüyor: Azınlık öylesine yalan içine batmış, öylesine falsolar yapıyor ki, hiçbir zaman canlı, uzun ömürlü birşey yaratmaya gücü yetmez, bunun için de mücadele etme arzusu uyanıyor, mücadeleye değer konular ortada.

Kola'nın karısı iyidir, Yekaterinoslavsk'dadır şimdi.

Hepinize yürekten selamlar.

İhtiyar ve şürekası

V. Lenin, Bütün Eserleri, c 46, s 389, Rusça Baskı

RUSYA SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİ İMERETİNO-MİNGREL KOMİTESİNE HİTABEN YAZILAN MEKTUPTAN (8)

Mingrel-İmeret. Kom.

28/XI

Komiteler, Merkez Komitesinden çoğunluğun literatürünü istediler. Merkez Komitesi bu literatürü taşımayı reddederek, birincisi, bunun partiyle ilgisi olmadığını ve ikincisi, proletaryanın sınıf bilinçlenmesi için fazla birşey vermeyeceğini bildirdi. Sizi gidi ikiyüzlüler sizi! Herhalde Trotski'nin yeni «İskra» yönetimi altında çıkan ve bunun için İskra'nın «amentüsü» olarak düşünülen yeni broşürü proletaryanın bilinçlenmesine büyük yardımlarda bulunacak... Broşürde eski İskra ile yeni İskra arasında bir uçurum olduğu bildiriliyor. Güya kongre, mücadelenin ufak topluluklar halinde yapılması yöntemlerinin sağlamlaştırılması yolunda gerici bir girişimmiş, eski İskra asla proletarya ile ilgilenmiyormuş. İskra'cılar proletaryaya «köy budalaları» diyormuş falan, filan... Tevekkeli değil, Struve azınlığın eğilimini överek, buna «hayatiyet dolu» diye bir de sıfat kondurmuştur (Lenin'in kısa broşürü «Hatırşinas liberal» (9)). «İskra»nın Zemstvo (Çarlık Rusyasında yerel yönetim) kampanyası ile ilgili bütün parti örgütlerine hitaben çıkarılan bildiriyi aldınız mı? Yeni «üstün» tipten propaganda ve ajitasyon avına çıkan İskra çok saçmaladı, tutarsız bir takım laflar sarfetti ve ko-

nuşa konuşa gösterinin çok dikkatli hazırlanması gerektiğini, yoksa zemstvonun paniğe kapılabileceğini diyecek kadar cevherler yumurtlamağa başladı. Lenin bu bildiriye «Zemstvo Kampanyası ve İskra'nın planı» adında bir broşürle cevap verdi (10).

Şimdi Merkez Komitesi, Merkez Organıyla uzlaşıp kongrenin yapılamaması işini pişirince, kongre belirsiz bir zaman için ertelenecek. Çoğunluk, ne pahasına olursa olsun kongreyi yaptırmaya kararlı, ancak bunu gerçekleştirmek için pekişmeli, iyice örgütlenmeli.

Şimdilik bu kadar.

Hoşça kalınız.

Lenin

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri, c 46 s 408 - 409, Rusça Baskı

«SOSYAL - DEMOKRASİ ve GEÇİCİ DEVRİMCİ HÜKÜMET» ADLI YAZIDAN (11)

... Parvus eninde sonunda ilerlemeyi becerdi ve bir yengeç gibi hep geri geri gitmekten vazgeçti. Martinov ile Martov'un saçmalıklarının durmadan düzeltilmesi gibi bir «Sizif işi» (12) yapmak istedi. Apaçık (ne yazık ki Trostski ile birarada) devrimci demokratik diktatörlük (13), monarşinin yıkılmasından sonra, sosyal - demokrasinin, geçici devrimci hükümetin kurulmasına katılması zorunluluğu fikirlerini savunarak konuştu. Sosyal-demokrasi mertçe ileri adım atmaktan korkmamalıdır, devrimci burjuva demokrasisiyle elele vererek düşmana ortak darbeler indirilmesinden çekinmemelidir, derken Parvus bin defa haklıdır, ancak (burada hatırlatmanın tam yeri ve sırası) örgütlerin birbirine karışmaması şartıyla. Ayrı ayrı yürümeli ama birleşerek darbeler indirmeli, çıkarların başka başka olduğunu gizlemeden. Müttefiğini öz düşmanı gibi kontrol altına almak şartıyla, falan filan...

Ama, kuyrukçulardan yüz çeviren devrimci sosyal-demokrasinin (14) bütün bu sloganlarını hararetle kabul ettiğimiz ve duygularını paylaştığımız ölçüde, Parvus'un çaldığı bazı yanlış notalarda da o denli fazla hayal kırıklığına uğradık. Biz hiçbir zaman ufak tefek uyumsuzluklar üzerinde aşırı titizliğimizden durmuyoruz, şu var ki, büyük başın derdi de büyük olur. Şimdi en tehlikeli şey, Parvus'un gayet doğru olan tutumunun değerini kendi düşüncesizliğinden dolayı düşürmesidir. Parvus'un, Trotski broşürüne yazdığı ve eleştirdiğimiz önsözünde rastladığımız

ve en ziyade düşüncesizce olan cümleler arasında şunlar da vardır: «Devrimci proletaryayı başka politik akımlardan ayırmak istiyorsak, önce kendimiz ideolojik bakımdan devrim hareketinin başında bulunmalıyız,» (burası doğru), «Yani herkesten daha fazla devrimci olmalıyız». işte bu yanlış. Yani şu bakımdan yanlış: Bu tutumu, Parvus'un cümlesiyle belirlenen genel anlamda incelersek, bunun yanlış yönü okurun görüş açısından ortaya çıkacaktır. Çünkü okur bu önsözü Parvus'un söz konusu etmediği biçimde yorumlayacak, Martinov ve Yeni İskracılar'dan apayrı birşey, bir kendini beğenmişlik olarak anlayacaktır. Bu duruma diyalektik açıdan, yani olumlu, çok taraflı olarak bakılırsa ve üstelik, çok sene geçtikten sonra bile bütün bir eserden teker teker cümleler koparıp anlamını çarpıtan şu edebiyatın at cambazlarını taklit etmeye kalkışılmasa, o zaman durum aydınlanacaktır, yani Parvus'un, bu sözleri dosdoğru kuyrukçulara karşı yöneltmiş olduğu anlaşılacaktır ve bu kadarla bu sözler yerinde ve haklı olacaktır (Burada Parvus'un sonraki sözlerini karşılaştırınız: «devrimci gelişmeye ayak uyduramazsak». Falan, filan...). Ama okur yalnız kuyrukçuları düşünmez; devrimci geçinenlerin kampında devrimin tehlikeli dostları arasında kuyrukçular dışında çok başka adamlar var, «sosyalist-devrimciler» gibi insanlar var, olayların akışıyla sürüklenen, devrimciliğe bürünen laflar karşısında çabalayan, örneğin Nadejdin'ler gibi adamlar veya devrimci dünya görüşü yerine işgüdüleri olan (Gapon gibi) insanlar var. Parvus bunları tamamen unutmuştur ve bu unutkanlığa sebep, ifade, fikir gelişmesi

bakımından serbest olmaktansa, okuru korumak istediği Martinov'culuğun o tatlı hatırasına bağlı oluşudur. Parvus'un anlatışı yeteri kadar açık ve net değildir, çünkü Parvus, Rusya'da var olan ve demokratik devrim sırasındaki kaçınılmaz çeşitli devrimci akımların toplamını hesaba katmıyor, oysaki bu akımlar böyle bir devirde doğal olarak toplumun sınıf bakımından bölünmemişliğini yansıtıyor. Böyle bir zamanda yine gayet tabii olarak, bir takım belirsiz, hatta bazan gerici sosyalist düşünceler, devrimci bir takım sloganlar ve cümleler arkasına gizlenerek devrimci-demokratik programları sarıyor (sosyalist -devrimcileri ve Nadejdin'i hatırlarsınız, Nadejdin «devrimci-sosyalistlerden, yeni İskra'ya geçerken sadece adını değiştirmişe benziyor). Bu gibi şartlar altında biz, sosyal-demokratlar asla «herkesten daha devrimci» sloganını ileri süremeyiz. Sınıf temel ve yörüngesinden kopmuş boş laflar, tumturaklı, caka satan, yaygın ve ucuz (özellikle tarım konusunda) slogan tiryakisi olan bir demokratın devrimciliğine nerede, nasıl yetişelim, bunu aklımıza bile getirmeyiz biz. Biz tersine, böyle bir devrimciliğe karşı eleştirici bir gözle bakacak, sözlerin ve idealize edilen büyük olayların gerçek anlamını açıklayacağız ve devrimin en kızışkın anlarında aklı selimimizle çeşitli sınıfların nasıl hesaba katılacağını ve sınıfların içinde türlü renk ve renk perdelerinin ne olduğunu öğreteceğiz.

Aynı sebepten ötürü Parvus'un şu iddiaları yanlıştır: «Rusya'da geçici hükümet işçi demokrasisinin hükümeti olacak» ve «şayet Rusya proletaryasının devrimci eyleminin başında sosyal

demokrasi olacaksa, bu hükümet sosyal-demokrat bir hükümet olacaktır» ve de bu sosyal-demokrat hükümeti «sosyal-demokrat çoğunluğuyla, bütün halinde bir hükümet olacaktır». *Olmaz böyle şey*, şayet söz konusu çok geçici, tesadüfi hadiseler değil de azbuçuk kesintisiz, azbuçuk tarihte de bir iz bırakma gücünde olan devrimci diktatörlük ise. Olamaz, çünkü az buçuk sağlam olabilecek (bu da kesinlikle değil de orantılı olarak) yalnız ve yalnız ezici çoğunluğuna dayanan devrimci diktatörlüktür. Oysaki bugün Rusya proletaryası Rusya nüfusunun azınlığını teşkil ediyor. Bundan dolayı, muazzam, ezici bir çoğunluk oluşturması için, proletarya'nın, yarı-proletarya ufacık yarı-işletme sahibi köylüler, kısacası küçük-burjuva sınıfından şehir ve köy yoksulları kitlesiyle birleşmesi şarttır. Mümkün olan ve temenni edilen devrimci-demokratik diktatörlüğün sosyal temelinin böyle bir kadrosu elbette ki devrimci hükümetin kadrosuna yansıyacak ve bu kadroya devrimci demokrasinin en karışık renk ve biçimdeki temsilcileri de ister istemez katılacak ve hatta hatta çoğunluğu oluşturacaklardır. Bu konuda hayallere kapılmak çok yanlış ve çok tehlikelidir. Lafebesi Trotski şimdi (ne yazık ki Parvus ile bir arada) «papaz Gapon bir tek defa mümkün oldu» ve «ikinci Gapona yer yoktur» diye yazıyorsa, bunu gerçek bir lafazan olduğu için böyle yazıyor. Rusyada ikinci bir Gapon'a imkan kalmasaydı, bizde gerçekten ulu, sonuna kadar varan demokratik bir devrim de imkansız olurdu. Devrimimizin ulu olması için, 1789 - 1793 yıllarını hatırlamamız, elbetteki 1848 - 1850 yıllarını hatırlamamızdan çok da-

ha faydalı olur, bunları da geçmeli devrimimiz, dev kitleleri aktif bir hayata, kahramanca girişimlere, «temel kuracak tarihi yaratıcılığa» kaldırmalı, uyandırmalı inanılmaz karanlıktan, eşi görülmemiş eziklikten, şaşılacak kadar büyük bir geri kalmışlıktan, en ufak bir ışık kıvılcımı olmayan kara cehaletten çekmeli bu kitleleri. Ve ayağa kaldırıyor, uyandırıyor onları şimdiden, kasılmış bir karşı koyma ile hükümetin ta kendisi devrimin işini kolaylaştırıyor, ama elbette ki şımdilik iyi tasarlanmış politik bilinçleme, birçok cevher gibi «özgün», halk ve hatta mujik önderleriyle bu kitlelerin sosyal-demokratik bilinci sözkonusu bile olamaz. Bir çok devrimci denemelerden geçmeden, durup dururken sosyal-demokrat olamaz onlar, yalnız kara cehaletlerinden dolayı değil, (devrim masallara layık bir hızla bilinçlendiriyor kitleleri, bunu bir daha tekrarlamak istiyoruz) çünkü bunların sınıf durumları proleter değil, çünkü tarihi gelişmenin tarafsız mantığı bugün önlerine hiç de sosyalist bir devrimin değil, tamamen demokratik bir devrimin sorunlarını seriyor.

Ve bu devrime devrimci proletarya tüm enerjisiyle katılacak, bazılarının zavallı kuyrukçuluğunu, bazılarının ise devrimci palavralarını süpürgeyle süpürürcesine savurup süpürecek, bunlardan arınacak ve olayların başdöndürücü kasırgasına sınıfsal bilinç ve kesinlik getirecek, rotasından şaşmayacak ve mertçe ileriye doğru yürümeye devam edecek, devrimci-demokratik diktatörlükten asla korkmayacak, tam tersine onu için için arzulayacak, cumhuriyet ve tam cumhuriyetçe özgürlük için çarpışacak, ciddi e-

konomik reformları benimseyecek ve böylece sosyalizm mücadelesi için XX. ci yüzyıla gerçekten layık, gerçekten geniş bir alan hazırlayacaktır.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 10, s 16 - 19, Rusca Baskı

«DEMOKRATİK DEVRİMDE SOSYAL-DEMOKRASİNİN İKİ TAKTİĞİ» ADLI KİTAPTAN (15)

ÖNSÖZ

Devrim anında devrimci partilerin taktik sloganlarının değerlendirilmesi için şaşılacak derecede fazla malzeme veren olayları izleyerek, ardından yetişmek çok güçtür. Bu broşür, Odessa'da patlak veren olaylardan önce yazılmıştır (16). Biz daha önce de «Proletari» dergisinde (17) (No. 9 «Devrim Öğretiyor» (18) belirttiğimiz gibi, bu olaylar, ayaklanma-süreç teorisini ortaya atan ve geçici devrimci hükümet propagandasına karşı koyan sosyal-demokratları bile kendi tezlerine karşı çıkanların saflarına geçmeye yada fiilen geçmeye başlamaya zorluyor. Muhakkak ki devrim öğretiyor, hem de öylesine çabuk ve köklü bir ders veriyor, politik gelişmenin barış havası içinde gerçekleştiği dönemlerde böylesine bir hız ve öğretme'nin böylesine esaslı oluşu, nerdeyse inanılmayacak kadar fazla gibi geliyor. Devrimin yalnız önderlere değil, kitlelere de ders vermesi özellikle önemlidir.

Devrimin Rusya'nın işçi kitlelerine de sosyal-demokratizmi öğreteceğinden asla şüphe edilmez. Devrim fiilen sosyal-demokrasinin programını ve taktiğini onaylayacak ve çeşitli toplumsal sınıfların niteliğini, bizim kendi demokrasimizin burjuvalığını, burjuva-demokratik anlamda devrimci olan ama aslında içinde «sosyalistleşme» fikrini değil de, köy burjuvazisiyle köy-proletaryası arasında yeni bir sınıf kavgasını gizleyen, köylülüğün asıl erişmek istediği amacı

ortaya koyacaktır. Hem örneğin, «sosyalist-devrimci parti»nin program taslaklarında (19), hem Rusya'da kapitalizmin gelişmesi, hem bizim «toplumumuzun» demokratizmi konusunda, hem de köylü ayaklanmasının kesin zaferinin ne demek olacağı sorununda öylesine açık izlenebilen eski narodnikçiliğin eski hayalleri; evet bütün bu hayaller devrim tarafından amansız ve kesin olarak dağıtılacak, yok edilecektir. Devrim (tarihte) ilk kez çeşitli sınıflara gerçek, politik bir vaftizle gerçek adlarını verecek ve niteliklerini tayin edecektir. Bu sınıflar, devrimden belirli politik çehreleriyle çıkacak, daha önce de kendilerinin ne olduklarını yalnız kendi ideologlarının programlarında ve taktik sloganlarda değil, kitlelerin açık politik eyleminde de ispatlayacaklardır.

Hiç şüphesiz, devrim bize de, halk kitlelerine de çok şey öğretecektir. Ama mücadele halinde olan bir politik parti için temel sorun şimdi şudur: Bakalım *biz* de devrime bazı şeyler öğretebilecek miyiz? Sosyal-demokrat doktrinimizin doğruluğundan, sonuna kadar devrimci kalacak tek sınıf, yani proletarya sınıfıyla olan ilişkimizden yararlanarak, devrime proleter devrim damgasını vurmak, devrimi lafta değil, fiilen gerçek ve kader tayin edici zafere ulaştırmak, demokrat burjuvazinin sallantısını, bölük-pörçük halini ve ihanetini felce uğratmak için yararlanabilecek miyiz?

İşte bu hedefe doğru yöneltmeliyiz biz bütün gayretlerimizi. Hedefe ulaşmamız ise, bir yandan politik durumumuzu doğru değerlendirmemize, taktik sloganlarımızın doğruluğuna, öte yandan

ise bu sloganlarımızın işçi kitlelerinin gerçek savaşçı güçleri tarafından desteklenmesine bağlıdır. Partimizin bütün örgüt ve gruplarının günlük işleri, propaganda, ajitasyon ve örgütleme işlerimiz kitlelerin genişlemeleri ve sağlamlaştırılmalarına yöneltilmiştir. Bu iş her zaman gereklidir, ama devrim anında başka zamanlara kıyasla, asla, asla yeterli olamaz. Böyle bir anda işçi sınıfı işgüdüyle, açık devrimci bir harekete atılmak istiyor, bize ise bu hareketin sorunlarını doğru yöneltmek bununla da bu sorunları enine boyuna yaymak ve tanıtmak düşüyor. Bizim kitleyle olan bağlarımızı hedef tutan yaygın karamsarlık, özellikle şimdi sık sık, devrimde proletaryanın rolü hakkında burjuva fikirlerini örtbas etmek için kullanılıyor. Elbette ki işçi sınıfının eğitimi ve örgütlenmesi için daha hayli, hayli çalışmamız gerek, ama bütün mesele şimdi, bu örgütleme ve eğitimin politik ağırlık merkezinin nerede olmasındadır. Bu ağırlık merkezi, sendikalarda ve yasal birliklerde mi, silahlı ayaklanmada, devrimci bir ordunun ve devrimci bir hükümetin kurulmasında mıdır? İşçi sınıfına hem bu, hem de ötekisi öğretiliyor ve örgütler ona göre kuruluyor. Her ikisi de muhakkak ki gereklidir. Halbuki bugünkü devrimde bütün sorun, işçi sınıfının eğitiminin mi, örgütlenmesinin mi ağırlık merkezini oluşturacağı konusu etrafında dönüyor.

Devrimin nasıl biteceği sorunu, işçi sınıfının, çarlık hükümetine baskısı bakımından çok güçlü ama politik yönden mecalsiz olan burjuvazinin yardakçısı rolünü mü, yoksa halk devriminin önderi rolünü mü oynayacağına bağlıdır. Burjuvazinin bilinçli temsilcileri bunu çok iyi seziyor-

lar. Bunun için «Kurtuluş» (Osvobojdeniye) (20) Akimovculuğu, ve *şimdi* sendikaları ve yasal dernek ve birlikleri ön plana süren sosyal-demokrasideki «ekonomizmi» göklere çıkarıyor. İşte bunun için bay Struve, akimovculukta ve yeniiskracılıktaki köklü eğilimi iyimserlikle karşılıyor («Kurtuluş» No 72). Bunun için Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin III. Kongresinde alınan kararları devrimci dar görüşlülükle suçluyor, bunlara karşı sertçe çıkışıyor. (21)

Sosyal-demokrasinin doğru taktik sloganlarının kitle yönetiminde bunun için *şimdi* bu derece önemi vardır. Devrim zamanında ilke bakımından ağırbaşlı, dayanıklı olan taktik sloganların önemini küçümsemek kadar tehlikeli bir sey olamaz. Örneğin «İskra» (22) 104. sayısında fiilen sosyal-demokraside kendisine karşı olanların tarafına geçiyor ama aynı zamanda hayatın önünde yürüyen hareketin, bir sürü hatalar, başarısızlıklar vs. yanında yine de ilerlediği yolu gösteren sloganlar ve taktik kararlar hakkında küçük düşürücü görüşler ileri sürüyor. Halbuki durum tam tersidir, yalnız olayların kuyruğunda aheste-beste sürüklenmek istemeyen, marksizmin denenmiş, sağlam ilkelerine uyarak proletaryaya önderlik yapmak isteyen parti için doğru ve yerinde taktik kararlarının geliştirilip ortaya konmasının son derece büyük önemi vardır. Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin III. Kongresi ve partiden kopan bölümün (*) toplantısı sıra-

---

(*) RSDİP'nin III. Kongresine (Londra, Mayıs 1905) yalnız bolşevikler katılmıştı. Konferansa ise (Cenevre, aynı tarihte) yalnız menşevikler katılmış (23), bu

sında alınan kararlarda taktik görüşlerinin en doğru ve açık, tam ve iyice düşünülmüş ifadesini buluyoruz, bunlar şu veya bu edebiyatçının ağzından rastlantı eseri olarak çıkan sözler değildir, bu kararlar sosyal-demokrat proletaryanın sorumlu temsilcileri tarafından alınmıştır. Partimiz bütün diğer partilerin en önünde yürür, programı kesindir ve herkesçe kabul edilmiştir. Partimiz öteki partilere, hem «*Osvobojdeniye*»-nin demokratik burjuvazinin oportünizmine hem de yalnız devrim sırasında program taslağıyla ortaya çıkmaya ve gözleri önünde gelişmekte olan devrimin, gerçekten burjuva devrimi olup olmadığı konusuyla ilgilenmeye birden acele eden sosyalist-devrimcilerin devrimci tumturağına karşı, kendi taktik kararlarına olan son derece ciddi tutumuyla örnek olmalıdır.

Bunun için bizce devrimci sosyal-demokrasinin en hayati, en kaçınılmaz, vazgeçilmez işi olarak Rusya Sosyal-Demokrat İşçi partisinin III. Kongre ve toplantısının taktik kararlarının inceden inceye incelenmesi, bu kararlarda marksizmin ilkelerinden ne gibi sapmaların mevcut olduğunun tayini, demokratik devrimde sosyal demokrat proletaryanın açık ve kesin görevlerinin tayin ve tasbiti kabul edilmelidir... İşte okurun önüne serdiğimiz bu broşür böyle bir işe adanmıştır. Marksizmin ilkeleri ile devrimden alınan

---

broşürde «Yeni İskracılar» olarak adlandırılmıştır. Çünkü «İskra'yı çıkarmaya devam ederek, o zamanki fikir arkadaşları Trotski'nin ağzıyla eski ve yeni «iskra» arasında bir uçurum olduğunu açıklamışlardı. (Yazarın 1907 yılı yeni baskısının dip notu)

dersler açısından taktiğimizin gözden geçirilmesi, yapma-etme sözleriyle yetinmeyip, bütün Rusya'nın sosyal-demokrat işçi sınıfı partisinin ilerdeki tam ittifakının temeli olarak gerçekten tek taktik hazırlamak isteyenler için de zorunludur.

Temmuz 1905 *N. Lenin*

2. *Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin III. Kongresi sırasında Geçici Devrimci Hükümet Hakkında Alınan Karar Bize Neler Sağlıyor?*

Ve nihayet şunu belirtelim ki, geçici devrimci hükümeti asgari programının gerçekleştirilmesiyle görevlendirirken, (Kongre kararı) böylelikle azami programının derhal gerçekleştirilmesi ve sosyalist devrim için iktidarın ele geçirilmesiyle ilgili saçma, yersiz, yarı - anarşik düşünceleri ortadan kaldırıyor. Rusya'nın ekonomik gelişmesi ve geniş proletarya kitlelerinin bilinçlenmesi (objektif olan şart) ve örgütlenme derecesi (kopmaz bir şekilde objektif şarta bağlı olan sübjektif şart) bugün bu ülkede işçi sınıfının hemen özgürlüğe kavuşmasını tamamen imkansız kılmaktadır. Yalnız en cahil insanlar gelişmekte olan demokratik devrimin burjuva karakterini inkar edebilirler. Yalnız en saf, en iyimser insanlar, işçi kitlesinin, sosyalizmin hedefleri ve sosyalizmin gerçekleştirilmesi hakkında henüz çok az bilgiye sahip olduğunu unutabilirler. Biz ise hepimiz, işçilerin kurtuluşunu bizzat işçilerin sağlayacaklarına inanıyoruz. Kitlelerin bilinçlenmesi ve örgütlenmesi sağlanmadan, kitleler bütün burjuvaziye karşı açık bir savaş vermeye hazırlanmadan ve eğitilmeden sosyalist bir devrim söz konusu olamaz. Sosyalist devrimi erteliyormuşuz gibi anarşik bir takım itirazlara karşı şunları söyleyebiliriz: Biz devrimi asla ertelemiyoruz, yalnız devrime doğru mümkün olan tek yolda ve mümkün olan tek biçimde ilk adımımızı atıyoruz, bu ise demokratik cumhuriyet-

ten geçen yoldur. Politik demokrasi yolundan daha başka bir yol seçip sosyalizme doğru yürümek isteyen, er geç, kaçınılmaz bir şekilde gerek ekonomik gerekse politik bakımından gerici ve deli saçması sonuçlara varacaktır. Gerekli anda şu veya bu işçiler bize : Neden azami programımızı gerçekleştirmeyelim? diye sorarlarsa, cevap olarak onlara demokratik zihniyet taşıyan halk kitlelerinin henüz sosyalizme ne kadar yabancı olduklarını, sınıfsal çelişkilerin henüz ne kadar az geliştiğini, proleterlerin henüz ne kadar az örgütlendiğini gösteririz. Hadi bakalım, hodri meydan, gelin de bütün Rusya'da yüzbinlerce işçiyi örgütleyin, milyonlar arasında programınıza karşı ilgi uyandırıp programınızı tasvip ettirin milyonlara! Hem de bunu yaparken gürleyen ama içi kof anarşik laflardan ileri gitmeyin, bunu bir deneyin ve hemen göreceksiniz ki bu örgütün gerçekleştirilmesi, böyle bir sosyalist bilinçlenmenin yaygın bir hale getirilmesi, demokratik reformların mümkün olduğu kadar bütünü ile gerçekleştirilmesine bağlıdır.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 11, s 3-7, 16-17 Rusça Baskı

RUSYA SOSYAL DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİ V. KONGRESİ (24)

Duma Grubunun Faaliyet Raporunun Okunması

8 (21) Mayıs

Trotski hakkında birkaç kelime. Trotski «Merkez» adına konuştu ve Bund'un görüş açısını ifade etti (25). «Kabul olunamaz» bir karar aldığımız için bize fena halde saldırdı. Bizi bölünme ile, Duma grubunun kararımızı hakaret sayıp ayrılmasıyla tehdit etmeye kalkıştı. Bu sözler üzerinde özellikle duruyorum. Hepinizi kararımızı dikkatle okumaya davet ediyorum.

Asla bir saldırıda bulunmadan, herhangi sert bir söz bile sarfetmeden, sükunetle yapılan hataların kabul edilmesi teklifi gibi doğal bir şeyi hakaret saymak, bu yüzden de bölücülükten dem vurmak saçma bir hareket değil midir? Bu hareket partimizin hasta olduğunu, hataları kabul etme korkusuna kapıldığını göstermez mi? Bu, Duma grubunun eleştiriden korkma hastalığı değilse nedir?

Yalnız böyle bir sorunun sorulması ihtimali bile, partimiz içinde parti dışı bir şeylerin döndüğünü gösteriyor. Parti dışı olan bu şey, Duma grubunun partiyle olan ilişikleridir. Duma grubu daha partili olmalı, parti ile olan bağı daha da pekişmeli, proletarya için yaptığımız bütün çalışmaların hep birlikte yürütülmesine katılmalı. O zaman bu hakaret çığlıkları, bölünme tehditleri ortadan kalkacaktır.

Trotski (tribünden) : Sizin asla kabul olunamayacak kararınız yüzünden doğru olan fikirleriniz bile gerçekleştirilemez, derken, ona bağırdım : «*Öyleyse kendi* kararınızı bildiriniz». Ama trotski : «Hayır, siz önce kendi kararınızı feshediniz» diye cevap verdi.

Ne dersiniz, nasılmış «Merkezin» tutumu? Bizim sözümona hatamız yüzünden (Trotski'nin kanısına göre) Trotski bütün partiyi cezalandırmaya kalkışıyor («nezaketsizlik» «taktik dışı hareket») ve partiyi aynı ilkelerin kendi «taktik» özetlemesinden yoksun bırakıyor! Bize, bölgelerde «peki, kendi kararınızı niye kabul ettirmediniz,» diye soracaklar. Niye mi, çünkü kararımıza merkez küsmüştür ve küsmüş olduğu için kendi ilkelerini açıklamaktan sakınmıştır. (Merkezin bir bölümü ile bolşeviklerin alkışları). Bu ilkelere bağlılığı gösteren bir tutum değil, daha çok merkezin ilkesizliğidir.

Biz kongreye partinin çok eskiden beri bildiği iki ayrı taktik çizgisiyle geldik. Fikir ayrılıklarını gizlemek pek akıllıca bir hareket değildir, hem de işçi sınıfı partisine yakışmaz. İki görüş açısını daha büyük bir dikkatle karşılaştıralım, politikamızın bütün sorunlarını bunları uygulamakla ifade etmeye çalışalım. Parti deneyinin kesin bir toplamını bulalım. Ancak böylelikle görevimizi yerine getirmiş ve proletarya politikasında bir oyana bir buyana geçmelere son vermiş olacağız. (Bekler ve merkezin bir bölümünün alkışı)

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 15, s 325-326, Rusça Baskı

«BURJUVA PARTİLERİNE KARŞI TUTUM» ADLI YAZIDAN

Sosyal-demokrasinin burjuva partilerine karşı tutumu sorunu, «genel» veya «teorik» denilen, yani bugün partinin karşısına çıkan ve doğrudan doğruya belirli bir pratik göreve bağlı olmayan bir sorundur. Bu gibi sorunların Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisinin Londra Kongresinde gündeme alınmaması için menşevikler ve Bund'cularca amansız bir mücadele yapılmış ve bu mücadele ne yazık ki burada grupdışı kalan Trotski tarafından da destek görmüştür. Partimizin oportünist kanadı, başka sosyal-demokrat partilerde olduğu gibi, bizde de kongre gündeminin «işle ilgili» ve «pratik» yönünü savunmuştur. Bu kanat «genel ve geniş anlamda»ki konuları yadırgıyordu. Şunu da unutmuşa benziyordu: temelde geniş ölçüde ilke sorunlarını ele alan politika gerçekte tek pratik politikadır. Önce genel sorunlar çözülmeden özel sorunları ele almak isteyenler elbette ki er geç her adımda bu genel sorunlarda tökezlenmeye başlıyacaklardır. Bu sorunlara her adımda, her özel olay karşısında körü körüne çarpmak ve tökezlemek, partinin politikasını en berbat kararsızlığa ve ilkesizliğe mahkum etmek demek olur.

Birçok «genel sorunun» gündeme alınmasında ısrar eden bolşevikler, polonyalı ve litvanyalıların yardımıyla bir tek sorunu, çarpışa çapışa ortaya koymayı başardılar: bu da burjuva partilerine karşı tutum konusudur. Ve bu sorun, kongrenin yalnız bütün ilke sorunlarının başına geçmekle kalmamış, bütün çalışmaları bastırmış

ve en öne alınmıştır. Durum budur ve başka türlü de olamazdı zaten, çünkü hemen hemen bütün anlaşmazlıkların, hele şimdiki en önemli anlaşmazlıkların tümünün ve tüm Rusya devriminde proletaryanın pratik politikası konusunda fikir ayrılıklarının sebebi, bizim proleter olmayan partilere karşı tutumumuzun farklı değerlendirilmesi oluyordu. Rusya devriminin hemen başlarında sosyal-demokratlar arasında devrimin karakteri ve devrime katılan proletaryanın rolü konusunda iki ayrı görüş açısı belirtilmiştir. Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi içinde, taktik türünden fikir ayrılığını inceleyip, bu temel görüş açısındaki karşıtlığı incelemelerine katmayanlar, içinden çıkılmaz bir sürü ayrıntılara ve özelliklere gömüleceklerdir.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
C 15, s 368-369, Rusça Baskı

«DEVRİMİMİZDE PROLETARYA MÜCADELESİNİN HEDEFİ» ADLI YAZIDAN

III

Yoldaş Martov'un bu sabah düzenlediği ve üçüncü şahısların, yani tartışılan kişinin dışında kim varsa hepsinin katılmasıyla yaptırdığı tartışmaya girmeye zorladığı Trotski'ye gelince, burada görüşlerini enine boyuna inceleyemeyeceğiz. Bunun için çok ayrıntılı, özel, büyük bir yazı hazırlamak gerekiyor. Yoldaş Martov, Trotski'nin yanlış görüşlerine değinerek ve bu görüşlerden şu yada bu görüşü örnek göstererek okurların kafalarında karışıklıklar yaratıyor ve onları şaşırtıyor, çünkü bir takım aktarmaların bölük pörçük ileri sürülmesi, durumu aydınlatmak şöyle dursun, işi arap saçına döndürüyor. Trotski'nin en büyük yanlışı, devrimin burjuva karakterini inkar etmesi, bu devrimden sosyalist devrime geçilmesi konusunda apaçık bir fikrinin olmayışıdır. İşte bu temel yanlışından, yoldaş Martov'un candan yürekten, aferinle, birkaç aktarmaya dayanarak *tekrarladığı* özel yanlışlar doğuyor. Durumu, yoldaş Martov'un sebebolduğu bu keşmekeş haliyle bırakmamak için, hiç değilse Trotski'nin, yoldaş Martov'un aferinini kazanan bu görüşlerinin neden hatalı olduğuna işaret edelim. Proletarya ile köylülüğün ittifakı sözümona «ya mevcut burjuva partilerinden biri köylülüğe baskın çıkacak, yada köylülük bağımsız ve çok güçlü bir parti kuracaktır» şeklinde yorumlanıyor. Ama bu ne genel teori açısından doğrudur, ne de Rusya devriminin

geçirdiği deney bakımından. Sınıfların «ittifakı», *hiçbir zaman*, ne şu yada bu güçlü partinin varolduğunu varsayar, ne de genellikle herhangi bir particiliği tanır. Bu, sınıf konusunun partiler konusuyla karıştırılması gibi birşeydir. Söz konusu olan sınfların «*ittifakı*» asla, *ne* varolan burjuva partilerinden birinin köylülüğe hakim olması, *ne de* köylülüğün bağımsız, güçlü bir parti oluşturması demektir. Teorik olarak bu durum apaçıktır, çünkü birincisi, köylülük herhangi bir parti örgütlemeye özellikle az yatkındır, ikincisi ise, köylü partilerinin oluşturulması burjuva devrimleri içinde son derece güç ve uzun bir süreçtir. Öyle ki, «güçlü ve bağımsız» bir parti olsa olsa, örneğin ancak devrim bitmek üzereyken doğabilir. Rusya devrimi deneyinin apaçık gösterdiği gibi, proletarya ile köylülüğün «ittifakı» on, yirmi, yüz defa türlü türlü biçimde gerçekleşmişti, hiçbir «güçlü ve bağımsız parti» olmadan. Bu ittifak, örneğin işçi temsilcileri kurulu ile asker temsilcileri kurulunun, veya demiryolları grev komitesiyle köylü temsilcilerin «işbirliği» yaptıkları zaman gerçekleşiyordu. Bütün buna benzer örgütler büyük bir çoğunlukla *partiye bağlı değildi*, ama hal böyleyken de, bu gibi örgütlerin ortak eylemlerinde hiç kuşkusuz *sınıfların* ittifakı gerçekleşiyordu. Köylü partisi böyle hallerde belirmek, doğmak, yada oluşmak üzereydi, örneğin «Köylü Birliği» halinde (26) 1905 yılında yada «Emekçi Grubu» halinde 1906'da böyle bir partinin büyümesi, gelişmesi ve kendi kaderini kendi eliyle tayin etmesi oranında, *sınıfların* ittifakı türlü biçimler alıyordu, en muğlak ve şekilsiz olanından, şekli tamamen belirli,

kesin olan politik anlaşmalara varıncaya kadar. Örneğin, birinci Duma dağıtıldıktan sonra şu üç ayaklanma çağrısı yayınlanmıştı: 1) «Orduya ve filoya hitaben», 2) «Tüm Rusya Köylülüğüne hitiben», 3) «Tüm halka hitaben». Birinci çağrının altını sosyal-demokrat Duma grubu ile «Emekçi Grup» komitesi imzalamıştı. Bu «ortak eylemde» iki ayrı sınıfın ittifakı belirmiş miydi? Evet, elbette. Bunu inkar etmek doğru yoldan sapmak veya «sınıfların ittifakı» gibi geniş ve bilimsel bir fikri maksatlı olarak dar anlamlı, hukuki, hatta diyebilirim ki noterlik bir deyim haline sokmak demektir. Daha da ileri gidelim, hem işçi sınıfı hem de köylülüğün temsilcileri tarafından imzalanan bu ortak ayaklanma çağrısını, her iki sınıfın ortak eylemleri, bölgesel ayaklanmaları izlememiş midir, bunu inkar etmek mümkün müdür? Genel ayaklanma için ortak çağrı ve bölge bölge, mıntıka mıntıka patlak veren ayaklanmalara da ortaklaşa katılmaları sonucu, bizi ister istemez geçici devrimci hükümetin de ortaklaşa kurulacağı sonucuna varmaya zorlamıyor mu? Bunu inkar etmek, doğru yoldan sapmak, yanpiri yanpiri yürümek demektir, «hükümet» kavramının anlamını yalnız ve yalnız olmuş bitmiş, son şeklini bulmuş bir olay anlamına indirgemek hükümetin eksiksiz ve kesin biçiminin ancak henüz kesinleşmemiş, eksik bir halden başlayarak gelişe gelişe mümkün olabileceğini unutmak demektir.

Bunun dışında, ikinci ayaklanma çağrısı Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisinin (menşevik) Merkez Komitesi tarafından imza edilmiştir ki bu parti de bir sosyal-demokrat partidir.

Ayrıca, imzasını koyanlar arasında Tüm Rusya Köylü Birliği, Tüm Rusya Demiryolları İşçileri (27) ve Tüm Rusya Öğretmenler Birliği (28), ayrıca Emekçi Grup komitesi ve sosyal-demokrat gurubu vardır, üçüncü ayaklanma çağrısını imzalayanlar arasında PPS ve Bund ile üç birlik dışında bütün önceki imzalar da vardır.

İşte size partilerle parti dışı örgütlerin son şeklini bulmuş politik ittifakı! İşte size çarlığa bir tehdit biçiminde, bütün halka bir çağrı biçiminde *açıklanan* ama henüz gerçekleştirilemeyen «proletarya ve köylülüğün diktatörlüğü»! Bugün bile menşeviklerin «Sosyal-Demokrat» dergisinin (29) 6. cı sayısı (1906)na peki diyecek pek fazla sayıda sosyal-demokrat bulunacağını sanmıyorum. Bu dergide bu çağrılar hakkında şunlar deniliyor: «Sözkonusu olayda partimiz diğer devrimci parti ve gruplarla politik bir blok kurmaktan ziyade bir savaş anlaşmasına varmıştır, biz böyle bir anlaşmayı daima gerekli ve yerinde buluyorduk» («Proletari» No 1, 21, Ağustos 1906 yılı ve No 8, 23. Kasım 1906 sayılarını karşılaştırınız (*)). Savaş anlaşması hiçbir zaman politik bir blokla kıyaslanamaz, çünkü birincisi zaten ikinci kavramın kapsadığı şeylere dahildir. Politik blok tarihin türlü anlarında kâh ayaklanma eyleminde «savaş anlaşması» biçiminde kâh «'k.-d.'lere ve çernozotnik'lere (yüz karalar'a) karşı ortak eylem» veya başka bir şekilde gerçekleştiriliyor. Proletarya ve köylülüğün diktatörlüğü fikri devrimin bütün gelişmesi sıra-

---

(*) V.İ. Lenin, Bütün Eserleri, c. 13. s 348-364, c. 14, s. 112-124, Rusça Baskı

sında binlerce şekilde pratik olarak ifade olunmuştur, vergilerin ödenmemesi ve mevduatın geri alınması hakkında (Aralık 1905) manifestonun imzalanmasından tutun da ayaklanma çağrısının (Temmuz 1906) imzalanmasına ve nitekim II. ve III. Duma'da 1907 ve 1908 yılındaki oylama olayına kadar.

Yoldaş Martov'un ileri sürdüğü Trotski'nin ikinci açıklaması da aynı derecede yanlıştır. «Bütün işin hükümet politikasına bir öz verecek, aynı türden çoğunluğu sağlamak olduğu» falan filan yolundaki iddiası da yanlıştır. Hele yoldaş Martov'un yaptığı gibi, bu iddiayı proletarya ve köylülüğün diktatörlüğüne karşı ortaya atması büsbütün yanlıştır. Trotski kendisi bu görüşüyle «işçi hükümetine» «ülkenin demokrat olan nüfusunun temsilcilerinin» katılmasını kabul ediyor, yani proletarya ve köylülüğün temsilcilerinden oluşan bir hükümete peki diyor.. Ama proletaryanın devrimci hükümete hangi şartlarla katılacağı konusu apayrı bir konudur ve bu konuda büyük bir olasılıkla bolşevikler Trotski ile fikir birliği kurmak şöyle dursun, Polonya Sosyal Demokratları'yla bile anlaşamayabilirler. Şu var ki, devrimci sınıfların diktatörlüğü, hiçbir şekilde şu veya bu devrimci hükümet içindeki «çoğunluk» konusu, sosyal-demokratların şu veya bu hükümete katılıp katılmamaları ve hangi şartlar altında katılacakları konusuyla ilgili değildir.

Ve nitekim yoldaş Martov'un «haklı» bulduğu ve ileri sürdüğü Trotski'nin görüşlerinden üçüncüsü hepsinden yanlıştır. Yoldaş Martov'un dediğine bakılırsa «varsın o (yani köylülük)

normal olarak burjuva rejimine katılırken sahibolduğu bilinçten daha az bir bilinçle bunu yapsın (yani «işçi demokrasisi rejimini kabullenmesin, buna daha büyük bir bilinçle katılmasın»). Ama proletarya hiçbir zaman köylülüğün bilinçsizliği ve batıl inanışları üzerinde herhangi bir hesap kuramaz, burjuva rejimi hakim-hükümranlarının bütün hesaplarını buna göre kurdukları ve buna dayandıkları gibi. Hele hele, proletarya asla ve asla devrimci bir dönemde köylülüğün pasif ve bilinçsiz kalacağını düşünemez. Rusya devrim tarihindeki gerçekler gösteriyor ki, örneğin 1905 yılında olduğu gibi, ilk coşkunluk dalgası hemen köylülüğü de politik yönden örgütlenmeye doğru itiyor (Tüm Rusya Köylü Birliği) ve ortaya çıkan örgüt kuşkusuz kendine özgü bir köylü partisinin ilk çekirdeği oluyor. I. ve II. Dumalarda karşı-devrim tarafından ilerici köylülerin ilk postası yok edilince, köylülük, bu kez tarihte ilk olarak, tüm Rusya seçimlerinde bütün ulus ölçüsünde hemen «Emekçi Grubunun» temelini kuruyor, bu ise hiç şüphesiz, özel köylü partisinin çekirdeği oluyor. Muhakkak ki bu embriyon ve çekirdekte henüz kararsız, açıklığa kavuşmamış, tutarsız çok şey var, ama, eğer devrimin başlangıcı bile, böyle politik gruplaşmaları meydana getirebilmişse, devrimci diktatörlük gibi bir sonuca veya gelişme doruğuna varan bir devrimin çok daha kesin çizgili, şekillendirilmiş ve çok daha güçlü bir devrimci-köylü partisini doğuracağından asla şüphe edilemez. Bunun tersini düşünmek, yetişkin bir insanda bazı önemli organların boy, şekil ve gelişim aşaması bakımından sütbebeği çağındaki

gibi kalacaklarına inanmaktan farksız olacaktır.

Hal ne olursa olsun, yoldaş Martov'un, iktidar mücadelesinde proletarya ile köylülük arasındaki karşılıklı ilişkiler konusunda, kongrenin özellikle Trotski'ye hak vermesi yolunda bir sonuç çıkarması gerçeklerden şaşılacak derecede uzaklaşmak demektir, kongrede asla söz konusu bile olmayan, kimsenin kastetmek bile istemediği birşeyi ortaya atılmış bir sözmüş gibi ileriye sürmeye kalkışmak demektir.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 17, s 381-385, Rusça Baskı

II. BÖLÜM

TROTSKİSTLERİN 1907 - 1914 YILLARINDAKİ BÖLÜCÜ ve HİZİPÇİ FAALİYETLERİYLE, PARTİYE KARŞI KURULMUŞ «AĞUSTOS BLOKU»NUN İFLASI HAKKINDA

A. M. GORKİ'YE YAZILAN BİR MEKTUPTAN

13. II. 1908

Trotski'ye gelince, size geçen mektubumda da cevap vermeye niyetlendim, ama unuttum. Biz (yani buranın «Proletari» Yazı Kurulu, Al Al., ben bir de «İnok» (*) Rus beklerinden çok iyi bir iş arkadaşımız) Trotski'yi hemen «Proletari»ye davet etmek istedik. Ona bir mektup yazdık, bir konu seçtik, kendisine teklif ettik. *Herkesin* onayıyla mektubu «Proletari» Yazı Kurulu, diye imzaladık, böylece işi daha samimi bir işbirliğine dökecektik (örneğin benim Trotski ile özel ve çok büyük bir meydan savaşım olmuştu, amansız bir vur-kır, 1903-1905 yıllarında, Trotski daha menşevik iken). Trotski bu şekle mi gücenmiş ne, bilmiyorum, yalnız kendisinin yazmadığı bir mektup gönderdi. 'Yoldaş Trotski'nin talimatı üzerine yazı kuruluna, kendisinin yazı yazmayı reddettiği bildiriliyordu. Meşgulmüş.

Bana kalırsa, bunlar salt pozdur. Londra Kongresi'nde de tutumu hep pozdu. Bilmiyorum, beklerle birleşecek mi...

Bekler ise burada, Plehanov, Akselrod, Dan, Martov, Martinov imzalarıyla aylık «Golos Sotsyal-Demokrata» (Sosyal-Demokratın Sesi (30)) dergisinin ilanını çıkardılar. Elime geçirip size göndereceğim. Mücadelemiz daha da çetin bir hal alabilir. Trotski ise «çatışan grupların üstüne» çıkmak istiyormuş.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 47, s 137, Rusça Baskı

(*) İnok, I. F. Dubrovinski.

G. E. ZİNOVYEV'E

Azizim Gr.!

Sosyal-Demokratın (31) 7 ve 8. sayılarını aldım. Trotski'nin imzası için protestoda bulunuyorum : İmzalama faslını unutmalıyız. (Yazıları okumaya vakit bulamadım henüz).

«Proletari» hakkında düşünüyorum : Bu dergide, 1) SPB seçimleri hakkında bir yazı («Reç» ve Vodozov'un adiliğiyle ilgili olarak, şayet «Reç» atıp tutmamışsa); 2) İsveç grevi hakkında -sonuç göstermek için bir yazı, muhakkak; (32) 3) İspanya'da olup bitenler hakkında da 4) menşevikler hakkında, cenevreli (Georgien (33) anti-likidatörle yaptıkları (son derece rezilce) polemikleri hakkında; 5) ekte ayrı bir yaprakta Maksimov ve Şti (34)nin «Açık Mektuplarına» bir cevap. Onlara çok okkalı bir cevap verilmeli, bu itoğlu itler bir daha palavralarıyla milleti şaşırtmasınlar.

Üç haftalık bir dinlenmeden sonra yavaş yavaş kendimi toparlamaya başladım. Acaba diyorum, 4. ve 5. ci sayıyı üzerime alsam mı veya hiç değilse 1. No.lu sayıyı, ama söz vermekten çekiniyorum. Fikrinizi bir de mühletlerinizi bildiriniz (ama açıkça). «Proletari» için başka ne düşünebiliriz?

2. ve 3. cü sayı «Vorwarts»'e göre düzenlenebilir. Yazmayı üzerinize alırsanız size göndereceğim.

«Pravda» hakkında Trotski'nin İnok'a yazdığı mektubu okudunuz mu? Okuduysanız, Trotski'nin Riyazanov ve Şürekası tipinden en alçak,

en adi bir kariyerist ve bölücü olarak hareket ettiğine de kanaat getirmişsinizdir, kuvvetle ümit ederim. Ya Yazı Kurulunda eşitlik, Merkez Komitesine itaat ve Parise Trotski'den başka kimsenin taşınmaması («Pravda») da ki *bütün* hempalarını bizim hesabımıza «yerleştirecekmiş» bu hinoğlu hin) ya da bu hergele ile bütün bağların koparılması ve Merkez Organının önünde herifin suratından maskenin indirilmesi. Partiden dem vuruyor, tutumu ise bütün hizipçilerden daha berbat.

Elinizi sıkarım. *N. Lenin*

Not: Kamenev'i es geçeceğiz herhalde, hemi? Birbuçuk aydan mıdır (birbuçuk yıldan mıdır) beri beklenen tefrikası «Toplum Hareketi Hakkında» hani? (35)

Adresim: Mr. WI. Oulianof. (Chez madame Mecreux). Bombon (Seine-et-Marne)

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 47, s 187-188, Rusça Baskı

«*BİR GAZETECİNİN NOTLARI*» ADLI ESERİNDEN

II

Partimizde «Birleşme Bunalımı»

1 — Birleşmeye iki ayrı bakış

Tasfiyeciler ile geri-çağırıcılar (otzovistler) çok dokunaklı bir ittifakla alabildiğine bolşeviklere sövüyorlar (birinciler daha çok Plehanov'a). Kabahat bolşeviklerde, kabahat Bolşevik Merkezinde, kabahat Lenin ile Plehanov'un edindikleri «birinci» huy ve adetlerde, («Gerekli ek» (36) sayfa 15), kabahat «Bolşevik Merkezinin eski üyelerinden» oluşmuş «sorumluluk nedir bilmeyen grup»ta. («İleri» grubunun tek yapraklı bildirisine bakınız). Bu konuda tasfiyecilerle geri-çağırıcıların dayanışmalarına diyecek yok. Onların *bloku* ortodoksal bolşevizme karşıdır, bu tartışılamaz bir gerçektir (bu blok *defalarca* plenumdaki mücadeleyi karakterize etmiştir, bu konuya daha aşağıda değineceğiz). Burjuva ideolojisine aynı derecede uyduklarını ifade eden, aynı derecede partiye karşı iki aşırı akımın temsilcileri, parti içindeki politikalarında, bolşeviklerle çatışmalarında ve Merkez Organın «bolşevik bir organ» olarak ilanlarında fikren tamamen birleşiyorlar. Ama Akselrod ile Aleksinski'nin en galiz küfürleri sadece parti birliğinin anlam ve önemini hiçbir şekilde kavrayamadıklarını örtbas ediyor. Trotski'nin kararı (Viyanalılar) yalnız dış biçimi itibarıyla Akselrod ile Aleksinskinin «kurtlarını dökmelerinden» farklıdır.

Çok «temkinli» düzenlenmiştir bu karar ve üstelik de «gruplardan da üstün» bir adalet güttüğü iddiasındadır. Ama anlamı nedir onun? Anlam kolay : bütün kabahat «şu bolşevik önderlerinde»; bu Akselrod ile Aleksinski'nin «tarih felsefesinin» aynısıdır.

Viyana kararının ilk satırbaşında aynen şunlar denilmektedir :

«... bütün grup ve akımların temsilcileri... verdikleri kararla (plenumda) «*mevcut şartlarda, mevcut kişiler grup ve kurullarla işbirliği kurarak* alınan kararların uygulanması sorumluluğunu, bilinçli olarak ve iyice düşündükten sonra üzerlerine yüklendiler.» Sözkonusu şey, «Merkez Organındaki çatışmalar»dır. Merkez Organındaki plenumun «aldığı kararların uygulanması için sorumlu» kim, Durum aşikar : Merkez Organının çoğunluğu, yani polonyalılarla bolşevikler. Plenum kararlarının uygulanması için onlardan başka sorumlu olamaz, üstelik de «mevcut kişilerle işbirliği kurularak» deniliyor, demek ki «Golos» (Ses)cular ile «Vperiyod» (İleri)ciler.

Plenumdan önce en çok tartışılan, partimizin en «hastalıklı» ve plenumdan sonra, tartışma konusundan en çok uzaklaşacak olan sorunlara ayrılan bölümünde, plenumun temel kararı ne diyor?

Diyor ki, proletaryaya burjuvazinin etkisi, bir yandan yasadışı sosyal-demokrat partinin inkarı, bu partinin rolü ve öneminin küçük düşürülmesiyle falan, filan, öte yandan ise sosyal-demokratların Duma çalışmalarının inkarı, legal imkânlardan yararlanamaması, hem birincisinin

hem de ikincisinin önemini anlıyamamasıyla belli oluyor.

Şimdi soruyoruz: bu kararın anlamı nedir?

Acaba şu mu: Golos'cular kesinlikle, geri dönülmez biçimde ve içtenlikle yasadışı bir partinin inkarından, partiyi küçümsemekden falan, filandan vazgeçmeli, bunu doğru yoldan sapma olarak kabul etmeli, bu sapmadan kurtulmalı, bu sapmaya karşı olumlu çalışmalara girişmeliydiler; Vperiyod'çular (ilericiler) ise Duma çalışması ile legal imkanlarının var oluşunun inkarından, vs, vs, den vazgeçmeliydiler; Merkez Organının çoğunluğu, Golos'cular ile Vperiyod'cuları geri dönülmez biçimde içtenlikle ve mantıki olarak, plenum kararında yazılı «sapmalarından» vazgeçmeleri şartıyla «işbirliğine» davet etmeliydiler, böyle miydi kararın anlamı?

Yoksa kararname, Merkez Organının çoğunluğunun, alınan kararların uygulanması için (tasfiye ve geri-çağırma gibi sapmalardan vazgeçilmesi hakkındaki kararlar) «mevcut» ve hâlâ eskisi gibi ve hatta daha da kaba saba bir şekilde tasfiyeciliği savunmaya *devam* eden Golos'cular, mevcut ve eskisi gibi ve hatta daha büyük bir kalabalıkla, geri-çağırma, ültimatizm ve benzer halleri inatla korumaya devam eden Vperiyod'cularla «işbirliği kurarak» sorumlu olacaklarını mı demek istiyor?

Bu soruyu ileri sürmek, Trotski'nin kararındaki tumturaklı cümlelerin herhangi bir anlamdan yoksun olduklarını görmeye yeter: Bunlar *aslında* Akselrod ve şürekası, Aleksinski ve şürekasının savunduğu tutumun korunmasından başka birşeye yaramıyor.

Trotski, kararının ilk sözlerinde, en berbat bir uzlaştırmayı, tırnak içinde «uzlaştırma», dar grup ve derneklere özgü, kenar mahalle sakinlerinin anladığı anlamda bir uzlaştırmayı ifade etmiştir, üstelik de bu uzlaştırma, mevcut çizgi, mevcut hava ve maneviyatı, mevcut parti çalışmalarının politik ideolojisini ele almaktansa efendim, «mevcut kişileri» ele alıyor.

İşte, Trotski ve şürekasının «uzlaştırması» ile partiyi tasfiyecilikten ve geri-çağırıcılıktan temizlemeyi hedef alan particiliğin gerçeği arasındaki uçurum. Aslında Trotski ve şürekasının bu «uzlaştırmaları», tasfiyecilerle geri - çağırıcılara çok büyük bir hizmette bulunuyor ve bu nedenle, sözümona particilikle, bir takım anti-fraksiyon (yani bölücülüğe karşı olma) nakaratlarıyla, ne kadar kurnazlıkla, cilalı, tumturaklı laflarla örtbas edilmeye çalışılırsa, parti için de o oranda büyük bir kötülük sayılır.

Parti görevi olarak bize verilmiş olan ne?

Yoksa o «mevcut kişiler, gruplar ve kurullar»mı? Ve biz onları çizgileri ne olursa olsun, çalışmalarının konusuna bakmaksızın, tasfiyecilik ve geri-çağırıcılığa karşı tutumlarını hesaba katmaksızın, ille de «uzlaştırmalı»mıyız?

Veya önümüze bir parti çizgisi, parti ideolojisi bakımından bir yön çizilmiş, bütün çalışmamızın özü gösterilmiş ve görevimiz olarak, bu parti çalışmamızın her türlü tasfiyecilikten ve geri-çağırıcılıktan arınılması mı verilmişti? Ve bu görev her türlü «kişi, grup ve kurula» bakmaksızın, bu çizgiyi kabul etmek istemeyen ve bu yönden yürümeyen «kişi, grup ve kurulların»

yıkıcı faaliyetlerine rağmen gerçekleştirilecek mi denildi?

Hangi türden olursa olsun, parti birliğinin gerçekleştirilmesi şartları ve önemiyle ilgili iki ayrı görüş açısı olabilir. Ancak bu iki ayrı görüşün farkını anlamak son derece önemlidir, zira bunlar «birleşme bunalımının» gelişmesiyle birbirine karışıyor, birbirine giriyor ve bir görüşü ötekinden kesinlikle ayırmadan ve sınır çizmeden bu bunalımın içinden çıkmak imkansız oluyor.

Birleşmeye birtek görüş açısından bakılmasıyla, «mevcut kişi, grup ve kurulların» «uzlaşmaları»nı ön plana sürmek mümkün. Bunların parti çalışmalarında, bu çalışmanın çizgisinde görüş birliği ikinci planda kalabilir. Anlaşmazlıklar örtbas edilmeli, hiçbir zaman bunların kökenlerini, önemini, objektif şartlarını aydınlığa çıkarmaya kalkışmamalı. Kişileri ve grupları «uzlaştırmalı», hepsinden önemlisi budur. Genel çizginin belirlenmesi konusunda anlaşamıyorlarsa, bu çizginin yorumu yapılmalı ve herkese açıklanmalı, öyle ki herkes kolaylıkla ne olduğunu anlasın. Kendin yaşa, başkalarına da yaşama imkanı ver. Bu «uzlaştırıcılık» mahalleli, küçük burjuvalara özgü bir uzlaştırmadır ve ister istemez dernek diplomasisine yolaçar. Anlaşmazlıkların kaynaklarını «tıkamalı», örtbas etmeli, «anlaşmazlıkları» ortadan kaldırmalı, bu ortadan kaldırma işini «usturuplu yapmalı», birbirine zıt, düşman yönleri tarafsız bir hale getirmeli -işte, «uzlaştırmacının» bütün dikkati bunda toplanıyor. Elbette ki yasadışı olan bir partinin operasyonları yabancı ülkede yer alıyorsa, bu daracık dernek diplomasisi, her türlü «uzlaştır-

ma» ve «tarafsız hale getirme» girişimlerinde, «dürüst komisyoncu» rolünü oynayan bütün «kişi, grup ve kurullara» ardına kadar kapıları açar.

Martov, Golos'un 19. ve 20. sayılarında böyle bir girişimi plenumda bakalım nasıl anlatıyor:

«Menşevikler, «Pravda»cılar ile Bund'cular Merkez Organı için öyle bir kadro teklif ediyorladı ki, bunun sayesinde parti fikrinin iki zıt akımı «tarafsız» hale getirilebilecek, bu akımların hiç birine belirli bir ağırlık tanımayacak ve böylece parti organına, her önemli konuda, partili iş arkadaşlarının çoğunluğuna birleşme fırsatı verecek **orta** çizginin meydana getirilmesi sağlanacaktır.»

Bilindiği gibi, menşeviklerin bu teklifi kabul olunmamıştır. Merkez Organında bu tarafsızlaştırıcı rolü oynayacak kişi olarak adaylığını ileri süren Trotski hava aldı. Aynı mevkii işgal edecek Bund'culardan gelen adaylık oylamaya bile konulmamıştır, bu adaylığı, bilindiği gibi, menşevikler konuşmalarında öneriyorlardı.

İşte, buyurun size, o kelimenin en kötü anlamındaki «uzlaştırıcıların» fiilen oynadıkları rol budur, bunlardır Viyana kararını tasarlayan ve biraz önce elime geçen «Otkliki Bunda» (Bund'un Yankıları) dergisinin 4. cü sayısında Yonov'un yazısında görüşlerini açıklayan uzlaştırıcılar. Menşevikler sözümona Merkez Organına kendi yönlerinde yürüyen çoğunluğu teklif etmeye cesaret edememiş, ancak aynı zamanda, Martov'un yukarıda aktardığım sözlerinden de anlaşıldığı gibi, partide *birbirine karşıt* iki akımı da kabul etmiştir. Oysaki menşevikler kendilerinden yana bir çoğunlukla Merkez Organını kurmayı akıllarına bile getirmiş değiller. Hatta hatta be-

lirli bir yönü olan Merkez Organının kurulmasına bile yönelmiş değillerdir (plenumda menşeviklerden tasfiyecilikten vazgeçmeleri bile istenmiyordu henüz, sadece samimi ve artık yolundan şaşmayacak bir şekilde bekleniyordu, ve bunun için plenumda, menşeviklerde hiçbir yönün olmadığı apaçık hissediliyordu). Menşevikler Merkez Organından «tarafsız bir hale getirilmesini» bekliyor, ve bu «tarafsız hale getirme aracı» olarak ya Bund'cuyu yada Trotski'yi ileri sürüyorlardı. Bund'cu ve Trotski burada bir çöpçatan karı rolünü oynayacaktı, çöpçatan karı ise, bir taraftan tasfiyecilikten artık temelli bir şekilde vazgeçsin, geçmesin, «mevcut kişi, grup ve kurulları» dünya evine sokmak için «desti izdivaç» teklif edecekti.

İşte Trotski ile Yonov'un uzlaştırıcılığının bütün ideolojik temeli bu çöp-çatan karı görüşünden ibarettir. Birleşme meydana gelmediğinden yakınarak, ah ile, vah ile gözyaşları dökü-yorlarsa, bunu cum grano salis (yani büyük bir ihtiraz kaydıyle) anlamak gerekiyor. Yani kısacası, çöpçatanlık işi suya düştü. Trotski ile Yonov'un birleştirme konusunda besledikleri umutlar, «mevcut kişi, grup ve kurullarla», tasfiyeciliğe karşı tutumları ne olursa olsun, birleştirme umudunun yokoluşu, çöpçatan görücü karının başarısızlığına benziyor, demek ki bu karının görüşü miskin, yanlış, en küçük bir umuda zaten yer vermeyen bir görüştü, ama bu başarısızlık asla ve asla parti içindeki birleşmenin de başarısızlığa uğradığı anlamına gelmez.

Bu birleşme konusunda başka bir görüş açısı yok değil. Bu ikinci görüş açısı da şu: «mev-

cut kişi, grup ve kurullar»ın (plenuma bağlı ve plenumdaki) kadrolarına bakılmaksızın ve kadrolarına bağlı olunmadan birçok köklü ve tamamen objektif sebepten dolayı sosyal-demokrasinin en eski ve en önemli iki fraksiyonunda bazı değişiklikler meydana gelmeye başlamış ve hâlâ da meydana gelmektedir. Bu değişiklikler bazen «mevcut kişi, grup ve kurulların» isteklerine aykırı olarak ve hatta hatta bilinçleri dışında birleşmelerini gerektiren ideoloji ve örgütlenme temellerini kuruyor. Bu objektif şartlar bugün yaşadığımız Rusya'nın burjuva gelişme çağındaki özelliklerine dayanıyor -çağımız ise burjuvaların devrime karşı koyması ve burjuva monarşi tipini örnek alan çarlık hükümetinin yeniden örgütlenme çalışmaları çağıdır. Bu objektif şartlar aynı zamanda ve birbirinden kopmadan işçi eyleminin niteliğinde değişiklikler yaratıyor, sosyal-demokrat öncülerden olan işçi kadrolarında, işçinin tipinde, görünüşünde değişiklikler yaratıyor ve sosyal-demokrat hareketin ideolojik-politik sorunlarında da değişiklikler doğuruyor. Bu nedenle, bu objektif sebeplerin etkisi altında ve etkinin kaçınılmaz sonucu olarak -yoksa kişisel bir kötüniyet, aptallık veya yanılma olarak değil- ve de «temelden», yani çağdaş Rusya'nın bütün işçi sınıfı hareketi üstüne yükselip herhangi bir ek yapının kurulmasıyla asla, asla ayrılamayacak bir şekilde proletarya üzerindeki burjuva etkisi meydana geliyor ve tasfiyeciliği (yani sosyal-demokrat geçinmek isteyen yarı-liberalizm) ve geri-çağırıcılığı (sosyal-demokrat geçinmek isteyen yarı-anarşizm) yaratıyor. Her iki sapmanın da tehlikeli olduğunun bilinmesi, sosyal-de-

mokrasiden uzaklaşıldığının, işçi hareketinden uzaklaşıldığının anlaşılması türlü grup ve fraksiyonların elemanlarını birleştiriyor ve «bütün engelleri aşarak» parti içinde birleşmelerine yol açıyor.

Bu noktadan bakılırsa, birleşme çok ağır, zor, duraksamalarla, kararsızlıklarla, geriye dönüşlerle ilerleyebilir, ama ilerlememek diye birşey olamaz. Yine, bu noktadan birleşme hiçbir zaman «mevcut kişi, grup ve kurullar» arasından da geçmeyebilir, hatta bu ilerleme bu kişilerden tamamen bağımsızdır, onları kendine bağlar ve o mahut «mevcutlar» arasından objektif bir gelişmenin gereklerini bilmeyen veya bilmek istemeyenleri bir kenara iter, onların yerine asla o «mevcutlar» kadrosuna girmeyen yeni yeni kişileri kendine bağlar, yükseltir, ve bu arada değişiklikler, değiş-tokuşlar, eski gruplarda yeni baştan gruplaşmalar, akımlar, bölünmeler meydana gelir. Bu görüş açısından bakılırsa, birleşme, ideolojik temelinden asla ayrılmayan bir parçadır, yalnız ve yalnız ideolojik bir yakınlaşma temeli üzerinde gelişir, büyür ve ister istemez tasfiyecilik, geri-çağırıcılık gibi sapmaların meydana gelmesine, gelişmesine, büyümesine bağlıdır, yoksa şu veya bu polemik, nutuk ve boy gösterisi, şu veya bu edebiyat çatışması gibi rastlantı eseri bir bağ değildir, bu sebep ile sonucun birbirine bağlı oldukları kopmaz iç-bağa benzer bir bağdır.

2. «İki Cepheli Mücadele» ve Sapmaların Yenilmesi

İşte, bizim partili birleşmemizin özü ve önemine, ilke açısından birbirinden tamamen farklı ve kökten ayrı olan iki görüş.

Şimdi soralım, acaba bu görüşlerden hangisi plenum kararının temelini oluşturuyor? Kararı iyice incelemek isteyenler görecektir ki, *temelde* ikinci görüş kabullenilmiştir ama kararın bazı yerlerinde, gayet belirli bir şekilde birinci görüş yönünde özel «düzeltmeler»in izleri var ve bu «düzeltmeler» kararı zayıflatmakla birlikte aslında en önemlisi olan içeriğini, temelini zedelemiyor, bunlar ise için için ikinci görüşü yansıtıyor.

Bunun gerçekten böyle olduğunu, bu «düzeltmeler»in mahalle derneklerinin diplomasisi biçiminde olup, özel düzeltmeler niteliği taşıdıklarını, fakat kararın ilke temelini ve özünü değiştirmediklerini kanıtlamak için, kararın daha önce de parti basınının değindiği ayrı ayrı bazı noktaları ve parti içindeki durum hakkındaki yerleri üzerinde duracağım.

«Eski grupların liderlerini», birleşmeyi engellemek için ellerinden geleni yapmakla, plenumdaki tutumlarına gelince, «her adımlarını neredeyse meydan savaşı vererek atabilmelerine sebebolmakla» suçlayan Yonov, bir de şunları ekliyor:

«Yoldaş Lenin, sosyal-demokrat çalışmaların genişletilmesi ve derinleştirilmesi yoluyla «tehlikeli sapmaları» ortadan kaldırmak istemedi. Gayet enerjik olarak,

Merkezde «iki cepheli mücadele» teorisi ile ilgili bütün parti girişimlerinin ele alınmasında ısrar etti durdu. Parti içinde «takviye edilmiş koruma» tezinin ortadan kaldırılması fikrini dinlemek bile istemedi »
(Sayfa 22, 1. satırbaşı)

Sözkonusu olan şey, parti içindeki durum ile ilgili kararın 4.cü maddesidir. Bu kararın taslağını Merkez Organına ben sundum. Söz konusu olan madde komisyonun çalışmasından sonra doğrudan doğruya plenum tarafından değiştirildi. Bu değiştirme teklifi Trotski'den geldi, bense boş yere onunla çalıştım durdum. Benim taslağımda bu noktada kelimesi kelimesine değilse de, şunlar yazılıydı :

«İki cepheli mücadele», veya hiç değilse bu fikri yansıtan başka kelimeler. «Tehlikeli sapmaların sosyal-demokrat çalışmaların genişletilmesi ve derinleştirilmesi yoluyla ortadan kaldırılması» eki Trotski'nin teklifi üzerine kabul edilmiştir. Yoldaş Yonov'un, benim bu teklife karşı çatışmamı hikaye etmekle, bu «düzeltme» konusunda kendi fikrimi açıklamak için bana fırsat verdiğine çok memnunum.

Plenumda bu «iki cepheli mücadele» kadar hiçbir şey böylesine (bazen komik) bir öfke yaratmış değildir. Buna uzaktan değinmekle bile Vperyod'cular («ileri»ciler) ile menşevikler öfkeden kendilerinden geçiyorlardı. Bu öfke tarihi olarak kolay anlaşılır, çünkü bolşevikler *fiilen* Ağustos 1908'den Ocak 1910 tarihine kadar iki cepheli bir savaş verdiler, yani hem tasfiyecilerle, hem de geri-çağırıcılarla. Bu öfkenin komik yönü ise, bolşeviklere öfkelenenlerin bununla suçlu olduklarını kanıtlamalarıydı, yani tasfiye-

cilik ve geri-çağırıcılıkla ilgili her eleştiriyi kişisel hakaret olarak kabul ettikleri ortadaydı. Minareyi çalan bari kılıfını hazırlasaydı.

Trotski'nin bu «iki cepheli mücadele» yerine «sosyal-demokrat çalışmaları genişletmek ve derinleştirmek yoluyla tehlikeli sapmaların ortadan kaldırılması» önerisi, menşeviklerce ve «ileri»cilerce canı yürekten karşılanmıştır.

Ve işte bu «zafer»den dolayı şimdi Yonov da, «Pravda»da, Viyana kararı da, «Golos Sotsial-Demokrata» (Sosyal-Demokratın Sesi) da bayram yapıyorlar. Ama sorarım ben, bu maddenin «iki cepheli mücadele» kelimelerini çıkarmakla, bakalım karardan bu mücadelenin gerektiği fikrini de mi kaldırmışlardır? *Asla*, çünkü madem ki «sapmalar» kabul ediliyor, bu sapmaların «tehlikeli oluşu» da kabul edilmiştir, bu tehlikenin neden ibaret olduğunun «belirtilmesi» isteniyor, bu sapmaların «proletarya üzerindeki burjuva etkisi» olduğu kabul ediliyor, demek ki işin *aslına bakılırsa*, iki cepheli mücadelenin ta kendisi de kabul edilmiş oluyor! Bir yerde (şu veya bu kumkuma için) «kulağa hoş gelmeyen» terimler değiştirildi ama ana fikire dokunulmadı! Böylece sadece bir karışıklık meydana geldi, pişmiş aşa su katıldı, bir maddenin bir paragrafı boş laflarla anlaşılması güç bir hale getirildi.

Bu paragrafta sapmaların ortadan kaldırılması için çalışmaların genişletilmesi ve derinleştirilmesi söyleniyorsa, gerçekte, bunlar boş laflar ve zavallı bir düzenbazlık, bir hiledir. Hiç bir açık fikir yok ortada. Kaldı ki çalışmalar öyle de böyle de sürekli olarak genişletilmeli ve derinleştirilmelidir, bunun lafı mı olur, bunu zaten

üçüncü madde kaleme alıyor ve özel (her zaman ve kesinlikle zorunlu olmayabilen, ama özel bir devrenin şartlarıyla birlikte doğan) «ideolojik-politik görevlere» ancak bundan sonra geçiliyor. 4.cü madde yalnız bu özel görevlere ayrılmıştır ve bunun üçüncü paragrafının girişinde apaçık deniliyor ki, bu ideolojik-politik görevlerin «sıraları gelmiş ve ön plana geçmişlerdir.»

Peki, sonuç? Sonuç abuk-sabuk bir sürü lafı güzaf, sanki şimdi çalışmanın genişletilmesi ve derinleştirilmesi görevinin, sırası gelmiş de o da ön plana geçmişmiş! Bu görev her zamanki gibi hepimizin önünde dururken, lafa bak, tarihi bir kuyruk var da herkes bu kuyrukta sırasını mı bekliyor?

Ve sonra, sapmaların sosyal-demokrat çalışmaların genişletilmesi ve derinleştirilmesi yoluyla acaba nasıl kaldırılması mümkün? Çalışmaların her genişletilmesi ve her derinleştirilmesinde ister istemez bir soru doğacaktır: acaba bunu nasıl genişletsek, nasıl derinleştirsek? Tasfiyecilik ve geri-çağırıcılık bir rastlantı değil de toplumsal şartların doğurduğu akımlarsa, bunlar bir yolunu bulur her genişletmeye ve her derinleştirmeye sızarlar. Çalışma, örneğin tasfiyecilikle de enine, boyuna, derinliğine genişletilebilir, bunu örneğin «Naşa Zarya» (Şafağımız) ile «Vorojdeniye» (37) (Diriliş) dergileri yapmıyor mu, kaldı ki bunu geri-çağırma yoluyla da yapmak mümkün. Öte yandan sapmalara baskın çıkmak, ortadan kaldırmak kelimenin tam anlamıyla yapılacaksa, ister istemez zaman alır, güç tüketir, doğru bir sosyal-demokrat çalışmanın doğrudan doğruya genişletilmesi ve derinleştirilmesinin bir

kısım enerjisini de tüketecektir. Aynı Yonov, yazısının aynı sayfasında şunları diyor, örneğin :

«Plenum bitti. Katılanlar ayrıldılar. Merkez Komitesi çalışmalarını düzenlerken inanılmaya cak kadar büyük zorluklarla karşılaşıyor, bunlar arasında, hem de en son yeri işgal etmemek üzere sözüm ona (ne dersiniz, yoldaş Yonov, yalnız «sözüm ona»mı, yoksa gerçek ve özbeöz mü?) tasfiyecilerin tutumları da var, bu tasfiyecilerin var oluşunu yoldaş Martov ısrarlı bir şekilde inkar da ediyordu..»

Buyurun size, işte malzeme, çok değil ama karakteristik bir malzeme bu ve Trotski ile Yonov'un laflarının ne kadar aslı astarı olmadığını kanıtlamak için yeterli. Mihayıl, Yuri ve Şti'nin tasfiyeci girişimlerini yenme çabaları Merkez Komitesini gerçek sosyal-demokrat çalışmanın genişletilmesinden ve derinleştirilmesinden az mı alıkoymuş, az mı zaman ve güç tüketmiştir. Mihayıl, Yuri ve Şti'nin bu saçma hareketleri olmasaydı, yanılıp hâlâ arkadaş dediğimiz kişiler arasında tasfiyecilik olmasa, sosyal-demokrat çalışmamızın genişletilmesi ve derinleştirilmesi çok daha başarılı ilerleyecekti, çünkü parti içindeki mücadele partimizin güçlerini tüketmeyecekti. Demek oluyor ki, sosyal demokrat çalışmanın genişletilmesi ve derinleştirilmesi olarak doğrudan doğruya ajitasyon, propaganda, ekonomik mücadele vs. yi anlarsak ve bunlar gerçekten sosyal-demokrat ruhunu taşıyorsa, o zaman bu gibi çalışmalar için sosyal-demokratların, sosyal-demokratizmden sapmaları bir noksanlık, bir zayıflıktır veya diğer bir deyimle «olumlu çalışmadan» bir çeşit uzaklaşmaya eşdeğerdir, o halde

genişleme yoluyla falan filan sapmaların yenilmesi tamamen anlamsız bir şeydir.

Aslına bakılırsa bu cümle belli belirsiz bir dilek, iyi, safça bir dilektir, sosyal-demokratlar arasındaki iç mücadelelerin mümkün olduğu kadar az olması dileği! Bu cümlede bu safça dilekten başka hiçbirşey yansımıyor. Bu sözümona uzlaştırıcıların bir iç çekişidir. Aaah, mümkün olsa da, şu tasfiyecilikle, geri-çağırıcılıkla mücadele daha az olsa!

Bu derin ah çekişin politik değeri sıfır, hatta sıfırın da altındadır. Partideki insanlar arasında, tasfiyecilerin (ve de geri çağırıcıların) «var oluşlarını ısrarla inkar etmekte» çıkarları olanlar varsa, bunlar elbette ki «uzlaştırıcıların» bu «iç çekişini» kötülüğü örtbas etmek için kullanacaklardır. «Golos Sotsial-Demokrata» aynen böyle yapıyor. Bunun için kararlarda buna benzer iyi niyetli ama bomboş lafların savunucuları yalnız ve yalnız «*sözüm ona* uzlaştırıcılar»dır. Aslında onlar tasfiyecilerin ve geri-çağırıcıların hempalarıdır, aslında onlar sosyal-demokrat çalışmaları değil, bu işten sapmaları derinleştiriyorlar ve sağlamlaştırıyor, yani şimdilik hastalığı geçici bir süre için saklayarak, hastalıktan kurtulma ve iyileşmeyi zorlaştırarak hastalığı destekliyorlar.

Yoldaş Yonov'a bu hastalığın anlamını bir örnekle göstermek için, yoldaş Yonov'un «Diskussiyonnıy Listok» (Tartışma Bülteni) dergisinin 1. Nolu sayısındaki bir yeri hatırlatayım. Yoldaş Yonov çok yerinde olarak ve ustalıkla tasfiyeciliği ve geri-çağırıcılığı benin olan bir çıbana benzetiyor, bu çıban «iltihaplanma sürecinde bütün

organizmadan çeşitli zararlı elemanları çeker ve böylelikle organizmanın iyileşmesini sağlar.»

Tastamam. Organizmadan «zararlı elemanları» yokeden iltihaplanma süreci iyileşmeyi getirir. Bu gibi elemanlardan organizmanın arınmasını güçleştiren şeyler, organizma için zararlıdır. Yoldaş Yonov, yoldaş Yonov'un bu çok yararlı düşüncesini iyice aklından geçirsin!

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 19, s 253-263, Rusça Baskı

YU. YU MARHLEVSKİ'YE MEKTUPTAN AKTARMA

7. X. 10

Aziz yoldaş! Dün geç vakit sizin ve Wurm'un mektuplarınızı bir de sizin yazınızı aldım. Sizin ve Kautsky'nin ricanız üzerine lasse ich es bei Ihrem Artikel bewenden (yazınızla yetinmeyi kabul ediyorum).

Martov ile Trotski'ye karşı büyük bir yazının yarısını yazıp bitirdim bile (38). Bu durumda bırakmak zorundayım. Trotski'ye karşı ufak bir yazıcık donatacağım. Ama mademki Kautsky'yi görüyormuşsunuz, Trotski'ye muhakkak cevap vereceğimi, lütfen kendisine söyler misiniz, borcum olsun. Almanlar polemikten bu kadar korkuyorlarsa, cevap ha bir hafta önce, ha bir hafta sonra gelmiş, önemi mi var?

Kautsky und Wurm (Kautsky ile Wurm)un bile, Martov ile Trotski'nin yazıları gibi yazılarda hiçbir adilik, bayağılık görmediklerine yazık, hem de çok yazık. Kautsky'e özel de olsa bir mektup yazmayı deneyeceğim, durumu aydınlatmak gerek. Martov ile Trotski'nin sen misin demeden hiçbir ceza görmeden «bilimsel» yazıcıklar düşürüyormuş gibi yalan söyleyip iftiraname yazmaları düpedüz bir rezalettir!!

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 47, s 269, Rusça Baskı

A.M. GORKİ'YE

14. XI. 10.

Sevgili A. M.! Sizden ve M. F.'dan hayli zamandan beri haber gelmiyor. Kapri'den haberlere hasret kaldım. Acaba ne oluyor? Denildiği gibi, bazı insanlar yapılan ziyaretlerin karşılıklı hesaplarını tutuyorlarmış, ama sizin de mektupların karşılıklı hesabını tutacağınızı hiç sanmam.

Bizde herşey eskisi gibi. Bir sürü irili-ufaklı iş ve işçikler ve türlü türlü tatsızlıklar ki bunlar parti içinde bir türlü payları ve rolleri paylaşamamak etrafındaki mücadeleye bağlıdır. Tüh, yazıklar olsun!.. Kim bilir, Kapri havası ne kadar güzeldir...

Saçsaça çatışmalardan sonra kafamız dinlensin diye çok eskiden beri tasarladığımız «Raboçaya Gazeta» (İşçi Gazetesi)ni (39) yayınlama işiyle oyolandık. Güç bela 400 frs. toplayabildik. Nihayet dün gazetenin 1 No.lu sayısı çıktı. Size broşür ve abonman formülü ile birlikte gönderiyorum. Böyle bir girişimi (ve dolayısıyle bolşeviklerin Plehanov'a «yakınlaşmalarını») benimseyen Kapri-Napoli kolonisi sakinleri ellerinden geldiği kadar yardımda bulunmaya davet edilir. «Raboçaya Gazeta» bir zorunluluktur, oysaki tasfiyecilerle geri-çağırıcılar ve «ileri»'ciler lehine entrika çeviren Trotski'nin ipiyle kuyuya inilmez. Trotski'nin «Worwârts» teki bayağının bayağısı yazısını protesto etmiştik biz Plehanov'la Kopenhag'da. Hele Rusya sosyal-demokratları arasındaki mücadelenin özü hakkında «Neue Zeit» dergisinde yayınladığı pisliği bir bilseniz! (40)

Ya Lunaçarski'nin Belçika'daki «Le Peuple»deki yazısını (41) bilmem gördünüz mü?

«Naşa Zarya» (Şafağımız) ve «Jizn» (Hayat) (42)la çatışma için ufak, legal bir dergi toparlıyoruz, Plehanov buna da katılacak. Yakınlarda birinci sayısını yayınlayacağımızı ümit ederim (43).

İşte böyle işlerimiz ve işçiklerimiz. Ahestebeste, yavaş yavaş, ine-çıka ama hırgürlerden, dırıltılardan sonra düz yolumuza çıkıyoruz yine.

Sizde ne var ne yok? Stroyev'a yazdınız mı, yazdınız ise gelen cevap nasıldı? Biz ona ilk mektubumuzu «bağ kurmak için» yazdık, mektubumuzu almış, cevabında ona kimlerin yazdığını anlıyamadığını bildirdi. Bir daha yazdık. Susuyor. Ortaklıkta in cin yok, ihtiyarlar ise yavaş yavaş dört bir yana dağıldılar.

Piter (Petersburg)'da Duma grubuyla (şükür oradaki menşevikler tasfiyecilerden değil de Plehanov'dan yana çıkıyorlar) bir haftalık dergiyi tam uyduracakken, iş yine şeytan kuyruğuna dolandı (44).

Ne yaptığınızı, orada nasıl yaşadığınızı yazınız. Nasıl, çalışma ilhamınız yerinde mi? Yazın sözünü ettiğiniz dergi işi oluyor mu? Ya «Znaniye» (Bilinç) (45) ne alemde?

M.F.ye kızsam yeridir. Yazacağım diye vaatlerde bulundu. Hiç birşey yok. Paris kütüphanesinde Rusya devrim tarihi konusunda bazı şeyler öğrenecekti hani. Hiç birşey yok. Kötü.

Elinizi sıkarım. Saygılarımla, *Lenin*

Triya'nın konferansı galiba yeniden yayınlanacak. Merkez Organı Yazı Kurulu bunu karara bağladı. (46). Eh, azizim, bu yazı kurulundaki hırgürü bir görseniz, dayanılacak gibi değil.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 48, s 1-2, Rusça Baskı

«*RUSYA'DA PARTİ İÇİ MÜCADELENİN TARİHİ ANLAMI*» ADLI YAZIDAN (47)

Trotski ve Martov'un «Neue Zeit» dergisinin 50. ve 51. ci sayılarında yayınlanan yazıları başlıkta gösterilen konuya değinmektedir. Martov, menşevizmin görüş açılarını açıklıyor Trotski ise olağanüstü parlak laflarla menşevizmin peşinde sürüklenip gidiyor. Martov için «rusların edindiği deney», «Blanquist ve anarşist kültürsüzlüğün marksist kültürle bozguna uğratılmasından» başka birşey değildir. (Yani: bolşevizm menşevizmi yendi diye okunsa daha doğru olacak). «Rusya sosyal-demokrasisi *Rusça* konuşmakta fazla ısrar etmiş ve gereğinden fazla gayret göstermiş» oysaki «*Bütün Avrupa'nın* uyguladığı» taktik usulleri çok daha başkaymış. Trotski'nin de «tarih felsefesi» aynı minval üzerinedir. Mücadelenin gerçek sebebi -«marksist aydınların proletarya sınıf eylemine kendilerini uydurmak isteği imiş». Hem «sekterlik havası», hem «aydınlara özgü bireycilik», hem de «ideolojik fetişizm» ön plana sürülüyor. «*Politik bakımdan henüz olgun olmayan proletaryayı etkileme yarışması*»- işin özü buymuş.

I

Bolşevizmin menşevizmle mücadelesinde, olgunlaşmamış proletaryayı en fazla etkileyebilme yarışmasını gören teori, yeni bir teori değildir. Bu teoriyle 1905 yılından (hatta hatta 1903 yılından) bu yana sayısız kitaplarda, broşürlerde, ve liberal basının gazete yazılarında karşıla-

şıyoruz. Martov ile Trotski alman arkadaşlara üstün körü marksist rengine boyanmış liberal görüşlerini sunuyorlar.

Elbette, Rusya proletaryası Batı Avrupa proletaryasından çok daha olgundur. Ama gel gelelim, Rusya toplumunun tüm sınıfları arasında, 1905-1907 yıllarında en büyük politik olgunluğu gösteren proletaryanın ta kendisidir, bir başkası değil. Vaktiyle 1848 yılındaki alman liberal burjuvazisi kadar adi, ödlekçe, aptalca ve haince davranan Rusya liberal burjuvazisi, *yalnız ve yalnız* 1905 yılındaki eylemin yönetimini bu burjuvazinin elinden koparacak derecede, liberallerin ihanetini amansızca açığa vuracak derecede politik olgunluğunu ortaya koyduğu için Rusya proletaryasından nefret eder.

«Menşevizm ile bolşevizmin, proletaryanın derinliğine kadar inebilecek kökler saldığını düşünmek, boş hayallere kapılmak demektir». diyor Trotski. Bu laflar, bizim şu Trotski'mizin büyük ustası olduğu, borazan gibi öten, ama içi kof laflarından bir örnektir. Menşeviklerle bolşeviklerin ayrılmalarının özü «proletaryanın derinliklerinde» değil, *devrimin ekonomisi*ndedir. Bu özü görmemezlikten gelen Martov ile Trotski, kendilerini Rusya'daki parti içi mücadeleyi kavramak olanağından yoksun ettiler. Sorun, fikir ayrılığının teorik formüllerinin proletaryanın şu yada bu tabakasına yeteri kadar derin kök salmasında değildir; asıl mesele 1905 yılı devrimi ekonomik şartlarının, proletaryanın liberal burjuvaziyle olan ilişkilerini düşmanlığa çevirmesindedir ve bunun sebebi, yalnızca işçilerin günlük hayat şartlarının düzelip düzelme-

mesi değil, devrimle ilgili politik sorunların tümüdür Rusya devrimindeki çeşitli hiziplerin kendi aralarındaki mücadelelerini bol keseden «sekterlik», «kültürsüzlük» ve buna benzer etiketler yapıştırarak anlatırken, proletaryanın, liberal burjuvazinin ve demokratik köylülüğün ekonomik çıkarlarını es geçmek, adi «yazar-çizer» takımından gazetecilerin düzeyine inmek demektir.

...1906-1907 yıllarında liberal burjuvazi ile köylülük arasındaki çelişkiler bütün genişliğiyle ortaya çıkmıştır. 1905 yılının ilkbaharında ve gözünde, bir de 1906 yılı ilkbaharında patlak veren köylü ayaklanmaları, Orta Rusya kazalarının 1/3 ile 1/2 kadarına yayılmıştı. Köylüler toprak ağalarına ait 2000'den fazla çiftliği yakıp yıktılar (ne yazık ki bu sayı asıl yıkılacak olanların 1/15'ini bile geçemedi). *Yalnız* ve *yalnız* proletarya bu devrimci eyleme canını feda edercesine yardım ediyor, çatışmalara gerekli yönü vermeye çalışıyor, mücadeleyi yönetiyor, kitle grevleriyle mücadeleleri birleştirmeye çaba harcıyordu. Liberal burjuvazi ise *asla, bir tek defa olsun* devrimci mücadeleye yar olmamış, bunun yerine köylüleri «yatıştırmayı», ağalarla ve çarla barıştırmayı daha uygun bulmuştu. Bundan sonra Birinci ve İkinci Duma da (1906 ve 1907) parlamenterizm alanında aynı şeyi tekrar etti. Liberaller *bütün bu süre içinde* köylülerin mücadelesini frenliyor, onları ele veriyordu ve *yalnız ve yalniz işçi milletvekilleri* köylüleri *liberallere karşı* destekliyor ve yönetiyordu. I. ci ve II.ci Duma'nın *bütün* tarihi liberallerin köylü ve sosyaldemokrasiyle çatışmasından ibarettir, bununla

dolup taşar. Bolşevizm ile menşevizm çatışması da, liberallerin desteklenmesine karşı ve liberallerin köylülük üstündeki egemenliğinin alaşağı edilmesi için sürdürülen mücadele olarak işte *bu* tarihe kopmaz bir biçimde bağlıdır. Bunun için bizim fikir ayrılıklarımızı, birbirimizden kopmamızı, yok aydınların etkisiyle, yok proletaryanın yeteri kadar olgunlaşmamasıyla açıklamaya kalkışmak, liberal martavalların çocuk saflığıyla tekrarlanmasından başka bir şey değildir.

Aynı sebepten dolayı, Trotski'nin uluslararası sosyal-demokrasideki kopmaların «sosyal-devrimci sınıfın, parlamentarizmin dar şartlarına uyma süreci» falan filan olup, «Rusya sosyal demokrasisinde ise aydınların proletaryaya uyması olduğu» yolundaki fikir yürütmeleri kökünden sahtedir. «Bu ayak uydurma sürecinin gerçek politik özü, son sosyalist hedef açısından dar olmasına karşın, biçimi o derece taşkın ve bu sürecin düşürdüğü ideolojik gölge o ölçüde büyüktür».

Bu gerçekten «taşkın» tumturaklı sözler olsa olsa liberalizmin «ideolojik gölgesi» olabilir. Martov gibi Trotski de, başka başka türden olan tarihi süreçleri birbirine karıştırarak tek bir yığın haline getiriyor, kendi burjuva devrimini sürdüren Rusya'yı, bu devrimleri çoktandır bitirmiş Avrupa'ya benzetiyorlar. Avrupa'da sosyal-demokratik eylemin gerçek politik özü, proletaryanın devlete tam anlamıyla hakim olan burjuvaziye karşı, iktidarın ele geçirilmesi için mücadeleye hazırlanmasıdır. Rusya'nın davası ise, henüz çağdaş burjuva egemenliğinin kurulması

davasıdır ve bu egemenlik olsa olsa ya kadet'ler (2) monarşisi (çarlık, demokrasiye baskın çıkarsa) yada bir burjuva-demokratik köylü cumhuriyetine benzeyecektir (bu kez demokrasi çarlığı alaşşağı ettiği taktirde). Çağdaş Rusya'da demokrasinin zaferi yalnız köylü kitlelerinin hain liberalizmin arkasından yürümeyip devrimci proletaryayı izlediği taktirde mümkün olabilir. Bu sorun tarihi olarak henüz çözümlenmiş değildir. Rusya'daki burjuva devrimleri daha tamamlanmadı ve *bu sınırlar* içinde, yani, Rusya'da burjuva düzeninin *biçimi* uğruna sürdürülen mücadele sınırları içinde, Rusya sosyal-demokrat eyleminin «gerçek politik özü», köylülerin toprak işgali uğruna herhangi bir mücadeleye girişmedikleri, burjuva devrimlerinin çoktandır sona erdiği ülkelere kıyasla, *çok daha az* «sınırlıdır».

Burjuvazinin sınıf çıkarlarının, neden liberalleri, işçilere, devrimdeki rollerinin «sınırlı» olduğunu, çeşitli tarafların çatışmasının çok derin ekonomik çelişkiler tarafından değil, aydınlar tarafından yönetildiğini, işçi sınıfı partisinin «kurtuluş savaşının egemen gücü, öncüsü değil, sınıfsal bir parti kalmasının» gerektiğini telkin etmeye zorladığını anlamak çok kolaydır. En son zamanlarda tasfiyeci -ses'ciler tarafından tıpkı buna benzer bir formül ileri sürülmüş (Levitski, «Naşa Era» (Çağımız) dergisinde) ve liberaller tarafından onaylanmıştır. «Sınıf partisi» sözünü onlar Brentan-Zombart usulüne göre yorumluyor: «Yalnız kendi sınıfınızla ilgilenin, halkın çarlığa ve hain liberalizme karşı sürdürdüğü kavgada halkın bütün devrimci elemanlarının

yönetimi gibi «Blanquist hayalleri» sizin nenize gerek.»

II

Martov'un Rusya devrimi ve Trotski'nin Rusya sosyal-demokrasisinin bugünkü durumu üzerine görüşleri her ikisinin de temel görüş açısının hatalı olduğunu kesinlikle ispatlamaktadır.

Boykottan başlayalım. Martov'a göre boykot «politik yönden bir çekinme», «anarko sendikalistçe» bir yöntemdir ve bu konuda Martov yalnız 1906 yılından söz ediyor. Trotski ise «boykotçu eğilim zaten bolşevizmin bütün tarihinde geçer» diyor, «sendika birliklerinin boykot edilmesi, Devlet Duması'nın, yerel muhtar idarenin boykot edilmesi» falan, filan... Trotski bunların «sekterliğe özgü, kitleler içinde boğulma korkusunun ürünü» olduğuna işaret etmekte, bunun «barış nedir bilmeyen bir çekimserliğin radikalizmi» olduğunu açıklıyor. Sendika birliklerinin ve yerli muhtar idarelerinin boykot edilmesi hakkında Trotski'nin söyledikleri *düpedüz yalandır*. Bütün bolşevizm tarihinde boykotçu eğilime rastlandığı da yalandır. Bolşevizm, belirli bir yön olarak, 1905 yılının ilkbaharında ve yazında, yani boykot konusunun ilk olarak ortaya atılmasından *önce*, kesinlikle ve tam anlamıyla oluştu. Bolşevizm Ağustos 1906 tarihinde fraksiyonun resmi organında, boykotu gerekli kılan tarihi ortamın artık mevcut olmadığını açıklamıştı (48).

Trotski bolşevizmi tahrif ediyor, çünkü Trotski hiçbir zaman proletaryanın Rusya burjuva tarihindeki rolü hakkında az çok tutarlı sayılabilecek bir görüşe sahip olmamıştır.

Ama devrimin tarihini tahrif etmek kat kat daha kötüdür .Boykottan söz edilirse, konuya sonundan değil, baştan girişmek gerek. Oysaki devrimde ilk (ve tek) kazanılan zafer, *boykot sloganı altında* gelişmiş kitle hareketiyle elde edilmişti. Bunu unutmak yalnız liberal geçinenlerin çıkarına olabilir.

6 (19) Ağustos 1905 tarihli yasayla kurulan Buligin Duması danışma niteliğinde bir kurul olacaktı. Hatta en solcu geçinen liberaller bile Dumaya katılmak istediler. Sosyal-demokrasi oy çoğunluğuyla (menşeviklere karşı) bu Dumayı boykot etme kararını aldı ve kitleleri çarlığı devirmek için baskıya, kitle grevine ve ayaklanmaya davet etti. Demek ki boykot konusu sadece sosyal-demokrasinin bir parti içi konusu değildir ve olamazdı da. Bu sorun, *liberalizmin proletaryaya karşı* mücadelesi sorunuydu. O günlerin liberal basını, liberallerin, devrimin gelişmesinden korktuğunu ve bütün güçleri çarlıkla uzlaşmaya yönelttiklerini ispatlıyordu.

IV

Devrimden sonra Rusya sosyal-demokrasi fraksiyonlarının gelişmesi de, gene «aydınların kendilerini proletaryaya uydurma çabasıyla» değil, sınıflar arasındaki ilişkilerde doğan değişikliklerle anlatılabilir. 1905-1907 devrimi, Rusya'daki burjuva düzeninin biçimiyle ilgili sorunlarda, köylülükle liberal burjuvazi arasındaki uzlaşmazlığı keskinleştirip ortaya çıkarttı, günün en önemli sorunu haline getirdi. Politik yönden olgunlaşan proletarya, bu mücadeleye en enerjik

biçimde katılmadan zaten yapamazdı ve proletaryanın, yeni toplumun çeşitli sınıflarıyla olan ilişkileri, bolşevizmle menşevizm arasındaki çatışmaya da yansıdı.

1908-1910 yılları arasındaki üç yıllık devre karşı devrim, otokrasinin yeniden kurulması ve III. Duma dönemi olarak belirlenmektedir. Yani yüz-kara'larla, ve Ekimcilerin Dumasıyla. Yeni düzenin biçimi uğruna burjuva sınıfları arasındaki mücadele ön sahneden inmişti artık. Proletarya için, hem gericiliğin hem de devrime karşı olan liberalizmin düşmanı olan, kendi proletarya partisini savunma gibi bir temel görev, günün konusu olmuştu. Bu görev kolay değildir, çünkü ekonomik baskı ve politik kovuşturmaların bütün ağırlığı ve devrim sırasında, sosyal-demokrasi kitlelerin yönetimini liberallerin ellerinden koparıp aldığı için, bunların bütün nefreti başkasının değil, proletaryanın ta kendisinin üstüne çökmüştür.

Sosyal-demokrat partinin geçirdiği bunalım çok ağırdı. Örgütler parçalandı. Birçok eski yöneticileri (özellikle aydınlar arasında olanlar) tutuklandı. Gerçi parti işlerini eline alıp yönetecek yeni sosyal-demokrat işçi tipi artık doğmuş sayılır, ama ne de olsa, daha olağanüstü güçlükler yenilmeliydi. Bu gibi şartlar altında, sosyal demokrat parti şimdi de birçok «yol arkadaşını» kaybediyor. Burjuva devrimi sırasında, sosyalistlere küçük burjuva «yol arkadaşlarının» katılması doğaldır. Bu «yol arkadaşları» şimdi marksizmden ve sosyal-demokrasiden bir bir kopuyorlar. Bu süreç her iki fraksiyonda da görülüyor: bolşeviklerde bu süreç 1908 yılının ilkbaha-

rında başlayıp Moskova konferansında hemen bozguna uğrayan, uzun bir mücadeleden ve fraksiyonun resmi merkezi tarafından reddolunduktan sonra, yabancı ülkelerde özel «ileri'ciler» fraksiyonu haline gelen «geri-çağırma» akımı biçiminde belirdi. Bu fraksiyonun kendi *platformunda* («proletarya felsefesinin savunması» tabelası altında) hem marksizmle mücadeleyi de içine alan «el sallayıcılar»ın, hem şu utangaç, «geri çağırıcılar» türünden «ültimatistler»in, hem de sloganların «parlaklığına» kapılan, bunları belleyen, ama marksizmin temellerini *anlamayan* çeşitli tiplerden «özgürlük günlerinin sosyal-demokratlarının», biraraya gelmesiyle parçalanma devresinin kendine özgü durumu iyice belirleniyordu.

Menşeviklerde, küçük burjuva «yol arkadaşlarının» ayrılmaları süreci tasfiyecilik akımıyla ifadesini bulmuştur. Bu akım bugün bay Potresov'un «Naşa Zarya» (Şafağımız) dergisinde, «Vozrojdeniye» (Diriliş) ile «Jizn» (Hayat) (49) adlı dergilerde «16-ların» ve «üçlünün (Mihayıl, Roman, Yuri) aldıkları tavırlarla kesin şekline girmiştir. Bu arada, yabancı ülkelerde çıkan «Golos Sotsiyal-Demokrata» (Sosyal Demokratın Sesi) dergisi aslında Rusya tasfiyecilerinin hizmetkarı durumundayken, partili okurlarına karşı, diplomatik koruyucu rolündedir.

Karşı devrim çağında oluşan bu parçalanmanın, bu şekilde sosyal-demokrat işçi partisinden sosyal-demokrat olmayan elemanların kopuşunun tarihi ekonomik anlamını kavrayamayan Trotski, alman okurlarına *her iki* fraksiyo-

nun «parçalanması»nı, «*partinin parçalanması*»nı, «*partinin yozlaşması*»nı anlatmaya çalışıyor.

Bütün bunlar yalandır. Üstelik de bu yalanlar Trotski'nin teorik bilgisizliğini tam anlamıyle açığa çıkarıyor. Plenumun neden *hem* tasfiyeciliği, *hem* de geri-çağırıcılığı «proletarya üzerinde burjuva etkisinin belirtisi» olarak kabul ettiğini Trotski hiçbir şekilde anlamamıştır. Gerçekten, bir düşünün : partinin parçalanması, partinin yozlaşması veya partinin pekiştirilmesi ve arınması, nasıl olur da parti tarafından yerilen, proletarya üzerindeki *burjuva* etkisini belirten akımların uzaklaştırılmasıyla ifade edilmiş olabilir?

Ve ikincisi, bu yalan, pratikte Trotski fraksiyonunun reklamcı «politikasını» açıklamaktadır. Trotski'nin «Pravda»sından Merkez Komitesi temsilcilerini uzaklaştırmasının bir fraksiyon yaratma çabasından başka birşey olmadığını görmeyen, anlamayan yoktur. Kendi fraksiyonunun reklamını yaparken, Trotski, Almanlara «partinin» parçalanmak üzere olduğunu, *her iki* fraksiyonun da parçalandığını, kendisinin ise tek başına herşeyi kurtarmaya çalıştığını anlatmaktan hiç de utanç duymuyor. Oysaki bugün hepimiz uygulamada görüyoruz, üstelik de Trotski'nin en son, (Viyana klübü adına 26 Kasım 1910 tarihli) kararları gibi açık ve seçik birer örnekle, ona yalnız ve yalnız tasfiyecilerle «İlerici'ler»in güvendiği anlaşılıyor.

Trotski'nin partiyi küçük düşürmek ve kendini almanların gözünde yükseltmek arzusunun ne gibi utanmazlıklara kadar varabildiğini şu örnek açıkça göstermektedir : Trotski Rusya'daki

«işçi kitlelerinin» kendilerini «sosyal-demokrat partinin *dışında*» (bunlar Trotski'nin kendi italik yazılarıdır) saydıklarını yazıp, «sosyal demokrasi mevcut olmadan sosyal demokrat geçinen kimselerden» dem vuruyor.

Gelsinler de şimdi bay Petresov ve dostları, ağzından bal akan Trotski'nin elini öpmesinler?

Halbuki bu lafların sahteliğini yalnız *bütün* devrim tarihi değil, hatta hatta III. Dumaya işçi curia'sına göre yapılan seçimler bile ispatlıyor.

Legal örgütlerdeki çalışmalar için, diyor Trotski, «menşevik ve bolşevik fraksiyonlarının eski ideolojik ve örgütsel oluşumları bakımından tamamen yetersiz oldukları anlaşılmıştır», fiilen çalışanlar «sadece tek tük sosyal-demokrat gruplarıydı, ama bütün bunlar fraksiyon çerçeveleri dışında, onların örgütsel etkileri dışında olup bitmekteydi». «Hatta menşeviklerin ağır bastığı en önemli legal örgüt bile tamamıyla menşevik fraksiyonunun dışında çalışıyor». Trotski böyle yazıyor. Gerçek durum ise şöyledir: Sosyal-demokrat fraksiyonun III. Duma'da ağırlığını ortaya koyduğu ilk andan beri, bolşevik fraksiyonu, Parti Merkez Komitesince yetki verilen, güvenilir adamlarıyla Duma'daki sosyal-demokratların çalışmalarına yardım ediyor, onlarla işbirliği yapıyor, onların çalışmalarını kontrol ediyordu. Aynı şeyi, fraksiyonların temsilcilerinden kurulu partinin Merkez Örgütü de yapıyor. (Bu fraksiyonlar Ocak 1910'da fraksiyon olarak dağılmıştı).

Trotski alman arkadaşlarına «geri çağırıcılığın» saçmalıklarını anlatmaya çalışıp, bu akımın esasen bütün bolşevizme özgü bir çeşit boy-

kotçuluğun «billurlaşması» anlamına geldiğini söylerken, sonra da bir iki sözcükle bolşevizmin «geri çağırıcılığa yenilmemeye gayret ettiğine» ve «buna karşı azimle ve daha doğrusu dolu dizgin karşı çıktığına» değinirken, alman okurları bu yorumun ne kadar ince bir hile ve hainlikle dolup taştığını akıllarından bile geçiremezler. Trotski'nin cizvitçe fazla konuşmaktan «sakınması» hepsi hepsi ufacık, ama çok ufak bir «ayrıntının» atlanmasından başka birşey değildir. Sadece, daha 1909 yılı ilkbaharında, bolşevik fraksiyonu temsilcilerinin resmi toplantısında, «geri çağırıcılar»ın saf dışı bırakılmış ve fraksiyondan atılmış olduklarını anlatmayı «unutmuştur». Gel gelelim, tam da bu «ayrıntı» yani nasyonal-demokrat elemanların saf dışı bırakılması, bolşevik fraksiyonunun (arkasından da partinin) «parçalanmasını» anlatmak isteyen Trotski'nin işini bozuyor.

Martov'a biz bugün tasfiyecilik liderlerinden biri gözüyle bakıyoruz, üstelik de Martov tasfiyecileri, sözde marksistçe sözlerle ne kadar ustaca savunursa, bizim için o kadar tehlikeli oluyor. Ama Martov hiç değilse 1903-1910 yıllarının işçi sınıfı kitle hareketi içindeki büyük akımlara damgasını vuran ve iz bırakan çeşitli görüş açılarını okurların önüne sermekten çekinmiyor. Halbuki Trotski sadece kendi kişisel tutarsızlığını ortaya koyuyor, bundan başka birşey söylemiyor. 1903 yılında menşevikmiş, 1904'de menşevizmden uzaklaşmış, 1905'de tekrar menşeviklere dönmüş -bütün yaptığı, söylediği şeyler sadece ultra-devrimci deyimlere bürünen lafebeliğidir. 1906'da yine kopuyor; 1906 yılında kadet'lerle seçim anlaş-

malarına girişilmesi fikrini savunuyor (demek ki fiilen gene menşevik olmuştur). 1907 yılında, ilkbaharda, Londra kongresinde Rosa Luxemburg'la kendisi arasındaki farkın «politik yönden değil de, sadece kişisel görüş açısının «nüanslarından» ibaret olduğunu» açıklar. Trotski, bugün belirli bir fraksiyonun ideolojik bagajından eser çalar, yarın bir başkasının bagajına el uzatır, ve bu nedenle her iki fraksiyonun da üstünlüğünü ilan eder. Trotski teoride tasfiyeciler ve geri çağırıcılarla asla beraber değildir ve onlarla anlaşamaz, pratikte ise «Goloscular» (Ses'ciler) ile «Vperiod»cular (İlerici'ler)le» üzerinde anlaşamadığı hiçbir konu yoktur.

Bunun için Trotski'nin alman arkadaşları önünde «partinin genel eğilimini» temsil ettiğini iddia etmesine karşılık, bence, Trotski sadece *kendi kendinin* fraksiyonunu temsil ediyor ve sadece ve *özellikle* «geri çağırıcılar»la «tasfiyecilerin» az buçuk güvenlerinden yararlanıyor. Bu açıklamanın doğruluğunu kanıtlayan gerçekler şunlardır : Ocak 1910 tarihinde, partimizin M. Komitesi, Trotski'nin «Pravda» gazetesiyle sıkı ilişkiler kurarak, Yazı Kuruluna MK'den bir temsilci göndermişti. Eylül 1910 tarihinde, partinin Merkez Organında, MK'nin bu temsilcisi Trotski'nin partiye karşı olan politikası yüzünden ondan ayrıldığını bildirmişti. Kopenhag'da, Plehanov partili menşeviklerin temsilcisi ve Merkez Örgütünün delegesi olarak, bolşeviklerin temsilcisi ve polonyalı arkadaş sıfatıyla (50), bu satırları yazanla birlikte, Trotski'nin alman basınında partimizin çalışmalarını yorumlama biçimini resmen ve şiddetle protesto etti.

Şimdi ise okurlarımız, Trotski'nin Rusya sosyal demokrasinin içinde, «partinin genel eğilimini»mi, yoksa «kendi anti-parti-li genel eğilimini»mi temsil ettiğini kendileri düşünsünler.

V. İ. Lenin, Bütün Eserler
c 19, s 358-359, 362-365, 372-376, Rusça Baskı

RUSYA SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİNİN MERKEZ KOMİTESİ KURULUNA BİR MEKTUP (51)

Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisinde, bu en son günlerde, partinin «birleşme» bunalımının artık çözüm yolunda olduğunu apaçık gösteren bazı olaylar meydana gelmiştir. Bu nedenle, sizlere, özellikle bilgi edinmek üzere, bu en son olayların anlamını (durumun gelişme sırasına göre), gelecek için beklenecek sonuçlarının ne olabileceğini ve ortodoks bolşeviklerin buna göre hangi durumda olduklarını anlatmayı vicdan borcu bilirim.

«Golos» (Ses)un 23. sayısında, Martov, «Nereye varıldı?» başlıklı yazısında plenumla alay ediyor, Merkez Komitesinin Rusya Kurulunun koca bir yıl içinde bir tek defa olsun toplanamadığını, alınan kararların hayata geçirilmesi için hiç birşey yapılmadığını öne sürerek gönlünü eğlendiriyor. Ama bunu yaparken, başka bir kimsenin değil, bay Potresov'ların tasfiyeci grubunun ta kendisinin, Rusya M. Komitesini baltaladığını eklemeyi de «unutmuşa» benziyor: hani şu Mihayıl, Roman ve Yuri'nin red cevabı verilmesi ve M. Komitesinin var olmasının bile zararlı olduğu yolundaki açıklamaları herkesçe bilinen bir gerçektir. Martov bunun için bayram yapıyor. «İleri»cilerin de bayram yaptıklarını söylemek bile fazladır. (şu «Vorwaerts» (İleri) adlı derlemenin 1. No.lu sayısında bu bayram havası artık iyice hissediliyor). Bayram yaparken Martov baklayı ağzından çıkarmakta biraz fazla acele ediyor. «Yasal olma zorunluluğu onları büsbütün

öldürüyor» diye bangır bangır bağırıyor. Martov taşkınlıkla (bununla bolşevikleri veya polonya-bolşevik blokunu öldürüyor demek istiyor). Bütün bunlarla, tasfiyecilerce MK'nin baltalanmasından dolayı ortaya çıkan durumun içinden yasal bir çıkış yolu olmadığını kastediyor. Tasfiyeciler içinse, partinin bu içinden çıkılmaz halinden daha güzel, daha hoş birşey olamaz.

Ama Martov pek fazla acele etmişe benziyor. Bolşeviklerin ellerinde daha arki-legal (eskiden beri bilinen ve yasal), plenumun tarafından öngörülen ve Merkez Organının 11.ci sayısında (plenum adına) yayınlanan bir çare var. Bu çare fraksyonun Golos'çularla İlerici'ler tarafından dağıtılmasına karşı, tasfiyecilik ve geri çağırıcılıkla mücadele konusundaki anlaşma hükümlerine apaçık bir biçimde uyulmamasından dolayı, bunlara verilen paraların kendilerinden geri alınmasını açıklayan bildiridir. Çünkü yalnız özellikleri bir bir saptanan *bu şartlar*'la bolşevikler kendi mülkiyetlerinde olan paraları MK'ne devrettiler.

Ve işte, 5 Aralık 1910 tarihinde (yeni takvime göre) toplanan plenumda bu anlaşmayı imza eden bolşevikler paralarının geri verilmesini istediler. Yasal olarak böyle bir talep ancak bir plenum toplantısında ileri sürülebilir. Ve bunun için bir plenum toplanması şarttır. Plenum, şu kararı almıştır: Plenum, böyle bir talebin açıklandığı tarihten başlamak üzere, 3 ay içinde toplanamazsa (kelimenin tam anlamıyle!) o zaman MK'den seçilecek 5 üyelik bir komisyon tayin edilir: üyelerin üçü milliyetlerden, biri bolşevik ve biri de menşevik olacaktır.

İşte bakın, Golos'cuların foyaları nasıl da hemen meydana çıkıyor. Golos'cuların Merkez Komitesinin Dış Ülkeler Bürosu üyesi olan İgor Rusya tasfiyecilerinin politikasını sezerek, plenumun aleyhinde olduğunu resmen açıklamıştır. Komisyon lehindeymiş. Golos'cuların yasallığı baltalama çabası burada apaçık sırıtıyor, çünkü plenum, üç aylık süre bitmeden de toplantıya çağrılabilir. Bu açıklama yapıldıktan sonra, komisyonun lafı bile olamaz.

Tasfiyeci olan, partiye ihanet eden bay Petresov'lar ve Şurekasının vefalı hizmetkarı İgor'un hesabı gayet basit: plenum egemendir, demek ki plenumun toplanmasıyla bütün parti bunalımlarının içinden çıkma olanağı da meydandadır. Oysa ki komisyon egemen değildir, toplantı talep etme hakkına yapılan itirazların incelenmesinden başka hiçbir yetkisi yoktur (bu itiraz konusundaki kararı verecek olanlar da üç almandır). Demek oluyor ki, Rusya MK'sini baltalamakla tasfiyeciler (ve yabancı ülkelerdeki Golos'cu hizmetkarları) bundan böyle her MK'ni baltalayacaktır. Ama bu baltalamaların başarılı olup olamayacağını da gelecek gösterecektir. MK Dış Ülkeler Bürosundaki (52) polonyalılar oylarını plenum lehine kullanıyorlar. Şimdi durum Litvanyalılarla Bund'culara (53) bağlı kalıyor, onlardan daha cevap alınamadı. MKDÜK (54) sindeki temsilcimiz İgor'u şiddetle yeren bir protesto sundu ve bunu her yere dağıttı (hem İgor'un açıklaması hem de bu protesto mektubumun ekinde sunulmuştur.)

Sorun apaçıktır. Plenum lehine mücadele, yasal oluşu için mücadele parti lehine bir müca-

deledir. Golos'cuların plenuma karşı mücadelesi, partinin bunalım içinden çıkmasına, yasal olmasına karşı bir mücadeledir.

Bütün olup bitenler hakkında günü gününe bilgi alan Plehanov ve arkadaşları, plenumun gerektiği konusunda bize hak veriyorlar. Onlar da plenum toplantısını istiyorlar, bu konudaki ortak çıkışımız tasarlanmıştır ve bugünlerde görüşülmektedir. Pek yakınlarda ya biz, Plehanov taraftarlarıyla birlikte plenum toplantısı talebinde bulunacağız, yada Merkez Organında bu konuda bir yazı yayınlanacaktır.

Bundan sonrası, 26 Kasım (yeni takvime göre) 1910 tarihinde Trotski kendisine Viyana Parti klübü süsünü veren sözde parti klübünde (Trotski'ciler ve dış ülkeler örgütünün üyeleri hepsi de Trotski'nin elinde birer piyondur) bir karar çıkarıp bu kararı teksirle çoğaltıp dağıtmışlardır. Bunu da mektubuma ekliyorum.

Bu karar, Bolşevikler ve Plehanov'cuların organı olan «Raboçaya Gazeta» (İşçi Gazetesi) ya düpedüz savaş ilan ediyor. Gösterilen sebepler yeni şeyler değildir. Golos'cularla İleri'ciler arasındaki mücadele için burada bir «ilke temelinin» mevcut olmayışının açıklanması, komikliğin ve ikiyüzlülüğün son noktasıdır. Herkes bilir ki Golos'cularla İleri'ciler kendi fraksiyonlarının dağılmasını akıllarından bile geçirmiş değiller. Golos'cuların aslında tasfiyecileri, Potresov ve Şürekasını destekledikleri, İleri'cilerin (malum türden olan araçlarla) yabancı ülkelerde bir fraksiyon okulu kurdukları, orada da Mach'cılığı, «geri çağırıcılığın» yasalara uygun bir ayırtı olduğunu (aynen kendi platformlarındaki gibi) fi-

lan fişmekanı da öğrettikleri herkesçe bilinen bir gerçektir.

Trotskinin İleri'ciler ve Golos'cularla elele verip partiyi dostça çalışmaya davet etmesi rezilce bir iki yüzlülük ve lafebeliğidir. Plenumdan sonra şu geçen koca yıl içerisinde, Golos'cularla İleri'cilerin (Trotski'nin gizlice desteklemesiyle) zaten elele verip parti aleyhine çalıştıklarını bilmeyen yoktur. Ama, koca bir yıl içinde elele verip parti içinde gerek Merkez Organında, gerekse İşçi Gazetesinde ve Kopenhag'da (55) ve Rus yasal organlarında gerçek bir işbirliği yapan, yalnız bolşeviklerle Plehanov'dur. Ama Trotski'nin bolşeviklerle Plehanov'cular blokuna karşı çıkışları yeni bir şey değilse de, kararın sonucu yenidir: Viyana Klübü (yani diğer deyimle Trotski) «RSDİP kongresinin toplantıya çağrılması ve bunun hazırlıkları için genel parti fonu» kurmuşmuş.

İşte bu yepyeni birşey. Bu, işi ayrılma mecrasına dökmek demektir. Bu, partinin yasallığına karşı gelmek anlamına geliyor. Bununla Trotski'nin macerası başlıyor ve bu macera Trotski'ye boynunun kopmasına mal olacaktır. Bunların bir parçalama girişimi olduğu düpedüz anlaşılıyor. Trotski'nin bu girişimini, Trotski'nin bu fonunu salt Golos'cularla İleri'ciler destekliyorlar. Bek'cilerin ve Plehanovcu'ların buna katılması söz konusu olamaz. Tasfiyeciler (Golos'cular) Zürih'te Trotski'yi desteklemişler bile, ama bu doğaldır. İleri'cilerin ise şu «malum fonlarını» Trotski için açık tutmaları da çok mümkün ve muhtemeldir. Bu yüzden, anlıyacağınız, Trotski'nin şu aklı-

macera niteliği büsbütün belirmiş olacaktır. Bütün bu aklına koydukları elbette ki partinin yasallığına karşıdır, çünkü Trotski MK'ni es geçiyor. Oysa ki bir kongreyi ancak Merkez Komitesi toplar. Bu da yetmedi, Ağustos 1910 tarihinde «Pravda»ya gönderilen MK temsilcisi kovulduktan sonra, Trotski kendisi de bütün yasal niteliğini yitirerek, «Pravda» (56) MK tarafından desteklenen bir organ iken, salt bir fraksiyon organı haline getirildi.

Demek oluyor ki, işler bütün açıklığı ile ortaya çıktı, durum anlaşıldı. İleri'ciler şu «malum» «fonlarını» partiyle mücadele etmek için, «yasal ayırtı» (geri çağırıcılığın savunulması) için topluyorlarmış. Trotski «Pravda»nın son sayısında (Zürih referandumunda) İleri'cilerle yelken fora flörte girişiyor. Rusya'daki tasfiyeciler Rusya MK'sini baltalıyor. Dış ülkelerdeki tasfiyeciler yurtdışı plenumu yani her türlü MK'leri baltalamaya yelteniyorlar. Bu «yasallığın baltalanmasından» yararlanan Trotski, örgütlü bir parçalama tasarlıyor ve «kendi» konferansı için «kendi» fonunu kuruyor.

Rol dağıtımı yapılmış. Golos'cular, Potresov ve şürekasını «yasal bir ayırtı» olarak savunuyorlar. İleri'ciler ise, geri çağırıcılığı «yasal bir ayırtı» olarak savunup duruyorlar. Trotski popüler bir biçimde bunların hem birini hem de diğerini savunarak «kendi» kongresini toplamak istiyor. (Bunu belki de İleri'cilerin paralarıyla yapacak). Üçlü Birlik (Potresov-Trotski-Maksimov) ikili birliğe karşı (Bok'cilerle Plehanov'cular). Herkesin yeri belli. Mücadele başlıyor.

Trotski'nin girişimine neden macera dediğimi anlıyorsunuz. Bu, her yönden bir maceradır.

Bu, ideolojik anlamda bir maceradır. Trotski bütün marksizm düşmanlarını gruplar halinde topluyor, «Leninci- Plehanovcu» dedikleri bloktan nefret eden Potresov ile Maksimov birleşiyorlar. Trotski ideolojik ayrılıklara, kopmalara bayılanları biraraya topluyor, marksizmin savlarına boş verenleri, mücadelenin neyin uğruna sürdürüldüğünü anlamayan ve bunu düşünüp öğrenmek istemeyen, ayrılıkların ideolojik köklerini aramaya üşenen bütün küçük burjuvaları birleştiriyor. Bizim şu dağılma, kopma, kararsızlık zamanımızda Trotski kolaylıkla «bir saatlik kahraman» kademesine ulaşarak, ne kadar adi şeyler varsa, hepsini çevresinde toplayabilir. Ama bütün bunlar ne ölçüde çekinmeden, alenen yapılacaksa, sonunda verecekleri fiyasko da o oranda muazzam olacaktır.

Bu particilik, politika anlamında bir maceradır. S.-d. partisinin gerçek birleşmesinin ancak samimi ve geri dönülmeyecek biçimde tasfiyecilikten ve geri çağırıcılıktan vazgeçilmesi şartıyla ve böyle bir temel üzerinde mümkün olacağına dair bütün belirtiler ortada. Ne Potresov (ve Golos'cular) ne İleri'ciler bunlardan vazgeçiyor. Trotski onları destekleyip bir dolandırıcı gibi, hem kendi kendini, hem partiyi hem proletaryayı aldatıyor. Ve işin aslında, Trotski, Potresov ile Maksimov'un partiye karşı olan *(anti-partici)* gruplarının pekiştirilmesinden başka hiçbir şey elde edemeyecektir. Bu maceranın fo-yası ister istemez ergeç meydana çıkacak!

Nitekim bütün bunlar, bir örgütsel macera-

dır. Merkez Komitesiz, salt Trotski'nin fonu ile toplanacak kongre bir parçalama girişimi demektir. Öyleyse bunun inisiyatifi varsın Trotski'nin elinde kalsın. Bunun bütün sorumluluğunu o taşısın.

Partimizin bugünkü durumunun bütün özünü şu 3 slogan başından sonuna kadar açıklamış olur:

1) Birliğin sağlamlaştırılması ve her bakımdan desteklenmesi, Plehanovcuların ve bolşeviklerin marksizmin savunulması için bir araya gelmeleri ideolojik ayrılıklara sed çekmeleri, tasfiyecilik ve geri çağırıcılıkla mücadele,

2) Parti bunalımına son vermek amacıyla plenumun toplanması için mücadele,

3) Potresov ve Maksimov'u sosyal-demokratlara karşı birleştirmeye çalışan Trotski'nin ayrılık eken, ilkesiz macerasına karşı mücadele.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 20, s 42-46, Rusça Baskı

«PARTİ İŞLERİNİN DURUMU» BAŞLIKLI YAZIDAN

Yabancı s.-d. basının yeniden partimizin bunalımı sorununu ön plana alması geniş parti çevrelerinde dedikoduların yoğunlaşmasına, şaşkınlık ve kararsızlığa yol açıyor. Bunun için partinin Merkez Organı bu sorunu tam olarak aydınlatmak zorundadır. Martov'un Golos'un 23.cü sayfasındaki yazısı ve Trotski'nin bir tek ayrı yaprakta basılı 26 Kasım 1910 tarihli «Viyana Klübü» «kararı» biçimine soktuğu çıkışları, işin özünü türlü kalem oyunlarıyla tamamiyle değiştirerek, bunalım konusunu okurun önüne seriyor.

Martov'un yazısı ve Trotski'nin kararının arkasında aynı zamanda belirli bir *fiili hareket*, üstelik de *partiye karşı yönelmiş* bir hareket gizleniyor.

Martov'un yazısı sadece, Golos'cuların giriştikleri ve partimiz MK (Merkez Komitesi)nin baltalanmasını güden kampanyaya verilen edebî biçimdir. MK dururken, MK'ne karşı yönelmiş yerel örgütleri «genel parti kongresinin» hazırlanmasına davet eden karar Golos'cuların amaçlarından pek farklı değildir ve aynı şeyi ifade eder: *tasfiyecilerin bu derece nefret ettikleri merkez kurullarını ve bunlarla birlikte* oldu olacak, *örgüt olarak partiyi de yıkmak arzusu*, Golos'cuların ve Trotski'nin bu parti düşmanı hareketlerini sadece meydana çıkarmakla yetinmemeli

bunlarla mücadele de edilmelidir. Parti ve partinin yeniden örgütlenmesi davasına değer veren arkadaşlar en kesin bir biçimde, sırf fraksiyoncu ve dernekçi düşüncelerinden ve kendi çıkarlarından dolayı *partiyi* yıkmaya yeltenenlere karşı ne yapılmasını istedikleri yolundaki düşüncelerini açıklamalıdır.

... Trotski'nin çıkışları dışarıdan bakılınca, ne Martov'un, partinin başarısızlıklarıyla alay etmesiyle ve ne de Golos'cuların Merkez Komitesini baltalamalarıyla ilgili görünmekle birlikte, aslında bu her iki şıkka da kopmaz bağlarla, yani kendi «çıkarları» bağlarıyla sımsıkı bağlıdır. Partide birçok kimse henüz bu bağların ne olduğunu iyice anlamıyor. Herhalde 26 Kasım 1910 tarihli Viyana kararı işin özünü daha iyi kavramalarına yardımcı olacaktır.

Karar üç bölümden oluşuyor: 1) «Raboçaya Gazeta» (İşçi Gazetesi)ya savaş ilanı (Trotski'nin deyimiyle «fraksiyonlardan meydana getirilmiş yeni girişimler» bu gazeteye şiddetle karşı koymaya davet ediliyor), 2) Bolşevist-Plehanov «bloku» çizgisine karşı sürüp giden polemik, 3) «Viyana Klubünün» (yani Trotski ve derneği) «RSDİP kongresinin hazırlıkları için genel parti fonunun organize edilmesi» yolundaki kararının açıklanması.

Birinci bölüm üzerinde hiç durmasak daha iyi olur. Eğer Trotski, «Raboçaya Gazeta»sının «özel bir girişim» olduğunu ve «bunun partinin bütünü adına söz söylemeye yetkisi olmadığını» söylüyorsa, bunda yerden göğe kadar haklıdır.

Şu var ki Trotski kendisinin de, Pravda'sının da buna yetkisi olmadığını unutmuşsa, yazıktır.

Plenumun «Pravda»nın çalışmalarını yararlı bulduğuna değinirken, plenum MK'sinin temsilcisinin Pravda Yazı İşleri Müdürlüğüne atandığını da açıklaması gerekirdi, ne yazık ki bunu yapmıyor. Plenumun «Pravda» hakkındaki kararlarından söz ederken, buna da değinmemek, *işçileri* aldatmaktan başka birşey değildir. Trotski'nin bu aldatmaca oyunu, Ağustos 1910 tarihinde MK temsilcisini «Pravda»dan *uzaklaştırmış olmasından* da daha kasıtlı ve garezkâr bir davranış olarak görünmektedir. Bu olaydan sonra ve Pravda'nın MK'den de koptuktan sonra, Trotski'nin gazetesi «özel bir girişimden» başka birşey değildir, üstelik de bu özel girişimin üstüne yüklediği sorumlulukların hiçbirini yerine getirmemiştir. MK yeniden toplanmadan, «Pravda»nın MK'ne karşı tutumunu yargılayabilecek tek hakem, plenum tarafından atanan ve Trotski'nin tutumunu partiye karşı yönelmiş olarak nitelendiren MK temsilcisidir ve *başkası olamaz.*

İşte, «kimlerin bütünü ile parti adına konuşma hakkı olduğu» gibi tam zamanında ve yerinde ileri sürülen bir sorundan çıkan tek sonuç budur.

Ama iş bununla da bitmiyor. Bir yandan tasfiyeciler, bağımsızcılar ve legal olma meraklıları Rusya MK'ni baltalarken (ve baltalamaya devam edecekleri sürece), öte yandan dış ülkeler MK'ni de Golos'cular yıkmaya çalıştıkça (ve çalışmaya devam edecekleri sürece) «partinin bütünü olarak parti adına söz söylemenin» tek yetkilisi Merkez Organı olacaktır.

Ve bunun için biz, şu kararında MK'ni tek kelime ile anmaksızın MK'nin baltalanması ko-

rusunda (Golos'cularla önceden anlaşmaları varmış gibi), bir tek yabancı grup adına «RSDİP kongresinin hazırlanması için fon örgütlenmesi» çağrısında bulunmakla, Trotski'nin partiye karşı yönelmiş bir politika güttüğünü, partinin legal halini yıkmaya çalıştığını, macera ve bölücülük yoluna saptığını resmen açıklıyoruz.

Tasfiyecilerin MK'ni baltalama çabaları başarılı bir sonuç vermiş olsa bile, biz, partinin bütünü adına konuşabilecek tek kurul olarak, ne «fona» ne de Trotski'nin fon kurma hevesine hiçbir şekilde katılmayacağımızı ve Trotski'nin derneği tarafından değil (*), Merkez Organı tarafından düzenlenecek olan kongreyi, kongrenin bütünü ile, gerçek parti kongresi kabul edeceğimizi ilan etmekte geç kalmayacağız. Ama MK'nin bozguna uğratılması konusu, olayların gelişmesi sürecinde çözümlenmeden, parti için tamamen legal olacak herhangi bir çıkar yolun bulunması umudumuz da kaybolmayacaktır.

Parti üyelerini, parti için bu legal sonuç uğruna mücadeleye çağırırken, Golos'cuların ve Trotski'nin, birincilerin MK'ni baltalamakla, ikincisi ise -MK'ni hiç görmezlikten gelerek ve Trotski derneği ile «RSDİP kongresi»nin toplanması (lafa bakın, az şey mi bu yani?) için bir «fon örgütlemekle», partinin parçalanmasına kadar vardırmaya pek de acele ettikleri fikir ayrılığının «ilke temellerinin» ne olduğunu açıklayalım.

(*) (Lenin'in kendi dip notu) Not: Partinin MK tarafından toplanacak olan ve gerçekten partinin bütününü kapsayacak kongrenin **bir an önce** toplanması zorunluluğunu tartışılmaz bir gerçek olarak kabul ediyoruz, bu aşikardır.

Trotski kararında, «lenincilerle plehanovcular» demekle (yine bolşevizm ile partili menşevizm akımı demektense) bu akımı kişi adları ile nitelendiriyor. Trotski bununla bu adları hor gördüğünü ifade etmek istiyorsa da, sadece bütün bilgisizliğini ortaya koyarak, bu mücadelenin «bugün herhangi bir ilke temelinden yoksun» olduğunu yazıyor.

Merkez Örgütü, Rusya nam diyarın bütün s.-d.lerini işte bu temel ilkelerin aydınlatılmasına davet ediyor: plenumun hazırlanması yüzünden bu tatsız çatışmalar sürdürülürken, şu ilginç sorunu ele alalım, bakalım:

MÖ (Merkez Örgütü) ne bu hiçbir temel ilkeye dayanmayan savaşı açan Trotski'nin ileri sürdüğü nedenleri bir bir ve noktası noktasına buraya aktaralım:

«*Bütün* (bu italik yazı Trotski'nin ta kendisinindir) parti akımları arasında, illegal örgütün yeniden kurulması, legal ve illegal çalışmaların birleştirilmesi, sağlam sosyal-demokrat taktiğin uygulanması zorunluluğu kesin bir kanı haline gelerek kökleşmiş ve bu temel direktifleri son plenum *oybirliği* ile onaylamıştır.

Şimdi, plenumdan beri geçen bir yıl içinde doğan zorluklar bu gerçeklerin açıklanmasında değil, bunların hayata geçirilmesindedir. Buna doğru giden tek yol ise, partinin bütün fraksiyonlarının elele verip işbirliği yapmalarıdır: «Golos'cular»ın, «Plehanovcular»ın «Leninciler»in ve «İleri'ciler»in bölünmeden bir araya gelip işbirliği yapmalarıdır. Çünkü parti ruh olgunluğu bakımından çocukluk çağını geride bırak-

mıştır. Bütün parti üyelerinin çoktan beridir bilinçlenip, kendilerini devrimci sosyal-demokrat, partinin yurtsever militanı saymaları ve bu nitelikle, bundan böyle hiçbir fraksiyona özel bir ad vermeden hareket etmeleri gerekiyor. Bu işbirliği, fraksiyon organları etrafında değil, parti bütünlüğü çerçevesi içinde sürdürülmelidir.»

İşte, alın size aslında güzel, iyi sözlerin boş lakırdı, paçavra haline sokulmasına, hem bu lakırdılardan mestolanları hem de bütün partiyi yanıltarak yalanları örtbas etmesine bir örnek.

Bütün parti akımları arasında, illegal bir örgütün yeniden kurulması zorunluluğuna ilişkin kesin bir kanının ortada mevcut olması insanı isyan ettiren bir yalandır.

«Golos'un» her sayısı, golos'cuların bay Potresov ve Şürekası grubunu partili bir akım saydıklarını ve sadece böyle «saymakla» da yetinmeyip, bu grubun «çalışmalarına» *sistematik* olarak katıldığını açıklamaktan da geri kalmıyor. Plenumdan bir yıl sonra, ve söz konusu olanlar artık laf olmaktan çıkıp, bunların «hayata geçirilme» sırası gelince, saklambaç oyunu oynamak, kendi kendilerini ve işçileri aldatmak, lafebeliği ve kelime oyunlarına kalkışmak gülünç değil mi, ayıp değil mi?

Evet mi, hayır mı? Trotski Merkez Organında kimlikleri açıklanan bay Potresov ve Şürekasını «parti akımı» sayıyor mu, evet mi, hayır mı? Bu soru plenum kararlarının «hayata geçirilmesi» konusunun ta kendisidir ve MO bir yıldan beri bu soruyu açık, kesin ve asla iki anlama gelemeyecek bir biçimde ileri sürdü. Hem

de öylesine ileri sürdü ki, artık hiçbir kelime oyununa yer kalmamıştır.

Ama Trotski tekrar ve tekrar, ya bilmemezlikten gelerek yada safsata ile belayı savmaya uğraşıyor, çünkü hem okurlardan hem de partiden gerçeği gizlemek *zorundadır*, yani Trotski, bay Potresov, 16'ların ve benzer grupların partiye kesinlikle bağlı olmadıkları, fraksiyon olarak tamamen ayrı ve tek başına kaldıkları, illegal örgütü yeniden kurmak şöyle dursun, kurulmasını baltaladıkları ve *hiçbir* sosyal-demokrat taktiğini de uygulamadıkları gerçeğini, kendisinin partiden golos'cular ölçüsünde tamamen kopmuş olduğunu ve aslında rus tasfiyecilerine hizmet eden bir yurtdışı fraksiyon meydana getirdiğini gizlemeye çalışıyor.

Ya «İleri'ciler»? Bunların da plenumdan sonra partiye bağlı olmayan araç ve gereçlerle kendi özel fraksiyonlarını sağlamlaştırıp geliştirdiklerini, bu fraksiyona da hiçbir zaman «sağlam s. -d. taktiği» öğretmeyip, «geri çağırıcılığın bir yasa olduğunu» öğreten özel bir fraksiyon okulunu açtıklarını, fraksiyon platformları olan «Vperyod» (İleri) de ifadesini bulan III. Duma'nın rolü hakkında geri-çağırıcıların görüş açılarını aşıladıklarını çok iyi biliyor Trotski.

Trotski kuşku getirmeyen bir gerçeği örtbas etmeye çalışıyorsa bunun nedeni, politikasının gerçek hedefi olan hakikatı asla kaldıramadığındandır. Gerçek hedef ise ileri görüşü en kıt partililerce bile gün geçtikçe daha iyi anlaşılmaktadır. Bu gerçek hedef, Potresovların ileri'cilerle birlikte kurdukları bloktur. Ve bu blok Trotski tarafından desteklenip örgütlenmektedir. Trots-

ki'nin kararlarının («Viyana Klubü kararı» gibilerinden) golos'cular tarafından kabul olunması, Pravda'nın ileri'cilerle flört etmesi, Pravda'nın, Rusya'da gereken yerlerde sadece İleri'cilerle tortskicilerin faaliyet gösterdikleri yolundaki palavraları ve ileri'cilerin «Pravda» aracılığı ile fraksiyon okulunun reklamını yapıp bunun Trotski tarafından apaçık desteklenmesi -bütün bunlar uzun zaman gizlenemeyecek birer gerçektir. Gel de mızrağı çuvala sok bakalım.

Trotski politikasının bütün özü, Pravda'nın bay Potresovlar ve ileri'cilerle yaptığı sıkıfıkı «işbirliğinden» başka birşey değildir. Bu bloktaki rol dağıtımı da apaçıktır: bay Potresovlar legalist işlerini, sosyal-demokrasiyi yıkma çabalarını sürdürürken, «Golos»cular da bu fraksiyonun dış ülkelerdeki şubesi gibi birşey oluyor, Trotski ise saf saf dinleyenleri «bütün parti akımları» arasında «sağlam s.-d, taktiğinin kesinlikle kökleşmiş olduğuna» inandıran avukat rolünü üzerine alıyor. Trotski, ileri'cilerin fraksiyon okullarının özgürlüğünü savunan, politikalarını, beylik ve iki yüzlü bir takım laflarıyle örtbas eden avukatlarıdır. Bu blok elbette ki Trotski'nin «fonunu» ve partiye karşı olan, kendisi tarafından tezgahlanacak kongreyi destekleyecektir, çünkü bay Potresov'lar ve ileri'ciler bu kongrede istediklerini elde edeceklerdir, yani: fraksiyonların serbest kalması, bir nevi kutsallaştırılması, asıl faaliyetlerinin örtbas edilmesi ve işçilere karşı avukatları marifetiyle bunun savunulması.

Ve işte, «İlke temelleri» açısından bu bloku sözün en doğru anlamıyla *maceracılık* olarak kabul etmek zorundayız. Trotski'nin Potresov'la

geri-çağırıcıları da birer gerçek marksist, sosyal-demokrasi ilkelerine bağlılığın savunucuları kabul ettiğini açıkça ifade etmeye küstahlığı yetmiyor. Maceracılığın özü asıl budur, devamlı olarak yakasını türlü belalardan sıyırmak zorundadır. Çünkü herkesin bildiği ve gördüğü gibi, bay Potresov'larla geri-çağırıcıların *hepsinin kendi* çizgileri vardır (anti-sosyal-demokratik çizgi) ve bu çizgide yürüdükleri halde, «Golos» ile «Vperyod» (İleri)nin diplomatları paravana olarak hizmet etmekten başka birşey yapmıyorlar. Sıradan küçük burjuva elemanlarının gözünde başarısı ne kadar büyük olursa olsun, Trotski ileri'ci ve potresovcu «kaynaklarından» faydalanarak ne kadar fazla «fon» toplarsa toplasın, yeni blokun neden fiyasko vermeye mahkum olduğunun en derin, en gerçek sebebi bu blokun *hiç bir ilkeye bağlı olmayışıdır*. Marksizm teorisi yani bizim dünya görüşümüzün «ilkelere bağlı temelleri», bütün parti programımızın ve taktiğinin temelleri ve partinin bütün hayatında, rastlantı eseri olarak değil, ister istemez, *zorunlu olarak* ön safta yer almaktadır. Devrimin başarısızlığa uğramasından sonra toplumun bütün sınıflarında, en geniş halk kitleleri arasında, din ve felsefe sorunlarına karşı bizim marksist öğretimizin bütün ilkelerine varıncaya kadar, çok derine inen bir ilgi uyanması da asla bir rastlantı değil, başarısızlığın kaçınılmaz sonucudur. Taktik sorunları yüzünden devrimle çetin bir mücadeleye atılan kitlelerin, açık saldırılarının henüz başlamamış olduğu dönemde genel teorik bilgi edinme arzusu asla bir rastlantı olamaz, bu doğal bir sonuçtur. Bu kitlelere marksizmin il-

kelerini yeni baştan açıklamak gereklidir, marksizm teorisinin savunulması gene ön safa getirilmelidir. Trotski, partili menşeviklerin bolşeviklere yaklaşmalarının «politik açıdan» anlamsız ve «tutarsız» olduğunu ısrarla ileri sürüyorsa bu onun sadece cehalet derecesini gösterir, aslında bizzat kendisinin hiç bir anlam taşımadığını ispatlar.

Bolşeviklerin, ileri'cilerin nasyonal-demokratik fikirlerine karşı mücadelesinde, partili menşeviklerin bay Potresov'lar ve «golos'culara» karşı mücadelesinde, kelimenin tam anlamıyla marksizmin temelleri üstün gelip yerini bulmaktadır. Plenumdan sonra geçen koca bir yıl içerisinde partili menşeviklerle bolşeviklerin gerçekten elele verip olumlu çalışmalarının gerçek temeli, marksizmin ilke temelleri konusunda birbirlerine yaklaşmış olmalarından başka birşey değildir. Bunlar ne safsata, ne boş vaatler ne de «hayır getirecek kararlar»dır, bu sadece bir gerçektir. Menşeviklerle bolşeviklerin geçmişte ve gelecekte fikir ayrılıkları hangi türden olmuş ve olacaksa (yalnız maceracılar bu ayrılıkların artık yok olduğu, ayrılıkların şu veya bu kararla «tasfiye edilmiş olduğu» yolunda boş lakırdılarla kitleleri kendilerine çekmeye çabalar), bu tarihi gerçeği görmemezlikten gelip geçmek mümkün değildir. Yalnız *doğrudan doğruya* başka fraksiyonların iç gelişmeleri, fraksiyonların *kendi* ideolojik evrimi, fraksiyonların fiilen yakınlaşmaları, ortak çalışmalarıyla denenmesi bu ayrılıkların yok olmasını garantileyebilir. Bunlar plenumdan sonra ortaya çıktı. Potresovun, ileri'cilerin ve Trotski'nin elele verip hep beraber çalış-

tıklarını *henüz* görmüş değiliz, yalnız bir dernek diplomasisine başvurduklarını, kelime oyunlarına saptıklarını, kaçamak laflarla birbirlerini destekledıklerini gördük. Partili menşeviklerle bolşeviklerinse elele verip hep beraber çalıştıklarını bu geçen yıl boyunca gördük ve *marksizme* değer veren, sosyal-demokrasinin «ilke temellerine» saygı gösteren bir kimse, işçilerin onda dokuzunun iki fraksiyonun bu yakınlaşmasından yana olacağından bir dakika için bile şüphe etmez.

Trotski'nin Potresov ile ileri'ciler bloku doğrudan doğruya «ilke temelleri» görüş açısından bir maceradır. Partinin politik görevi açısından da bu böyledir. Bu görevler ise plenum tarafından fiilen ve oybirliği ile saptanmıştır ve asla Trotski'nin aşağıdaki beylik laflarının anlamını taşımaz: Trotski'nin, kasıtlı, safsata dolu beylik laflarını daima doğru bulan bay Potresov'lar ile ileri'cilere hoş görünmek için, legal ve illegal çalışmaların birleştirilmesi gibisinden boş lakırdıları şunlardır (ona bakılırsa kadet'ler de legal «Reç» dergisini illegal «Okul» MK'siyle birleştirmeye kalkışıyorlar):

> «Plenumun kararına göre, sosyal-demokrasi hareketi, burjuva karşı devrimi döneminde proletarya üzerinde burjuva etkisinin bir belirtisi olarak, hiç şaşmadan, bir yandan illegal s.-d. partisinin inkar edilmesini, bunun rolü ve öneminin küçümsenmesini, devrimci sosyal-demokrasinin programa alınıp taktik görev ve sloganlarının kısıtlanması girişimlerini, vs; öte yandan ise s.d.nin Duma içindeki çalışmasının ve legal olanaklardan yararlanabilmesinin görmemezlikten gelinmesini, her ikisinin önemini anlamamazlığı sosyal-demokrat taktiği, o günün, o anın kendi özelliğini taşıyacak tarihi şartlara gö-

re uygulanmasını beceremezliği ve bu benzer halleri doğurmaktadır.»

Bir yıllık deneyden sonra, ileri sürülen bu olguların gerçek anlamının ne olduğu yolundaki soruya doğrundan doğru cevap vermekten kaçınmak asla doğru olmayacaktır. Plenumda bütün «nasyonallerin» (bunlara o zaman, zaten şu veya bu ortamda, herhang bir anda meydana gelen çoğunluğun her türüne hemen katılmaya alışık olan Trotski de katılmıştı), yazılı olarak «özünde, kararda belirtilen ve mücadele edilmesi gereken akıma tasfiyecilik adının verilmesinin daha doğru olacağı» yolunda bir açıklamada bulunduklarını unutmamalıyız.

Plenumdan sonra geçen bir yıllık deneyin uygulamada gösterdiği gibi, proletarya üzerinde bu burjuva etkisini gerçekleştiren, Potresov grubu ve ileri'ciler fraksiyonunun ta kendileridir. Bu gözle görülür, elle tutulur gerçeği görmemezlikten gelmek, maceracılıktan başka birşey değildir, çünkü bugüne kadar, Potresovlar ve Şürekasının tasfiyecilik çizgisinde *olmadıklarını* ve geriçağırıcılığın «meşru bir nüans» olarak kabul edilmesinin parti çizgisine *uygun olduğunu* hiç kimse doğrudan doğruya söyleyememiştir. Plenumdan beri geçen şu bir yılı boşu boşuna yaşamış değiliz. Deneyimiz artmıştır. O zaman işaret edilen eğilimlerin belirtisini uygulamada gördük. Bu eğilimleri temsil eden *fraksiyonları* gördük. *Partiye karşı* olan bu fraksiyonların sözde «partinin havasına uyarak elele, hep birlikte çalıştıkları» gibisinden safastalarla az çok geniş işçi tabakalarını aldatmak bugün artık mümkün değildir.

Ve nitekim, üçüncüsü, Trotski'nin politikası *örgütsel anlamda* sadece bir maceradır. Çünkü, daha önce de işaret ettiğimiz gibi, bu macera, partinin yasallığını yıkıyor ve yurt dışında bulunan bir tek grup adına (veya golos'cularla ileri'cilerin *ikili* parti düşmanı bloku adına) kongre düzenleme çabasıyla bu politika doğrudan doğruya bölücülük yoluna sapıyor. Bütünü ile parti adına konuşma yetkimize dayanarak, partinin yasallığını sonuna kadar korumak zorundayız. Ama bununla beraber, parti üyelerimizin «legal olma» biçimleri yüzünden işin içyüzünü görmemelerini de asla istemeyiz. Tersine, yıkıcı faaliyetleri, bay Potresov'ların tasfiyecileri ve geri çağırıcıları tarafından desteklenen Golos'cular ve ileri'ciler blokuna varıncaya kadar, işin *iç yüzüne* ve *özüne* sosyal-demokratların bütün dikkatlerini çekmek istiyoruz.

Bütün sosyal-demokratları, partinin legalitesi uğruna, marksizmin ilke temelleri adına, parti düşmanı bloka karşı, sosyal-demokrasinin liberalizm ve anarşizmden arınması için açılan kesin mücadeleye katılmaya çağırıyoruz.

Not: Yukarıdaki yazının ayrı bir baskı olarak çıkması (bunun böyle olması, yazı kurulunun oylamasına dayanıyor: bolşevik akımın iki temsilcisiyle bir Polonya örgütü temsilcisinin çoğunluğu) yazı kurulunun azınlıkta kalan iki goloscu üyesinin protestosuna sebep olmuş ve bu protesto ayrı bir yaprak olarak basılıp yayınlanmıştır. Bu yaprağı düzenleyenler, «Parti işlerinin durumu» adlı yazının asıl konusuna hiç dokunmadan, yazı kurulu çoğunluğuna 1) kendilerinin iki ortak redaktör olarak biçimsel haklarının hi-

çe sayıldığı, 2) «polise ihbar edildikleri» gibi suçlamalarda bulunuyorlar. Bizce, tartışma, ilke ve taktik düzeyinden ayrılıp, örgütsel kavga ve kişisel suçlamalara döküldüğünden, bu davanın Merkez Komitesi önüne getirilmesi daha doğru olacaktır. MK'nin bu konudaki kararını beklemeden de, bütün *partili* arkadaşlarımızın, yazı kurulunun iki üyesi olan Martov ile Dan'ın «polemik» yöntemlerini gerektiği biçimde değerlendirebileceklerine inanıyoruz.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri
c 20, s 47, 53-61, Rusça Baskı

HAİN YEHUDACIK TROSKİ'NİN YÜZÜNÜN KIZARMASI HAKKINDA

Yehudacık Trotski, plenumda tasfiyecilik ve geri-çağırıcılıktan yakındı durdu. Vallahi de, billahi de, tallahi de partiliymiş. Para yardımından yararlanıyordu da...

Plenumdan sonra MK zayıf düştü. İleri'ciler güç kazandılar, para pul sahibi oldular. «Naşa Zarya»da, Stolipin'e hoş görünmek için legal olmayan partinin yüzüne tüküren tasfiyeciler güç kazandılar.

Yehudacık ise «Pravda»dan MK temsilcisini uzaklaştırarak «Vorwâerts» (57) (İleri)de tasfiyeci yazılar karalamaya başladı. Plenum tarafından kurulan Okul Komisyonu (58) nun hiç bir lektörünün, «İleri»'cilerin fraksiyon okullarına gitmemesiyle ilgili olarak alınan direkt karara karşı Yehudacık Trotski gene de oraya vardı ve «İleri»'cilerle kongre planını görüştü. Bu plan şimdi «İleri» grubunun tek yapraklık bildirilerinde yayınlandı.

Ve «işbu» Yehudacık göğsünü yumruklayarak, bar bar bağırarak partili olduğunu, asla ve asla ileri'ciler ve tasfiyecilere yağ çekip kendini küçük düşürmediğini ispatlamaya çalışıyor.

Yehudacık Trotski'nin yüzünün kızarması böyle oluyormuş demek.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 20, s 96, Rusça Baskı

STOLIPİN'İN «İŞÇİ» PARTİSİ KAMPINDAN (ŞU BİZİM «BARIŞTIRICILARLA» «UZLAŞTIRICILARIMIZA» ADANIR)

Yoldaş K. (59)nın yazışması partimize değer verenlerin en büyük ilgisini çekmelidir. «Golos»-cuların politikası (ve golos'cuların diplomasisi)-nin şu bizim «barıştırıcılarla uzlaştırıcılarımızın» görüş açılarının ve umutlarının daha mükemmel bir biçimde çürütülüp boşa çıkarılması düşünülemez.

Yoldaş K.nın anlattığı olay olağanüstü birşey midir? Hayır, bu olay, Stolıpin'in «işçi» partisi adamları için tipik ve olağan şeylerdendir, çünkü hepimizin çok iyi bildiği gibi, «Naşa Zarya», «Dela Jizni» ve benzer dergi ve gazetelerin bir *sürü yazarı-çizeri hiç şaşmadan aynı* tasfiyeci fikirleri sistematik olarak yaymaya *yalnız bu yıl* başlamış değillerdir. Bu tasfiyeciler her zaman meslekten işçi olan parti yandaşlarıyla karşılaşma fırsatı bulamıyor, şu rezil çıkışları hakkında böylesine ayrıntılı bilgiyi de partimiz her zaman ele geçiremiyor (bunun için yoldaş K.ya minnettar olmamız gerek). Yalnız şu varki, bağımsızcılarla legalistler grubunun vaazı *her zaman* ve *her yerde* aynıdır ve aynı hava içinde veriliyor. «Naşa Zarya» ile «Dela Jizni» tipinden dergiler ortada iken ,bu gerçekten asla kuşku duyulmaz. Yalnızca tasfiyecilerin özellikle korkak ve adi savunucuları bu gerçeği görmemezlikten gelmede kendilerine bir yarar umar.

Bu gerçeği, Trotski gibi «uzlaşma» diye, tasfiyeciliğe düşmanım diye bar bar bağıranların kullandıkları yöntemlerle bir karşılaştırınız. A-

ma bu yöntemler çok iyi biliniyor: «biz ne bolşevik'iz ne menşevik'iz, biz devrimci s.-d.yiz» diye avaz avaza bağırmak, vallahi ve billahi tasfiyecilerin baş düşmanlarıyız, legal olmayan RSDİP'nin arkasında dağ gibi varız, demek, tasfiyeci bay Potresov ve Şürekasının ne olduklarını açıklayanlara ana avrat sövmek, anti-tasfiyecilere «kavgayı körükleyenler» damgasını vurmak ve ileri gelen tasfiyecilerden olan bay Potresov, Martov, Levitski Dan, Larin ve başkalarının aleyhine bir tek söz etmemeye dikkat etmek, vs. bunların yöntemlerindendir.

Bu gibi yöntemlerin gerçek anlamı ortadadır. Boş laflarla gerçek tasfiyeciler örtbas ediliyor ve onlara karşı çıkanların işi engelleniyor. RSDİP'in tarihinde ilkesizliğiyle ün kazanan «Raboçeya Delo» (60) de aynı politika oyununu güdüyor: o da «ekonomist»lerden olmayıp, politik mücadeleden yana olduğuna yemin ederdi, oysa ki «Raboçaya Mısl» (61) ve «ekonomistleri» koruyor, ve bütün çalışması «ekonomistlerin» kim olduklarını ortaya çıkarıp etrafındaki yalanları çürütmek isteyenlere karşı yöneliyordu.

Bundan anlaşılıyor ki, Trotski ve kendisine benzer «trotskistler ve uzlaştırıcılar», tasfiyecilerden çok daha zararlıdır, çünkü hiç değilse kendi fikirlerine tam inanan tasfiyeciler bu görüşlerini düpedüz açıklar, işçiler ise yanılmalarını kolayca seçip farkedebilir, halbuki Trotski gibi beyler işçileri *aldatıyorlar*, kötü olanı *örtbas etmeye* çalışıyorlar, böylece hastalığın ortaya çıkmasına ve şifaya kavuşmasına olanak bırakmıyorlar. Trotski'nin grupçuğunu destekleyen herkes yalan ve işçileri aldatma politikasını, tas-

fiyecilik politikasını desteklemiş oluyor. Rusya'da bay Potresov ve Şürekasının diledikleri gibi serbest davranmalarına göz yumma ve yaptıklarını yabancı ülkelerde bir takım «devrimci» laflarla gizlemeye çalışma -işte «Trotskizm» politikasının özü budur. Bu durumlarından ayrıca anlaşılıyor ki, Rusya'daki tasfiyecilerin merkezinde olup bitenler konusuna, yani «Naşa Zarya» ile «Dela Jizni»nin adamlarının yaptıklarına değinmeden Golos'cularla her türlü «uzlaşma»ya yanaşıyorlar, yani aynı biçimde işçilerin aldatılması ve kötü olan şeylerin saklanmasına devam ediyorlar. Bütün çalışmaları bundan başka birşey değildir. Golos'çular Ocak 1910 plenumu zamanından beri her türlü kararı «imza edebileceklerini» ve «tasfiyecilik faaliyetinin serbestliğini» hiçbir kararla kısıtlamak istemeyeceklerini zaten ispatladılar. Yani, yabancı ülkelerde legal olmayan partinin öneminin hal ne olursa olsun küçümsenmesinin, proletaryayı burjuva etkisi altına sokmak demek olduğu yolundaki kararları imzalarken, Rusya'da ise legal olmayan faaliyete katılmak şöyle dursun, bu faaliyetle alay eden illegal partiyi yıkmaya çalışan bay Potresov'lar, Larin ve Levitski'ye yardım etmek, işte onların politikaları bu.

Bugün Trotski, bay Lieber tipinden Bund'cularla (referandumlarda bay Potresov'u resmen savunan, şimdi ise bu gerçeği unutturmak için kavga ve gürültüyü körükleyen aşırı tasfiyeci Lieber) Schwartz tipinden litvanyalılar, Golos'çular ve başkalarıyle birlikte tıpkı böyle bir «anlaşmayı» tezgahlıyor. Bu konuda kimsenin kuşkusu kalmasın : Anlaşmalarının konusu, tasfiye-

cilerin himaye altına alınmasından başka birşey olmayacaktır.

Not: Bu satırlar artık dizilmişken, basında, Golos'cuların Trotski, Bund'cular ve litvanyalı tasviyeci ile «anlaşması» haberi çıkmıştır. Böylece söylediklerimizin doğruluğu ispatlanmış oldu. Bu anlaşma, Rusya'daki tasfiyecilerin himaye altına alınması hakkındadır, yani bay Potresov ve Şürekası uşaklarının ve yardakçılarının anlaşmasından başka birşey değildir.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri
c 20, s 319-321, Rusça Baskı

«TROTSKİ DİPLOMASİSİ VE PARTİLİLERİN TEK PLATFORMU HAKKINDA» ADLI YAZIDAN.

Varlığını tasfiyecilik ve geri-çağırıcılık gibi sosyal-demokrat olmayan akımlarla bir takım diplomatik oyunlar üstüne kurmaya çalışan yabancı ülkelerdeki küçük grupçukların can çekişme süreci, Trotski'nin uzunca bir ara vermeden sonra bu günlerde tekrar çıkmaya başlayan «Pravda» gazetesinin 22. sayısında apaçık beliriyor.

Gazete 29 Kasım (yeni takvimle) tarihinde, yani Rusya Örgütlenme Komisyonu bildirisinin yayınlanmasından neredeyse bir ay sonra çıkmıştır. Halbuki Trotski *bu bildiriyi, bir tek sözcükle de olsa, anmıyor.*

Trotski için R.Ö.K. yoktur. Trotski kendi kendine «ben partiliyim» diyorsa, bunun sebebi, Rusya s.-d. örgütlerinin çoğunluğuyla kurulmuş olan Parti Merkezi'nin değerinin onun için *sıfır* olmasıdır. Ama ne dersiniz, arkadaşlar, tam tersine olarak, Trotski yurtdışındaki küçük grupçuklarıyla Rusya s.-d. örgütleri için sıfır olmasın?

Trotski en iri puntolarla teminatını basıyor -hayret, bu kadar yeminlerde bulunmaktan nasıl da üşenmiyor?- gazetesi «fraksiyonlu değilmiş», partiliymiş. Şu 22. sayısının içindekilere biraz daha dikkatle bakarsanız, ileri'ci ve tasfiyecilerin partili olmayan fraksiyonlarıyla yaptığı oyunun basit mekanizmasını hemen fark edersiniz.

İşte, Petersburg'tan gelen, S.V. imzalı ve «ileri» grubunun reklamını yapan mektuplar. S. V., Trotski'ye, Petersburglıların daha taa ne zaman gönderdikleri dilekçe kampanyasına karşı

kararlarını yayınlamadığı için sitemlerde bulunuyor. İleri'cilerle birlikte «dar fraksiyonculukla» suçlanan Trotski (bu kadar da nankörlük olur muymuş!) kuyruk sallayıp fır dönüyor, gazetesinin yoksulluğundan ve bunun için bunu ancak büyük paralarla çıkarabildiğinden yakınıyor. ama rusçada denildiği gibi «bu kara hilesi beyaz iplikle dikilmiş, sırıtıyor» : biz size -siz bize. Biz (Trotski) partililerin geri-çağırıcılara karşı başlattığı mücadeleyi es geçelim ve gene biz (Trotski) «İleri» grubunun reklamının yapılmasına yardım edelim, siz ise (yani S.V.) tasfiyecilerin «dilekçe kampanyasını» hoş görünüz. Her iki, partili olmayan fraksiyonun diplomatik savunması, en gerçek anlamda partili olmak değil de nedir?

Alın size, atmalı-tutmalı, «İleriii!» gibi fiyakalı bir başlık altında baş yazı ...Açıp okuyoruz: «Ey bilinçli işçiler! Bugünlerde birleşme, toplantı ve grev özgürlüğü sloganından daha geniş kapsamlı (hepten sapıttı, zavallıcık!) ve daha önemli (hele bak?) bir sloganınız olamaz.» Ve daha aşağıdaki satırlarda: «Sosyal-demokrasi, proletaryayı Cumhuriyetin kurulması için savaşa çağırıyor. Ama cumhuriyet için açılacak savaşın, bir avuç kalburüstü kişinin çıplak(!?) sloganı biçiminde kalmaması için, siz, bilinçli işçilerin, kitlelere, deneylere dayanarak, ittifak özgürlüğünün ne demek olduğunu öğretmesi ve bu özlü sınıfsal istek için nasıl mücadele edileceğini göstermesi gerekmektedir!»

Trotski devrimci lafları, tasfiyeciliğin sahtekarlığını örtbas etmek ve haklı çıkarmak için kullanıyor. Cumhuriyetçi slogan neden *bir avuç*

kişinin çıplak sloganı olsun, Cumhuriyet lafı Dumanın dağıtılması anlamına gelirken? Basın ve ittifak kurma özgürlüğü başka yoldan elde edilemezken? Köylüler Martovların, Romanovların, Purişkeviçlerin soygunundan ve zorbalıklarından başka türlü kurtarılamazken? Meselenin asıl özünün bunun tam tersi olduğu, gün gibi açık ve aşikar değil mi? «Çıplak» ve anlamsız olan, aslında «herşeyi kapsayan» slogan niteliğindeki cumhuriyet sloganları ve parti *ilişkileri dışındaki* «birleşme özgürlüğü» sloganının ta kendisi değilmi?

Çarlık monarşisinden «birleşme özgürlüğünün istenmesi» gibi bir sloganın böyle bir özgürlüğün çarlıkla asla bağdaşamayacağını ve böyle bir özgürlüğün sağlanması için gerekli şartın Cumhuriyetin kurulması olduğunu kitlelere anlatmadan ileri sürülmesi tamamen anlamsızdır. Dumaya, birleşme özgürlüğü hakkında sunulan kanun tasarıları, bu konu ile ilgili dilekçeler, demeçler, biz sosyal-demokratlara, hem cumhuriyet kurulması için ajitasyon ve propaganda yapılması yolunu açmalı, hem de elverişli malzeme yerine geçmeliymiş...

«Bilinçli işçiler, kitlelere, deneylerle ittifak özgürlüğünün zorunluluğunu öğretmeli!» Hâlâ şu «ekonomistlerin» ağızlarında gevelene gevelene yıpranmış eski rus oportünizminin bayatlamış ötüşü! Kitlelerin deneyi ise, bakanlar tarafından bütün birliklerin dağıtılıp kapatılması, valilerle kaymakamların her allahın günü zorbalık, şiddet kullanmaları gibi bir şeydir, bunlara diyeceğimiz yok, bunlar gerçekten kitlelerin bizzat geçirdikleri deneylerdir.

Yoksa, Cumhuriyete denk gelsin diye «birlik kurma özgürlüğü» sloganına övgü, kitlelere tamamen yabancı kalan oportünist bir aydının safsatasından başka birşey değildir.

Hele bu, (1300 imza taşıyan) (62) «dilekçe» veya hasıraltı edilen kanun tasarılarıyla kazanılan deney yardımıyla «kitleleri» eğitebileceğini sanan bir aydının boş lafıdır. Gerçekte ise kitleleri eğiten çok daha başka, kanlı canlı deneylerdir, yoksa kağıt üzerinde kalan deneyleri neylesin kitleler. Bilinçli işçilerin gözlerini gerçekten Cumhuriyet lehine olan ajitasyonlar açıyor -bu ise, politik demokratizm anlamına gelen tek ve herşeyi kapsayan slogandır.

Trotski ise tersine, tasfiyecilerin legal yayın organlarında «ittifak kurma özgürlüğü» sloganının, illegal partiyi alaşağı edelim, Cumhuriyet için mücadeleye paydos sloganlarıyla *birleştiklerini* çok iyi biliyor. Trotski'nin zaten görevi bu: tasfiyeciliği örtbas etmek için, işçilerin gözlerine biraz kül serpmek.

Trotski ile aslında hiç tartışılmaz, çünkü bu adam hiçbir görüşe sahip değildir. İnanmış tasfiyecilerle ve geri-çağırıcılarla tartışmaya girişilebilir ve de girişilmelidir. Fakat hem bunların, hem şunların hatalarını örtbas etme oyunu oynayan bir insanla hiç konuşulmaz: bu gibilerin suratlarından sadece şu adi, yüzeysel diplomat maskesi koparılır, o kadar.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 21, s 29-31, Rusça Baskı

G.K. ORCONİKİDZE. S.S. SPANDARYAN, E.D. STASOVA'YA YAZDIĞI MEKTUPTAN

23/III. 1912

11) «Vorwâerts»in (İleri) 26 Mart sayısında, yazı kurulu imzasını taşıyan, kongre aleyhine kudurmuşçasına söven, kötü, aşağılık bir yazı yayınlandı. (63) Bunun arkasında Trotski var, malûm. Kongre etrafında muazzam bir cenk koptu, oysaki Rusya susuyor. Kahramanlık taslayıp övünmenin sırası değil: Vorwâerts'i, protestoları herkes biliyor, Rusya'dan ise hiç mi hiç birşey gelmiyor.

Sonuç: bu bir yıkım ve örgütsüzlükten başka birşey değildir. Her yeri dolaşmak ve ilişki kurmak şart. Harfi harfine bilgi veren mektuplaşma. Bildiri suretinin basılması -baskı olmazsa hektografla çoğaltılması. Bu olmazsa herşey salt farfaralık.

Lenin

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri
c 48, s 55, Rusça Baskı

«TASFİYECİLER PARTİYE KARŞI» ADLI YAZIDAN

Trotski'ye, Ö.K. (64) ve doğmak üzere olan tasfiyecilerin konferansının ne kadar faziletli yönleri varsa, hepsini dile getirip övgüsünü göklere çıkarma görevini vermişler: öyle ya, bu görev «profesyonel birleştirici»ye verilmez de, başka kime verilebilir ki? O da bütün bu faziletleri dile getirdi... Viyana matbaasında mevcut ne kadar harf, ne kadar punto varsa, hepsinin diliyle konuştu: «İleri'ciler, golos'cular, bolşevik-partililer, menşevik-partililer, tasfiyeci adıyla tanınanlarla fraksiyon dışında kalanlar -kısacası, Rusya'nın içindekilerle dışındakiler, kim varsa, azimle.. ÖK'nin çalışmalarını destekliyor» (Pravda, N. 24).

Vah zavallı, vah! Gene ağzından bir yalan kaçmış, hesabında gene yanılmış. 1912 yılı kongresine karşı böylesine bir gümbürtü ile hazırlanan blok, tasfiyecilerin hegemonyası, baskısı altında çatır çatır çatırdıyor ve bu çatırdama, tasfiyecilerin kulaklarının ne biçim olduğunu pek de açık gösteriyor. Polonyalılar ÖK'ne katılmaktan vazgeçtiler. Plehanov ÖK temsilcisiyle yaptığı yazışmadan sonra bir kaç ilginç ayrıntıyı ortaya çıkardı: 1) Kongre sözde bir nevi «kurucu», rolünde yani RSDİP kongresi değil de, ne idüğü belli olmayan yeni bir partinin kongresi olacak, böyle tasarlanıyor. 2) Çağrının özüyse, «anarşik» bir ilkeye dayanıyor 3) «Kongre tasfiyeciler tarafından düzenleniyor». Yoldaş Plehanov bütün bu noktaları aydınlattıktan sonra, sözde bolşevik olan (?!) barıştırıcıların baş kaldırıp Trotski'nin

bir yalanını yakaladıklarını, onların da sözde ÖK taraftarı olduklarının yalan yere söylendiğini iddia etmelerine biz de artık şaşmıyoruz. Bizim şu cesaretlenen «partili»lerimiz» ÖK hakkında bugün şunları ileri sürüyorlar: «bugünkü kadrosu ile bu ÖK tasfiyecilere karşı tutumunu bütün partiye zorla kabul ettirmeye yelteniyor, böylece kadro boşluklarını doldurma, temelinde örgütlü anarşizm ilkelerinin kabul edilmesiyle, bu ÖK ne şekilde olursa olsun gerçek bir parti genel kongresinin toplanmasını garanti etmekten çok uzaktır». Vaktiyle ÖK gibi düşündüklerini, onunla beraber olduklarını imzalamakta acele eden bizim şu solcunun solcusu ileri'cilerin bugün nerelerde olduklarını bilmiyoruz, ama bu önemli de değildir. Önemli olan şey, ÖK'ce düzenlenmek üzere olan kongrenin tasfiyeci karakterinin Plehanov tarafından söz götürmez bir açıklıkla saptanmış olması ve «barıştırıcıların» devlet beyinlerinin bu gerçeği kabul etmek zorunda kalmalarıdır. Geride kimler kaldı ki? Sicilli tasfiyecilerle Trotski...

Bu blokun temeli apaçık olarak anlaşılıyor: tasfiyeciler «Jivoye Delo» ve «Naşa Zarya»da «eskisi gibi» kendi çizgilerindedirler, Trotski yabancı ülkelerden onları devrimci laflarıyle korur kaldı ki bu laflar bedavadır ve onları da hiçbir şekilde bağlamaz.

Bu hikayeden, bugünlerde Paris'de «Herşey Parti İçin» (65) adlı bir iki sayfalık ayrı bir yazı karalayan, dış ülkelerdeki birlik hayranlarına «kıssadan hisse» çıkıyor. Bir partiyi kurmak için, yalnız «birlik» diye haykırmak azdır, ayrıca, iyi kötü herhangi bir politik programa, yani politik

hareket programına sahip olmak gereklidir. Tasfiyecilerin, Trotski'nin, ileri'cilerin, polonyalıların, partili-bolşeviklerin ve partili-menşeviklerin vs., vs.nin bloku daha şimdiden, peşinen fiyasko verip yıkılmaya mahkumdur, çünkü ilkesizlik, iki yüzlülük ve safsata üzerine kurulmuştur. Şu hayranlar, kendileri için en çapraşık ve zor sorunu nihayet çözümleseler hiç de fena olmaz: kimlerle birleşmek istiyorlar? Tasfiyecilerle birleşeceklerse, bunu kırıtıp nazlanmadan, apaçık söyleyemezler mi? Tasfiyecilerle birleşmek taraftarı değillerse, o halde hangi birleşmenin peşinden koşuyorlar?

Ocak kongresi ve kongrede seçilen organlar, bugün Rusya'da bütün RSDİP elemanlarını birleştiren tek yer ve tek şeydir. Bunun dışında kalanlar, Bund'cularla Trotski'nin ve hâlâ tasfiyecilik sarhoşluğu içinde olan «barıştırıcılar»ın ÖK tasfiyeci kongresini toplayabileceklerini öne sürüp, boşu boşuna övünmeleridir.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri
c 21, s 293-294, Rusça Baskı

RUSYA'DAKİ RSDİP MK'Sİ BÜROSUNA (66)

16/IV 1912

Sevgili dostlar! Allah aşkına bize mümkün olduğu kadar çok ilişkiler sağlayınız. İlişkiler, ilişkiler, ilişkiler. Noksan olan şeyimiz budur. Bu olmadan işler sallantıya girer. İyice belleyiniz: aramızdan iki kişi artık yok, yerlerini tutacak kimse de yok, ilişkiler olmazsa, bir iki yeni çökme yüzünden herşey birden yıkılabilir. Ne pahasına olursa olsun bölg. kom.lar (veya sadece görevli ajan grupları) kurulmalı, her bölge için ayrı ayrı, bunlar da bize bağlı olmalıdır. Bu olmadan herşey sallantıda olur. Yayınlara gelince, seçim (67) hakkındaki kararı *olduğu gibi* basmalı, hem de yeterli sayıda, *tam* olarak ve *heryere* dağıtmalı.

Paraya gelince, almanlara saf saf inanmaktan vazgeçmemizin zamanı çoktan gelmiş çatmıştır. Orada şimdi Trotski tahtını kurmuş, bize *kudurmuşçasına* karşı koyuyor. Bu işe mahkeme yoluyla devam edebilmemiz için, bize muhakkak yetki veren manda gönderiniz, yoksa hava alırız. Mayıs bildirisini her yere yaydık. Köylülere hitaben seçim hakkında tek yaprak halinde bir bildiri basmanızı tavsiye ederim («Raboçaya Gazeta»dan: Köylülük ve Seçim) (68). «Raboçaya Gazeta»daki diziyi muhakkak ikinci baskı olarak çıkarınız, bu, sosyalizm hakkında çok önemli bir paragrafın, atlanmış plotformun tamamlanması için gerekiyor. Mektup yazın! İlişkiler, ilişkiler sağlayın! Selam.

Not: «Vorwâerts»te, bundcular-litvanyalılar kongresine sözüm ona bütün Rusya peki demiş gibisinden en hayasız yalanlar yayınlanıyor. Bunları tezgahlayan Trotski ve Şürekasıdır, almanlar ise inanıyorlar. Genellikle «Vorwâerts»de patron şimdi Trotski'dir. Bunun yabancı şubesine Hilferding bakıyor, o da Trotski'nin dostudur.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 48, s 58-59, Rusça Baskı,

«BİRLEŞTİRİCİLER»

Tasfiyeciler var güçleri ile «birleşiyorlar». Bu günlerde az kalsın «solcu» denilen ve Polonya sosyal-milliyetçileri fraksiyonu olan pe-pe-se'cilerle (69) birleşeceklerdi.

10 Küsur yıldan beri Polanya'daki sosyal-demokrasi, PPS'nin sosyal-nasyonalciliğine karşı mücadele edip duruyor. Neticede PPS'nin bir bölümü («solcular» anlamına gelen levitsa) birçok milliyetçi batıl inancından vazgeçirilebildi. Ama mücadele hâlâ devam ediyor. İşçi olan Polonya sosyal-demokratları PPS'nin bu fraksiyonu ile bir örgüt olarak birleşmeye *karşıdır*, bunun kendi davaları için zararlı olduğuna inanıyorlar. «Solcu» olan tek tük işçi ve hatta ayrı ayrı gruplar, pe-pe-se'nin milliyetçi ilkelerinin kısmî revizyonuyla uğraşmak istemedikleri için, sosyal-demokrasi saflarına geçiyorlar. İşte, tam böyle bir zamanda bizim şu tasfiyecilerimiz PPS'nin «solcu» fraksiyonu ile «birleşmeye» kalkışıyorlar.

Bu, örneğin Rusya s.-d. larının Bund dışında diyelim ki «sosyalist-siyonistler»le (70) veya litvanyalı sosyal-demokratları hiçe sayıp sözde «litvanyalı s.-d. (aslında ise es-er'ci) birliğiyle» «birleşmeye» kalkışmaları gibi birşey olacaktır. (71)

İşin bilimsel tarafından söz etmeye değmez. Polonya sosyal-demokrasisi Stokholm kongresinde RSDİP ile bir anlaşma yapmıştı, bu anlaşma hükümlerine göre Polonya'da hangi grup olursa olsun RSDİP'sine ancak PSD (72) örgütüne de girmek suretiyle girebilir. 1908 Aralık ayındaki RSDİP Rusya Kongresinde, oy çoğunluğu ile,

«solcular-levitsa» (73) ile birleşme konusunun gündeme alınması bile reddedildi.

Apaçık görüldüğü gibi, durmadan «birleşme» diye bağıran Trotski ve tasfiyeci dostları aslında şu Polonya'daki *bölünmeleri büsbütün vahimleştiriyorlar*. RSDİP gene şanslı sayılır, çünkü bütün bu tasfiyeciler kumpanyası, arkalarından sürüklenen «barıştırıcılarla» beraber *fiilen* herhangi bir şey yapmaya yeterli değildir, Polonya dahil olmak üzere. Bu böyle olmasa, tasfiyecilerin PPS ile birleşmesi Polonya'daki bölünmeleri feci bir biçimde artırmış olacaktı.

Peki, şu tasfiyecilerin böylesine açıktan açığa, alenen maceraya atılmalarının sebebi ne? Ne mi? İşlerin pek parlak gitmesi değil herhalde. Ne yapsınlar, tabii ki bir kimseciklerle birleşecekler, bir parti kuracaklar onlar da. Sosyal-demokratlar, PSD onlardan yana değilse ne yapsınlar, sosyal-demokratlar yerine partimizle en ufak ilişkisi olmayan Pe-pe-se'cilerle şanslarını deneyecekler. Rusya kentlerinde bizim eski parti örgütleri onları benimsemiyor, onlar da s.-d. hücreleri yerine, RSDİP'si ile hiçbir ilişkisi olmayan tasfiyecilerin sözde «inisiyatif grupları»nı dikkate alıyorlar.

«Rahat hayatı kim bırakmak ister» diyorlar. Peki, tasfiyeci beyefendiler, es-er'lerle de birleşme zamanınız gelmedi mi (es-er tasfiyecileriyle yani)? Bu beyler de ille birleşme diyorlar, başka birşey demiyorlar. Amma da geniş bir parti kurmuş olacaksınız o zaman. Larin'in ta kendisi bile sizden memnun kalacak.

Tasfiyeciler «yabancı devletlerle» «birleşsin» dursunlar, şimdilik onlarla «barıştırıcılar»

arasında, bu tasfiyeci-barıştırıcı cephe etrafında özel «birleşme» hükümleri konusunda pazarlıklar devam ediyor. Bay V. Levitski «Naşa Zarya»da bu yakınlarda düzenlenecek RSDİP kongresine karşı mücadele etmeye razı olan «bütün akımlara» hitaben bir nevi manifesto yerine geçen bir yazı yayınlamıştır.

Bay Levitski bu yazısına «Birleşme uğruna, bölünmeye karşı» diye bir de başlık atmıştır. Trotski'den farkı ne? Particiler *bütün alanlardaki* çalışmalarını tasfiyecilere karşı var güçleriyle mücadeleye yönelttiklerinden beri, Levitski ve Şürekası pek «barıştırıcı» bir dil kullanmaya başladılar. Aman efendim, nasıl olur, onlar elbetteki «bütünlük» taraftarıymış. Sadece şu çok mütevazi dört «birleşme» şartını ileri sürüyorlar:

1) Bir avuç kararsız kişinin dışında, bütün sosyal-demokratları birleştiren RSDİP kongresine karşı çetin mücadele,

2) Parti'lerinin «*merkez inisiyatif grubunun*» (Bay Levitski, «Naşa Zarya», No. 4, s. 31, italik harfler kendisinindir) kurluması. (Plehanov, tasfiyecilerin «inisiyatif» gruplarının ne olduğunu bu günlerde basına açıkladı: bak: «Dnevnik Sozial-Demokrata» No. 16. Hem Bund, hem Trotski, tasfiyecilere hizmet ettikleri için, kendi okurlarından Plehanov'un açıklamasını gizliyorlar. Ama asla gizleyemezsiniz, beyler!)

3) «Politik açıdan ölü olan hücrelerin» diriltilmesi (aynı yerde, s. 33)

4) «Yeraltı kültüne paydos» sloganının kabul edilmesi (aynı yerde, s. 33)

Program, şu eski iyi günlerdeki gibi büyük bir güven ve açıklıkla çizilmemiş olmakla bir-

likte, yine de yeteri kadar açıktır. Levitski hemen arkasından, bütün trotskistlere ayrıntılı açıklamalarda bulunuyor: seçilecek başka yolunuz yok ki, beyler, ne yaparsınız. Şartlarımızı kabul ediniz, biz ise (yani Levitski ve Şürekası) bakın, neleri kabul etmeye hazırız: «teselli olmanız için» (yani Trotski ve yanındakilerin), tasfiyecilerle yakınlaşmak isteyenin sizler olmadığını, tersine, onların sizlere yakınlaşmak istediklerini söyleyebilirsiniz.

«Naşa Zarya» adlı aynı dergide Martov ne olur ne olmaz şimdiden IV. Duma'nın yarınki fraksiyonuna meydan okuyor: o da şu kötü niyetli, şirret selefi gibi anti-tasfiyeci çıkarsa, «Belous olayları artık tek tük rastlanan olaylar olmaktan çıkıp bir kural halini alacaktır» gibisinden tehditler savuruyor, yani kısacası, tasfiyecilerin Duma fraksiyonunu böleceklerini açıklıyor. Bu ne korkunç kâbus böyle.. Aman, tasfiyeci beyefendiler, etmeyin, eylemeyin, elinizde olsa çoktandır şu tasfiyeci Duma fraksiyonunuzu kurardınız...

«Birleşme» davası çok güvenilir ellerde, buna diyecek yok!

Tasfiyeci -trotskicilerin bu zavallı «birleştirme» komedisi hiç de titiz olmayanları bile iğrendiriyor artık. Aslında birleşme olmasına oluyor ama tasfiyecilerle değil, millet onlara karşı birleşiyor.

Trotski, Lieber («Bund») ve şu rezil «Örgütleme Komisyonu» ile tasfiyecilerin akıl almaz

Hlestakovculuklarına (*) gelince, tartışma konusu olan sorunları lafla değil, belgelere dayanarak, ciddi ve iyice üstünde durup düşünerek kontrol etmek isteyen okurlarımıza aşağıdaki gerçeklere işaret etmeyi yeterli sayıyoruz.

Paris'deki Yurt Dışı Örgüt Komisyonlarını, Lieber ile İgorev, Haziran 1911 tarihinde Merkez Komitesinin toplantısından ayrılmalarından sonra kurmuşlar. ZOK (Yurt Dışı Örgüt Komitesi)un Rusya'da ilk başvurduğu örgüt Kiev'deki örgüttü. Bu tartışılmaz gerçeği Trotski bile kabul ediyor. Ekim 1911 tarihinde Kiev'in katılmasıyla Rusya Örgütleme Komisyonu kurulmuştur. Ocak 1912 tarihinde bu komisyon RSDİP'sinin kongresini toplantıya davet etti.

Ocak 1912 tarihinde Bund, Litvanyalıların MK'si ve Kafkasya Bölge Komitesi danışma toplantısı yapıldı (grupların üçü de tasfiyecidir). Polonya'lılar bunun tasfiyecilerin oyunu olduğunu bildirerek ayrıldılar. Sonra barıştırıcılar ve Plehanov onlarla birleşmeyi reddettiler ve Plehanov «Dnevnik Sozial-Demokrata» dergisinin 16. sayısında bu toplantının tasfiyeciler tarafından düzenlendiğini resmen bildirdi. Bugün artık Haziran 1912'ye girdik ve ne Bund, ne de Trotski, Golos'cular ve İleri'cilerden başka hiç kimseyi «birleştiremediler», Rusya'nın hiçbir ciddi, tar-

---

(*) Hlestakov, Gogol'ün «Müfettiş» adlı eserinden, çok konuşan olduğundan daha yüksek görünmeye çalışan bir tiptir. Hlestakovculuk aşırı kendini beğenmişlik ve övünme merağı anlamına gelir.

tışma konusu olmayan örgütünü kendi taraflarına çekemediler. Plehanov'un çıkışına bir tek kelimecikle bile olsun herhangi bir itirazda bulunmadılar ve «Naşa Zarya» ve benzer organlardaki tasfiyecilerin vaazlarının bir noktasını, bir virgülünü bile değiştirmediler.

Oysaki «birleşme» hakkında öğünmelerin ve palavraların sonu gelmiyor.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 21, s 355-358,
Rusça Baskı.

«PRAVDA» YAZI KURULUNA YAZILAN MEKTUPTAN

Gazetenizin cevabının «Trotski (Viyana) posta kutusu» adresine gönderilmesini tavsiye ederim. Dedikodulu, yalan dolan dolu mektuplara cevap verecek değiliz. Trotski'nin «Pravda»ya karşı açtığı şu rezilce kampanya yalan ve iftiradan başka birşey değildir. Tanınmış bir marksist olan plehanovcu Rotştayn (Londra'da) bize Trotski'den hırgür çıkarmak isteyen mektuplar aldığını ve kendisine «Petersburg'da çıkan Pravda gazetesini suçlayabileceğim hiçbir şey yoktur» diye bir cevap verdiğini bildirdi. Görüyorsunuz ya, şu iftiracı ve tasfiyeci herif sağa sola yalan savurup duruyor.

Hizmetlerinize hazır olan V. Ulyanov

Not: Posta Kutusunda Trotski'ye şöyle bir cevap vermek daha da iyi olacak: «Trotski (Viyana). Hırgür çıkarma niyetiyle, iftira dolu mektuplarınızı boş yere yazmak zahmetinde bulunuyorsunuz. Cevap verilmeyecektir.» (74)

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 48, s 69, Rusça Baskı

BİRLİK SORUNU

Kostroma işçileri milletvekili Şagov'un «Pravda»ya (No 22/226) yazdığı mektup, işçilerin hangi şartlar altında sosyal-demokratların birleştirilmesinin mümkün olabileceğine inandıklarını, apaçık ortaya koymaktadır. İşçileri temsil eden milletvekillerinden kurye aldığımız birçok mektup (Pravda 21-28. sayıları) bu görüş açısını doğruluyor. Bu birliği «tabandaki» işçiler bizzat gerçekleştirmelidir. Tasfiyecilere yeraltı örgütlerine karşı mücadele etme fırsatını vermemeli, kendilerinin yeraltına inmeleri gerek.

Sorunların bu kadar açık ve net bir biçimde ileri sürülmesinden sonra, hâlâ Trotski'nin eski, tumturaklı ama en ufak bir anlamdan yoksun lakırdılarına «Luç»un 27 (113). sayısında raslamamıza şaşmamak mümkün değil. Sorunun özü hakkında bir tek sözcük bile yok! Kesin gerçeklere işaret etmek ve bunları her yönden tartışmak için hiçbir çaba gösterilmiyor! Birliğin *gerçek şartlarına* işaret edecek tek bir ima bile yok! Sadece çıplak ünlemler, tumturaklı laflar, yazarın adlarını açıklamadığı düşmanlarına karşı, onları ne kadar hor gördüğünü açıklayan çıkışlar ve görünüşte kandırıcı, sözümona önemli bir takım teminatlar, işte, Trotski'nin bütün bagajı.

Olmaz böyle şey, beyefendiler. Siz «işçilerle» *çocuklarla* konuşurcasına konuşmak istiyorsunuz, kâh onları dehşet verici korkunç laflarla korkutuyorsunuz («dernekçiliğin kelepçeleri», «hunharca polemik», «bizim parti tarihimizin feodal-demirbaş köleliği dönemi» gibi), kâh «kan-

dırmaya» çalışıyorsunuz, hani mini-minilerin, inandırılmadan ve işin aslı açıklanmadan, saf saf kandırıldıkları gibi.

İşçiler ne kandırmalara ne de korkutmalara meydan verecek değillerdir. Kendileri «Luç» ile «Pravda»yı karşılaştırarak örneğin «Luç»un 101. sayısındaki başyazıyı okuyacak («İşçi kitleleri ve yeraltı örgütleri») ve Trotski'nin okuduğu hikayeleri sinek savarcasına başlarından savacaklardır.

Trotski italik harflerle yazıyor: «Sözde başlıca sorun olan 'yeraltı örgütleri' meselesi, sosyal-demokrasinin bütün fraksiyonları tarafından tamamen eşit olarak çözümlenmektedir». Ama Petersburg işçileri kendi deneylerinden bunun böyle olmadığını biliyorlar. Rusya'nın herhangi bir köşesinde, «Luç»un bu başyazısını okuyanlar Trotski'nin gerçeği söylemediğini ilk bakışta anlarlar.

Gene Trotski'nin bir yazısında şunları okuyoruz: « «Luç» ile «Pravda»nın politik eğilimleri arasında uzlaşmaz çelişkiler olduğunu iddia etmek gülünç ve saçmadır». A nazik yazar, inanınız ki şu «saçma» ve «gülünç» laflarınızdan işçiler korkacak değildir, çok çok sizden erişkin insanlarla konuşur gibi konuşmanızı ve bu eğilimlerin ne olduklarını anlatmanızı rica edebilirler! Hadi bakalım, madem öyle, «Luç»un 101. sayısındaki başyazının «sosyal demokrasi ile bağdaşabileceğini» ispatlayınız!

Hayır, boş laflarla, bu laflar «barıştırıcı» olsalar da, hatta en şekerli-ağdalı olanlarla bile işçileri doyuramazsınız.

Trotski şunları yazıyor: «Tarihi fraksiyonlarımız, bolşevizm ile menşevizm, köken bakımından tamamen aydınların oluşturduğu siyasi gruplardır».

Ama bunlar liberal martavalının tekrarından başka birşey değildir. Fiilen ise, bütün Rusya gerçeği, işçilerin önüne liberaller ve köylülükle olan ilişkilerinin niteliği konusunu dikmiştir. Ortada aydınlar (inteligentsia) olmasaydı bile işçiler şu sorunu atlamadan geçemezlerdi: liberallerin arkasından mı yürümeli, yoksa liberallere karşı köylülüğün başına mı geçmeli?

Liberaller, bu fikir ayrılıklarının temelini, «aydınlar tarafından» ortaya atılmış bir sorun olarak göstermekle kendilerine çıkar sağlıyorlar. Ama Trotski liberal masalını tekrarlamakla sadece kendi kendini rezil ediyor.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 22, s 361-362, Rusça Baskı.

«AĞUSTOS BLOKUNUN» PARÇALANMASI (75)

Rusya'daki işçi hareketi ve marksizmle ilgilenen herkes Ağustos 1912'de tasfiyecilerin blokunun (birliği) kurulduğunu blir. Bu bloku kuranlar, Trotski, litvanyalılar, Bund'cular ve kafkasyalılardır.

Petersburg'da tam seçim sırasında ve hiç de işçi paraları ile değil, sadece örgütlenmiş işçilerin çoğunun azminin kırılması amacıyla kurulan «Luç» (76) gazetesinde bu blok gösterişli biçimde gürültü patırtı ile ilan edildi. Bu bloka katılanların «yüksek sayısı» ile, blokun «türlü yönlerde yürüyen marksistlerin» birliği olmasıyla, bunların «bölünmezliği» ve fraksiyonlara ayrılmazlığı ile övünüldü, Ocak 1912 kongresi (77) taraftarı «hizipçiler»e türlü çeşit tehditler savruldu.

Böylece «bütünlük» sorunu düşünen, biliçli işçilerin önüne yeni, pratik bir biçimde dikildi. Gerçekler kimin haklı kimin haksız olduğunu gösterecekti: «Ağustosçuların» «birleştirici» platformunu ve taktiğini övenler mi, yoksa bütün bunların sadece iflas etmiş tasfiyecilere yeni giysi giydiren sahte bir etiket olduğunu iddia edenler mi haklıydı?

Ne fazla ne eksik, tam altı ay geçti. 1912-1913 yıllarının gelişme dönemi için muazzam bir süre. Ve işte, Şubat 1914 tarihinde yeni, bu kez özellikle «birleştirici», özellikle ve gerçekten «fraksiyoncu olmayan», Ağustos platformunun «gerçek» taraftarı bir dergi kuruluyor. Kuran Trotski'dir, adı ise «Boriba» (Mücadele) dir.

Gerek «Boriba»nın 1 No.lu sayısı, gerekse tasfiyecilerin bu «Boriba» çıkmadan önce yayınladıkları bilgiler, dikkatli bir insana hemen, Ağustos blokunun *parçalandığını*, bu parçalanmanın örtbas edilmesi ve işçilerin aldatılması için hummalı bir faaliyete girişildiğini gösteriyor. Ancak bu sahtekarlık da çok kısa bir zamanda meydana çıkacaktır.

«Boriba» çıkmadan önce «Severnaya Raboçaya Gazeta» (78) nin yazı kurulu «son zamanlarda marksist çevrelerde çok fazla sözü edilen bu derginin gerçek yüzü bizim için henüz anlaşılmış değildir» gibisinden kötüce bir çıkışta bulundu.

Okurumuz bir düşünsün: Ağustos 1912 tarihinden bu yana Trotski Ağustos Birleştirici blokunun önderlerinden biri sayılıyor ama 1913 yılı başından sonuna kadar «Luç» ve luççulardan ayrılmış olduğunu ispatlıyor. 1914 yılında bu Trotski, sözümona «Severnaya Raboçaya Gazeta» ve «Naşa Zarya»da çalışıyor diye bildirildiği halde *kendi* dergisini kuruyor. Tasfiyecilerce gizli tutulan, Trotski'nin Luç'çu baylar, F. D. L. M. ve bunlar gibi «tanınmayan kimseler» aleyhine atıp tutan gizli «notu», «türlü çevrelerde çeşitli söylentilere yol açmıştır».

Doğru söylemekten ayrılmayan, fraksiyonlara bölünmeyen ve birleştirici olan «Severnaya Raboçaya Gazeta» ise şunları yayınlıyor: «bizler için gerçek yüzü henüz anlaşılmamıştır!»

Demek ki Ağustos blokunun parçalandığını henüz kesinlikle bilmiyorlarmış!!

Hayır baylar, F. D. L. M. ve başka luçistler,

sizce bunlar fevkalade «açık ve seçik» bilinmektedir, siz sadece işçileri aldatıyorsunuz.

Ağustos blokunun, o zamanlarda, yani Ağustos 1912 tarihlerinde, söylediğimiz gibi, tasfiyecilerin boş bir paravanasından başka birşey olmadığı meydana çıktı. Blok *parçalandı. Hatta hatta* bunun rus dostları ve taraftarları bile bu birlikte tutunamadılar. Şu mahut birleştiriciler kendi aralarında bile tutunamadılar, bunun sonucu olarak *iki* «Ağustosçu» yön belirdi: birisi luççu («Naşa Zarya» ile «Severnaya Raboçaya Gazeta») ve trotskici («Boriba»). Her ikisi kendi elleriyle yırttıkları «genel birleştirici» Ağustos bayrağının birer parçasını ellerinde sallıyor ve ikisi de kısılmış sesleriyle «birleşme» diye bağırıyor.

«Boriba»nın yönü acaba ne ola? Bu konuda Trotski «Severnaya Raboçaya Gazeta»nın 11. ci sayısında koca bir dizi hazırlayıp basmış olduğu halde, tasfiyeci gazeteler ona çok yerinde ve espri ile «gerçek yüzünün hâlâ anlaşılmamış olduğu» yolunda bir cevap verdiler.

Aslına bakılırsa, tasfiyecilerin gerçekten *kendi* yüzleri var, marksist değil de liberal bir yüzdür bu. F. D. L. S. S. L. M., Yejov, Potresov ve Şürekasının karaladıkları yazıları az çok bilen herkes onların bu yüzlerini tanır.

Trotski'nin ise hiçbir zaman ve hiçbir şekilde herhangi bir «yüzü» olmuş değildir, topu topu liberallerden marksistlere uçuşları, bir oyana bir bu yana atılmaları, şuradan buradan birer kıl koparırcasına kopardığı arkası gelmeyen laflar ve tok sesiyle ortaya atılan cümlecikler var, hepsi bu.

«Boriba»da, tartışma konusu olan bir tek soruna, bir tek sözle bile değinilmiş değildir.

İnanılacak gibi değil, ama bu bir gerçektir.

Hani şu «yaraltı» konusu? *Birtek söz bile yok.*

Peki, Trotski, Akselrod, Zasuliç, F. D. L. S. nin (Luç, No. 101) vs. fikirlerine katılıyor mu? *Ne ses ne seda.*

Peki, açık bir parti uğruna mücadele sloganı ne ola? *Tıss...*

Yejov ve başka luççuların grevler hakkındaki liberal demeçleri? Ulusal sorunla ilgili programların iptali? *Ses seda yok.*

L. Sedov ve başka luççuların iki «kodamana» karşı çıkışları? (79) *Ne ses ne seda.* Trotski, kısmi taleplerin birleştirilmesi taraftarı olduğuna teminatlar veriyor, ama işbu «birleştirmenin» *tasfiyecilerce* gerçekleştirilmesine karşı kendi tutumu nedir? Ağzını açmıyor bu konuda!

Aslında, özellikle tumturaklı, boş, bulanık cümlelerin kamuflajı arkasında, Trotski bilinçli olmayan işçileri büsbütün şaşırtarak, yeraltı konusuna değinmemekle, bizde liberal işçi politikasının olmadığı yolundaki iddiaları ile tasfiyecileri korumak istiyor.

Başlarında Çheidze olan milletvekillerinin yedisine Trotski özellikle uzun uzun öğütler veriyor, parti ve yeraltı faaliyetinin en kurnaz bir biçimde nasıl inkar edilmesinin gerektiğini öğretiyor. Bu güldürücü öğütler, yedilerin *bundan böyle de bölüneceklerini* gösteriyor. Zaten Buryanov ayrılmıştır. Plehanov'a verilecek cevap konusunda uyuşamadılar. Şimdi Dan ile Trotski arasında kararsızdır, ve hal böyle iken, Çheidze

bütün diplomatik yeteneklerini kullanarak yeni gediği örmeye çalışıyor.

Kendi «Ağustosçu» platformunda bile birleşemeyen bu parti kenar mahallelileri, işçileri «birleşme» bağırtılarıyla aldatmak istiyorlar. Boş zahmetler!

Oysaki birleşme, «eski kalıntıların» mevcut olduğunu kabul ederek bunu inkar etmeye çalışanlara karşı mücadeledir. Birleşme, Rusya'nın işçi çoğunluğunun, herkesçe çoktan beri bilinen ve tasfiyeciliği yeren kararların etrafında toplanmasıdır. Birleşme, Duma'daki milletvekillerinin işçi çoğunluğunun isteğine uymaları ve işçi çoğunluğuyla işbirliği yapılmasıdır ve bu işbirliği altı işçi milletvekili tarafından sağlanmıştır. (80)

Halbuki tasfiyeciler ile Trotski, «yediler» ile Trotski, kendi Ağustos bloklarını parçalayıp, partinin bütün kararlarını hiçe saymakla, hem yeraltı faaliyetinden hem de örgütlenmiş olan işçilerden kopmakla hizipçilerin en berbatları oluyorlar. Bereket versin işçiler bütün bunların farkındalar ve bilinçli bütün işçiler *fiilen,* tasfiyeciliğe ve birleşmeyi yıkmak isteyenlere karşı, kendi birliklerini kuruyorlar.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri
c 25, s 1-4, Rusça Baskı

«İŞÇİ HAREKETİNDE İDEOLOJİK MÜCADELE» ADLI YAZIDAN

Gerçeklerin ispatladığı gibi, hem marksizm teorisi hem de kitle halinde işçi hareketi, burjuva işçilere karşı dönük olan bir akım olarak, tasfiyeciliğe geri dönülmesi imkansız bir biçimde son vermiş bulunmaktadır. Örneğin, sadece 1914 yılının Mart ayı içinde «Severnaya Raboçaya Gazeta»nın «illegal basına» (13. Mart sayısı) veya gösterilere (bay Gorskiy, 11. Nisan sayısında) veya tamamen liberal bir biçimde «yeraltına» (Naşa Zarya No. 3'de) nasıl küfürler savurduklarını, veya ne yazık ki böylesine üzücü bir şöhret kazanmış olan L. M. nin «Naşa Zarya»nın yazı kurulu adına bu konuda Bulkin'i nasıl haklı çıkarmaya çalıştığını ve «açık bir işçi partisinin kuruluşunu» savunduğunu, evet bütün bunları hatırlamak, bilinçli işçilerin neden tasfiyeciliğe en amansız biçimde çattıklarını ve neden tasfiyecileri boykot etmekten geri kalmadıklarını anlamak için tamamen yeterlidir.

Ama şu çok önemli soru hemen kendiliğinden doğuyor: tarihi olarak böyle bir akımın meydana gelmesi nasıl mümkün oldu?

Bu akım marksizmin Rusya'daki kitle işçi hareketi ile ilişkisinin *yirmi yıllık* tarihi içinde doğmuştur. 1894-1895 yıllarında böyle ilişkiler daha yoktu. «Emeğin kurtuluşu» adındaki grup sadece teorik olarak sosyal-demokrasiyi kurmuş ve işçi hareketine doğru ilk adımını atmıştı.

Ancak 1894-1895 yıllarının ajitasyonu ve 1895-1896 yıllarındaki grevler sonunda sosyal-demokrasi kitle halinde işçi hareketi ile sağlam ve ke-

sintisiz ilişkiler kurabilmiştir. Ve bunun *hemen arkasından* marksizmde iki akımın ideolojik mücadelesi başladı: «ekonomistlerin» izleyicileriyle «iskracılar» (1895-1902), «menşeviklerle» «bolşevikler» (1903-1908), tasfiyecilerle marksistler (1908-1914) arasındaki mücadeleler.

«Ekonomizm» ile tasfiyecilik aynı küçükburjuva aydınların oportünizminin değişik şekilleridir, bu oportünizm ise 20 yıldan beri vardır. Bütün bu oportünizm şekillerinin yalnız ideolojik değil, kişisel ilişkileri de kapsadığı kuşku götürmez bir gerçektir. Önce «Ekonomistlerin» elebaşısı olan, daha sonraları menşeviklere katılan, bugünse tasfiyeciler arasına karışmış olan A. Martinov'a işaret etmemiz yeterlidir. G. V. Plehanov gibi bir şahidi göstermek yeterlidir, o kendisi bir çok noktada (*) menşeviklere yakın ol-

---

(*) «Bir çok noktada» diyorsak, bunun sebebi nedir? Sebebi şu: Plehanov **menşevizmden defalarca ayrılmasıyla çok özel** bir pozisyon alıyordu:

1) 1903 yılı kongresinde Plehanov menşeviklerin oportünizmi ile mücadele etmişti; 2) kongreden sonra Plehanov «İskra»nın gene menşeviklere karşı olan 46-51. sayılarının redaksiyonunu yapmıştı; 3) 1904 yılında Plehanov akselrodcu yerel yönetim (zemstvo) kampanyasının planını, başlıca hatalarına kasitle değinmeden savunuyordu; 4) 1905 yılı ilkbaharında menşeviklerden ayrılmıştı, 5) I. ci Duma dağıtıldıktan sonra 1906 yılında Plehanov hiç de menşevist olmayan bir pozisyona geçti (bak: «Proletari», Ağustos 1906) **(Bütün Eserler, c 13, s 378-382)** 6) 1907 yılındaki, Londra kongresinde, Çerevanin'in anlattığına göre Plehanov menşeviklerin «örgütlü anarşizm»lerine karşı geliyordu. Menşevik Plehanov'un neden bu kadar uzun zaman ve böylesine bir azimle tasfiyeciliğe karşı gelip onların asıl yüzlerini açığa vurduğunu anlamak için, bu gerçekleri bilmek gerekir.

duğu halde, sonraları gene de apaçık menşeviklerin kendi aralarına aydınların oportünist elemanlarını da aldıklarını, tasfiyecilerin ise «ekonomizm» akımının hatalarının devam ettiricileri ve işçi sınıfı partisinin yıkıcıları olduklarını resmen kabul etmiştir.

İşçi hareketinde, bu 20 yıllık ideolojik harekete ya hiç değinmeyen yada bunu tahrif eden (tasfiyecilerle Trotski gibi) insanlar işçilere en büyük zararı veriyorlar.

Kendi hareketinin tarihine İvan Nepomniyaşçiy gibi bir gözle bakan herhangi bir kimse, hiçbir zaman bilinçli bir işçi olamaz. Bütün kapitalist ülkeler arasında Rusya en geri kalmış, en fazla küçük-burjuva olan bir ülkedir. Bunun için işçilerin *kitle* hareketi, bu hareketin içinde küçük-burjuva oportünist kanadını bir rastlantı olarak değil, önüne geçilmez bir zorunluk olarak doğuruyordu.

İşçi hareketinin bu geçen 20 yıl süresince burjuvazi etkisinden, «ekonomizm»-tasfiyecilik etkisinden arınması *olağanüstü* derecede büyük bir başarı sağlamıştır. Şimdi ilk kez gerçek marksist partinin gerçek temeli gayet sağlam olarak kurulmak üzeredir. Herkes, hatta Pravdacıların düşmanları bile, Pravdacılar arasında bilinçli işçilerin çoğunlukta olduğunu kabul ediyorlar, bunlara bu itirafı yaptıran gerçeklerdir! Ocak 1910 tarihinde marksist «plenumun» *teorik* olarak kabul ettiği şeyi (tasfiyecilik, «proletarya üzerinde burjuva etkisidir») bilinçli işçiler dört yılda hayata geçirip, tasfiyecileri güçsüz bir duruma düşürdüler, bu gerçeği pratikte kabul ettirmeye zorladılar, tasfiyeciliği kitle halindeki işçi hareketine

tamamen yabancı, legal oportünist-yazar-çizerliğe dönüştürmeyi başardılar.

Rusya'da işçi hareketi, bu iki onyıllık fikir mücadelesi devresi boyunca gittikçe büyüyor, sağlamlaşıyor, yolundan şaşmadan olgunluğa eriyor. «Ekonomizmi» yendi: bilinçli proletaryanın en seçkin çevreleri «İskra»cılardan yanadır. Devrimin bütün, mukadderat tayin eden anlarında «menşevikleri» kenarda ve azınlıkta bıraktılar: hatta Levitski kendisi bile işçi kitlelerinin bolşeviklerle birlikte aynı safta yürüdüğünü kabul etmek zorunda kaldı.

Bu hareket, eninde sonunda artık tasfiyecilikle hesabını görüp onu yenmiş ve bunun sayesinde sağlam, marksist teorinin aydınlattığı, darlaştırılmamış, sınırlandırılmamış sloganlarla bir bütün haline gelme yolunda, ilerici bir sınıfın insanlığın ilerici tarihi görevleri uğruna savaş yoluna çıkmıştır.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri
c 25, s 132, Rusça Baskı.

BİRLEŞMENİN BOZULMASININ BİRLEŞME BAĞIRTILARIYLA KAMUFLE EDİLMESİ HAKKINDA

Güncel işçi hareketi sorunları, bir çok bakımdan, özellikle bu hareketin dünkü temsilcileri için (yani tarihi olarak henüz bitmiş olan aşamadaki temsilciler için) hastalıklı sorunlar oluyor. Bu sorunlar arasında ön safta gelenler, fraksiyonculuk olarak isimlendirilen bölünmeler, hizip ve buna benzer sorunlardır. Bu sorunlara dokunulmaması için çoğu zaman işçi hareketinin aydın taraftarlarının ağzından heyecanlı, asabi, neredeyse isterik denilebilecek kadar sinirli ricalar duyulmaktadır. Marksistler arasında, örneğin 1900-1901 yılları gibi, uzun, çetin mücadele yılları yaşamış olanlar için bu hastalıklı konularda birçok görüşün tekrarı yersiz olabilir.

Ama şu var ki, marksistler arasında 14 yıl süren mücadeleye («ekonomizmin» ilk belirtileri de hesaba katılırsa 18-19 yıllık mücadele de denilebilir) katılmış olanlar bugün parmakla sayılacak kadar azdır. Bugünlerimizde marksist safları dolduran işçilerin çoğu ya bu eski mücadeleyi hatırlamazlar yada bunu hiç bilmezler. Bu ezici çoğunluk için (dergimizin (82) açtığı anketin de gösterdiği gibi), bu hastalıklı konular son derece ilginçtir. Bu nedenle, bu sorunlar üzerinde, Trotski'nin «fraksiyoncu olmayan işçi dergisi» «Boriba» tarafından *sözümona* yeniden ortaya atılmışcasına (işçilerin genç kuşağı için gerçekten yenidir) duralım.

1. «Fraksiyonculuk» Hakkında

Trotski yeni dergisine «fraksiyoncu olmayan» bir dergi diyor. Hem bütün açıklamalarında bu sözcüğü ön plana sürüyor, hem de «Boriba» çıkmadan önce Trotski'nin yazılarını yayınlayan tasfiyecilerin «Severnaya Raboçaya Gazeta»sındaki yazılarında durmadan bu niteliğe işaret ediyor.

«Fraksiyonculuktan yana olmama» ne demektir, peki?

Trotski'nin işçiler *için* çıkardığı «işçi dergisinde» ne işçiler için bir çaba, ne de işçi örgütleri ile herhangi bir ilişkinin izi var. Popüler olmak isteyen Trotski işçiler için tasarladığı dergisinde okurlara «devlet toprağının», «faktörün» vs., vs.nin ne anlama geldiğini anlatmaya çalışıyor.

Çok iyi. Ama o halde işçilere oldu olacak, bir de «farksiyonculukla ilişkisi olmama»nın ne demek olduğunu anlatamaz mı? Yoksa bu sözcük, «devlet toprağı» ile «faktör» sözcüklerinden daha mı kolay anlaşılıyor?

Hayır. İş bunda değildir. İşin aslı şu ki, «fraksiyonculukla ilişkisi yok» etiketi ile, fraksiyonculuğun en kötü kalıntılarının en berbat temsilcileri genç işçi kuşağını *aldatmak istiyorlar*. Bunu açıklamaya değer, bunun için bunun üzerinde duralım.

Fraksiyonculuk sosyal-demokrat partinin belirli bir tarihi döneminin başlıca karakteristiğidir. Hangisinin mi? 1903'den 1911 yılına kadar geçen sürenin.

Fraksiyonculuğun özünün neden ibaret oldu-

ğunu daha iyi anlatabilmek için, örneğin 1906-1907 yıllarının somut şartlarını hatırlayalım. Parti o zaman bir bütündü, bölünme, hizip yoktu, sadece fraksiyon vardı, yani, *aslında* bir tek partide *iki* fraksiyon vardı, fiilen iki ayrı örgüt mevcuttu. Tabandaki işçi örgütleri bir bütün halindeydi, ancak her ciddi sorun karşısında iki fraksiyon iki ayrı taktik ileri sürüyordu : bu taktiklerin savunucuları bir bütün halinde olan işçi örgütlerinde birbiriyle tartışıyorlardı (örneğin 1906 yılında, bakanlığın duma bakanlığı mı, kadet bakanlığı mı olduğu konusunda veya 1907 yılında Londra kongresine katılacak delegelerin seçimi sırasındaki tartışmalar gibi), ve sorunlar oy çokluğuna göre çözümleniyordu : bir fraksiyon partinin bütününün katıldığı Stokholm kongresinde (1906) yenilmişti, öteki fraksiyon gene bütün partinin katıldığı Londra kongresinde (1907) yenilgiye uğradı (83).

Bunlar, Rusya'da örgütlü marksizm tarihinin herkesçe bilinen gerçekleridir.

Bu herkesçe bilinen gerçekleri hatırlamak, Trotski'nin yaydığı insanı isyan ettiren yalanları hemen görmek için yeterlidir.

1912 yılından bu yana, yani iki yıldan fazla bir zamandan beri Rusya'da örgütlü marksistler arasında fraksiyonculuk yoktur, bütünlüğü bölünmemiş örgütlerde taktik üzerine tartışmalar yoktur, kongrelerde ve bütün üyelerin katıldıkları toplantılarda da bu tartışmalar artık yapılmıyor. Mevcut olan şey, parti ile tasfiyeciler arasında tam bir kopmadır. Parti, Ocak 1912 tarihinde, tasfiyecilerin partiden olmadıklarını resmen bildirmiştir. Trotski davanın bu aşamasını sık sık «hi-

zip» diye isimlendirir durur, biz de bu duruma böyle bir adın verilmesi üzerinde aşağıda ayrıca duracağız. Yalnız şu muhakkak ki «fraksiyonculuk» lafı gerçekle bağdaşmamaktadır.

Daha yukarıda da söylediğimiz gibi, bu sözcük *dün*, yani artık geçmiş olan dönemde *doğru* olan bir şeyin, iyice tartışılmamış, dengesiz, akılsız, mantıksızca bir tekrarlanışıdır. Trotski bize «fraksiyon mücadelesinin kaosundan» söz ederken (bak No. 1, 5,6 ve başka birçok sayılar) hangi ömrünü yaşayıp bitirmiş geçmişi dile getirmek istediği hemen anlaşılıyor.

Bugün Rusya'nın örgütlenmiş marksistlerinin 9/10'unu oluşturan genç Rus işçilerinden biri gözüyle bu davanın şimdiki durumuna bir göz atınız. Bugün bu genç işçi, işçi hareketinde üç türlü görüş açısının veya üç ayrı akımın meydana geldiğini görüyor: 40 000 tirajlık bir gazete etrafındaki «pravdacılar», 15 000 tirajlı bir gazetenin peşinde yürüyen «tasfiyeciler» bir de 10 000 tirajlı ayrı bir gazete etrafında dönen «sol narodnikler». Tirajlar hakkındaki veriler okura şu malum vaizin *kitle* hareketini gösteriyor.

O halde soralım, «kaos» bu işin neresinde? Trotski çın çın öten boş cümleleri sever, biliriz, ama «kaos» lafcığı *yalnız* bir boş laf olmakla kalmıyor, *bunun dışında*, bir de dünkü dönemin yurtdışı ilişkilerinin bugünkü Rusya dönemi zeminine aktarılması (daha çok aktarma girişimi) var. İşin içyüzü budur.

Marksistlerin narodniklerle mücadelelerinde de hiçbir «kaos» filan yoktur. Ümit ederiz ki bunu Trotski'nin *kendisi bile* iddia etmeye kalkışmaz. Marksistler ile narodnikler arasındaki mü-

cadele, marksizmin doğuşundan beri, 30 küsur yıldan beri devam etmektedir. Bu mücadelenin sebebi, iki ayrı sınıfın, yani proletarya ile köylülüğün görüş açıları ile çıkarlarının kökten farklı oluşudur. «Kaos» varsa, sadece bunları anlamayan bir takım manyakların kafalarındadır.

Geriye ne kalıyor? Marksistlerin tasfiyecilerle olan kavgaları mı? Bu da yalandır, çünkü bütün parti tarafından kabul olunan ve 1908 yılından beri yerilen bir *akımla* olan kavgaya hiçbir şekilde «kaos» denilemez. Rusya'da marksizmin tarihine karşı kayıtsız kalmayanlar, tasfiyeciliğin liderler ve katılanların kadroları bakımından bile «menşevizm» (1903-1908) ve «ekonomizm»e (1894-1903) en sıkı bir biçimde bağlı olduğunu bilirler. Demek oluyor ki, burada da önümüzde yirmi yıllık bir tarih serilidir. Kendi partisinin tarihine «kaos» gözüyle bakmak, kafasında bağışlanmaz bir boşluğa sahip olmak anlamına geliyor.

Ama bugünkü duruma bir de Paris veya Viyana *görüş açısından* bakınız. Herşey hemen değişecektir. «Pravda»cılar ile «tasfiyeciler»den başka *en azından beş başka rus fraksiyonu* yani aynı sosyal-demokrat partiden sayılmak isteyen ayrı gruplar vardır: Trotski grubu, «İleri»cilerin («Vperyod») iki grubu, «partili-bolşevikler» ile «partili-menşevikler» grupları. Paris ile Viyana'da (örnek için iki büyük merkezi alıyorum) bunu bilmeyen marksist yoktur.

Burada gerçekten belirli bir anlamda Trotski'ye hak vermek gerekiyor: bunlar gerçekten fraksiyonculuk, gerçekten kaostur!

«Fraksiyonculuk», yani itibarı birlik (hep

aynı partinin *adına)* ve gerçek bölünme (aslında bütün gruplar kendi başınadır ve birbirleriyle egemen birer devletmiş gibi görüşmeler yapıp anlaşmalar aktederler).

«Kaos» 1) bu fraksiyonların Rusya'daki işçi hareketiyle objektif, kontrol edilebilir ilişkileri hakkındaki verilerin yok oluşu ve 2) bu fraksiyonların gerçek ideolojik ve politik yüzü hakkında fikir verebilecek malzemenin yokluğu anlamına gelir. İki bütün yılın, 1912 ile 1913 yıllarının süresini ele alınız. Bilindiği gibi, bunlar, işçi, hareketinin canlanması ve kalkınması yıllarıdır, bu yıllarda az çok *kitle* hareketine benzer (politik sayılan hareket yalnız kitle hareketidir) herhangi bir hareket, herhangi bir akım veya yön IV. Duma seçimlerine, grev hareketlerine, legal gazetelere, sendikalara, sigorta kampanyasına ve benzer şeylere etkisini *göstermeden geçemezdi.* Bu beş yurtdışı fraksiyondan hiçbiri, bir tek fraksiyon olsun, bütün bu iki yıllık süre içinde, yukarıda saydığımız Rusya'daki kitle halindeki işçi hareketlerinin hiçbir biçiminde, hiçbir şeyle varlığını ortaya koymuş değildir!

Bu bir gerçektir ve bu gerçeği herkes kontrol edebilir.

Ve bu gerçek gösteriyor ki Trotski'den söz edilirken, ona «fraksiyonculuğun en kötü kalıntılarının temsilcisi» adını vermekte pek de haksız değiliz.

Laflarında fraksiyoncu görünmek istemiyen Trotski, Rusya'da az buçuk işçi hareketini bilenler için azalı bir «Trotski fraksiyonu temsilcisidir» - burada fraksiyonculuk vardır çünkü bunun iki

baş belirtisi meydandadır: 1) İtibari olarak birliğin kabul edilmesi ve 2) fiilen gruplara ayrılma. Burada fraksiyonculuğun kalıntısı mevcuttur, çünkü Rusya'nın işçi kitle hareketine bağlı olan hiçbir ciddi eylemin tesbit edilmesine olanak yoktur.

Ve nitekim fraksiyonculuğun en berbat biçimi de burada kendini gösteriyor, çünkü *en ufak* bir ideolojik-politik kesinlik de *yoktur*. Oysaki pravdacılar olsun (bizim baş düşmanımız L. Martov bile bizde «pekişme ve disiplinin var olduğunu» ve bunların, herkesin bildiği, bütün konular üzerinde biçimsel kararlarda belirdiğini kabul ediyor), tasfiyeciler olsun (bunların veyahut hiç değilse onlar arasında en belli başlıların belirli, yani marksist değil de liberal yüzleri apaçık meydanda) ikisinde de bu kesinlik mevcuttur.

Trotski fraksiyonu gibi hiçbir şekilde Rusya görüş açısından değil, yalnız ve yalnız Viyana-Paris görüş açısından gerçek varlığını ortaya koymak isteyen diğer fraksiyonlarda bile bir dereceye kadar kesinliğin var olduğunu inkar edecek değiliz. Örneğin, Mach'cı olan «Vperiyod» (İleri) grubunun belli başlı Mach'cı teorileri vardır; «partili menşeviklerde» bu teorilerin inkarı ve tasfiyecilerin teorik olarak eleştirilmesi yanında marksizmin savunması beliriyor.

Trotski'de ise hiçbir ideolojik-politik kesinlik yoktur, çünkü «fraksiyoncu olmayışın» patenti sadece (aşağıda ayrıntılarıyla göreceğimiz gibi) bir fraksiyondan öbürüne ve tekrar gerisin geriye *uçup* boyuna *aktarma* olma özgürlüğü anlamına gelir...

Sonuç

1) Trotski, marksizmdeki akımlar ve fraksiyonlar arasındaki *ideolojik* fikir ayrılıklarının tarihi anlamını ne anlatıyor ve ne de kendisi anlıyor, oysaki bu çelişkiler sosyal-demokrasinin yirmi yıllık tarihini doldurur ve yaşadığımız zamanın temel sorunlarına bağlıdır (bunu da aşağıda göstereceğiz);

2) İtibari birlik ve gerçek bölünmenin kabul edilmesi anlamına gelen fraksiyonculuğun temel özelliklerini Trotski anlamamıştır;

3) «Fraksiyonculuğa katılmama» bayrağı altında Trotski yurtdışındaki farksiyonlar arasından, özellikle hiçbir ideolojiye sahip olmayan, Rusya'daki işçi hareketinde hiçbir temeli bulunmayanların fraksiyonunu korumak istiyor.

Her parlayan şey altın değildir, diye bir deyim vardır. Trotski'nin laflarında parlaklık, gümbürtü çok, ama bunlar içerikten yoksundur.

«Siz, pravdacılarda, fraksiyonculuk, yani aslında bölünme varken, birleşmenin itibari olarak kabul edilmesi yoksa, o zaman sizde daha beteri, hizipçilik vardır» yolunda itirazlarda bulunanlar oldu. Bunu söyliyen, kendi düşüncelerini sonuna kadar götürüp bir sonuca varamayan, cümlelerini birbirine bağlayamayan, kah fraksiyonculuk diye bar bar bağıran, kah «hizipçilik intiharla bitecek başarıları ardarda elde edip duruyor» diye haykıran Trotski, aynen böyle konuşuyor (1 No.lu sayı, s. 6)

Bu iddianın bir tek anlamı olabilir: «pravdacılar başarıdan başarıya koşuyorlar» (bu ise objektif, kontrol edilebilir bir gerçektir ve bu gerçek, tutalım ki yalnız 1912 ve 1913 yıllarındaki Rusya'da kitle halinde işçi hareketinin incelenmesiyle saptanabilir) «*ama ben, Trotski* gene de pravdacıları 1) hizipçilikle ve 2) intihar eden politikacılar olarak suçluyorum».

Şimdi bunları araştıralım, bir sonuca bağlayalım.

Herşeyden önce Troski'ye teşekkür borçluyuz: az zaman önce (Ağustos 1912'den Şubat 1914'e kadar) F. Dan'ın arkasında yürüyordu, Dan ise tehditler savurarak herkesi anti-tasfiyeciliği *öldürmeye* davet ediyordu. Hiç değilse Trotski şimdi bizim yönümüzü (ve partimizi, kızmayınız, vatandaş Trotski, bunlar doğrudur, değil mi?) «ölümle» tehdit etmiyor, sadece yürüdüğümüz yönün kendi kendini öldüreceği gibi kehanetlerde bulunuyor.

Bu sözler daha yumuşaktır, değil mi? Hatta hatta, bu sözler hemen hemen «fraksiyoncu değildir», öyle mi?

Ama şakaları bir yana bırakalım (gene de Trotski'nin dayanılması zor tumturaklı laflarına cevap vermenin tek yolu şakadır, yumuşak cevapta bulunabilmek için).

«İntihar» boş bir laftır, sadece «trotskiciliktir».

Hizipçilik çok ciddi politik bir ithamdır. Hem tasfiyeciler, hem de bütün yukarıda sayılan ve Paris ile Viyana açısından varolan gruplar, bize karşı bu suçlamayı tekrarlayıp duruyorlar.

Ve üstelik de onlar bu ciddi politik suçlamayı şaşılacak bir hafiflikle, ciddi olmaktan uzak bir biçimde tekrarlıyorlar. Trotski'ye bir bakınız. «Hizipçiliğin intiharla bitecek zaferlerden zaferlere koştuğunu» (doğru okumanız için: pravdacılar'ın) kabul ediyor. Ve bunlara şunları ekliyor:

«Tam bir politik şaşkınlık içinde bulunan birçok ilerici işçi, çok defa kendileri hizipçiliğin faal ajanı haline geliyor» (No 1, s. 6)

Böyle bir konu ile ilgili olarak bu gibi laflarla haykırmadan daha ciddilikten uzak bir tutum örneği gösterilebilir mi?

Siz bizleri hizipçilikle suçluyorsunuz, oysaki biz, Rusya'daki işçi hareketi arenasında önümüzde engel olarak tasfiyecilikten başka birşey görmüyoruz. Demek ki tasfiyeciliğe karşı tutumumuzu doğru bulmuyorsunuz, öyle mi? Gerçekten, yukarıda sayılan *bütün* yurtdışındaki gruplar bir tek noktada birleşiyorlar: Bizim tasfiyeciliğe

karşı olan tutumumuzu doğru bulmuyorlar, buna «hizipçi bir tutum» diyorlar. *Bütün* bu grupların tasfiyecilerle benzerliği (ve özlü politik yakınlaşması) bundan ibarettir.

Bizim tasfiyeciliğe karşı tutumumuz teori ve ilke bakımından yanlışsa, Trotski bunu doğrudan doğruya söylemeliydi. Kesin bir şekilde, dolambaçlı yollara sapmadan, bizim yanılmamızın neden ibaret olduğuna işaret etmeliydi. Ama Trotski yıllardan beri bu çok önemli noktaya dokunmaktan kaçınıyor.

Şayet pratikte, hareketin deneyinde, bizim tasfiyeciliğe karşı tutumumuzun yanlış olduğu saptanıyorsa, bu deneyi incelemek gerek, ama Trotski bunu da yapmıyor. İtiraf ettiği gibi «bir çok işçi hizipçiliğin faal birer ajanı oluyorlar» (yani daha doğrusu pravdacıların çizgisinin, taktiğinin, örgütleme sisteminin faal ajanları).

Trotski'nin kabul ettiği gibi, *ilerici* işçilerin, hem de birçok işçinin «Pravda» taraftarı olmaları gibi elim bir olayın sebebi nedir?

Trotski'nin cevabı hazır: bu ilerici işçilerin «tam anlamıyla politik şaşkınlıkları» yüzünden.

Bu açıklamaya, hiçbir diyeceğimiz yok, Trotski için, şu bütün beş yurdışındaki fraksiyon ve tasfiyeciler için pek pohpohlayıcıdır. Trotski'nin en çok bayıldığı şeylerden biri, kendisi için okşayıcı olan, tumturaklı, atıp tutmalı cümlelerle, «üstad tavırları takınarak», tarihi olaylar hakkında açıklamalarda bulunmaktır. «Fazla sayıda ilerici işçi» Trotski çizgisiyle bağdaşmayan bir politik ve partili çizginin «faal ajanları» haline geliyorsa, Trotski bu sorunu çekinmeden, he-

men ve düpedüz bir biçimde çözümlüyor : ne olacak, bu ilerici işçiler «politik şaşkınlık içindedir» oysaki o, Trotski herhalde «tam anlamıyla politik azim, açıklık içinde ve doğru çizgi üzerindedir!» Bu ne acaip iştir ki gene bu Trotski, göğsünü yumruklayarak, fraksiyonculuğu, dernekçiliği, aydınların kendi isteklerini işçilere zorla kabul ettirmek istemelerini yeriyor, bunları alaşağı etmek istiyor!..

Gerçekten, bu gibi şeyleri okurken, insan ister istemez kendi kendine bu seslerin acaba hangi tımarhaneden geldiğini soruyor?

«İlerici işçilerin» önüne parti tarafından daha 1908 yılında tasfiyecilik ve tasfiyeciliğin eleştirilmesi konusu sürülmüştür. «Hizipçiliğin ne olduğu» ve tasfiyecilerin kimler oldukları, grupları ayrıntılı bir biçimde açıklanarak («Naşa Zarya» grubu), partinin kuruluşunun ancak bu grup olmadan ve bu gruba karşı mücadele edilerek mümkün olabileceği konusu ancak Ocak 1912 tarihinde ele alınmıştı, yani iki yıldan fazla zaman önce. İlerici işçiler «ezici çoğunluklarıyla», bu Ocak (1912) çizgisi taraftarı olduklarını açıklayıp onu desteklediler. Bu gerçeği Trotski kendisi, «elde etme» ve «çok sayıda ilerici işçi» sözleriyle kabul etmiş oluyor. Şimdi de işin içinden çıkmak için bu ilerici işçileri suçlayıp, onlar için «hizipçiler» ve «politik şaşkınlık içinde bocalayanlar» gibi küçük düşürücü sözler harcıyor.

Henüz aklı yerinde olan insanlar bu gerçeklerden başka bir sonuç çıkaracaktır. Bilinçli işçilerin *çoğunluğunun* kesin ve belirli kararlar

etrafında toplandığı yerde, fikir ve eylem *birliği* vardır, hem particilik hem de partinin ta kendisi de vardır.

Ama işçiler tarafından «görevlerinden alınan» tasfiyecilerin, veya iki yıldan beri *hiç birşeyle* Rusya'nın kitle işçi hareketinde bağlılığını yada onunla ilişkisini ispatlayamayan, altı yedi kadar yurtdışındaki grubun olduğu yerde, evet tam böyle bir yerde hem şaşkınlık hem de hizipçilik vardır, şimdi, pravdacı marksistlerin kabul ettiği o «bütünün» kararlarını yerine getirmemeleri için işçileri kandırmaya kalkışan Trotski, işçi hareketinin örgütlenmesini *bozmaya*, karışıklık ve hizipçilik yaratmaya *çalışıyor*.

Bu denemelerin hiçbir aslı astarı yok, etkisi yok, ama hizipçilik yarattıktan sonra «vay, hizipçilik var» diye bağıran, iki yıl içinde «ilerici işçiler tarafından» tam bir *bozguna* uğratılan ve şaşılası bir küstahlıkla bu ilerici işçilerin iradesine tükürüp *bunlara* «politik şaşkınlığa düşenler» diyen tek tük aydın grupçuklarının ne oldum delisi haline gelmiş liderlerinin iç yüzlerini açığa vurmanın zamanı gelmiştir. Bunların kullandıkları yöntemler Nozdrev veya Yehudacık Golovlev (84) usullerinden başka birşey değildir.

Gazeteci olarak biz de durmadan tekrarlanan hizipçilik bağırtılarına karşı tartışılmaz ve kimse tarafından inkar edilemeyecek en *doğru* verileri ileri sürüp tekrarlamaktan yorulmayacağız. II. ci Duma'da işçi cuyasında (*) %47 bolşevik

---

(*) Curya: Meclis Grubu.

milletvekili, III. Duma'da %50 ve IV. Duma'da % 67 kadar bolşevik milletvekili vardı.

İşte «ilerici işçilerin» çoğunluğunun bulunduğu yer, işte partinin bulunduğu yer, işte ilerici işçilerin çoğunun fikir ve eylem birliği ve beraberliği buradadır.

Tasfiyeciler itiraz ederek, bizim Stolıpin curyalarını kanıt olarak ileri sürdüğümüzü iddia eder dururlar (bak: Bulkin, L.M. Naşa Zarya'nın 3. sayısı). Ama bu itiraz hem akılsızca hem de vicdansızca bir itirazdır. Almanlar kendi başarılarını Bismark'ın seçim kanununa göre yapılan ve kadınların oylarını kabul etmeyen seçimlerle ölçerler. Kendi başarılarını *mevcut* ve geçerli seçim kanununa göre ölçtükleri halde, bunun gerici kısıtlamalarını asla doğru bulmayan alman marksistlerine ancak deliler sitemde bulunabilirler.

Aynı şekilde biz de, ne curyaları ne de curyacılığı savunduğumuz halde kendi başarılarımızı mevcut ve *geçerli* seçim kanununa göre ölçüyorduk. Curyalar Dumaların her üçünde (II, III IV) vardı ve hep aynı işçi curyası dahilinde, sosyal-demokrasinin içinde tasfiyecilere karşı olan tutum *tamamen değişti*. Ne kendini ne de başkalarını aldatmak istemeyenler, bu *işçi birliği ve bütünlüğünün* tasfiyecilere *karşı* zaferini objektif bir gerçek olarak kabul edip tanımladılar.

İkinci itiraz daha az «akıllıca» değildir: «şu yada bu bolşevik için menşevikler ve tasfiyeciler oyvermişlerdi (veya seçime katılmışlardı)». Aman

ne iyi! Ancak bu, II. Duma'nın *bolşevik* olmayan %53 milletvekili, III. Duma'nın %50'si, IV. Duma'nın %33'ü ile de ilgili değil mi?

Milletvekilleri hakkındaki veriler yerine seçmenler veya işçi temsilcileri hakkında veriler mevcut olsa, onları seve seve açıklardık. Ne yazık ki bu konuda güvenilir veriler *yoktur*, demek ki itiraz edenler sadece okurların gözlerine kül serpiyorlar.

Ya türlü yönlü gazetelere yardım eden işçi grupları hakkındaki verilere ne buyrulur? *İki* yıl içerisinde (1912-ve 1913) 2801 grup oyu Pravda ve 750'si «Luç» için (*). Bu sayıları herkes kontrol edebilir, bugüne kadar kimse bunları yalanlamadı.

Öyleyse rica ederim, «ilerici işçilerin» çoğunluğunun *iradesi* ve *eylem birlik ve beraberliği* nerede, *çoğunluğun* iradesine *karşı gelme* nerede?

Trotski'nin «fraksiyonculuğa karşı» oluşu, işçi çoğunluğunun iradesine karşı gelme, hem de en utanmaz bir biçimde karşı gelme bakımından hizipçilikten başka birşey değildir.

(*) 1. Nisan 1914 tarihine kadar ilk sayım 4000 grup oyunun «Pravda» için (1. Ocak 1912 tarihinden başlamak üzere) ve 1000 grup oyunun tasfiyeciler ile bütün müttefikleri lehine olduğunu ispatlamıştır.

Ama Trotski'nin hizipçilikle ithamlarının gerçeklik ve doğruluğunu kontrol etmek için başka ve çok önemli bir yöntem daha vardır.

Demek ki sizce, başkası değil de, ille «leninciler» hizipçidir? Pekiyi, tutalım ki siz haklı olasınız.

Ama siz haklı iseniz, neden bütün diğer fraksiyonlar ve gruplar «Leninciler» olmaksızın, ve «hizipçilere» *karşı* olmak üzere, tasfiyecilerle birleşme olanağını ispatlamadılar? Biz hizipçiysek, o halde siz, birleştiriciler neden kendi aranızda ve tasfiyecilerle birleşemediniz? O zaman işçilere *fiilen* birleşmenin olanağını ve yararlı olduğunu ispatlamış olurdunuz!..

O halde kronolojiyi hatırlayalım.

Ocak 1912 tarihinde şu «hizipçi» «leninciler» kendilerinin tasfiyecileri *kabul etmeyen* ve onlara *karşı* olan bir parti olduklarını açıklıyorlar.

Mart 1912 tarihinde bu «hizipçilere» karşı Rusça çıkardıkları bildirilerde ve alman sosyaldemokrat gazetesi «Vorwâerts» (İleri)'de *bütün* gruplarla «fraksiyonlar» birleşiyor: tasfiyeciler, trotskiciler, ileri'ciler, «partili bolşevikler», «partili -menşevikler». Hepsi bir arada, birlikte ve fikir beraberliğiyle bizlere küfürler savurarak bizlere «zorbalıkla ele geçiriciler» («Uzurpatörler», «saf kimseleri aldatanlar» («Mistifikatör»- ve başka buna benzer latif ve şefkatli laflar harcamaya başlıyorlar.

Aman ne iyi, beyefendiler! Ama şu «zorbalıkla ele geçiricilere» karşı birleşseydiniz ve «ile-

rici işçilere» birlik örneği gösterseydiniz, çok daha kolay olmaz mıydı sizler için? Bu sözünü etmediğiniz ilerici işçiler, bir yandan herkesin «zorbalıkla ele geçiricilere» karşı birleştiğini, hem tasfiyeci olanların hem de olmayanların birliğini görüp öte yandan ise *yalnız başına kalmış* «hizipçiler» ve «zorbalıkla ele geçiricilerin» farkına varsaydılar, şu birleşenleri nasıl olur da desteklemezlerdi, elbette ki desteklerlerdi!!

Fikir ayrılıkları «leninciler» tarafından uydurulmuş ve abartılmış vs. ise, aslında ise tasfiyecilerin plehanovcuların, ileri'cilerin, trotskicilerin, ve başkalarının birleşmesi mümkün idiyse, bu geçen iki yıl içinde neden bu birliğin mümkün olduğuna parlak bir örnek vermek istemediniz?

Ağustos 1912 tarihinde «birleştiriciler» konferansı toplanmıştır. Toplanır toplanmaz *ayrılmalar* başladı: plehanovcular gitmek istemediler, ileri'ciler gitmesine gitti ama hemen geri döndüler, üstelik de protestoda bulundular, bütün bu girişimin sahte olduğunu da açıkladılar üstelik. Tasfiyeciler, litvanyalılar, trotskiciler (Trotski ile Sekovski), kafkasyalılar, yediler «birleşmiştir». Gerçekten birleşmişler miydi? Biz hemen o tarihlerde bunun böyle olmadığını, bununla sadece tasfiyecilerin korunmak istendiğini bildirdik. Bakalım, olaylar bizi haksız çıkardı mı?

Tam altı ay sonra, Şubat 1914 tarihlerinde şunlar bir bir ortaya çıkmaya başladı:

1) Yediler kendi aralarında bölünüyor, içlerinden Buryanov ayrılıyor.

2) Geri kalan altılar arasında Çheidze ile

Tulyakov ve daha başka bir kimse Plehanov'a verilecek cevap konusunda bir türlü anlaşamıyorlar. Basında ona mutlaka cevap verileceğini bildiriyorlar, aslında ise hiç bir cevap *veremiyorlar.*

3) Trotski aylardan beri «Luç»dan kaybolduğu halde, *ayrılıyor* ve «kendi» dergisini çıkarıyor: «Boriba». Bu dergisine «fraksiyoncu olmayan bir dergi» demekle Trotski apaçık (asıl durumu az çok bilenler için kuşku getirmeyecek derecede açık) «Naşa Zarya» ve «Luç»un, onun, yani Trotski'nin fikrine göre, «fraksiyoncu», yani kötü birleştirici olduklarını bildiriyor.

Aziz ve sevgili Trotski, siz birleştirici iseniz ve tasfiyecilerle birleşmenin mümkün olduğunu bildiriyor iseniz, hatta onlarla birlikte «Ağustos 1912 tarihinde formüle edilmiş temel fikirler» çizgisinde iseniz (bak: «Boriba» No 1, s.6- «Yazı Kurulundan» başlıklı yazıda) neden «Naşa Zarya» ile «Luç»da kendiniz tasfiyecilerle birleşmediniz?

«Sahvernaya Raboçaya Gazeta»da Trotski'nin şu dergisi çıkmazdan önce, derginin «henüz anlaşılamayan içyüzü» ile «marksist çevrelerde bunun çok konuşulması» hakkında şirret bir haber çıkınca, «Put Pravdı» (85) elbette ki yalanı açıklamak zorunda kalmıştı (37. sayısında): «marksist çevrelerde» Trotski'nin «Luç»culara karşı gizli notu konuşuluyordu. Trotski'nin içyüzü ve Ağustos blokundan kopup ayrılması tamamen «aydınlanmış»tı.

4) Kafkasyalı tasfiyecilerin, L. Sedov'un arkasından atıp tutmaya yeltenen (ve bunun için

F. Dan ve Şürekasından resmen okkalı bir papara yiyen) şu ünlü liderleri An, şimdi «Boriba»da, ortaya çıkıyor. Burada henüz «anlaşılamayan» tek şey, kafkasyalıların Trotski'nin mi yoksa Dan'ın peşinden mi sürüklendikleridir?

5) Litvanyalı marksistler «Ağustos blokunda» tek tartışma dışı örgüt oldukları halde *resmen* bloktan ayrılıyor ve kendi son kongrelerinin (1914) kararında şunları açıklıyorlar:

> *«Barıştırıcıların ne pahasına olursa olsun tasfiyecilerle birleşme girişimi (Ağustos 1912 kongresi) tamamen yersiz ve gereksizdi üstelik de birleştiriciler kendileri, tasfiyecilerle ideolojik-politik bağımlılığa düştüler.»*

Altı aylık bir denemeden sonra bunu açıklayan, tarafsız yani ne şu ne de bu merkeze bağlanmak istemeyen bir örgüttür. *Tarafsız* olanların bu kararı Trotski için büsbütün ağır gelmeli!

Bu kadarı yetmez mi?

Bizi hizipçilikle, tasfiyecilerle bağdaşmazlık veya bağdaşmak istemeyişle suçlayanlar, *kendileri* de onlarla bağdaşamamışlar. Ağustos blokunun bir hayal olduğu ortaya çıktı, ve blok parçalandı.

Bu parçalanmasını okurlarından gizlemek isteyen Trotski, onları bile bile aldatıyor.

Bize karşı olanların edindiği deney, bizim haklı olduğumuzu ve tasfiyecilerle çalışılamayacağını doğrulamış oldu.

IV. Bir Uzlaştırıcının «Yedilere» Öğütleri

«Boriba» dergisinin 1. sayısında, Yazı kurulundan başlıklı «Duma Fraksiyonunun Bölünmesi» alt başlıklı yazısında Devlet Dumasında tasfiyecilik yapan (veya tasfiyeciler tarafına daha çok eğilimi olan) şu yedilere bir uzlaştırıcı tarafından bazı öğütler verilmektedir. Bu öğütlerin en seçkin olanı şu cümledir:

> *«Başka fraksiyonlarla anlaşmanın söz konusu olduğu bütün hallerde herşeyden önce altılara danışmalı (sayfa 29)»*

İşte, akıllıca bir öğüt. Laf aramızda, herhalde bunun yüzünden Trotski tasfiyeci -luççulardan ayrılıyor. Duma'da iki fraksiyon arasındaki mücadelenin hemen ilk anlarından beri, yazın yapılan (1913) danışma toplantısından beri pravdacılar bu görüş açısını savunuyordu. Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Fraksiyonu, bölünmeden sonra da *basında* defalarca, «yedilerin» tekrarlanan red cevaplarına rağmen, bu tutumunu devam ettirdiğini açıklamıştı.

Daha ilk baştan yazın düzenlenen danışma toplantısından beri, biz *Duma* çalışmaları konusunda *anlaşmaların* temenni edilmesi gerektiğini ve mümkün olduklarını düşündük ve şimdi de böyle düşünmekteyiz. Bu gibi anlaşmalar defalarca küçük burjuva köylü demokratlarla (emekçilerle) mümkün olduktan sonra, küçükburjuva, liberal işçi politikacılarla haydi haydi mümkün olacaktır.

Fikir ayrılıklarını abartmamalı, gerçeğin yüzüne rahatça bakmalı: şu «yediler» tutarsız kişilerdir, bugün tasfiyecilere daha fazla eğilim gösteriyorlar, daha dün coşku ile Dan'ın peşinden yürürken yarın hasretle ve kararsızlıkla gözlerini Dan'dan Trotski'ye ve Trotski'den Dan'a çeviriyorlar. Tasfiyeciler, partiden kopmuş legalist gruptur, bu grup liberal çalışmalarda bulunuyor. «Yeraltı çalışmaları»nı reddettikleri için, parti kuruluşu ve işçi eğitimi çalışmalarında bu grupla herhangi bir birleşme söz konusu bile olamaz. Bunu böyle düşünmeyenler, 1908 yılından bu yana gelişen değişmeleri hesaba katmıyor ve pek çok yanılıyorlar.

Ama bu parti dışı veya parti çevresinde olan gruplarla belirli tek tük konularda *anlaşma* elbetteki mümkündür: emekçiler gibi, bu grubu da işçi (pravdacı) politika görüşü yada liberal politika arasında kesinlikle benimsenecek olanı seçmeye *zorlamalıyız*. Örneğin, basın özgürlüğü konusunda tasfiyecilerde, konunun liberal açıdan ele alınması yani sansürlü basının reddi ve terkedilmesi ile, bunun tersi olan işçi politika görüşü arasında bir kararsızlık belirmeye başladı.

Duma politikası sınırları içinde zaten en önemli ve Duma dışı olan konular ileri sürülmediğinden, yedi liberal işçi milletvekili ile anlaşmalar temenni edilmelidir ve bu mümkündür. Bu noktada Trotski tasfiyecileri *bırakarak, yaz* (1913) parti danışma toplantısı pozisyonuna geçmiştir.

Yalnız şunu unutmamalı ki, parti dışı grubun görüş açısından anlaşma, normal olarak par-

tililerin kavradıkları «anlaşma»dan çok daha başka bir şeydir. Partili olmayan kişiler için Duma'daki «anlaşma» «taktik bir kararın veya çizginin hazırlanması»dır. Partili olanlar için ise anlaşma, parti çizgisinin gerçekleştirilmesi konusunda başkalarını da kendi tarafına çekme girişimidir.

Örneğin, emekçilerin partisi yoktur. Anlaşma denilince onlar sözde «serbest» olarak çizginin hazırlanmasını anlıyorlar: yani bugün kadetlerle, yarın sosyal-demokratlarla anlaşabilirler. Bizim için ise emekçilerle anlaşmak bambaşka bir şeydir: taktiğin bütün konularında partice alınan kararlarımız vardır ve biz bu kararlarımızdan asla vazgeçecek değiliz. Emekçilerle anlaşmak, bizim için, onları bize doğru çekmek, haklı olduğumuzu anlatıp doğruluğumuzu kabul ettirmek, yüz karalar ve liberallere karşı ortak eylemden vazgeçmemek demektir.

Trotski'nin partili ve partisiz görüş açısından anlaşmalar hakkındaki bu en ilkel temel farkı ne kadar çabuk unuttuğunu (öyle ya, tasfiyecilerle geçirdiği zamanı boş geçirecek değildi ya?) şu sözleri gösteriyor:

> «Enternasyonalin yetkilileri, bizim bölünen parlamento temsilcilerinin her iki kısmını bir araya getirmeli ve onlarla birlikte onları birleştiren ve ayıran şeylerin ne olduğunu gözden geçirmelidir, bu şarttır... Parlamento taktiğinin temellerini ifade edecek ayrıntılı, taktik karar hazırlanabilir...» (sayı No. 1, sayfa 29-30).

İşte, alın size, konunun karakteristik ve tipik tasfiyeciler yönünden ele alınmasının örne-

ği! Trotski'nin dergisi partiyi büsbütün unutuyor : amma da yaptınız, böylesine önemsiz bir ayrıntıyı düşünecek olan kim?

Avrupa'da çeşitli partiler anlaşıyor veya birleşiyorsa (Trotski yerli yersiz Avrupacılığı gevelemeyi çok sever) durum şöyle oluyor : parti yetkilileri biraraya geliyor ve herşeyden önce hangi noktada ayrıldıklarını görüşüyor ve bunu saptıyorlar, (Enternasyonalin Rusya konusunu ele alırken davrandığı ve Kautsky'nin sözde «eski parti artık yoktur» (86) yolundaki düşüncesiz iddiasını dikkate almadan gündeme geçirdiği gibi). Ayrıldıkları noktaları her yönden saptadıktan sonra, temsilciler *her iki partinin kongrelerine* hangi *karar tasarılarının,* hangi *taktik ve örgütlenme konularının* sunulacağını oylamaya koyuyorlar. Ortak karar tasarıları konusunda bir fikir birliği elde edilmişse, bu kararların kabul edilip edilmeyecekleri kongrelerde tartışılır.

Tasfiyeciler ve Trotski için yalnız *avrupalı* oportünizm örnekleri «cana yakın»dır, yoksa avrupalı particilik örnekleri değil.

«Ayrıntılı taktik kararını» Duma'daki milletvekilleri hazırlayacaklarmış! Bu örnekte, Trotski'nin boşu boşuna bu derece kızmadığı Rusyanın «ilerici işçileri», Viyana ve Paristeki yurtdışı grupçukların gülünç hayallerinin nerelere varabildiğini görebilirler. Bu grupçuklar, Kautsky'yi bile Rusya'da «partinin mevcut olmadığı» yolunda kandırmayı becermişler. Ama, yabancılar bazan böyle konularda aldatılabiliyorlarsa da, Rus «ilerici işçiler» şu müthiş Trotski'nin yeniden öfkesini üzerlerine çekmek pahasına da olsa bu

hayal kuranların yüzlerine karşı güleceklerdir. Şunları diyecekler :

«Ayrıntılı taktik kararları bizde parti kongreleri ve toplantılarında hazırlanır (ama siz, partisizlerde bunun nasıl yapıldığını bilemeyiz), örneğin 1907, 1908, 1910, 1912, ve 1913 yılları kongrelerinde bunlar yapılmıştır. Yeteri kadar bilgi sahibi olmayan yabancılara ve oldu olacak belleği fazla güçlü olmayan Ruslara parti kararlarımızı memnunlukla göstereceğiz ve daha da büyük bir memnunluk duyarak kendimiz «yediler» yada «ağustoscular» yahut da «solcular-levitsa'cılar»dan veyahut kim olursa olsun hepsinden kendi kongre ve toplantı kararlarının bize de açıklanmasını rica edeceğiz, bundan sonraki kongrelerinin gündemine, bizim kararlarımıza karşı veya 1914 yılı litvanyalıların tarafsız kongre kararları vs.ye karşı tutumlarının açıklanmasını almalarını rica edeceğiz.»

İşte Rusya'nın «ilerici işçileri»nin türlü çeşit hayal peşinden koşanlara söyleyecekleri şey, örgütlü Petersburg marksistlerinin *çoktandır* basın yolu ile söyledikleri şey de budur. Trotski tasfiyeciler için özel bir şekilde basılmış şartları görmemezlikten mi gelmek istiyor? Hay hay, ama bu kendisi için daha da zararlıdır. Görevimiz Rusya'nın bilinçli işçilerinin çoğunluğunun iradesini hesaba katmak istemeyen (şu «ağustosçu birleştirme» tipinden mi desek?)lerin «birleştirme hayalinin» ne kadar gülünç ve saçma olduğunu okurlarımıza işaret etmektir.

V. Trotski'nin Tasfiyeci Görüş Açısı

Trotski yeni dergisinde kendi görüş açısının özü ve temeli hakkında mümkün olduğu kadar az şey söylemeye gayret etmiştir. «Put Pravdı» (No. 37), Trotski'nin ne yeraltı çalışmaları, ne açık parti için mücadelenin sloganları hakkında, ne de benzer konularda herhangi bir şey söylemiş olmadığına işaret etmiştir. Trotski bütün bu konulara hiç mi hiç değinmemiştir, tek bir söz söylememiştir. Bu nedenle, konuşmalarımızda, herkesten kopmuş, sıyrılmış yalnız başına örgüt, hiçbir ideolojik-politik yüzü olmadan kuruluyorsa, fraksiyonculuğun en kötüsünden söz ediyoruz.

Ama Trotski kendi görüşlerini apaçık belirtmek istememişse de, dergisinin bir çok yerinden, aslında hangi fikirleri saklayarak gizlice hayata geçirmeye çalıştığını anlamak mümkün oluyor.

İlk sayısının Yazı Kurulunun yazısında okuyoruz:

«Devrimden önceki sosyal-demokrasi bizde sadece fikir olarak, hedef olarak i ş ç i partisi sayılıyordu. Gerçekte ise, bu sosyal-demokrasi marksist aydınların bir örgütüydü ve bu örgüt uyanmaya başlayan işçi sınıfını peşinden sürüklüyordu» (s. 5)

Bu-çoktan beri bilinen, bayatlamış liberal ve tasfiyeci şarkısıdır, aslında bu şarkıcık partinin inkar edilmesine bir çeşit giriş yerine geçer. Bu şarkıcık tarihsel gerçeklerin tahrif edilmesi üzerine bestelenmiştir. 1895-1896 yıllarındaki grevler *kitle* işçi hareketini oluşturmuştu, hareket gerek

ideoloji gerekse örgüt bakımından sosyal-demokrasiye bağlıydı. Demek ki bu grevlere, ekonomik ve ekonomik olmayan ajitasyona işçi sınıfını peşinden sürükleyen «intelegentsia»ydı, öyle mi?!

Yada 1901-1903 yılları için bir önceki dönemle kıyaslamalı devlete karşı işlenen suçlar istatistiğini ele alalım :

Kurtuluş hareketine katılan 100 kişide (devlete karşı işlenen suçtan dolayı yargılanmışlardan) belirli meslekten olanların yüzdesi :

Dönemler	*Tarım*	*Sanayi ve ticaret*
1884-1890	*7.1*	*15.1*
1901-1903	*9.0*	*46.1*

Dönemler	*Öğrenci serbest meslekten*	*Belirli meslekten olmayanlarla mesleksizler*
1884-1890	*53.3*	*19.9*
1901-1903	*28.7*	*8.0*

Görüldüğü gibi, 1880 yıllarında, Rusya'da daha sosyal-demokrat parti yokken, hareket henüz «narodnik» hareketi iken, intelegentsia hareketa hakimdi : harekete katılanların yarısı aydınlardır.

Ancak 1901-1903 yıllarında bu tablo tamamen değişiyor- o yıllarda sosyal demokrat parti kurulmuştu, eski «İskra» faaliyette idi. Bu yıllarda aydınlar harekete katılanlar arasında bir *azınlıktır, işçi* sayısı («sanayi ve ticaret») aydınlar-

dan çok daha fazladır, işçi ve köylü bir arada toplamın yarısından fazladır.

İşte, marksist akımların bu mücadelesi içinde sosyal-demokrasinin küçük burjuva-aydınlar kanadı belirmeye başlıyor, «ekonomizm»den yola çıkarak (1895-1903), «menşevizm»le devam ederek (1903-1908), «tasfiyeciliğe» varan (1908-1914) bir yol izliyor. Trotski tasfiyecilerin partiyi uğratmak istedikleri iftiraları tekrarlayarak parti içindeki 20 yıllık mücadeleye değinmekten korkuyor.

Başka bir örnek alalım:

«Rus sosyal-demokrasisi parlamentarizmle olan ilişkilerinde aynı üç devreden geçmiştir... (başka ülkelerdeki gibi)... önce «boykotçuluk».. daha sonra parlamenter taktiğinin ilke olarak tanınması, amma ...(bu ne şahane bir «amma», bunu Şçedrin şu cümleyle çeviriyordu: amma, gel gelelim ki, kulaklar insanın alnından daha yüksek bir yerde büyümez, ne yapalım, büyümüyor işte...) ...amma sadece ajitasyon amacıyla... ve nitekim, sırada olan taleplerin... duma konuşmacılar kürsüsüne aktarılması...» (Sayı 1, sayfa 34)

Bu, yine tasfiyecilerin tarihi tahrif etmelerinden başka birşey değil. İkinci ve üçüncü dönem arasındaki fark, gizlice reformizm ve oportünizmin savunmasını sağlamak için icad edilmiştir. «Sosyal-demokrasinin parlamentarizmle olan ilişkileri» bir dönem olarak ne Avrupa'da (orada eskisi gibi şimdi de sadece anarşizm kal-

mıştır) ne de Rusya'da vardı, Rusya'da örneğin Bulıgin Dumasının boykotu sadece belirli bir kuruluşa karşıydı yoksa *hiçbir zaman* «parlamentarizme» bağlı değildi, bunu baskıya devam edilmesi için liberalizm ile marksizm arasında kendine özgü bir mücadele doğurmuştu. Bu mücadenin marksizm dahilindeki iki akımın çatışmasına etkisinin ne olduğunu söylemiyor Trotski, bundan hiçbir şekilde söz etmiyor!

Tarihe gelince, ayrı ayrı akımların somut sorunlarını ve sınıfsal kökenlerini açıklamak gerek; sınıfsal mücadeleyi ve Bulıgin Dumasına katılma etrafında kopan mücadeleyi marksist açıdan incelemek isteyenler, bu mücadelelerde liberal işçi politikasının köklerini görecektir. Ama Trotski tarihe «değinerek», somut sorunlara *yan çizerek* çağdaş oportünistleri haklı çıkaracak bir sebep veya sebebe benzer bir şey *yumurtlamaya* çalışıyor!

«... Fiilen uygulamada, diye yazıyor Trotski, bütün akımlar mücadele ve kalkınmada hep aynı yöntemleri kullanıyor».— «İşçi hareketimizdeki liberal tehlike etrafında koparılan bağırtılar aslında sadece kaba bir sekter karikatürden başka birşey değildir» (No 1, s 5 ve 35)

Bu, çok açık ve seçik olarak tasfiyeciliği savunmadır, hem de şirretçe bir savunma. Ama, yine de, oldukça daha yeni gerçekler arasından ufacık bir gerçeği ele almak cüretinde bulunacağız. Trotski sadece laflar savuruyor, biz ise işçilerin kendilerinin bu gerçek üzerinde durup bunu iyice düşünmelerini istiyoruz.

Gerçek ise, «Savernaya Raboçaya Gazeta»nın 13 Mart sayısında yazdıklarıdır :

«İşçi sınıfı önüne dikilen, Duma'nın (basın konusunda) kanun tasarısından vazgeçirilmesi gibi somut, belirli bir görev yerine, «kısıtlanmamış sloganlar» uğruna açılacak mücadele için sulu, bulanık bir takım laflar ediliyor ve bunların yanısıra illegal basının reklamı yapılıyor. Bu reklam, işçilerin kendi legal basınları için sürdürdükleri mücadeleyi gevşetmelerinden başka bir işe yaramayacaktır.»

İşte, tasfiyecilerin politikasının belgesel, açık, belirli bir amaca yönelik savunması ve pravdacıların politikasının eleştirisi. Peki öyleyse, soralım, aynı konuda iki akımın «aynı mücadele ve kalkınma yöntemlerini» uyguladıklarını söyleyebilecek okur-yazar bir kişi bulunabilir mi? Tasfiyecilerin burada *liberal* işçi politikasını uygulamadıklarını iddia edecek bir okur-yazar kişi bulunur mu? İşçi eyleminde liberal tehlikenin burada uydurulmuş bir şey olduğunu söyleyebilecek bir kişi var mı?

Trotski, bu yüzden gerçeklerden ve sözlerini somut hedeflere yöneltmekten kaçınıyor, öyle ya, bunlar Trotski'nin bütün bu öfkeli ünlemlerinin ve törensel tumturaklı laflarının insafsızca yalancılığını ortaya çıkarır. Elbette ki şöyle fiyakalı bir poz alıp «vay, kaba saba sekter karikatür!» diye haykırmak kolay. Hatta, biraz daha da kamçılayıcı, cakalı birkaç lafcık sokuşturmak da var, örneğin «tutucu fraksiyonculuğun esaretinden kurtulmak» gibi bir şey, bunlar da kolay.

Yalnız bütün bunlar fazla ucuz değil mi? Bu silahlar sakın, Trotski'nin liseli öğrenciler önünde parladığı günlerden kalma bir cephaneden alınmış olmasın?

Trotski'nin dargın olduğu şu «ilerici işçiler» ne de olsa kendilerine apaçık söylemesini isteyecekler: somut politik kampanyanın yukarıda aktarmış olduğumuz değerlendirilmesinde ifade edilen şu «mücadele ve kalkınma yöntemini» siz kendiniz uygun buluyor musunuz? Evet mi, hayır mı? Evet ise, o halde bu liberal işçi politikasıdır, bu marksizme ve partiye ihanettir ve böyle bir politika varken «barış» veya «birleşme»yi, *bu* politikayı güden gruplarla tartışmaya kalkışmak, kendini ve başkalarını aldatmaktan başka birşey değildir.

Hayır mı? Öyleyse bunu da düpedüz söyleyebilirsiniz. Yoksa bugünkü işçiler artık boş laflardan korkmaz, bunlara şaşmaz, bunlarla yetinmez de.

Söz buraya değinmişken bir de şunu söyleyelim: aktarılan bu laflarla tasfiyeciler tarafından vaaz olunan politika, liberal açıdan bile aptalcadır, çünkü Duma'da bir kanun tasarısının kabulü, komisyonda kağıtlarını açmış Bennigsen tipinden «yerel yöneticiler-oktoberciler»e bağlıdır.

———o———

Rusya'da eski marksist harekete katılanlar bilirler, onlara bunu bir daha anlatmak gerekmez. Ama genç işçi kuşağı onu bilmez, bunun

için ister istemez onlara Trotski'yi tanıtmamız gerekiyor, çünkü bu adam, aslında yine tasfiyecilerle parti arasında kararsız halde bulunan beş yurtdışındaki grupçuğun hepsi için de tipik bir kişidir.

Eski «İskra» zamanında (1901-1903), bu kararsızlara, «ekonomistlerden» «iskracılara» ve tekrar gerisin geriye boyuna gidip gelenlere bir ad veriliyordu: «Tuşinski geçişi» (Eski Rusya'da, kargaşalıklar zamanında, bir cepheden başka bir cepheye kaçan savaşçılara «tuşinski uçuşu» denilmekteydi).

Biz tasfiyecilikten sözederken, belirli ideolojik bir akımı kastediyoruz, bu akım yıllar boyunca giderek büyümüş, marksizmin 20 yıllık tarihi süresince «menşevizm» ile «ekonomizme» köklü olarak bağlı, belirli bir sınıfın politikası ve ideolojisine, liberal burjuvaziye bağlı bir fikir akımıdır.

«Tuşinski geçişleri» kendilerini bütün fraksiyonlardan üstün bilirler ve böyle ilan ederler, bunun tek sebebi bugün bir fraksiyonun yarın da başka bir fraksiyonun fikirlerini «benimsemeleri»dir. Trotski vaktiyle, 1901-1903 yıllarında inanmış bir «iskracı» idi, Riyazanov da 1903 yılı kongresinde onun rolüne «Lenin'in sopası» demişti. 1903 yılı sonlarında Trotski -azgın bir menşeviktir artık, yani iskracılardan «ekonomistlere» geçmiştir; «eski ve yeni İskra arasında bir uçurum vardır» diye bildiriler yayıp duruyor. 1904-1905 yılında menşevikleri terkediyor ve kararsız kalıyor, kâh «ekonomist» olan Martinov'la işbirliği yapıyor, kâh akla mantığa sığ-

mayacak kadar sol olan «sürekli devrim»i ilan ediyor. 1906-1907'de bolşeviklere yanaşıyor ve 1907 yılı baharında Rosa Luxemburg'la aynı çizgide olduğunu ilan ediyor.

Bölünme döneminde, uzun, «fraksiyoncu olmayan» kararsızlıklardan sonra, gene sağa doğru sapıyor ve Ağustos 1912 yılında tasfiyecilerle bir blok kurmak istiyor. Şimdi gene onlardan uzaklaşıyor ama tekrar edip geveledığı fikirleri işin *özüne bakılırsa,* onların fikircikleridir.

Bu tipler, Rusya'nın kitle halindeki işçi eylemi daha hızını kaybetmediği zamanlarda, her ufak grupçuk bir akım, bir grup, bir fraksiyon pozuna bürünebilecek kadar bol meydanın mevcut olduğu, yani her grupçuğun başkaları ile birleşmek istediğini söyleyen bir «devlet» rolünü takındığı zamanların, dünkü tarihi kuruluş ve oluşumların yıkıntısı, parçaları olarak kendine özgü bir nitelik taşımaktadır.

Genç kuşakların, *ne* parti kararlarını hesaba katmak isteyen (bu kararlar 1908 yılından beri tasfiyeciliğe karşı olan tutumu kesinlikle tayin ettikleri halde), *ne* Rusya'daki çağdaş işçi eyleminin deneyine, (bu deney fiilen yukarıdaki kararlara dayanarak çoğunluğun *birliğini* meydan getirdiği halde) saygı gösteren, akıl almayacak bir takım iddialarla bir takım çıkışlarda bulunan insanlarla karşılaştıkları zaman, bunların aslında kimler olduklarını bilmeleri gerekiyor.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 25, s 183-206, Rusça Baskı.

III. BÖLÜM

V. İ. LENİN TROTSKİCİLERLE EMPERYALİST SAVAŞIN ARİFESİNDE VE SAVAŞ SIRASINDAKİ MÜCADELESİ, TROTSKİCİLERİN MERKEZİ ÇİZGİLERİNİN AÇIĞA VURULMASI

«ULUSLARIN KENDİ KADERLERİNİ TAYİN HAKKI» ADLI KİTABINDAN

Okurun da göreceği gibi, partinin, programı kabul eden II. kongresinde, «kendi kaderini tayin etme hakkının» «*sadece*» ayrılma hakkı anlamına geldiği konusunda iki ayrı fikir ve görüş ileri sürülmüş değildi. Bund'cular bile o zamanlarda bu gerçeği benimsemişlerdi ve yalnız içinde yaşadığımız şu elim sürüp giden karşı devrim ve her türlü fikri «red ve inkar» zamanlarında, bilgisizliğin verdiği cüretle, programı «muğlak» bulan insanlar ortaya çıkmaya başladı. Ama, bu acınacak «biz de sosyal-demokratlardanız»cılara vakit ayırmadan önce polonyalıların programa karşı tutumları hakkındaki sözlerimizi bitirelim.

Polonyalılar, İkinci Kongreye (1903) birleşmenin zorunluluğunu ve ivediliğini öne sürmeye gelmişlerdi. Ama, program Komisyonunda «başarısızlığa» uğradıktan sonra, kongreden ayrılırken, *en son sözleri,* kongre tutanaklarında yazılı bulunan ve yukarıda anlatmaya çalıştığımız, ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkı yerine kültürel-ulusal özerklik cümlesinin kullanılması yolundaki yazılı teklifleri olmuştu.

1906 yılında polonyalı marksistler partiye girdiler ve bu arada, ne partiye girişleri sırasında ve ne de *sorunları* (ne 1907 kongresinde, ne 1907 ve 1908 yılları konferanslarında, ne de 1910 yılı plenumu sırasında) Rusya programının 9. cu maddesinin değiştirilmesi ile ilgili *bir tek* teklifte ***bulunmuş*** değillerdir.

Bu bir gerçektir.

Ve bu gerçek, Rosa Luxemburg'un arkadaşlarının II. kongre komisyonunda tartışılan bu konuyu ve kongrenin kararlarını, bu kongreye ait bir sorun saydıklarını ve orada kapanmış olduğunu kabul ettiklerini, hatalarını sessizce kabul ettiklerini, 1906 yılında partiye girmekle bunu düzelttiklerini ve 1903 kongresinden ayrıldıktan sonra *parti yoluyla* hiçbir zaman programın 9.cu maddesinin bir daha gözden geçirilmesini istemediklerini apaçık ispatlıyor.

Rosa Luxemburg'un yazısı onun kendi imzasıyla 1908 yılında çıkmıştı -elbetteki hiç kimse, hiçbir zaman partili konuşmacıların programı eleştirme hakkını inkar etmeyi aklından bile geçirmemiştir- ve bu yazıdan *sonra* gene de polonyalı marksistlerin *hiçbir* resmi organı 9. cu maddenin bir daha gözden geçirilmesi sorununu ileri sürmüş değildir.

Bunun için Trotski, Rosa Luxemburg'un bazı hayranlarına yaranayım derken, «Boriba» sayı 2 (Mart 1914) de aşağıdaki satırları yazmakla, şu ayı hikayesindeki gibi, severken hepten boğuyor:

«Polonyalı marksistler, «ulus olarak kendi kaderlerini tayin hakkı» maddesini politik anlamdan yoksun saydıkları için, bu maddenin programdan kaldırılmasını istiyorlar. (Sayfa 25)»

Hatır-gönül sayan Trotski aslında düşmandan da beterdir! «Polonyalı marksistlerin» Rosa Luxemburg'un her yazısını alkışlayanlar arasında olduklarını kanıtlamak için «özel konuşmalardan» başka (diğer bir deyimle Trotski'nin za-

ten sayesinde geçindiği dedikodudan başka) hiçbir yerden delil *toplayamazdı*. Trotski «polonyalı marksistleri» vicdan namus nedir bilmeyen, kendi partilerinin programını, inançlarını bile saymayan insanlar olarak teşhir etmiştir. Vah hatırşinas Trotski vah!

1903 yılında Polonyalı marksistlerin temsilcileri ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkı *yüzünden* II. kongreden ayrılırken, Trostki o *kısa süre* içinde, bu hakkı anlamsız bulduklarını ve programdan kaldırılması gerektiği yolunda itirazlarda bulunduklarını söyleyebilirdi.

Ama bundan sonra polonyalı marksistler partiye *girdiler* ve bu partinin programı aynen böyle kalmış olduğu halde herhangi bir revizyona tabi tutulması için asla herhangi bir teklifte bulunmuş da değillerdir. (*).

Trotski neden bu gerçekleri dergisinin okurlarına açıklamadı? Çünkü tasfiyeciliğin Rusyalı ve Polonyalı düşmanları arasında çelişkileri körüklemek, bunun üzerine spekülasyon yapmak,

---

(*) Haber aldığımıza göre Rus marksistlerinin 1913 yazındaki danışma toplantılarında Polonyalı marksistler sadece danışman olarak bulunmuşlar ve genellikle ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkını (ayrılma hakkı) benimsemeyerek oylamaya katılmamışlardır. Böyle davranmakta ve Polonya'da, Polonya'nın ayrılmasına karşı ajitasyonda bulunmakta tamamen serbesttirler. Ama bunlar, Trotski'nin anlatmak istediği şeyle ilgili değildir, çünkü onlar «programdan 9. cu maddenin kaldırılmasını» hiçbir zaman istememişlerdir.

Rus işçilerini program konusunda aldatmak ona çıkar sağlıyor da onun için.

Trotski'nin bugüne kadar, marksizmle ilgili hiçbir ciddi konuda sağlam bir fikri olmamıştır, olmamış da, daima şunlar veya bunlar arasında çelişkilerin yarattığı «daracık gedikten» sürtünerek geçmiş ve içine dalmış, daima bir taraftan öbür tarafa mekik dokumuştur. Şu anda bundcuların ve tasfiyecilerin kumpanyalarındandır. Eh, malum, bu beyefendiler partiye karşı pek de saygılı davranmaya alışık değillerdir.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 25, s 311-313, Rusça Baskı

A. G. ŞLİYAPNİKOV'A YAZILAN MEKTUPTAN

28/XI/1914

Hal ne olursa olsun, partimizin işi şimdi yüz kat ağırlaşmış, zorlaşmıştır. Ve fakat partiyi yürüteceğiz! «Pravda» (88) binlerce bilinçli işçi yetiştirdi, bunlar arasında yöneticiler kollektifi bütün güçlüklere rağmen elbetteki yine de yaratılabilecek ve partinin Rusya Merkez Komitesi oluşturulacaktır. Şimdi sizin Stokholm'de (veya çevresinde) kalmanız ve var gücünüzle Piter (Petersburg)la ilişki kurmanız özellikle önemlidir. (Borç para alabildiniz mi, yazınız; bir önceki mektubumun içinde bununla ilgili bir küçük yazıcık gönderdim. Alamadıysanız ve başka bir yerden de bulamadıysanız, herhalde size birşeyler gönderebiliriz; ayrıntılı yazınız.)

Zürihte Aralık ayından başlamak üzere «Otklki» (Yankılar) adlı bir gazetenin çıkarılacağı vaadediliyor (muhakkak ki tasfiyeciler artı Trotski olacak). Paris'te günlük s.-r. (Sosyalist-Devrimciler) gazetesi «Mısl» (Fikir) (89) çıkmaya başladı (lafı-güzaf hem de süper-adi takımından). Gazete bolluğu, aydınların çın-çın öten cümleleri, bu gün devrrrrrrimci, yarın ne olacakları belli değil..... (ne olacak, yarın Kautski ile *barışmaya* kalkışacaklar, Plehanov'la, Rusya'daki tasfiyeci «patriyot-şovenist- oportünist aydınlarla» da..)

Rusya'da *işçi* sınıfında hiç bir şeyleri yoktu ve halen de yok. Onlara bir metelik için olsun inanılmaz.

Elinizi sımsıkı sıkarım, size *dirilik*, *coşku* dilerim. Zamanlar zor, ama... düz yola çıkarız elbette!

Saygılarla
Lenin

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri
c 49, s 37, Rusça Baskı.

G. E. ZİNOVYEV'E YAZILAN MEKTUPTAN

Ludmila bize misafirliğe geldi (Rusya'ya gi decekmiş). Paris'ten yeni haberler: Trotski ve Şti uluslararası solcular konferansından hemen sonra, bir de Rusların konferansını düzenlemek istiyorlarmış (yani, herhalde ÖK artı MK artı «Naşe Slovo»). Önce solcuların konferansında «genel sol» karar alınacakmış, sonraları «Naşe Slovo» ile tahmin edildiği gibi, *tümolarak* herşey ve herkes için oy kullanılacak (çünkü bir nevi Maedchen für Alles, yani orta hizmetçisi gibi birşeydir ÖK bizler için) («herkesin önünde», hele bak!), onlarla birlikte Genel Rusya Kongresine gitmemiz yolunda bir teklifte bulunacaklarmış ve bizim red cevabımızı bize karşı kullanacaklarmış....

Fena bir entrika değil doğrusu! Radek (90) projesinden kendiniz için *hemen* bir kopya çıkarınız (bana da projenin aslını *hemen* iade ediniz), varalım biz de bizim taktiğimizi inceden inceye düşünelim.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 49, s 91, Rusça Baskı

A. M. KOLLONTAY'A YAZILAN MEKTUPTAN

Azizim A. M.! Norveçlilerin bildirisine ve sizin İsveçlilerle (91) ilgili zahmetlerinize pek çok sevindik. Sol marksistlerin ortak uluslararası gösterisi dehşetli önemli olacaktı! (Prensip bildiri-en önemli şey ve şimdilik tek mümkün olanıdır).

Ronald-Holst, Rakovski (bunun Fransızca broşürünü gördünüz mü hiç?), Trotski filan, bana kalırsa *hepsi* de, topu birden son derece zararlı olan «kautskici»lerdir, şu anlamda ki, hepsi de ayrı biçimde oportünistlerle birleşme taraftarıdır, hepsi de ayrı ayrı biçimde oportünizmi allıyor, pulluyorlar, hepsi de (ayrı ayrı biçimde) devrimci marksizm yerine eklektisizm peşindeler.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri.
c 49, s 117-118, Rusça Baskı

G. E. ZİNOVYEV'E YAZILAN MEKTUPTAN

Ben, No. 1 (Ağustos) ve No. 2 (Eylül) taraftarıyım (92). 50 sayfalık bir yazı -sizin- (pardon) -fantezinizdir.

Yuri'yi temsilciler kuruluna almanın yeri yok (93). Dil bilmiyor. Gereği yok. Bunlarla dandini bizim zararımızadır. Bir hanım yazı kurulu başkanımız var yetmiyor, bir de «MK (Merkez Komitesi) temsilciler kurulundan bir temsilci»mi istiyorsunuz? İstemez.

Rusya hakkında yazamam. Buharin'in mektubunu gönderiniz.

Gazetelerde hiçbir şey *görmüyorum.* (Zaten topu topu bir «Reç» var).

Radek'in kopyasını çekmemenize üzüldüm. Düzeltmeler yapılacaksa şunları eklemek gerek:
1) Bazel söz konusu edilmeli (94)
2) Kolay olm. örg. vs. Ama *ona* düzeltmelerin gönderilmesi değer mi? (Trotski için)

Yuri'nin yazdığına göre «Naşe Slovo»yu temsilen *sadece* Trotski gelecekmiş. Bu da bunların alavere dalaveresini büsbütün kolaylaştıracak ya.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 49, s 131, Rusça Baskı.

«SOSYALİZM VE SAVAŞ» ADLI KİTABINDAN
(RSDİP'İN Savaşa karşı tutumu) (95)

I. BÖLÜM

Sosyalizmin ilkeleri ile 1914-1915 yılları savaşı

«Kautskicilik»

II.Enternasyonalin en büyük otoritesi olan Kautsky, marksizmin sözde kabullenilmesinin, aslında marksizmin «struvizm» veya «brentanizme» (96) nasıl dönüştüğüne parlak bir örnektir. Bunu Plehanov örneğinde de görüyoruz. Apaçık bir sofizmle marksizmin devrimci, dipdiri ruhunu özünden edip kısırlaştırıyorlar, maksizmde, devrimci mücadele yöntemleri, bunların öğretisi ve bunlara hazırlanma, bu tek mümkün olan yönde kitlelerin yetiştirilmesinden başka ne isterseniz, herşeyi görüp kabul ediyor onlar. Kautsky sosyal-şovenizmin temel fikrini, yani bu savaşta vatanın savunulması tezini, hiçbir ideolojiye sahip olmaksızın diplomatça, gösterişten başka birşey olmayan bir tavırla savaş harcamaları kredileri oylamaya konurken, çekimser oluşu, muhalif olduğunu sadece sözle itiraf edişi, vs. gibi tumturaklarla solculara verilen bir takım tavizlerle uzlaştırmaya çalışıyor. 1909 yılında, devrimler döneminin yaklaşmakta olduğu ve savaşın devrime bağlılığı üzerine koca bir kitap yazan Kautsky, 1912 yılında gelmekte olan savaştan devrim için yararlanılması konusunda Bazel manifestosunu imzalayan Kautsky, şimdi her

ses perdesinden sosyal -şovenizmi haklı çıkarıyor, süslüyor ve Plehanov gibi burjuvazi ile birlik olup her türlü devrimci girişimi, doğrudan doğruya devrimci olacak bir savaşa doğru atılan her adımı alaya alıyor.

İşçi sınıfı, bu döneklik, ahlaksızlık, oportünizme yağ çekme ve marksizmin görülmemiş tecrik adileştirilmesine karşı amansız bir mücadele açmadan dünya devrimindeki rolünü asla gerçekleştiremez. Kautskicilik bir rastlantı değildir, II. Enternasyonalin çelişkilerinin toplumsal ürünüdür, lafta marksizme bağlılıkla aslında oportünizme boyun eğmenin bir araya getirilmesidir.

Birçok ülkede, Kautskiciliğin bu temelden sahtekarlığı çeşitli biçimlerde beliriyor. Hollanda'da Roland-Holst, vatan savunması fikrini reddederken, oportünistlerin partisiyle birleşme fikrini savunuyor. Rusya'da Trotski yine bu fikri reddederken, aynı şekilde «Naşa Zarya» gibi oportünist ve şovenist bir grupla birleşmeyi savunuyor. Romanya'da Rakovski oportünizme çatıyor, onu Enternasyonali parçalamayla suçluyor ama öte yandan vatan savunmasının kanunî bir zorunluluk olduğunu da kabul etmeye hazırdır. Bütün bunlar, Hollandalı marksistlerin (Gorter, Pannekuk) «pasif radikalizm» adını verdikleri illetin belirtisidir, bu illet, devrimci marksizmin yerine teoride eklektisizmin geçmesini sağlamaya çalışırken, pratikte oportünizme karşı güçsüz kalmasını veya ona kul-köle gibi bağlanmasını sağlıyor.

— BÖLÜM IV
Hizipçiliğin Tarihçesi ve Rusya'da Sosyal Demokrasinin Bugünkü Durumu

Rusya Sosyal-Demokrasisinin Bugünkü Durumu

Daha önce de söylediğimiz gibi, ne tasfiyeciler, ne bir sürü yabancı grup (Plehanov, Aleksinski, Trotski ve başkaları), ne de sözümona «Milliyetlerden» (yani Rus olmayan azınlıklardan) sosyal-demokratlar bizim Ocak 1912 kongremizi tanımadılar. Bize yağdırdıkları çeşitli küfürler arasında en sık tekrarlananı «Zorbalar» ve «Hizipçiler»di. Buna karşı bizim cevabımız gayet doğru olan ve objektif kontrolü mümkün kılan verilerin açıklanması olmuştu, bu veriler partimizin, Rusya'nın bilinçli işçilerinin 4/5'ünü birleştirdiğini ispatlıyor. Karşı devrim döneminde illegal çalışmaların bütün zorlukları karşısında bu oran az sayılmaz.

Rusya'da s.-d. taktiği temeli üzerinde «birliğin» kurulması mümkün idiyse ve «Naşa Zarya» grubu da buna dahil edilebiliyorduysa, o halde, bizim sayısı hayli kabarık düşmanlarımız bunu hiç değilse *kendi aralarında* neden gerçekleştiremediler? Ocak 1912 tarihinden beri üçbuçuk yıl geçmiştir ve bu süre içinde düşmanlarımız bütün arzularına rağmen bize karşı bir s.-d. parti kuramamışlardır. Bu gerçek, partimizin en mükemmel savunmasıdır.

Partimizle çatışan s.-d. gruplarının bütün tarihi, bir çözülemenin, yıkılmanın tarihidir. Mart

1912 tarihlerinde bütün bu gruplar istisnasız olarak bize küfür basmada «birleştiler». Ama Ağustos 1912'de, şu sözümona «ağustos bloku» bize karşı kurulunca, kendileri bölünmeye başladılar. Bir kısım gruplar onlardan ayrıldı. Ne bir parti, ne de bir MK kurabildiler. Sadece, «birleşmenin yeniden sağlanması amacıyla» bir Örgütlenme Komitesi kurdular. Ama gerçekte bu ÖK, Rusya'nın tasfiyeciler grubunun güçsüz bir kamuflajından başka birşey değildi. 1912-1914 yıllarında Rusya'da muazzam işçi eyleminin gelişmesi, yükselmesi ve kitle grevleri süreci içinde, kitleler arasında gerçekten çalışan, «ağustos blokunun» tek grubu «Naşa Zarya» grubuydu, bu grubun gücünü liberal ilişkileri oluşturuyordu. 1914 yılı başında litvanyalı s.-d.ler «ağustos blokundan resmen çıktı, (Polonyalı s.-d.ler zaten bu bloka girmiş değildi) blokun liderlerinden biri olan Tortski ise bloktan resmen çıkmamakla birlikte, aslında ayrıldı ve yine kendi özel grubunu kurdu. Temmuz 1914 tarihinde, U. S. B.'nun (*) da katıldığı Brüksel konferansında, Kautsky ve Vandervelde tarafından aleyhimize «Brüksel Bloku» adını taşıyan bir blok kuruldu, buna litvanyalılar hiç girmemişti, s.-d. olan Polanyalılar da blok kurulur kurulmaz hemen ayrılıp muhalefeti oluşturdular. Savaştan sonra bu blok tamamen bölündü. «Naşa Zarya», Plehanov, Aleksinski, Kafkas s.-d. lerinin lideri An açık birer sosyal-şovenist oldular, Almanya'nın yenil-

(*) U.S.B, Uluslararası Sosyalist Büro. II. Enternasyonalin yürütme kurulu.

mesinin çok arzu edildiğini vaaz etmeye başladılar. ÖK ile Bund sosyal-şovenistleri de sosyal-şovenizminin temellerini kurdular. Çheidze fraksiyonu, her ne kadar savaş kredileri aleyhine oy vermiş ise de (Rusya'da burjuva demokratlar, emekçiler bile aleyhte oy kullanmışlardı), gene «Naşa Zarya»nın sadık müttefiği olarak kaldı. Bizim aşırı sosyal-şovenistlerimiz, Plehanov ile Aleksinski ve Şti, Çheidze fraksiyonundan çok memnundurlar. Paris'te «Naşa Slovo» (Sözümüz), eskiden Golos, başlıca Martov ve Trotski'nin katılmasıyla meydana geldi; bu ikisi, enternasyonalizmin platonik savunmasını, «Naşa Zarya», ÖK veya Çheidze ile birleşmeyi kesinlikle istiyorlardı. Bu gazetenin 250. sayısından sonra, gazete kendisi lağvedildiğini ilan etti, yazı kurulunun bir bölümü bizim partimize doğru yöneldi, Martov ÖK'ne sadık kaldı ve «anarşizm»i yüzünden resmen «Naşe Slovo»yu yeriyor (örneğin Almanya'daki oportünistlerin, David ve Şürekası, «Internationale Korrespondenz» (97), Legin ve Şti'nin yoldaş Liebknecht'i anarşizmle suçladıkları gibi); Trotski ÖK'den koptuğunu bildiriyor ama Çheidze fraksiyonu ile birlikte yürümek istiyordu. Çheidze fraksiyonunun liderlerinden biri tarafından kaleme alınan taktiği ve programı şöyle: Plehanov ve Aleksinski taraftarı «Sovremennıy Mir» (Çağdaş Dünya) (98) (*) nın 1915'de çıkan 5. sayısında Çkhenkeli şunları yazıyor:

(*) «Sovremennıy Mir», 1915, No 5, sayfa 148. Trotski, bu yakınlarda asıl görevinin Enternasyonalde Çheidze fraksiyonunun otoritesini yükseltmekten ibaret ol-

«Alman sosyal-demokrasisinin kendi ülkesinin savaşa girmesine engel olabilecek durumdayken bunu yapmadığını iddia etmek, ya kurulan barikatlarda yalnız onun değil, anayurdunun da son nefesini vermesini gizliden gizliye istemeye veya yanımızda duran şeylere anarşizmin teleskobundan bakmaya benzer.»

Bu bir-iki satırda sosyal-şovenizmin bütün özü ifade edilmiştir: hem «anayurdun savunulması» fikrinin bu savaşta haklı görünmesi, hem de, -askeri sansürün izniyle- devrimin hazırlanması ve savunulmasıyla alay. Konu, ne alman sosyal-demokrasisinin savaşa engel olup olamayacağı ne de devrimcilerin genellikle devrimin başarılı olmasını sağlayabilip sağlayabilemeyecekleridir. Bütün sorun şudur: sosyalistlere yakışır bir biçimde mi davranmalı, yoksa gerçekten emperyalist burjuvaznin kolları arasında «gebermeli» mi?.

Partimize Düşen Görevler

Rusya'daki sosyal-demokrasi; burjuva-demokratik devrimi arifesinde (1905) ülkemizde doğmuş ve devrim ile karşı-devrim sırasında güç kazanmıştır. Rusya'nın geri kalmışlığı küçük burjuva oportünizmine dayanan türlü türlü akım ve renk perdelerinin bolluğuna sebeboluyor, öte yandan Avrupa'da marksizmin etkili oluşu ve legal s.-d. partilerin savaştan önceki sağlam duru-

---

duğunu açıklıyor. Hiç kuşkusuz Çkhenkeli de aynı enerji ile Enternasyonalde Trotski'nin otoritesini yükseltmeye çalışacaktır.

mu, bizim aydın liberallerin hemen hemen hepsini de «akıllı başlı», «avrupalı» (ama devrimci olmayan Avrupa'lı) «legal», «marksist» teorinin ve sosyal-demokrasinin hayranı yapmıştır. Rusya'daki işçi sınıfı ise kendi partisini ancak otuz yıl boyunca her türden oportünizmle çok çetin ve amansız bir mücadele vere vere yaratabilmiştir. Avrupa oportünizminin rezilce bir iflasıyla neticelenen ve bizim sosyal-liberallerin, sosyal-şoven tasfiyecilikle birliğini pekiştiren dünya savaşı deneyi, partimizin bundan böyle de yolundan şaşmadan aynı devrimci rotasını izlemek zorunda olduğu hakkındaki kanımızı çok daha sağlamlaştırmaktadır.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 26, s 323-324, 347-350, Rusça Baskı

İ. F. ARMAND'A YAZILAN MEKTUPTAN

Cuma günü.

Sevgili dostum!

Uzun mektubunuzu ancak bugün aldık, ve buna çok sevindik. Ben ise size dördüncü mektubumu yazıyorum : ilk üç kartımız postrestant olarak gönderildi. Onları almadınız ise, demek ya yolda kayboluyorlar yada postrestant olarak gönderilen mektuplar konusunda özel bazı kurallar var (veya düzensizlikler). Trotski bizim genç Polonyalı arkadaşımıza, kendisinin de Hollanda dergisinde yazmayacağını (99) ve arasında yaşadığı milletten olan dostlarına da bunu tavsiye edemeyeceğini yazmış. Demek ki bu konuda bile Trotski ile çatışmaktan kaçınamayacağız!!

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri.
c 49, s 176, Rusça Baskı.

HENRİETTE ROLLAND-HOLST'A YAZILAN MEKTUPTAN

8/III. 1916

5) Trotski ile fikir ayrlıklarımız ne mi? Herhalde ilgilendiğiniz konu bu. Bir iki sözcükle anlatmaya çalışalım : Trotski kautskicidir, yani Enternasyonal içinde kautskicilerle, Rusya'da ise Çheidze fraksiyonu ile birleşmek isteyenlerden. Biz böyle bir birleşmenin şiddetle aleyhindeyiz. Çheidze boş laflarla (vay efendim, Zimmerwald'cılardanmış, «Vorwâerts»in 5/III tarihli sayısındaki son demecine bakınız) Örgütlenme Komitesini ve *askeri komitelere* (100) katılanları örtbas etmek istiyor. Trotski bugünlerde «Örgütlenme Komitesine» (Akselrod ve Martov) karşı fakat Çheidze'nin Duma fraksiyonu ile birleşme taraftarıdır!!

Elbette ki biz buna karşıyız.

Size, yoldaş Pannekuk ve başka Hollandalı yoldaşlara en samimi selamlarımı sunarım!

Saygılarımla

N. Lenin

Adresim :

W. I. Ulianow
Spiegelgasse 12
(Schuhladen Kammerer)
Zürich 1.

Not. Gazetelerin «New Reviews» (New York) ile «Vorbote» arasında ilişki kurulduğu haberinde doğruluk payı var mı? (bak: Internationale Korrespondenz No. 69)

«Vorbote»nin 2. sayısını daha mart ayında çıkarmanın son derece büyük bir önemi var, ne dersiniz?

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri
c. 49, s. 191-192 Rusça Baskı

«KENDİ KADERİNİ TAYİN ETME KONUSUNDAKİ KONUŞMANIN SONUÇLARI» ADLI KİTABINDAN

11. SONUÇ

Ulusların kendi kaderlerini tayin etme istekleri, Polonyalı sosyal demokratların yanlış iddialarına rağmen, bizim parti ajitasyonumuzda, örneğin halkın silahlanması, kilisenin devletten ayrılması, memurların halk tarafından atanmaları ve başka sıradan ülke sakinlerince «ütopik görüşler» diye adlandırılan konulardan daha az bir rol oynamış değildir. Tersine, 1905 yılından sonra ulusal hareketlerin canlanması elbette ki bizim de ajitasyonumuzu coşturuyordu: 1912-1913 yıllarında bir çok yazı, 1913 parti kararımızda çok açık ve seçik, işin anti-kautskici olan özü hakkındaki görüş açımızı (sadece sözde kalan bir «itirafla» ilgili olarak) doğurmuştur. (101)

Daha o sıralarda yan çizemeyeceğimiz bir gerçek meydana çıkmıştı: çeşitli milliyetten oportünistler, ukraynalı Yurkeviç, Bund'cu Liebman, Potresov ve Şürekasının Rus uşşağı Semkovski kendi kaderini tayin etmeye karşı Rosa Luxemburg'un iddialarını benimsemişler! Polonyalı sosyal-demokrat kadının iddiaları, sadece Polonya'daki eylemin *özel* şartlarının teorik olarak genelleştirilmesi bile doğru değilken, durup dururken değişen ortamda ve küçük bir devletin değil de, büyük bir devletin şartlarında uluslararası ölçüye kadar abartılmış, artık sadece Polonya'ya özgü bir durum olmaktan çıkarak, objektif ola-

rak Büyük Rusya emperyalizminin oportünistçe desteklenmesine kadar vardırılmıştır. Politik düşünce *akımları* tarihi (kişisel görüş açılarından farklı olarak) programımızın doğruluğunu saptamıştır.

Şimdi ise Lenç gibi samimi görünmek isteyen sosyalist-emperyalistler, hem kendi kaderini tayin etmeye, hem de ilhakın reddine karşı çıkıyorlar. Kautskiciler ise ikiyüzlülükle kendi kaderini tayin etmeyi kabul ediyorlar-bizde Rusya'da Trotski ile Martov bu yolda yürüyorlar. Sözde *her ikisi* de Kautsky gibi, kendi kaderini tayin etme taraftarıdır. Ama gerçekte? Trotski'de herzamanki eklektisizm devam ediyor («Milliyet ve ekonomi» adında, «Naşe Slova»da yayınlanan yazılarına bir bakınız) : bir yandan ekonomi milliyetleri birbirine kaynaştırıyor, öte yandan ulusal baskı onları birbirinden ayırıyor. Sonuç? Sonuç şu ki, herşeye hakim olan ikiyüzlülük ortaya vurulmuyor ve cansız, pratiğe en yakın olan köklü, özlü başlıca konuya dokunmayan, sönük bir ajitasyon yapılmış oluyor, oysaki en önemli olanı : «ulusum» tarafından ezilen ulusla olan ilişkidir. Martov ve başka yabancı sekreterler, meslektaşlarını ve aynı örgütte üye olan Somkovski'nin, kendi kaderini tayin etmeye karşı mücadelesini unutmayı tercih ediyorlar (bu ne kârlı bir unutkanlık, doğrusu!). Gvozdev'cilerin legal basın organlarında («Naş Golos» (102)) Martov kendi kaderini tayin etme *lehine* yazılar yazıyordu, emperyalist savaş içinde, ulusların kendi kaderini tayin etmesi *henüz* savaşa katılmaya zorlamıyor vs. vs. yolundaki zaten tartışıl-

maz olan bir gerçek üzerinde duruyor, oysaki en önemli konuya dokunmuyor- ama bunu illegal bağımsız basın organlarında da yapıyor, gerçeği şu ki, Rusya *barış zamanlarında da* emperyalizm esasına dayanarak ulusları ezmede dünya rekorunu kırmıştır, üstelik de bu ezme çok daha kaba, çağdışı, ekonomik yönden geri zihniyetli, askeri-bürokrat bir emperyalizme dayanıyordu. Aşağı yukarı bay Plehanov, Potresov ve Şürekası gibi, ulusların kendi kaderini tayin hakkını «tanıyan» Rus sosyal-demokratları varsa ve bunlar çarlık tarafından ezilen ulusların ayrılma özgürlüğü için mücadele etmiyorlarsa, *aslında* emperyalizm ve çarlığın uşağıdırlar.

Trotski ve Martov'un «iyi niyetleri» ne kadar subjektif olursa olsun, asıl konudan ayrılma bakımından gayet objektif olarak Rusya sosyal-emperyalizmini destekliyor. Emperyalist dönem bütün «büyük» devletleri birçok ulusun zulmedicisi haline getirmiş ve emperyalizmin gelişmesi, kaçınılmaz bir sonuç olarak, bu konudaki akımların daha ayrıntılı bir şekilde bölünmesine ve uluslararası sosyal-demokrasiye yol açacaktır.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 30, s 57-58, Rusça Baskı.

A. M. KOLLANTAY'A YAZILAN MEKTUPTAN

17. II. 1917

Azizim A. M.! Bugün mektubunuzu büyük bir sevinçle aldık. Uzun süre sizin Amerika'ya gittiğinizi bilmiyorduk, sizden mektup da alamıyorduk, bir tek mektubunuzu nihayet aldık, bu da Amerika'ya hareket ettiğinizi bildiren mektubunuzdur.

Ben size 7-8. I tarihinde (Stockholm'den mektubun gönderildiği gün, buradan direkt olarak gönderilenlere Fransızlar elkoyuyorlar) bir mektup postaladım, ama bu mektup sizi artık New York'ta bulamamış olacak (içinde «Noviy Mir» için bir yazı vardı).

«Noviy Mir»'de, N. İv. ile Pavlov'ların zafer haberine ne kadar sevindikse (ben bu gazeteyi ancak kör şeytanın bilebileceği sebeplerden dolayı büyük aralıklarla alabiliyorum, kabahat muhakkak ki postadadır, yoksa gazetenin düzenli olarak gönderildiğinden kuşkum yok), Trotski'nin N. İv.'e karşı açtığı mücadele için sağcılarla blok kurduğu haberine bir o kadar üzüldük. Ne domuz heriftir, bu Trotski, bir takım solcu lafı güzaf, sonra tut da, Zimmerwald solcularına karşı sağcılarla blok kur!! Bunu (sizin) hiç değilse «Sosyal-Demokrat»a yazacağınız kısa bir mektupla kamu oyuna açıklamalı.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 49, s 387, Rusça Baskı.

İ. F. ARMAND'A YAZILAN BİR MEKTUPTAN

Sevgili dostum! Bugünlerde Moskova'dan yüreğimize su serpen bir mektup aldık (her ne kadar metin pek ilginç değilse de, size yakınlarda bunun bir kopyasını yollayacağız). Kitleler formdaymış, coşkunmuş, şovenizm gözle görülecek bir hızla azalıyormuş ve bizim sokağımız da eninde sonunda bayram yapacakmış diyorlar. Örgüt, sözde sadece erişkin insanların cephede olmalarından ve fabrikalarda sadece çok gençlerle kadınların kalmalarından dolayı güçlük çekiyormuş. Ama savaşçı coşku bu yüzden azalmıyormuş. Moskova MK (103) bürosu tarafından çıkarılan tek yapraklık (iyi bir bildiri) yazının suretini göndereceklermiş. MO'nın bundan sonraki sayısında basacağız.

Vay, meğerse canında can varmış daha!. İnsanlar ve özellikle partimiz için yaşamak çok güç. Ama herşeye rağmen yaşıyorlar ya!

Bir de Kollantaygilimizden bir mektup geldi (bu daha aramızda kalsın), Amerika'dan Norveçe dönmüş. N. İv. ile Pavlov (hani Brükseldeki Litvanyalı: Pavel Basilyeviç) sözde «Novıy Mir»i *ele geçirmişler* (bu gazeteyi öylesine düzensiz alıyorum ki, daha beteri olamaz doğrusu) ama... Trotski gelmiş ve bu aşşağılık herif hemen sağ kanatla koklaşıp anlaşmış, yani «Novıy Mir»ir *sağ* kanadını sol Zimmerwald'cılara karşı kışkırtmış!! Buna ne buyrulur?! Bak şu Trotski'ye hele!! Hiçbir yerde kendi biçimini bozmuyor: kuyruk

sallıyor sağa sola, madrabazlık, sahtekarlık yapıyor, solcu pozlarına bürünüp, daha vakit varken sağcılara *yardım ediyor*...

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 49, s 390, Rusça Baskı.

IV. BÖLÜM

TROTSKİ'NİN BREST BARIŞ ANTLAŞMASI DÖNEMİNDE VE YABANCI ARABULUCULUKLA İÇ SAVAŞ YILLARINDA MACERACI DAVRANIŞLARI

RSDİP (b) MERKEZ KOMİTESİNİN 11 (24) OCAK 1918 (104) TARİHLİ TOPLANTISINDAKİ DEMEÇLER

Toplantı Tutanağı

I

İlk sözü yoldaş Lenin alıyor, ve 8 (21) Ocak tarihli toplantıda bu konuda üç ayrı görüş açısının belirdiğine işaret edip, kendisi tarafından sunulan savların ayrı ayrı maddelerine göre mi konuya girmenin gerekeceğini, yoksa genel bir tartışma açılmasının daha mı doğru olacağını soruyor. İkinci teklif kabul edilmiyor ve söz yol. Lenin'e veriliyor.

Yoldaş Lenin bir önceki toplantıda beliren üç ayrı görüş açısıyla konuya giriyor: 1) ayrı, ilhak edici barış, 2) devrimci savaş ve 3) savaşın bitmiş olduğunun ilanı, ordunun terhisi, ama hal böyle iken barış antlaşmasının imzalanmaması. Bir önceki toplantıda birinci görüş 15 oy, ikincisi 32 oy ve üçüncüsü 16 oy toplamıştı.

Yol. Lenin, bolşevikler hiçbir zaman savunmadan kaçınmaz, ancak bu savunma ve anayurdun korunmasının belirli, somut bir ortamı olmalı diyor ve bu ortamın halen mevcut olduğuna işaret ederek şunları belirtiyor: sosyalist cumhuriyetin olağanüstü güçlü uluslararası emperyalizmden korunması gerekiyor. Bütün mesele, anayurdumuzu -sosyalist cumhuriyetimizi- nasıl

koruyacağımızdadır. Ordu savaştan son derece yorgun düşmüştür; at mevcudumuz öylesine tükenmiştir ki saldırı başladığında topçu donatımını taşıyamayız; Almanların Baltık Denizi adalarındaki durumu öylesine güçlü ki, hücuma kalktıkları taktirde, Revel ile Petrogradı silahsız da elegeçirebilirler. Böyle şartlarda savaşa devam edersek, kendimiz Alman emperyalizmini olağanüstü derecede güçlendirmiş oluruz, barış antlaşmasını ister istemez imza etmek zorunda kalırız, ama o zaman da barış antlaşmasının şartları çok daha ağır olacaktır, çünkü bunu dikte edecek taraf biz olmayacağız. Hiç kuşkusuz, hemen şimdi imzalamak zorunda olduğumuz barış, rezilce bir barış olacaktır, ama savaş başlarsa, hükümetimiz silinip süpürülecek ve barış antlaşmasını başka bir hükümet imzalayacaktır. Bugünlerde biz yalnız proletaryadan destek görmüyoruz, bizi destekleyen bir de en yoksul köylülük var, bu köylülük, savaşa devam edildiği taktirde, bize sırt çevirecektir. Savaşın uzatılması, Fransız, İngiliz ve Amerikan emperyalizminin çıkarı nadır, bunun kanıtlarından biri, örneğin, Krilenko karargahında Amerikalılar tarafından yapılan, her Rus eri başına 100 ruble ödeneceği yolundaki tekliftir. Devrimci savaş görüş açısını paylaşanlar, bizim bu şekilde, Alman emperyalizmine karşı bir iç savaş halinde olacağımız ve böylece Almanya'da devrim hareketi uyandıracağımız kanısındadırlar. Ama Almanya devrimin sadece ilk gebelik aylarındadır, oysaki bizim nur topu gibi bir çocuğumuz olmuştur: sosyalist cumhuriyetimiz, ve biz, tekrar savaşı açtığımız takdirde

bu yavrumuzu katletmiş olacağız. Elimizde Alman sosyal-demokratların sirküler mektubu var, merkezin iki akımının bize karşı tutumları hakkında bilgimiz var, bu akımlardan biri, bizim rüşvetle kandırılmış olduğumuzu ve bugün Brest'de olup bitenlerin, daha önceden dağıtılmış rollerle oynanan bir komediden başka birşey olmadığını iddia eder durur. Bu kısım, bize mütareke için saldırıyor. Öteki kısım, yani Kautskiciler, bolşeviklerin liderlerinin kişisel namusundan asla kuşukları yoktur diyor, sadece bolşeviklerin tutumları onlar için psikolojik bir bilmece imiş. (105) Solcu sosyal-demokratların fikirlerini bilmiyoruz. İngiliz işçileri bizim barış isteğimizi destekliyorlar. Elbette ki imzalayacağımız barış antlaşması rezilce bir antlaşma olacaktır, ama toplumsal reformların hayata geçirilmesi için vakit kazanmamız şarttır, (örneğin yalnız başına ulaştırmayı ele alalım); durumumuzu sağlamlaştırmalıyız, bunun için zaman ister. Burjuvazi kalıntılarını da boğmamız gerek, iki elle boğazlarına sarılmamız için, bu iki elimizin serbest olması şarttır. Bunu yaptıktan sonra ellerimiz boş kalacaktır, o zaman uluslararası emperyalizmle devrimci savaşı sürdürebiliriz. Bugün meydana getirilen devrimci-gönüllü ordu kademelerimiz, bizim gelecekteki ordumuzun subaylarıdır.

Ama Trotski'nin teklif ettiği şey -savaşın bitirilmesi, barış antlaşmasının imzalanmaması ve ordunun terhisi- uluslararası politik bir gösteriden başka birşey değildir. Ordularımızı geri çekersek, Almanlara Estland Sosyalist Cumhuriyetini terk etmiş olacağız. Bize karşı çıkanlar di-

yorlar ki, barış antlaşmasını imza etmekle Japonların ve Amerikalıların ellerini çözmüş oluyoruz, onlar da derhal Vladivostok'a saldıracaklar. Ama onlar daha İrkutska varmadan, Sosyalist Cumhuriyetimizi sağlamlaştırmış olacağız. Barış antlaşmasını imza etmekle kendi kaderini tayin etmiş olan Polonya'ya ihanet etmiş olacağız, ama buna karşılık Estland Sosyalist Cumhuriyetimizi muhafaza edip bugüne kadar elde ettiklerimizi sağlamlaştırma olanağını sağlayacağız. Elbette ki böylece, sağa doğru bir dönemece gireceğiz, bu dönemeç bizi son derece kirli bir yoldan yürütecek, yalnız bu köşeyi dönmemiz gerek. Almanlar saldırıya geçerlerse, o zaman her türlü barış antlaşmasını imza etmek zorunda kalırız ve bu antlaşma bizim için en kötülerinden biri olacaktır. Sosyalist Cumhuriyetimizin kurtuluşu için üç milyarlık bir ödeme fazla pahalı bir fiyat sayılmaz. Barış antlaşmasını şimdi imza etmekle, geniş kitlelere emperyalistlerin (Almanya, İngiltere ve Fransa) Riga ve Bağdad'ı ellerine geçirdikten sonra da çarpışmaya devam ettiklerini, bizimse gelişmeye başladığımızı, sosyalist cumhuriyetimizin gelişme yoluna girdiğini ispatlamış olacağız .

II

Yoldaş Lenin, bazı noktalarda onunla aynı fikirde olan Stalin ve Zinovyev'le diğer bazı noktalarda uyuşamadığına işaret etti (106). Bir yandan, Batı'da elbette ki bir kitle hareketi mevcuttur, ama orada devrim henüz başlamış değildir.

Fakat bu yüzden biz kendi taktiklerimizi değiştirirsek, uluslararası sosyalizme ihanet etmiş olacağız, diyor. Zinovyev'le, barış antlaşmasının imzalanması ile, bir süre için Batı'daki hareketin zayıflayacağı yolundaki iddiada uyuşamamaktadırlar. Barış görüşmeleri kesildiği takdirde, Alman hareketinin birden gelişebileceğine inanıyorsak, o zaman kendi kendimizi feda etmeliyiz, çünkü Alman devrimi güç bakımından bizim devrimimizi kat kat geçecektir. Ama mesele şu ki, orada hareket henüz başlamamıştır, bizimse yeni doğmuş, avaz avaz bağıran bir bebeğimiz var ve biz de şu anda apaçık, barışı kabul ettiğimizi söylemezsek, mahvoluruz. Genel sosyalist devrimin başlangıcına kadar yerimizi tutmalıyız, bizim için en önemli olan budur, bu ise yalnız ve yalnız barış antlaşmasının imzalanmasıyle mümkün olabilir, diyor.

III

Yoldaş Lenin, sürüncemede bıraktığımız barış antlaşmasını imzalamamız konusunu oylamaya sunmayı teklif ediyor.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri
c 35, s 255-258, Rusça Baskı.

Yüksek Başkomutanlık Karargahına Telgraf (107)

Bugünkü tarihli düzenlenen barış ve bütün cephelerde orduların terhis edilmesi konusundaki telgrafın elinizde mevcut bütün olanaklar kullanılarak hükümsüz bırakılması. Lenin'in emri (108).

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri
c 50, s 364, Rusça Baskı

Yüksek Başkomutanlık Karargahına Telgraf (109)

Bütün ordu komiserlerine ve Bonç-Bruyeviç'e, ordu formasyonlarının çözülmesi ile ilgili Trotski ve Krilenko imzalı telgrafların alıkonulması emrini veriniz. Barış şartlarını henüz bildiremiyoruz, çünkü barış antlaşması fiilen imzalanmış değildir. Özel bir izin verilinceye kadar barış konusunda gönderilen bütün telgrafları alıkoymanızı rica ederim.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 50, s 364, Rusça Baskı

RSDİP (b) MERKEZ KOMİTESİNİN 24 ŞUBAT 1918 TARİHLİ TOPLANTISINDAKİ KONUŞMALAR

Tutanak

I

Barış antlaşmasının imzalanması için Brest'e bir delegasyon gönderilmesi konusu görüşülüyor:

Yoldaş Lenin, bir önceki delegasyonla kurulan düzenin bozulmamasına dikkat edilmesi gerektiğini ve yalnız yoldaş Karahan'ın gönderilmesi yeterli olmayacağından yoldaş Yoffe ile yoldaş Zinovyev'in de gitmelerinin uygun olacağını bildiriyor.

2

A. A. Yoffe kesinlikle gitmeyeceğini bildiriyor, sebep olarak da «barış antlaşmasının imzalanması, bütün Brest politikasının ölümüdür» diyor.

Yoldaş Lenin, Yoffe'nin barış antlaşmasının imzalanması yetkilisi olarak gitmesinde ısrar etmediğini, ancak yoldaş Yoffe'nin bir danışman olarak gitmesini istediğini söylüyor. Hiç kuşkusuz, Almanlar kendi cevaplarını ültimatom biçiminde göndermişlerdir, çünkü bizim muhalefetimizden çekiniyorlar, oysaki bizim barışı imza etmeye hazır olduğumuzu görünce, pazarlıklara girişmeye razı olacaklar. Bunun için duru-

mu çok iyi bilen bir danışmanın hazır bulunması şarttır. Şayet bütün iş sadece barış imzalanmasından ibaret olacaksa, elbette ki danışma söz konusu olmayacak ve danışman toplantıya hiç gitmeyebilecektir.

3

Yoldaş Lenin, Radek'in, barış antlaşmasına karşı olduğu halde, gene de gitmeyi kabul ettiğini fakat Polonyalıların gitmesini yasakladıklarını bildiriyor.

4

Bundan sonraki tartışmalarda, L. D. Trotski, Brest'de sadece barış antlaşması imzalanacağından, A. A. Yoffe'ye ihtiyaç olmayacaktır, çünkü Almanların vermiş oldukları cevapta en önemli konulardaki formülasyonları zaten hazırdır, diyor.

Ama yoldaş Lenin, Trotski'nin haklı olmadığını söylüyor, çünkü barış antlaşmasının imzalanması için, durumu çok iyi bilen uzmanların hazır bulunmaları şarttır, bizde ise değil politika, ticaret konusunda bile yeteri kadar uzman yoktur, diyor. Krasin gidebilirdi, ama o bir süre için Stockholm'e gitmek zorunda kalmıştır. Bizim bu antlaşmayı dişlerimizi sıkarak imza edeceğimizi delegasyonumuz açıklayacak, ama biz durumu bilmiyoruz, o zamana kadar daha nelerin mümkün olabileceğini, delegasyonumuz Brest'e varınca ortamın nasıl olacağını bilemiyoruz, bunun

için Yoffe danışman olarak muhakkak hazır bulunmalıdır. Genellikle şunu unutmamalıyız ki, buna imkan olursa, delegasyona pazarlık yapma yetkisi veriyoruz.

5

Konu tartışılıyor ve barış antlaşmasını imza edecek delegasyon kadrosuna G. E. Zinovyev ile G. Y. Sokolnikov'un gönderilmesi teklif ediliyor.

Yoldaş Lenin, sorun yalnızca barış antlaşmasının imzalanması ise, her ikisinin de gönderilmesinde fayda vardır, diyor ve bu ikisinin, bundan sonra yapılacak işler konusunda Çiçerin ile anlaşıp hemen dönebileceklerini açıklıyor.

6

G. Y. Sokolnikov, Brest'e gitmeyeceğini ve Merkez Komitesi fazla ısrar ederse, Merkez Komitesinden çıkacağını bildiriyor.

Yoldaş Lenin, arkadaşlardan soğuk kanlılıklarını muhafaza etmelerini rica ediyor ve delegasyona halk komiseri (bakan) olarak yoldaş Petrovski'nin katılabileceğine işaret ediyor.

7

L. D. Trotski'nin, Dışişleri Bakanlığı (Narkomindel) görevinden ayrılmak istediği yolundaki açıklaması görüşülüyor.

Yoldaş Lenin, bunun kabul edilemeyeceğini politikadaki değişikliğin kriz anlamına geldiğini

söylüyor. Politika konusundaki referandum metninin (110) bütün taşra merkezlerine gönderildiğini ve biraz polemik yapmanın duruma hiçbir halel getirmeyeceğini bildiriyor.

Yoldaş Lenin, pratik bir teklifte bulunuyor: Merkez Komitesi yoldaş Trotski'den istifasını bildiren dilekçesini MK'nin bundan sonraki toplantısına, yani Salı gününe kadar ertelemesini rica ediyor (Düzeltme: Delegasyonun Brest'ten dönüş tarihine kadar).

8

Yoldaş Lenin aşağıdaki konunun oylamaya sunulmasını teklif ediyor: MK, şu anda yoldaş Trotski'nin istifası kabul edilemeyeceğinden, bu istifa kararının görüşülmesi için, dilekçesini delegasyonun Brest'ten dönüş tarihine veya durumun fiilen değişmesine kadar ertelemesini rica ediyor.

3 çekimsere karşı oybirliğiyle kabul ediliyor.

9

L. D. Trotski, dilekçesi kabul edilmediğinden, resmi yerlerde bulunamayacağını ve görünmekten kaçınacağını bildiriyor.

Yoldaş Lenin, konunun oylamaya konulmasını teklif ediyor: MK, yoldaş Trotski'nin söylediklerini dinledikten sonra, Dışişleri Halk Komiserleri Şûrasında çeşitli kararların alınması sırasında yoldaş Trotski'nin hazır bulunmamasının tamamiyle yerinde olduğunu kabul ediyor, ancak

bunun dışında, başka karar tasarılarının görüşülmesine katılmasını rica ediyor.

Kabul olunmuştur.

10

A. Lomov, M. S. Uritski, V. M. Smirnov, G. L. Piyatakov, D. P. Bogolepov, A. P. Spunde'nin Halk Komiserleri Şûrasındaki görevlerinden alınması istekleri tartışılıyor. M. S. Uritski sorumlu parti ve Şûra görevlerinden alınmaları dilekçesinin basında açıklanacağını ümit ettiğini söylüyor.

Yoldaş Lenin şunların kabul edilmesini teklif ediyor: istifa dilekçelerini vermiş olan arkadaşlardan, bu dilekçelerini delegasyonun Brest'ten dönmesi tarihine kadar ertelemelerinin rica edilmesi ve bu isteklerinin Merkez Komitesinde, grup içinde görüşülmesi.

11

Yoldaş Lenin iki teklif ileri sürüyor:

1) Dörtlünün isteğinin yasal olduğunu kabul etmekle beraber, Merkez Komitesi bu arkadaşlardan, MK'nin teklifini kendi aralarında görüşmelerini ve dilekçelerini, hem kongre çok yakın bir tarihte düzenleneceğinden, hem de gayet karmaşık politik durum dolayısıyla, ertelemelerini rica ediyor.

2) Dilekçelerinin «Pravda»da açıklanacağını bu yoldaşlara garanti ederken, Merkez Komitesi, yoldaşlardan kendi kararlarını bir daha

gözden geçirmelerini ve gerek sorumlu görevlerinde gerekse Merkez Komitesinde kalmalarının mümkün olup olmayacağını bir daha aralarında görüşmelerini rica ediyor (111).

Telkifler kabul olundu.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 35, s 385-388, Rusça Baskı

RKP'NİN MERKEZ KOMİTESİNE

Yoldaş Trotski yanılıyor: burada ne keyfi davranış, ne küstahlık, ne şaşkınlık, ne umutsuzluk, ne de bunca hoş nitelikleri taşıyan (ve Trotski tarafından böylesine bir taşlamaya ve saldırıya uğratılan) bir «eleman» vardır (112). Mevcut olan tek şey, Trotski'nin es geçtiği şeydir: Merkez Komitesi de oy çoğunluğu ile, karargahın bir «batakhane» haline gelmeğe yüz tuttuğu karargahta işlerin iyi gitmediği, bozuk çaldığı kanısına vararak, *ciddi bir düzelme, kökten değişme* olanaklarını arama yolunda belirli bir adım atmıştır. Hepsi bu kadar.

Lenin

Moskova, 17/VI. 1919

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri, c 50, s 302-303, Rusça Baskı

L. D. TROTSKİ, L. P. SEREBRİYAKOV, M. M. LAŞEVİÇ'E TELGRAF (113)

Trotski'ye
Serebriyakov'a
Laşeviç'e

Trotski, Serebriyakov ve Laşeviçin ortak telgrafını inceleyen Merkez Komitesi Politbürosu, Başkomiserliğinin cevabını onayladı ve bir kez kesinleşen, karar altına alınan temel stratejik planı bir daha gözden geçirmeye kalkışmalarına şaşırdığını ifade etmek istiyor.

Merkez Komitesi Politbürosu adına

Lenin

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 51, s 45, Rusça Baskı

V. BÖLÜM

SENDİKALAR HAKKINDA GÖRÜŞMELER YAPILDIĞI DÖNEMDE LENİN'İN TROTSKİZMİ ELEŞTİRMESİ

SENDİKALAR ŞİMDİKİ DURUM VE YOLDAŞ TROTSKİ'NİN HATALARI HAKKINDA (114)

30 Aralık 1920 tarihinde Sovyetlerin VIII. Kongresi Komünist Temsilcileri, RKP (b) nin VZSPS (Tüm Rusya Sendikaları Merkez Şûrası) ve MGSPS (Sendikalarının Moskova Şehri Şûrası) üyeleri ortak toplantısında verilen demeç

Yoldaşlar, herşeyden önce düzeni bozduğum için özür dilemeliyim, çünkü tartışmalara katılabilmek için, elbette ki önce rapor, sonra hazırlık raporu ve tartışmaların dinlenmesi şarttır. Maalesef öylesine rahatsızım ki, bunu yapamayacağımı hissediyorum. Ancak dün basılı belgelerden en önemlilerini okuyup kendi notlarımı hazırlamak fırsatını bulmuştum. Elbette ki biraz önce değindiğim düzenin bozulması, sizler için sıkıcı olabilir: belki, başkalarının konuştuklarını bilmediğim için, aynı şeyleri tekrarlayacağım ve asıl cevap verilecek olan konuları cevapsız bırakacağım. Ama başka türlü davranmama imkan yok.

Benim asıl üzerinde duracağım malzeme, yoldaş Trotski'nin «*Sendikaların Rolü ve Görevleri*» adlı broşürüdür. Bu broşürü, kendisi tarafından Merkez Komitesine sunulan savlarla karşılaştırırken, broşürü tekrar tekrar okurken, bundaki teorik hatalar ve insanı isyan ettiren yanılmaların bolluğuna şaşıyorum. Bu konu üzerine büyük parti içi görüşmelere geçerken, tartışmalara üstünde durulan, iyice düşünülen bir maddeyi sunmaktansa, böylesine başarısız birşey hazırlamak

nasıl mümkün, bu ne demek? Kısaca ilk köklü teorik hataları ihtiva eden en önemli noktalara işaret edeceğim. Sendikalar tarihi olarak, kesinlikle zorunlu olmakla kalmaz, bunlar, sanayi proletaryasının örgütü olarak tarihi bakımdan kaçınılmazdırlar ve proletarya diktatörlüğü şartlarında, proletaryanın hemen hemen tümünü kapsamlarına alırlar. Bu, temel ve en özlü fikirdir, oysaki Yoldaş Trotski bunu durmadan unutuyor, ne ona değer veriyor, ne de düşüncelerine dayanak noktası yapıyor. Halbuki ileri sürdüğü konu: «Sendikaların rolü ve görevleri» konusu son derece geniş, bir anda tümü ile kavranması zor bir konudur.

Buraya kadar söylemiş olduklarımdan anlaşılıyor ki, proletarya diktatürlüğünün her aşamasında, sendikaların rolü son derece önemlidir. Ama bu rol nedir? Bu temel teorik sorunlar arasında en önemli olanlardan birinin etraflıca görüşmesine geçilmeden önce, bu rolün son derece orijinal, kendine özgü olduğu sonucuna varıyorum. Bir yandan, sendikalar sanayi işçilerinin tümünü kapsamına alırken, iktidarda olan, egemen, hükümeti elinde tutan sınıfın örgütleri oluyor, proletarya diktatörlüğünü gerçekleştiren, devlet olarak halkı yükümlü kılan sınıfın örgütüdür. Ama öte yandan bu örgüt bir devlet örgütü değildir, halka bir takım yükümlülükler, zorunluluklar getirmek amacıyla kurulan bir örgüt değildir, bu eğiten bir örgüttür, eğitime katkısı olan, eğitim olanakları sağlayan bir örgüt, bir okuldur, yönetme sanatı okulu, ekonomik yönetim okulu, komünizm okuludur. Bu apayrı tip-

ten, olağanüstü bir okuldur, zira karşımızdakiler ne öğretmen ne de öğrencidir. Bu okul, kapitalizmden kaçınılmaz olarak artakalanlarla, proletaryanın devrimci öncüsü dememiz gereken ileri, devrimci birliklerin kendine özgü bir bileşimidir. Bu gerçekleri göz önünde bulundurmadan sendikaların rolü hakkında konuşmak, ister istemez bir takım hatalara düşmek demektir.

Sendikalar proletarya diktatörlüğü sisteminde aldıkları yer bakımından deyim yerindeyse, parti ile hükümet arasında bulunurlar. Sosyalizme geçişte, proletarya diktatörlüğü kesinlikle şarttır, ancak bu diktatörlük sanayi işçilerinin hepsini kapsamına alan bir örgüt tarafından hayata geçirilemiyor. Neden? II. Komintern *(Komünist Enternasyonal)*, kongresi savlarında genellikle bir politik partinin oynadığı rolün ne olduğunu okuyup öğrenebiliriz. Burada bunun üzerinde fazla duracak değilim. Meydana gelen şey şudur: parti, deyim yerinde ise, proletarya'nın öncüsünü kapsamına alıyor ve bu öncüdür, proletarya diktatörlüğünü gerçekleştiren. Ve, sendika gibi bir temel mevcut olmadan, diktatörlük gerçekleştirilemez, devletin fonksiyonları yerine getirilemez. Bu fonksiyonların yerine getirilmesi ise, yine yepyeni tipten bir takım özel kuruluşlarla mümkün olmaktadır: bu ise Sovyet'ler mekanizmasıdır. Pratik sonuçlar bakımından bu durumun kendine özgü hali nedir? Şu ki, sendikalar öncünün kitlelerle ilişkilerini sağlar, her günkü ilişkiler, çalışmalarla kitleleri, bizi kapitalizmden komünizme geçirebilecek tek sınıfın kitlelerini bilinçlendirir. Bir yandan böy-

le bir durum mevcuttur. Öte yandan ise, sendikalar devlet iktidarının «depoları», «hazneleri»dir. İşte, kapitalizmden komünizme geçiş döneminde sendikaların rolü budur. Genellikle, kapitalizm tarafından büyük üretim için yetiştirilen, ve küçük mülk sahipliği çıkarıcılığından sıyrılan tek sınıfın egemenliği olmadan bu geçiş imkansızdır. Ama proletarya diktatörlüğünü yalnız bu sınıfı tüm olarak örgütlemekle gerçekleştirmenin de imkanı yoktur. Zira yalnız bizde, yani en geri kalmış kapitalist ülkelerinden birinde değil, dünyanın bütün kapitalist ülkelerinde proletarya daha öylesine bölünmüş, parçalanmış, öylesine ezik, öylesine şurada burada rüşvetlerle kandırılmış durumdadır ki (özellikle bazı ülkelerde emperyalizmin aracılığı ile) salt proletaryadan ibaret bir örgüt tek başına diktatörlüğü gerçekleştiremez. Diktatörlüğü gerçekleştirebilecek örgüt, yalnızca sınıfının devrimci enerjisini içine almış olan öncüdür. Böylece bir takım dişli tekerleklerden ibaret bir mekanizma meydana geliyor. Proletarya diktatörlüğünün temelinin ta kendisi böyle bir mekanizma ile işler, kapitalizmden komünizme geçişin özü budur. Ve bütün bunlardan anlaşılıyor ki, yoldaş Trotski birinci savında «fikir karmaşıklığına» işaret ederek, özellikle ve ilk planda sendikaların krizinden söz ediyorsa, bu sözlerinde temelden hatalı bir görüş vardır. Bir krizden söz edilecekse, bu ancak politik momentin (anın) tahlil edilmesinden sonra öne sürülebilir. «Fikir karmaşıklığı» Trotski'nin ta kendisindedir, çünkü o, sendikaların kapitalizmden komünizme geçiş dönemin-

de oynadıkları rol konusunda, burada bir sıra dişli tekerlekten ibaret çapraşık bir sistemin (çünkü basit bir sistemle makine işletilemez) mevcut oluşunu hesaba katmamış, gözden kaçırmıştır, zira proletarya diktatörlüğü salt proletaryanın kitle olarak örgütlenmesiyle gerçekleştirilemez. Diktatörlük, öncüden ilerici sınıfın kitlesine ve bu kitleden emekçi kitlesine teller uzatılmadan işleyemez. Rusya'da bu kitle köylü kitlesidir. Başka ülkelerde bu türden bir kitle yoktur, ancak en ileri ülkelerde bile proleter olmayan veya salt proleter olmayan bir kitle mevcuttur. İşte, fikir karmaşıklığı gerçekten buradan doğabilir, yalnız Trotski bunun suçunu başkalarına yüklemek istiyorsa, hata yapıyor.

Sendikaların üretimdeki rolü konusunu ele alırken, Trotskinin şu temel hatasını da göz önünde bulundurmak zorunda kalıyorum, Trotski durmadan «prensip olarak» ve «genel ilke görüş açısından» gibi lafları tekrarlayıp duruyor. Esasen bütün savlarında söze daima «genel ilke»den başlar. Konuya yalnız bu görüş açısından yaklaşması tamamen, kökten hatalıdır. IX. parti kongresinin sendikaların üretimdeki rolü üzerinde yeteri kadar ve hatta yeterinden de fazla durduğunu bir yana bırakalım (115). Trotski'nin kendi savlarında Lozovski ve Tomski'nin zaten yeteri kadar açık ve seçik olan açıklamalarını aktardığını bir yana bırakalım, ne olacak, bunlar elbette ki savlarında ele alınacak, Almanların dedikleri gibi «şamar oğlanı» gibi, veyahut polemik antrenmanı için gereken bir madde gibi.. Prensip itibariyle pek de fikir ayrılıkları ortada görünmüyor,

bunu ispatlamak için Tomski ve Lozoski'nin ileri sürülmesi de pek isabetli değildir, çünkü bu ikisi Trotski'nin başkalarından aktardığı şeyleri kendilerine mal edip kaleme alıyorlar. Prensip itibariyle fikir ayrılıkları alanında bir tek ciddi şey bulamayız bu savlarda, ne kadar vicdanen arasakda, nafile olacaktır. Genellikle dev hata, asıl prensip hatası şu ki, yoldaş Trotski bu «prensip konusunu» ancak şimdi ele almakla partiyi de Sovyet iktidarını da var gücüyle geriletmeye kalkışmış oluyor. Çok şükür, prensiplerden pratik günlük işimize, çalışmaya geçtik. Ama Smolni (*)'de prensipleri geveleyip durduk, gereğinden fazla laklakiyat yaptık, orası öyle. Şimdi, aradan üç yıl geçtikten sonra, üretim konusunun bütün maddeleri ve üretimi meydana getiren birçok yan unsurlarla ilgili olarak alınmış kesinleşen kararlar vardır- yaa, ne beyhude şeylermiş bu kararlar, önce coşkuyla imzalanıyor, sonra da unutuluyor ve yerine getirilmiyor. Ve daha sonra prensipler ve prensip ayrılıkları hakkında bir takım mütalaalar, görüşler uyduruluyor. Sendikaların üretimdeki rolü konusuyla ilgili bir kararnameye biraz sonra işaret edeceğim (116), bu kararnameyi herkes unutmuşa benziyor, ne yalan söyleyeyim, ben de dahil olmak üzere, bunu itiraf ediyorum.

Gerçek fikir ayrılıkları varsa, bunlar, yukarıda saydıklarım sayılmazsa, genel prensiple hiç de ilgili değildir. Yoldaş Trotski ile aramdaki

---

(*) **Smolni**, Petrograd'da eski Smolni Enstitüsü binası. Sovyet Hükümeti Mart 1918'de Moskova'ya taşınıncaya kadar buradan yönetiliyordu.

yukarıda saydığım «fikir ayrılıklarına» ister istemez işaret etmek zorundayım, çünkü yoldaş Trotski «Sendikaların rolü ve görevi» gibi geniş bir konuyu ele almakla, bence, proletarya diktatörlüğü konusunun özüne bağlı bir çok hatalar yapmıştır, yanılmıştır. Ama bunları bir kenara bırakalım ve izninizle sorayım: bu zamanlarda, öylesine çok ihtiyacımız varken, elele verip ahenkli çalışmamıza engel olan ne? Kitleye *yaklaşma* yöntemi, kitleye hakim olma, *ilişki* kurma yöntemleri konusunda ayrı ayrı şeylerin düşünülmesi. Çelişkilerin özü bundadır, hepsi bu. Ama kaptalizm sırasında meydana getirilen, kapitalizmden komünizme geçişte önüne geçilmez biçimde varolan ve fakat bundan da sonraki geleceği soru işareti altında bulunan kuruluşlar olarak sendikaların özel yeri ve rolünün *özü* bu. Ama bu gelecek daha teee ne kadar uzaklarda, sendikaların arkasına bir soru işareti eklendiği zamanlarda bu konuyu tartışacak olanlar torunlarımızın torunları olacaktır. Şimdi, bugün ise bütün iş, kitlelere yaklaşmakta, onlara hakim olmakta, onlarla ilişki kurmada, (proletarya diktatörlüğünün hayata geçirilmesi ile ilgili çalışmalar için) çapraşık tel bağlantılarının nasıl döşeneceğindedir. İşlerin çapraşık tel, transmisyon *(iletim)* sisteminden söz ettiğim zaman, Sovyet mekanizmasını kastetmiyorum. Bu transmisyon kayışları *(iletim sistemi)* ile tellerin döşenmesi işinde daha nasıl çapraşık durumların meydana gelebileceği konusu bambaşka bir konudur. Ben şimdilik sadece soyut olarak ve prensip bakımından kapitalist toplumda sınıflar arasındaki

ilişkilere değiniyorum. Orada proletarya var, proleter olmayan emekçi kitleler var, küçük burjuvazi var, burjuvazi var. Yalnız bu açıdan, Sovyet iktidarında, tutun ki hiçbir bürokratizme meydan verilmemiş olsa da. gene büyük bir transmisyon karmaşıklığı meydana gelecek, çünkü buna kapitalizmin bugüne kadar vücuda getirdiği şeyler de ister istemez katılacaktır. İşte, herşeyden önce düşünülecek olan budur -hele sendikaların «görevinin» zorluğu neredediр diye sorarsak, bunlar ön plana geçecektir. Gerçek fikir ayrılığı, tekrar etmek istiyorum, yoldaş Trotski'nin görmek istediği çelişkilerde değildir, kitlelere nasıl hakim olmalı, kitleye nasıl yaklaşmalı, kitle ile ilişkiler nasıl kurulmalı sorunundadır. İtiraf edeyim, biz kendi pratiğimizi, edindiğimiz tecrübeyi, küçük ölçüde de olsa ele alıp ayrıntılı bir biçimde üstüne eğilmiş olsak, yoldaş Trotski'nin broşürünün tıklım tıklım dolu olduğu bu yüzlerce gereksiz «çelişkilerden» ve prensip hatalarından kaçınabilirdik. Örneğin, bu broşürün koca koca tezleri «Sovyet trade-union'izmiyle» yapılan polemiğe ayrılmıştır. Başka dertlerimiz yoktu da, yeni bir bostan korkuluğu, bir öcü mü yarattık? Hem de bakalım bu öcü kimmiş? Yoldaş Riyazanov. Ben yoldaş Riyazanov'u yirmi küsur yıldan beri tanıyorum. Siz onu süre bakımından belki daha az tanırsınız, ama çalışmasını benim kadar bilirsiniz. Çok iyi bilirsiniz ki, kendisinde takdir edilecek güçlü taraflar varsa, sloganlara değer verme bunlar arasında değildir. Şimdi de tezlerimizde yoldaş Riyazanov'un belki pek yerinde olmayarak arada sıra-

da ağzından kaçırdıklarını mı geveleyip duracağız? Rica ederim, bunlar ciddiye alınabilir mi? Bunlar Sovyet «trade-union'izmi» olarak ileri sürülebilir mi? Eh, böyle ise, o zaman bizde hem «Sovyet trade-union'izmi» hem «Sovyet-anti-barış antlaşması» ve daha kim bilir neler neler mümkün olacaktır. Sovyet «izmi»nin kuyruğuna takılamayacağı tek şey, tek nokta yok ki. (*Riyazanov* bağırır: «Sovyet Aanti-Brestizmi»!) Evet, haklısın, «Sovyet anti-Brest'izmi».

Halbuki, bu ciddiyetten uzak davranışta bulunan Trotski, kendisi hemen hataya düşüyor. Onca, işçi devletinde, işçi sınıfının maddi ve manevi çıkarlarının korunması sendikaların görevi değilmiş. Yanlış bu. Yoldaş Trotski «işçi devletinden» söz ediyor. İzninizle, bu soyut bir şeydir. Biz 1917 yılında işçi devleti hakkında yazımızı yazarken, bu yerinde idi, ve böyle olması gerekiyordu. Ama şimdi, bize «işçi sınıfı neden korunsun, kimden korunsun, zaten burjuvazi yok, zaten devlet işçi devletidir» denildiği zaman, çok büyük hataya düşülüyor. İş bunun bir işçi devleti olmamasında ya zaten. Yoldaş Trotski'nin başlıca yanlışlarından biri de budur. Şimdi genel ilkelerden, pratik tartışmalara ve karar taslaklarının görüşülmesine geçtik, bizi ise artık işi hayata geçirme ve pratik çalışmaya başlamadan gerisin geriye çekmek istiyorlar. Olmaz böyle şey. Bizim devletimiz fiilen işçi değil, işçi-köylü devletidir, varan bir. Bundan da ne sonuçlar çıkar, ne sonuçlar. (*Buharin* bağırır: «Ne dediniz, ne dediniz? İşçi-köylü devleti mi?) Yoldaş Buharin arka sıralardan: «Ne dediniz, ne dediniz, işçi-

köylü devleti mi? diye bağırıyorsa da, ona cevap verecek değilim. İsteyen varsın bir kaç gün önce sona eren Sovyetler Kongresini hatırlasın, bu, yeterli bir cevap olacaktır.

Ama hepsi bu değil. Parti programımızdan anlaşıldığına göre (*«Komünizmin Alfabesi»* yazarı bu belgeyi çok iyi bilir) bizdeki devlet, bürokratik yozlaşması olan bir işçi devletidir. Bu üzücü -nasıl desem?- tabelayı mı, ne, devletin kapısına asmak zorunda kaldık. Alın size, geçişin gerçek hali işte bu! Eh, madem öyle, madem ki devlet pratikte bu biçimde kurulmuştur, o zaman sendikalar neyi korusunlar, kitle olarak tümü örgütlenmiş olan proletaryanın maddi ve manevi çıkarlarının korunması için sendika olsa ne olacak, olmasa ne olacak, öyle mi? Ama, bu görüş, teorik bakımdan tamamen yanlıştır. Bu görüş bizi soyut şeylerin alanına yada bir ereğe (ideale) götürüyor, belki bu ereğe (ideale) 15-20 yıl sonra ulaşacağız, ama böyle bir süre sonunda bile buna ulaşacağımızdan asla emin değilim. Önümüzde ise bugün çok iyi bildiğimiz gerçekler dikiliyor, yeter ki hayallerle sarhoş olmayalım, entellektüelce bir takım düşüncelerle kendimizi coşturmayalım, soyut görüşlere saplanmayalım, yada geçişin özelliklerinin görünüşte «teorik», aslında ise hatalı değerlendirilmesine kapılmayalım. Bugünkü devletimiz öyle bir devlet ki, tümü örgütlenmiş olan proletarya henüz kendini korumak zorundadır, biz ise bu işçi örgütlerinden, işçileri kendi devletlerinden korumak ve işçilerin bizim devletimizi korumaları için yararlanmalıyız. Hem birinci hem de ikinci

korunma, bizim devletimizce alınan bir takım tedbirler ve aramızdaki anlaşma ile, yada sendikalarımızla «tek vucüt haline gelmemiz» sayesinde gerçekleşir.

Bu tek vucüt haline gelme konusuna daha sonra döneceğim. Ama bu tek sözcük bile, kendi kendimize «Sovyet trade-union'izmi» biçiminde uyduruk bir düşman yaratmanın yanlış olduğunu anlatıyor. Çünkü «tek vücut haline gelme» deyimi, bir de devlet iktidarının aldığı tedbirleri tümüyle örgütlenen proletaryanın maddi ve manevi çıkarlarının bu devlet iktidarından korunması için kullanılabilmesi anlamına geliyor. Ve bu «tek vücut haline gelme» sonucunda tam bir «tek vücut haline geliş» ve «bütünleşme» sağladığımızda kongrelerde toplanacağız ve bu kongrelerde pratik deneyimizi görüşüp tartışacağız. yoksa tartışma konumuz asla prensip «fikir ayrılıkları» yada bir takım soyut-teorik düşüncelerden ibaret olmayacaktır. Yoldaş Trotski'nin, profesyonel birer «bürokrat» olarak kabul ettiği yoldaş Tomski ve yoldaş Lozovski ile aralarında ilke bakımından çelişki bulmaya kalkışması da (bu tartışmada kimde daha fazla bürokratik eğilim olduğunu ben daha sonra göstereceğim) yersizdir. Çok iyi biliriz ki, yoldaş Riyazanov'un ille de «ilkeleri dile getiren» sloganlara karşı zaafı varsa, yoldaş Tomski birçok zaaflarına hiç değilse bu zaafı da eklemiyor. Bunun için kanımca, yoldaş Trotski'yle burada ilkeler üzerine bir savaşa girişmek (yoldaş Trotski'nin yaptığı gibi) her ölçüyü aşacaktır. Bu isteğe ne yalan söyleyeyim, son derece hayret ediyorum. Bir zaman-

lar, hepimiz fraksiyonlar, teoriler daha başka birçok konuda birbirimizin günahına giriyorduk -ama bu arada faydalı brşeyler yapmaktan da geri kalmıyorduk-ama o zamandan beri erginlik yaşımıza ulaşmadık mı hepimiz? Bunun için uydurmaları, ilke ayrılıklarını abartmayı bir yana bırakıp pratik çalışmaya başlama zamanı çoktan gelmiş çatmıştır. Tomski'nin teorisyen yanının ağır bastığını hiç duymadım, Tomski'nin ille bir teorisyen geçinmek istediğini de duymuş değilim: kim bilir, bu belki onun kusurudur, ama bu başka bir konudur. Fakat sendika hareketi içinde olan, bu hareketle kaynaşmış olan Tomski, ama bilerek, ama bilmeyerek (bu başka şey, ben onun herşeyi daima bilerek yaptığını da iddia etmek istemiyorum) bu durumunda bu karmaşık geçişi tek başına yansıtıyorsa ve kitlelerin bir yeri ağrıyor da, kitleler kendileri de nerelerinin ağrıdığını bilmiyorlarsa *(alkış, gülmeler)* Tomski de nerelerinin ağrıdığını bilmiyor fakat kitleler yerine avaz avaz bağırıyor ağlıyorsa, apaçık iddia edeyim, bu Tomski'nin bir zaafı değil, tam tersine, bir yararlılığıdır. Eminim ki bir takım teorik hatalardan kurtulmuş değildir Tomski, epey hatası vardır. Ama hepimiz masa başına geçip, iyice düşündükten sonra savlarımızı veya kararlarımızı yazacak olursak, bütün bu hataları düzelteceğimiz muhakkaktır, belki düzeltmeye bile gerek kalmaz, çünkü üretici olumlu çalışma, bir takım ufacık teorik fikir ayrılıklarını düzeltmekten kat kat daha ilginçtir.

Şimdi ise «üretim demokrasisine» geçiyorum, bunu sözümona, Buharin için yapacağız. Çok iyi

biliriz ki, her insanın ufak tefek zaafları olabilir, büyük insanlarda da olur, bu arada Buharin'de de. Şöyle tumturaklı, ağdalı bir sözcük söz konusu oldu mu, Buharin başka türlü yapamıyor, ille de lehinde oluyor, kanıyor. 7 Aralık tarihinde Merkez Komitesinin plenumunda üretim demokrasisi konusunda neredeyse vecde gelerek karar tasarısı hazırlıyordu. Ama ben, bu «üretim demokrasisi» lafını düşündükçe, bu deyimin teorik sahtekarlığını ve bunun iyice düşünülemediğini görüyorum. Hepsi bir kazana atılmış, çorba olmuş, o kadar. Ve bunu örnek alarak, en azından bir parti toplantısında şunu demeliyiz: «Yoldaş N. İ. Buharin, ne olursunuz daha az tumturaklı laf ve ağdalı dil kullanınız, bunun hem teoriye, hem size, hem de cumhuriyetimize faydası olacaktır.» *(Alkışlar)*. Üretim daima lazım. Demokrasi, yalnız politika alanının kategorilerinden biridir. Bu sözcüğün bir demeçte, yada bir yazıda kullanılmasına herhangi bir itiraz yapılamaz. Bir yazı, bir tek karşılıklı ilişki üzerinde durur, parlak bir biçimde bunu ifade edip açıklar, ve bu kadarı yetmelidir. Ama siz bunu bir sav haline getirdiğiniz, bunu bir slogan biçimine soktuğunuz zaman, bu sloganla «evet» diyenlerle, «hayır» diyenleri birleştirmeye kalkıştığınız zaman ve siz Trotski'den örnek alarak partinin «iki eğilim arasında seçim yapmak zorunda kaldığına» değindiğiniz zaman, bunlar kulaklarımıza tuhaf geliyor. Ben daha sonra ve ayrıntılı olarak, partinin «seçmek» zorunda olup olmadığına ve parti eğer «seçmeye» zorlanıyorsa, burada kabahatin kimde olduğuna döneceğim. Ma-

dem ki bu durum meydana gelmiştir, bizim de şunları söylememiz gerekiyor: «Hiç değilse şu teoride hatalı, karmakarışıklıktan başka hiçbir içeriği olmayan, «üretim demokrasisi» gibi sloganlardan mümkün olduğu kadar az seçmenizi tavsiye ederiz». Trotski de, Buharin de bu terimi iyice düşünmemişler, üzerinde fazla durmamışlar ve al sana, bir çıkmaza girmişler. «Üretim demokrasisi», hiç de onlarda bu düşünceleri doğuran fikirler çevresinde olmayan bir takım yanlış düşünceler uyandırıyor. Onlar herhalde dikkatleri üretim üzerinde yoğunlaştırmak, üretimi belirtmek istiyorlardı. Bir yazıda veya demeçte herhangi bir şeyi belirtmek başka, bu düşünceleri tez haline getirmek ve hele partiyi ikisinden birini seçmeye zorlamak başkadır, bunun için: «buna karşı koyunuz, çünkü bunlar karmakarışık şeylerdir,» diyorum. Üretim herzaman gereklidir, demokrasi ise her zaman gerekmeyebilir. «Üretim demokrasisi» kökünden hatalı bir takım fikirler doğuruyor. Tek kişinin yönetimi vaazlarından bu yana daha kunduranızı eskitmeye vakit bulamadınız. İnsanlara doğruyu şaşırtacak kadar ileri gitmek, tehlike yaratmak, ortalığı karman çorman etmek de ne oluyor: millet şaşırıp kalacak, peki diyecek tek kişinin yönetimi ne zaman, diktatörlük ne zaman, demokrasi ne zaman oluyormuş? Hiç bir surette diktatörlüğü de inkar etmemelisiniz -haa, duyuyorum, duyuyorum, arka sıralardan Buharin gürlüyor: «Doğrusun!» diye *(Gülmeler, alkışlar)*.

Gelelim başka şeylere. Eylül ayından bu yana olağanüstü tempolarla çalışanlar için öncelik

hakkı *(rüçhan hakkı)* ilkesinden eşitlik ilkesine geçiş konuşuluyor bunu genel parti konferansının Merkez Komitesince onaylanan kararında da tesbit ediyoruz (117). Bu sorun çok güç bir sorundur. Çünkü ister istemez eşitliği, öncelik hakkı ilkesiyle birleştirmek zorunda kalıyoruz, oysaki bu iki kavram birbirine tamamen zıttır ve birleştirilemez. Ama, biz de ne de olsa az buçuk Marksizmi okuduk ve ne zaman ve ne biçimde zıtların birliğinin mümkün olabileceğini öğrendik, kaldı en önemlisi : devrimimiz süresince, üç buçuk yıldan beri pratikte defalarca zıtları birleştirmek zorunda kaldık.

Şu muhakkak ki bu sorunu en büyük bir dikkatle, iyice düşündükten sonra ele almalıyız. Bir daha bu elim MK plenumlarında (*), yok yedilerin, yok sekizlerin, yok şu yoldaş Buharin'in ünlü «tampon grubunun» (119) doğdukları zaman bu ilke konularını görüştük, o zaman aşırı tempo ile çalışmaya üstünlük hakkı tanınmasından eşitlik ilkesine geçişin çok zor olacağı kanısına varmıştık. Ve işte, Eylül kongresinin bu kararını hayata geçirmemiz için, biraz çalışmamız gerekiyor. Çünkü bu zıt kavramları öylesine birleştirmek var ki, meydana gelecek şey bir kakofoni olur, ama öylesi de var ki, bir senfoni meydana gelir. Aşırı tempo ile çalışmak, daha büyük bir zorunluluk nedeniyle bütün hayati üretim

---

(*) MK'nin 1920 yılı Aralık ayında ve Kasım ayındaki plenumları söz konusu edilmektedir (Kararlar Pravda'nın 255. sayısında 13.11.1920 ve 281 No. 14 XI. 1921 tarihli sayısında, bir de İzvestiya (118) RKP MK, No 26, 20. XII. 1920 bakınız.)

biçimleri arasından bir tek üretim biçimini tercih etmek anlamına gelir. Öyleyse tercih bunun neresinde olmalı? Ne dereceye kadar olmalı? Bu zor bir sorundur, ve şunu da itiraf edeyim: bunu çözümlemek için sadece çalışma isteği ve şevki de azdır. Hatta kahramanca davranabilen, birçok mükemmel yönlere sahip ve belki kendi işi için çok iyi bir insan olmak da azdır. Burada, kendine özgü, olağanüstü bir soruna yaklaşabilme yeteneği gereklidir. Ve işte, aşırı tempo ile çalışma için üstünlük hakkı ile eşitlik ilkesi sorunu ileri sürülecekse, bu soruna karşı da dikkatle, bilgili olarak, iyice düşünerek yaklaşmamız gerekiyor, bütün bunlarsa Trotski'nin yazılarında noksandır. Yoldaş Trotski ilk tezlerini değiştirdikçe, gözden geçirdikçe, hataları artıyor. Son tezlerinde okuduğumuz şeyler örneğin şunlardır.

> «**Tüketim** alanında, yani emekçilerin kişisel yaşama koşullarında eşitlik çizgisini sürdürmeliyiz. **Üretim** alanında ise bizim için daha hayli bir süre aşırı hızlı tempo ile çalışma için üstünlük hakkı ilkesi başlıca prensip kalacaktır...» (Trotski'nin broşüründe, tezlerin 41. maddesi, s. 31).

Teoride, bu içinden çıkılmaz bir karışıklıktır. Bütün bunlar kesin bir şekilde hatalıdır. Aşırı tempo ile çalışma bir tercih anlamına gelir, fakat tüketimde bir tercih olmaksızın bu hiçbir şey ifade etmez. Ben, emeğim karşılığında sadece bir somun ekmeğin sekizde birini alacaksam, böyle bir tercihin canı cehenneme, başkasını tercih et, derim. Aşırı tempo ile çalışmanın tercih edilmesi, tüketimde de tercih anlamına gelir. Bu olmadan aşırı tempo ile çalışma bir hayal, zarif bir bulutçuktur, oysaki biz gene de materyalis-

tiz. İşçiler de materyalisttir. Aşırı tempo mu diyorsun, hay hay, ama o zaman ekmek ver, üstbaş ver, et ver, derler. Savunma Şûrasında somut sebeplerden dolayı bu konuları yüzlerce defa görüştüğümüz zaman bu durumu yalnız böyle kabul ediyor, anlıyoruz: biri botları kendisine doğru çekiyor, «ben aşırı tempo ile çalışıyorum» diye bağırıyor, ötekisi ise: «bana bot ver, yoksa ne aşırı tempoların, ne de senin bu tempo ile çalışan işçilerin dayanabilir» diyor.

Böylece eşitlik ve aşırı tempo ile çalışma konusundaki tezlerde sorun köklü olarak hatalı ele alınıyor, hatalı bir şekilde ileri sürülüyor. Bunun dışında, pratikte elde edilen ve denemeden geçenlere göre gerilemiş oluyoruz. Olmaz böyle şey, bu yoldan yürümekle iyi hiç birşey elde edilemez.

Bundan sonra «tek vücut haline getirme» konusu geliyor. Yapılacak en iyi şey, şimdilik şu «tek vücut haline getirme» konusunda biraz susmaktır. Hani -söz gümüşse sükut altındır, diyorlar. Neden mi? Çünkü tek vücut haline getirme ile pratikte zaten meşgul oluyoruz; tek bir gubsovnarhoz (eyalet halk ekonomi şûrası), VSNH (İktisat Bakanlığı) ve Ulaştırma Halk Komiserliğinin tek büyük şubesi yok ki, *pratikte* tek vücut haline getirme uygulanmamış olsun. Ama bakalım, sonuçlar bizi her yönden tatmin ediyor mu? Asıl mesele bundadır. Bu tek vücut haline getirmenin *pratik deneyini* incele, bununla elde edilen şeyleri iyice araştır. Şu veya bu kuruluşta bu tek vücut haline getirme konusunda çıkarılan karar ve emirler o kadar çok ki, bunları okumaya vakit bulamaz insan. Oysa ki, bütün bunların sonucu ne olmuş, sanayinin şu ko-

lunda filanca birleştirme ve tek vücut haline getirmenin sonucu ne olmuş, eyalet sendikasının filan fişmekan üyesi eyalet ekonomi işleri şûrasında ne zaman filan filan işlerde çalıştırılmış ve bunun neticesi ne olmuş ve kaç ay bu «tek vücut haline getirmeyi uygulamış» vs. yani, kendi pratik deneyimizi etraflıca incelemeyi beceremedik. Becerebildiğimiz tek şey, tek vücut haline getirme konusunda prensip çelişkilerinin meydana getirilmesi ve bunda bile hataya düşülmesi olmuştur, bu gibi işlerin büyük üstatlarıyız, ama kendi deneyimizi gözden geçirip iyice incelemeye gücümüz yetmiyor, bu kadarını yapamıyoruz. Ve bizde ileride Şûra kongreleri yapıldığı zaman, bu kongrelere, tarımın mükemmelleştirilmesi bakımından şu veya bu kanunun uygulanması açısından tarımsal bölgeleri araştırma kollarından başka, çeşitli kolların tek vücut haline getirilmesi, diyelim ki Saratov eyaletinde un değirmenlerinin üretimi kolunda tek vücut haline getirmenin sonuçlarını araştırma komisyonlarının, Petrograd'ın metalürji kollarında, Donbas'ın taş kömürü üretme kollarında vs. tek vücut haline getirmenin sonuçlarını araştırma komisyonları da katıldığı zaman ve bu komisyonlar yığınlarca pratik malzeme toplayarak: «Şunu şunu inceledik, şu şu sonuçları aldık» diyecekleri zaman, ben de: «Evet, nihayet ciddi işlerle uğraşıyoruz, büyüdük artık, erginlik çağına girdik!» diyeceğim. Yoksa, üç yıldan beri bu konuda uğraştıktan ve üç yılı harcadıktan sonra bizim burnumuza «tezler» tutuluyor ve bu tezlerde tek vücut haline getirme konusunda prensip çelişkilerin-

den' söz ediliyorsa, bundan daha hatalı, daha elim şey mi olur? Biz bu tek vücut haline getirme yoluna çıktık ve bunun doğru olduğundan asla kuşkum yoktur, ama bu deneyimizin sonuçlarını henüz incelemeye fırsat ve vakit bulamadık. Bunun için tek vücut haline getirme konusunda en akıllıca taktik - şimdilik çeneni tut, demektir.

Pratik deneyi incelemek şarttır. Pratik olarak tek vücut haline getirme ile ilgili birçok karar ve emirler imzalamıştım, pratik her teoriden kat kat önemlidir. Bunun için bana: «Tek vücut haline getirmeyi konuşalım» dedikleri zaman, ben cevap olarak: «Daha iyisi, şimdiye kadar yapabildiklerimizi inceleyelim,» diyorum. Pekçok hata yapmış olduğumuzdan kuşkum yok. Belki de bütün emirnamelerimizin büyük bir kısmının değiştirilmesi gerekecektir. Bunu şimdiden kabul ediyorum, şu emirlere aşık değilim ben. O halde pratik tekliflerle geliniz: şunu şunu, şu biçimde veya bu biçimde değiştirelim. Bu, işe ciddiyetle sarılmak demek olacaktır. Buna kimse verimsiz çalışma diyemeyecektir. Bu, bürokratça hayal kurma ile yetinmeye mahal bırakmayacaktır. Yoksa, Trotski'nin broşüründe VI. bölüm olan «Pratik sonuçlar»ı açıp okuduğum zaman, bu sonuçlarda tam da bu söz ettiğim zayıflıklara rastlıyorum. Çünkü bu yerde, VZSPS (Tüm Rusya Sendikalar Merkez Şûrası) ile VSNH (İktisat Bakanlığı) prezidyumuna her iki kuruluşun ortak üyelerinin üçte biri ila yarısı kadarı girmeli, kolegiyumlara ise bunların yarısı ila üçte ikisinin girmesi gerektiğinden söz edilmektedir, filan, filan... Neden daha az yada daha çok değil? Laf

olsun diye, efendim, göz kararı! Elbette ki bizim emirnamelerimizde çoğu zaman böyle oranlar tam da böyle «göz kararıyla» saptanmış oluyor, ama karar ve emirlerde bundan neden kaçınılamıyor? Bunların savunucusu değilim, bu karar ve emirleri olduklarından daha iyi gösterecek de değilim. Bunlarda genel üyelerin yarısı, yok üçte biri gibi birimler göz kararıdır. Bir kararda bunlardan söz ediliyorsa, bunun anlamı şöyledir: siz hele bunu böyle yapmayı deneyin, biz sonradan bu «denemenizin» sonucunu eleştirelim, tartışalım. Elde edilenleri sonradan değerlendireceğiz. Değerlendirdiğimiz zaman, ilerlemiş olacağız. Tek vücut haline getirme işini de başaracağız, daha da iyi yapacağız bunu, çünkü tecrübemiz artıyor, işi daha iyi kavramaya başlıyoruz.

Ama galiba konudan uzaklaşıp, «üretim propagandası» yapmaya kalkışıyorum? Ne yapalım! Sendikaların üretimdeki rolleri tartışılırken bu konuya değinmemek olanaksızdır.

Bunun için ben de bu konuya, yani üretim propagandasına geçmek istiyorum. Yine bu konu da bir iş konusu olduğu için, bu sorunu ciddi bir işe yakışır biçimde ele alıyoruz. Üretim propagandasını yapmakla yükümlü devlet kuruluşları vardır ve bu kuruluşlar hazır yaratılmış, çalışmaktadır. İyi midir, kötü müdür, bunu bilemem, onları denememiz gerekli. Bu konuda uzun uzadıya tezler yazmak da gerekmez.

Sendikaların üretimdeki rollerine bir bütün olarak değineceksek, demokrasi konusunda, şu bilinen demokratizmden başka hiçbir şey söylen-

memeli. «Üretim demokrasisi» gibi göz kamaştırıcı laflar hatalıdır ve bunlarla hiçbir şey elde edilemez. Bu bir. İkincisiyse, üretim propagandasıdır. Ama bu müesseseler kurulmuştur. Trotski'nin tezlerinde «üretim propagandası»ndan söz ediliyor. Boş yere zahmet, çünkü bu eskimiş bir şeydir. Ama bu kuruluşlar iyi mi kötü mü henüz bilmiyoruz. Pratikte deneyelim, ondan sonra söz sahibi olalım. Bunun için gelin, bu konuyu araştıralım, soruşturalım. Diyelim ki bir toplantıda veya kongrede on kişilik 10 ayrı kol meydana getiriliyor: «Gel bakalım, sen üretim propagandası yapmış mısın? Elde ettiklerin ne?» Bunu anladıktan sonra özel bir başarı elde etmiş olana ödül verelim, başarısızlıkları bir yana bırakalım. Bizim bu konuda bir de pratik deneyimiz var: ama güçsüzmüş, ama azmış, olsun, gene de var, bizi eteğimizden yakalanıp bu deneyimizden gerisin geriye «prensip tezlerine» doğru sürüklüyorlar. Bu «tradeunion'izmden» çok «gericiliğe» benziyor.

Ve daha, daha sonra, üçüncüsü: primler. Sendikanın üretimdeki rolü ve görevi bu: primlerin *ayni olarak* ödenmesi. Buna başlandı. İş öne alındı. Bunun için beşyüzbin pud *(1 pud: 16 kilogram)* ekmek ayrılmıştır ve bu miktardan yüzyetmişbin pud dağıtılmıştır bile. Hem de ne iyi bir biçimde ve ne denli özenle, anlatamam. Sovnarkomda söz konusu edilmişti: iyi dağıtmıyorlar, prim yerine bir nevi ücretlere zam gibi bir şey oluyor, diye. Buna meslekten olan sendikacı arkadaşlar ve Çalışma Bakanlığındakiler işaret etmişlerdi. Bir komisyon topladık, bu işi incelemesini istedik ondan, ama inceleme henüz

bitmiş değildir. Yüzyetmişbin pud ekmek dağıtılmış, ama dağıtım öyle yapılmalı ki, bu, iş kahramanlığı göstermiş olana bir ödül olsun, çalışkanlığı, şevki, yeteneği ve bir iktisatçı olarak işe bağlılığı için bir prim olsun, yani Trotski'nin bu kadar övdüğü niteliklerin karşılığı olsun. Şu var ki şimdi tezlerde bu övgü ve methiyeleri yapmanın sırası değil, bu övmeler fiiliyatta, ekmek ve et sağlanmasında ,dağıtılmasında yapılmalıdır. Acaba filan filan kategoriden işçilerin elinden eti alsak ve bunu prim olarak «aşırı hızla çalışan» işçiler arasında dağıtsak olur mu? Böyle bir hamlecilikten, öncülükten vazgeçecek değiliz. Böyle bir öncülük gerekir. Yalnız öncülük, hamlecilik uygulamamızın pratik deneyini de titizlikle araştırmayı unutmayalım.

Dördüncü olarak, disiplin mahkemleri. Sendikaların üretimdeki rolü, «üretim demokrasisi» -aman, yoldaş Buharin'i fazla kızdırmayalım, bunlar, disiplin mahkemeleri kurulmadan, baştan aşağı saçma, çocuk oyuncağıdır. Sizin tezlerinizde bunlar yoktur. Böylece gerek ilke olarak, gerek teorik ve pratik olarak bir tek sonuca varıyoruz: Trotski'nin savları ile Buharin'in tutumu- vay başımıza gelenler!

Kendi kendime bir de: bu sorunu Marksistçe ele almıyorsunuz, dediğim zaman bu sonucumda yanılmadığımı iyice görüyorum. Tezlerde birçok teorik hata bulunması bir yana. «Sendikaların rolü ve görevi» konusunun değerlendirilmesine yaklaşım marksist tarzda değildir, çünkü bu kadar geniş bir konuyu, şimdiki anın özel-

liklerini iyice düşünmeden, eleştirmeden, bunun politik yönü üzerinde durmadan ele almak zaten doğru değildir. Biz vaktiyle yoldaş Buharin'le RKP'nin IX. kongresi kararında, sendikalar hakkında, boşu boşuna «ekonominin yoğunlaştırılmış ifadesidir» diye yazmış değiliz.

Şimdiki politik durumu tahlil ederken, diyebiliriz ki bugün geçiş dönemi içinde bir geçiş dönemini yaşamaktayız. Bütün proletarya diktatörlüğü bir geçiş dönemidir, ama bugün yığınlarca yeni yeni geçiş devreleri önümüzde dikiliyor: ordunun terhisi, savaşın bitmesi, eskisine kıyasla çok daha uzun bir soluk alma ve barış dönemi olanağı, askeri cepheden çalışma cephesine daha sağlam bir geçiş. Bunlar, yalnız bunlar proletarya sınıfının köylülük sınıfına karşı tutumunun değişmesine sebeboluyor. Nasıl değişmedir bu? Buna dikkatle bakmak gerek, sizin tezlerinizden böyle bir değişmenin varolduğu asla anlaşılmıyor. Bu durumu iyice incelemek, dikkatle üstüne eğilmek ve beklemeyi öğrenmek gerek. Halk aşırı derecede yorgun, bir çok öncü olacak üretim kuruluşları için saklanan yedeklerimizin çoğu tüketilmiştir, proletaryanın köylülüğe karşı olan tutumu değişmektedir. Savaştan yorgunluk olağanüstü fazladır, ihtiyaçlar artmıştır, üretim ise artmamış veya yeteri kadar artmamıştır. Öte yandan VIII. Sovyetler kongresinde işaret ettiğim gibi, önce ikna etme temelini kurduktan sonra zorlamayı yerinde ve başarı ile uygulamıştık (120). Bu son derece önemli öngörüşün üstünde ne Trotski'nin ne de Buharin'in durduğunu, bu-

nu hesaba katmadıklarını söylemek zorundayım.

Bakalım, bütün yeni üretim görevleri altına, kanaat getirmenin yeteri kadar geniş ve sağlam temelini kurabilmiş miyiz? Hayır, biz buna ancak yeni başladık. Daha kitlelerin işe adamakıllı katılmalarını sağlayamadık. Peki, kitleler bugünden yarına hemen bu yeni görevlerin hayata geçirilmesine atılacak mı, atılabilecek mi? Atılamazlar, çünkü günün sorunu büyük toprak sahibi Vrangel'in sırtımızdan atılması, bunun için fedakarlıktan kaçınılıp kaçınılmayacağı sorunudur, evet, böyle bir sorun hiçbir özel propaganda gerektirmez. Oysaki sendikaların üretimdeki rolleri konusuna, şayet işe «ilke sorunundan» girişmeden, «ilke sorunu»nu gözönünde tutmadan, «sovyet trade-union'izm»i ve buna benzer saçmaları tartışmadan girişirsek, ve durumun ciddi iş yönü üzerinde durursak, o zaman diyebiliriz ki bu sorunu daha yeni yeni geliştirmeye başladık, üretim propagandası müessesesini daha henüz kurduk, bizim daha hiçbir deneyimiz yoktur. Disiplin mahkemelerini kurduk ama sonuçlarını bilemiyoruz. Ama politika bakımından başkasının değil, tam da kitlelerin hazırlanması en önemli iştir. Konu bu yönden hazırlanmış mı, incelenmiş mi, iyice düşünülmüş mü, tartışılmış mı? Böyle olmaktan daha çok uzaktır konu. Bu ise en köklü, en büyük, en tehlikeli politik hatadır çünkü bu konu herhangi bir başka konuya kıyasla çok daha fazla kurallara göre hareket edilmesini gerektirir: «yedi defa ölç, bir defa biç», oysaki bizde bir tek defa bile ölçmeden, prova

yapmadan ha babam kesmeye, biçmeye başladılar. Diyorlar ki «parti iki eğilim arasında bir seçim yapmak zorundaymış», ama bir tek defa ölçmeden, sadece sahte bir slogan uydurmuşlar: «üretim demokrasisi».

Böyle bir sloganın, bürokratizmin kitlelere apaçık bir halde görünmeye başladığı ve bizim bürokratizm konusunu gündeme aldığımız bir andaki anlamını iyice kavramak lazım. Yoldaş Trotski tezlerinde, işçi demokrasisi konusu için «kongreye sadece oybirliğiyle onaylayıp tutanağa geçirmek kalıyor» diyor. Bu hatalıdır. Onaylayıp tutanağa geçirmek yeterli değildir. Ancak tamamen tartışılmış, ölçülmüş-anlaşılmış bir şeyin altına imza koymak onaylamak anlamına gelebilir, oysaki üretim demokrasisi konusu daha tamamen tartışılmaktan, denenmekten, kontrol edilmiş olmaktan uzaktır. Bir defa düşünün, «üretim demokrasisi» sloganı ileri sürülürken, bunu kitleler nasıl yorumlayacak?

«Biz, orta halliler, kitle içinde olanaklar diyoruz ki, herşeyin yenilenmesi, düzeltilmesi, bürokratların kovulması gerekiyor, sen ise göz boyuyorsun, üretimle meşgul olmaktan, üretimdeki başarılarda demokrasiden sözediyorsun. Ama ben üretimle meşgul olacaksam böylesine bürokrat olan idareler, başkanlıklar ve başka kuruluş kadroları ile değil, çok daha başka bir kadro ile çalışmak isterim, falan filan..» Durun bakalım, siz kitlelere söz hakkı vermediniz ki, siz onlara iyice düşünmek, kavramak, yeni yeni deneyler edinmek için zaman bırakmadınız ki, nereye bu acele, bu abartmalar niye, teorik olarak tama-

men sahte bir takım formüller yaratmaya çalışıyorsunuz. Çok gayretkeş eylemcileriniz bu hatayı daha kaç kat artıracak? Politik yönetmen yalnız kendi yönetimi için sorumlu olmakla kalmaz, bir de yönettiği insanların yaptıklarından sorumludur. Bunu çok defa bilmez, istemez ama her halü-kârda sorumluluk daima ona düşer.

Şimdi ise Kasım ayı (9 Kasım) ve Aralık ayı (7 Aralık) Merkez Komitesi plenumlarına geçeceğim, bunlar bütün bu hataları artık mantıklı bir takım hesap kitap, faraziye, teorik tartışma olarak değil, uygulamada ifade etmiş oldular. Ve Merkez Komitesinin işleri karman-çorman oldu, çorbaya döndü. Bu hal devrim sırasında partimizin tarihinde ilk kez meydana gelmiştir ve çok tehlikelidir. Hele bu keşmekeşin zirvesi gene bir ikiliğin meydana gelmesidir, Buharin, Preobrajenski ve Serebriyakov'dan ibaret bir «tampon grubu» meydana gelerek işleri hepsinden fazla karıştırmış ve en büyük zararı vermiştir.

Glavpolitput ve Zektran (121) hikayesini hatırlamaya çalışınız. Nisan 1920 tarihinde IX RKP kongresi kararlarında «Glavpolitput adında bir devlet müessesesi kuruluyor, bu kuruluş geçici olacaktır ve mümkün olduğu kadar *kısa bir zaman içinde* normal duruma dönmek gerekecektir» deniliyor. Eylülde şunları okuyorsunuz: «Normal duruma geç (122) (*) Kasımda (9 Ka-

(*) Bak : «İzvestiya, RKP MK» No 26, s 2 MK'nın Eylül plenumunun kararı. Madde 3 : «MK, çalışmayı örgütleme ve yardım için geçici olarak Glavpolitput ve Politvod'u (123) yaratan ulaşım işçileri birlikle-

sım) plenum toplanıyor ve Trotski tezlerini okuyor, trade-union'izm hakkındaki düşüncelerini açıklıyor. Üretim propagandası konusunda tek tük güzel cümleler varsa da, şunu itiraf etmeliyiz ki, bu konuşmalar yersiz ve zamansızdı, işin özü ile ilgili değildi, bu bir adım gerilemek anlamına gelir ve bugün Merkez Komitesi bünyesinde bununla meşgul olmak asla doğru değildir. Buharin aman «ne güzel» diyor. Belki de iyidir, güzeldir, ama bu soruya cevap değildir. Hararetli tartışmalardan sonra 4'e karşı 10 oyla bir karar alınıyor, bu kararda gayet nazik ve arkadaşça, Zektran'ın kendi olanaklarıyla «birliğin içinde proleter demokrasi yöntemlerinin geliştirilmesi konusunu» esasen gündeme aldığı yazılıdır. «*Zektran*» VZSPS (Tüm Rusya Sendikalar Merkez Şûrası)nın genel çalışmalarına «en aktif bir biçimde katılmalıdır, diğer sendika birlikleriyle eşit haklarla VZSPS kadrolarına girmelidir», deniliyor.

Merkez Komitesinin aldığı bu kararın ana fikri nedir? Fikir apaçıktır: «Zekran'daki arkadaşlar! Merkez Komitesinin aldığı kararları sadece formalite olarak değil, özü bakımından uygulayıp gerçekleştiriniz, çalışmanızla bütün sendikalara yardımcı olunuz, çalışmanızda bürokrasi, tercih, övünmenin izi bile olmasın, başkalarına biz sizlerden daha iyiyiz, daha zenginiz,

---

rinin vahim durumlarında ciddi bir düzelme olduğu fikrindedir. Bu nedenle, bu örgütlerin birlik elemanı olarak kabul edilip birlik cihazının bünyesine katılması zamanı gelmiştir.»

hepinizden fazla yardım ve destek görmekteyiz gibi laflarla nispet yapmaya kimse kalkışmasın». Bundan sonra ciddi çalışmalara geçiyoruz. Bir komisyon kuruluyor, komisyona kimlerin seçil diği resmen bildiriliyor, yayınlanıyor. Komisyondan Trotski ayrılıyor, komisyonu sabote ediyor, çalışmak istemiyor. Niye?

Bunun bir tek sebebi ola. Lutovinov muhalefet oyunu oynuyor. Ama aslında Osinski'nin yaptığı şey de aynıdır. Ciddi söylüyorum, vicdanıma el basarak: bu oyun boş birşey değildir. Ama bu bir sebep midir? Osinski tahıl kampanyasını olağanüstü güzel idare etmiştir. Bütün bu «muhalefet kampanyasına» rağmen onunla çalışmamız gerekiyordu, bunun için komisyonun sabote edilmesi gibi bir hareket bürokratik, anti-sovyet, anti-sosyalist, hatalı ve politik bakımdan zararlıdır. «Muhalefette» sağlam olanı sakat olandan ayırmanın gerektiği bir anda bu hareket üç kat daha yersiz, hatalı ve politik bakımdan zararlıdır. Osinski «muhalefet kampanyasını» yürütmeye çalıştığı zaman, ona: «şu senin kampanyan zararlıdır» diyorum, oysaki tahıl kampanyasını yönettiği zaman insanın memnunluktan ağzı kulaklarına varıyor. Lutovinov'un «muhalefet kampanyasında» yanıldığını inkar edemem, keza İşçenko ile Şliyapnikov için aynı şeyi söyleyebilirim, ama bütün bunlardan dolayı komisyonun çalışmasını sabote etmek doğru değildir, olmaz böyle şey.

Sözüm buna değinirken, bu komisyonun anlamı neydi diye sorayım? Ne mi? Aydınlara özgü boş fikir ayrılıkları konusunda çene çalmaktan

gerçek işe geçmekti. Üretim propagandası, primler, disiplin mahkemeleri -işte, tartışılacak konular, işte komisyonun yapacağı işler! Ama hayır, iş buna dayanınca yoldaş Buharin, şu «tampon çetesinin» reisi, Preobrajenski ile Serebriyakov'un desteği ile, Merkez Komitesinde tehlikeli bir hal almaya başlayan ikiye bölünmeyi görünce bir tampon yaratmaya koyuldu, öyle bir tampon ki, bu tamponu tarif etmek için parlamenterce bir deyim bulamıyorum. Yoldaş Buharin'in çok iyi becerdiği gibi ben de karikatür çizmeyi becerseydim yoldaş Buharin'in karikatürünü şöyle çizerdim : bir adamın elinde koca bir gaz tenekesi, petrolü ateşe döküyor, ve karikatürün altına «tampon petrolü» diye bir de yazı yazardım. Yoldaş Buharin bir şeycikler meydana getirmeye uğraştı durdu, hiç kuşkusuz, bu arzusu içten ve «tamponca» bir arzuydu. Yalnız gelgelelim tampon meydana gelmemiş, zira yoldaş Buharin politik anı hesaba katmamış ve üstelik birçok teorik hata da yapmıştır.

Bu gibi kavgaları geniş ölçüdeki görüşmelere tartışmalara getirmek çok mu gerekiyordu? Bu saçmalarla uğraşmak çok mu lazımdı? Hem de parti kongresi arifesinde her saatı değerli olan bu son haftalar boyunca bu saçmalarla uğraşmak çok mu yerindeydi? Biz bu süre içinde prim sorununu inceleyip bir sonuca varabilirdik, disiplin mahkemelerini, kuruluşların tek vücud haline getirilmesi konusunu ele alabilirdik. Bütün bu sorunları Merkez Komitesi komisyonu içinde ciddi bir çalışma ile bir bir çözümleyebilirdik. Yoldaş Buharin bir tampon yaratmakta ısrar e-

derken «nereye gidiyordu, bak nerelere varmış» denilen bir adamın durumuna düşmekten çekinseydi, Trotski'nin komisyonda kalmasında ısrar etmesi gerekirdi, bunu söylemeliydi. Ve bunu yapmış olsaydı biz de gerçek bir çalışma yoluna çıkmış olacaktık, o zaman biz bu komisyonda tek-kişi yönetiminin ne olduğunu, demokrasinin nasıl olması icap ettiğini, atanma taraftarı olanların kimler olduğunu bir bir tesbit etmiş olurduk, anlaşırdık.

Devam edelim. Aralık ayında (7 Aralık tarihli plenum) suyollarındaki arkadaşlarla patlamalar meydana gelmiş, kavgayı kızıştırmış ve neticede Merkez Komitesinde bizim 7 oyumuza karşı 8 oy toplanmıştı. Yoldaş Buharin alelacele Aralık plenumu kararının «teorik» bölümünü karalamış, «uzlaştırmak» istemiş, şu «tamponunu» işletmek istemiş ama elbetteki komisyon sabote edildikten sonra bu gayretler boşa çıkmıştır.

Öyleyse Glavpolitput ile Zektran'ın hatası neydi? Zorlamak istemesi değil. Bu tam tersine, onların bir başarısı sayılır. Hataları şu ki, tam zamanında ve aralarında kavga etmeden, RKP'nin IX. kongresi uyarınca normal sendika işlerine geçemeyişleri, sendikalarla bağdaşamayışları, sendikalarla eşit haklara dayanan ilişki kuramayışlarıdır. Çok değerli savaş tecrübeleri var: kahramanlık, verilen görevin şevkle, seve seve yerine getirilmesi ve buna benzer şeyler. Aşker elemanların en kötüleri ile elde edilen tecrübelerimizde ise en beter yönler vardır : bürokratizm, övünme ve buna benzer haller. Trotski'nin

tezleri, kendi arzu ve bilinci ötesinde, savaştan elde edilen deneylerin en iyi yönlerini desteklemektense, en beter olanlarını destekliyor. Şunu unutmamalıyız: bir politik lider yalnız kendi politikası için sorumlu olmaz, kendisinin yönettiği kişilerin yaptıkları için de bütün sorumluluğu taşır.

Size bu konuda en son olarak söylemek istediğim ve dün kendi kendime vay enayi, diye küfürü bastığım şey, yoldaş Rudzutak'ın savlarının gözümden kaçmasıydı. Yoldaş Rudzutak'ın bir zaafı var: yüksek sesle, kandırıcı bir biçimde, güzel konuşmasını bilemiyor. Söylediklerinin insan farkına varamıyabilir, gözden kaçırabilir. Dün, toplantılara katılmam henüz mümkün olmadığı için, elimdeki malzemeyi tekrar gözden geçiriyordum, derken 2.-6. Kasım 1920 tarihinde düzenlenen Genel Rusya Sendikaları Konferansının V. ci oturumu dolayısıyla yayınlanan ince bir broşüre rastladım. Bu broşürün adı: «Sendikaların üretimdeki görevleri»dir. Size bu ufak broşürü okuyayım. Fazla zaman almaz, kısadır.

V. TÜM RUSYA SENDİKALARI KONFERANSI MÜNASEBETİYLE (124)

Sendikaların üretimdeki görevleri

(Yoldaş Rudzutak'ın verdiği rapordaki tezler)

1.— Ekim devriminden hemen sonra sendikalar, çalışma **kontrolünün** uygulanmasının yanı sıra **üretimi yönetme** ve örgütleme işini üzerine alabilecek ve almak zorunda olan **hemen hemen tek** organdı. Sovyet iktidarının ilk kuruluş döneminde ulusal ekonomiyi yöneten devlet mekanizması daha iyice kurulamamıştı, ayar edilememişti, oysaki bir çok kuruluşların sahipleri ile zirve teknik personelinin sabotajı, işçi sınıfı önüne son derece kesin ve acele çözümlenecek bir sorunu dikiyordu : sanayinin korunması ve ülkenin bütün ekonomik mekanizmasının normal fonksiyonunun yeniden sağlanması sorunuydu bu.

2.— VSNH (Yüksek Ekonomi Şûrası) çalışmasının bundan sonraki döneminde, bu çalışmaların en önemli kısmı özel girişim ve kuruluşların kamulaştırılması ve bunların devletçe yönteminin örgütlenmesine ayrılmıştı, o dönemde **bu çalışmaları sendikaların yanı sıra** devlet iktisadi kuruluşlarının **organları** yürütmekteydi.

Devlet organlarının daha yeteri kadar güç kazanamayışı böyle bir **paralelizmi** yalnız açıklamakla da kalmıyor, bunu haklı çıkarıyordu. Bu paralelizm, sendikalarla devlet iktisadi organları arasında tam bir bağlantı kurulmuş olduğundan, tarihsel olarak yerindeydi ve de gerekiyordu.

3.— Devlet iktisadi organlarının yönetimi, bu organlarının yönetimi, bu organların kademe kademe üretim ve yönetim mekanizmasına hakim olmaya başlaması, bu mekanizmanın çeşitli bölümlerinin aralarında denkleştirilmesi, bütün bunlar, **sanayi yönetimi** ve üretim programlarının hazırlanması gibi işlerin bütün ağırlık merkezinin **bu organlara** aktarılmasına sebep oldular. Buna bağlı olarak, sendikaların çalışması, üretimin örgütlenmesi

alanında, başkanlıkların, merkezlerin ve fabrika yönetim organlarının bağlı kalacakları kollegiyumların formasyonuna katılmasına indirgenmiştir.

4.— Bugün biz yeniden Sovyetler Cumhuriyetinin iktisadi organlarıyla sendikalar arasında en sıkı bağların kurulması sorununu bütün ciddiyetiyle ele almak zorunda kalıyoruz, çünkü bugün her iş biriminden en verimli bir biçimde faydalanmamız, üretim sürecine bütün üretici kitlelerin bilinçli olarak katılmalarını sağlamamız gerekmektedir, zira bugün, devlet iktisadi yönetim mekanizması kademe kademe büyüyerek ve gittikçe karmaşık bir hal alarak, üretimin kendisine kıyasla fazla kocaman, ölçüsüz bir bürokratik makina haline gelmeye yüz tutmuşken, sendikaların ister istemez üretim organizasyonuna vasıtasız olarak katılmaları şarttır; hem de sadece ekonomik organlarda kişisel temsilcilik biçiminde de değil, bütünü ile, örgüt olarak katılmaları şarttır.

5.— VSNH (Yüksek Ekonomik Şûra) genel üretim programının tesbitini, **üretim için gerekli maddi elemanların mevcudunu** göz önünde tutarak ele alıyorsa (hammadde, yakıt, makinaların durumu vs.), sendikalar aynı konuyu **iş örgütlenmesi ve üretim görevlerinin ayarlanması** ile işten en verimli bir biçimde yararlanılması görüş açısından ele almalıdır. Bunun için genel **üretim programı** gerek **bölüm bölüm** gerekse **bütünü ile sendikaların mutlak biçimde katılmasıyla hazırlanmalı**, bu suretle üretim ve işin maddi kaynaklarından en verimli bir biçimde yararlanılmasını ve bunların birbirine bağlanmasını sağlamalıdır.

6.— Gerçek bir iş disiplininin kurulması, iş kaçakları ile başarılı mücadele vs. yalnız ve yalnız bu görevlerin yerine getirilmesinde üretime katılan **bütün kitlenin bilinçli iştiraki** ile mümkün olabilir ve düşünülebilir. **Bürokratik metodlarla ve tepeden inme emirlerle** bunu elde etmenin imkanı yoktur, üretime katılan her kişinin kendisi tarafından yerine getirilen üretim görevlerinin amacını, hangi hedefe yönelik olduğunu ve bunun zorunluluğunu iyice anlaması şarttır; üretime katılmış olan her

kişinin, sadece yukarıdan gelen emirlerle kendisine verilen görevlerin yerine getirilmesiyle yetinmeyip, üretim alanında, bütün teknik ve örgütleme hatalarının ve yanlış hesapların düzeltilmesine bilinçli olarak katılması şarttır.

İşte bu alanda sendikaların görevleri muazzamdır. Sendikalar **her atölyedeki üyelerini eğitmeli**, onlara, her fabrikada iş gücünden yararlanmayı, teknik araç ve gereçlerin hatalı kullanılmasından veya yönetim işlerinin iyi yapılmamasından dolayı meydana gelen bütün yanlışların farkedilmesini ve zamanında nasıl düzeltileceğini öğretmelidir. **Teker teker bütün üretim girişimlerinin edindikleri deneylerin toplamı**, işlerin sürüncemede kalması, çalışmaya boş verilmesi ve bürokratizme karşı açılan kesin mücadelede uygulanmalıdır.

7.— Bu üretim görevlerinin önemini özellikle belirtmek için, bunlar, örgütsel olarak bu görevlerin, o andaki belirli işte, belirli yerlerine konulmalıdır. III. Genel Rusya kongresinin kararlarına uygun olarak, sendikalara bağlanan ekonomi kolları, kendi işlerini programlaştırıp geliştirirken, bütün sendika birliklerinin ortak işlerinin karakterini kademe kademe ele alıp aydınlatmalı ve saptamalıdır. Böylece örneğin, çağdaş toplumsal şartlar altında, bütün üretim doğrudan doğruya emekçilerin kendi ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelikken, ücret tarifesi ile primler üretim planının yerine getirilmesi derecesine bağlanmalı ve onunla sımsıkı ilişkilere tabi olmalıdır. Aynî primler ve iş ücretlerinin bir kısmının malla ödenmesi sistemi, yavaş yavaş, **işçilere ödenen ücretler sistemini** iş verimliliğinin düzeyine göre ayarlayan ücretler sistemine dönüşmelidir.

8.— Sendikaların çalışmasının bu biçimde ayarlanması, bir yandan paralel organların varlığına son verecek (örneğin politik kollar vs.) öte yandan kitlelerin iktisadi yönetim organları ile sıkı ilişkilerinin kurulmasına yardım edecektir.

9.— III. Kongreden sonra sendika birlikleri ulusal ekonominin kalkındırılmasına katılmaları bakımından programlarını kayda değer bir biçimde gerçekleştirememişlerdir. Bunun sebebi bir yandan askeri durumun ve

şartların devam etmesidir, öte yandansa örgütleme yeteneksizliği ve ekonomi organlarının yönetici ve pratik işlerden kopmuş bir halde bulunmalarıdır.

10.— Buna bağlı olarak, sendikalar kendi kendilerine, şu aşağıdaki ilk aşamada yapılacak pratik işleri vazife edinmelidir: a) yönetim ve üretim konularının çözümlenmesine en aktif bir şekilde katılmak, b) yetkili yönetim organlarının **ögrütlenmesi** işine gerekli ekonomik idarelerle birlikte doğrudan doğruya katılmak, c) **çeşitli tipten** yönetim organlarının üretime olan **etkisinin titizlikle** kontrolü, d) iktisadi planların ve üretim programlarının hazırlanmasına ve onaylanmasına zorunlu olarak katılmak, e) ekonomik görevlerinin önceliği gözönünde bulundurularak **iş örgütlenmesi**, f) üretim **ajitasyon** ve **propagandasının** geniş bir örgütlenme haline getirilmesi ve geliştirilmesi.

11.— Sendika birlikleri ve birlik örgütleri içindeki ekonomi kollarının, gerçekten birliklerin üretimin örgütlenmesine planlı bir şekilde katılmasının hızlı, etkili ve güçlü birer makina işletme kolu biçimine sokulması.

12.— İşçilerin maddi ihtiyaçlarının karşılanmasının planlı biçimi konusunda, gerek yerel gerekse merkezi Komprod (Besin Bakanlığı) dağıtım örgütlerinin kendi etkileri altına alınması ve bütün dağıtım organlarına katılmasıyla, çalışmanın ve kontrolün pratikte gerçekleştirilmesi ve bu arada işçilerin ihtiyaçlarının karşılanması konusunda merkez ve vilayet (bölge) komisyonlarının çalışmasına özel bir şekilde dikkat edilmesi.

13.— Çeşitli başkanlıklar, merkezler ve başka kuruluşların dar ve yeteneksizce yöneticiliği yüzünden günün konusu olan aşırı tempolarla çalışmaya «öncelik» tanınması en karmaşık bir biçime düştüğü için, sendika birlikleri heryerde ve her noktada önceliğin ve hızlı tempo ile çalışmanın ekonomide gerçekleştirilmesini savunmalı ve bu amaçla öncelik tayini için uygulanan mevcut sistemi bir daha gözden geçirmeli, bunu üretimin önemi ile bağdaştırmalı ve bunları yaparken önemli görülen üretim kollarının ülkenin malzeme kaynaklarına etkisini de göz önünde bulundurmalıdır.

14.— Örnek girişim grubu denilen gruba özel bir dikkatle eğilmeli ve üstünde durulmalı, bu gruplar yetkili ve bilgili yönetim organlarının kurulması ile, iş disiplini ve sendika çalışmasının iyice örgütlenmesiyle, gerçekten örnek birer kuruluş haline getirilmelidir.

15.— İş örgütlenmesi işinde ücret tarifesiyle ilgili tedbirlerin düzenli bir sistem haline getirilmesinden başka, işletme normlarının her yönden revizyondan geçirilmesinin yanı sıra, sendikalar, işten kaçmanın türlü biçimleriyle (işi savsaklamak, işe gelmemek, geç gelmek vs.) mücadele davasına da sağlam bir biçimde elkoymalıdır. Bugüne kadar gerekli dikkatle ele alınmamış olan disiplin mahkemeleri proleter disipline karşı gelinmesiyle ciddi mücadele organları haline getirilmelidir.

16.— Yukarıda sayılan görevlerin yerine getirilmesi ve üretim propagandasının pratik planının hazırlanması işi, keza işçilerin ekonomik durumlarının düzeltilmesi için bir çok tedbirlerin alınması işi ekonomik kollara yükletilmelidir. Bu amaçla VZSPS (Tüm Rusya Sendikalar Genel Şûrası)nin ekonomi koluna en kısa bir zaman içinde tüm Rusya'yı kapsayan özel bir toplantının düzenlettirilmesi ve bu toplantıda devlet iktisadi organlarının çalışmalarına bağlı, ekonomiyi kalkındırma yolunda doğan çeşitli sorunların pratik bir biçimde ele alınıp çözümlenmesi şarttır.

Şimdi herhalde, neden kendi kendime küfür bastığımı anlıyorsunuz. İşte platform dediğimiz böyle olmalı, bu platform hem yoldaş Trotski'nin üstünde dura dura, düşüne düşüne yazdıklarından, hem de hiç üstünde durmadan ve düşünmeden yoldaş Buharin'in karalamış olduklarından (7 Aralık plenum kararı) yüz kat iyidir. Yıllardan beri sendika hareketiyle meşgul olmayan, içinde bulunmayan Merkez Komiteciler olan bizler, yoldaş Rudzutak'tan ders almalıyız, özellikle yoldaş Trotski ile yoldaş Buharin ondan ders

alsalar hiç de fena olmaz. Sendikalar bu platformu kabul ettiler.

Disiplin mahkemelerini unuttuk gittik, halbuki «üretim demokrasisi» ayni primler olmadan, disiplin mahkemeleri olmadan boş laftan başka birşey değildir.

Rudzutak'ın tezlerini, Merkez Komitesi önüne getirilen Trotski'nin tezleriyle karşılaşıtırıyorum. 5. ci tezin sonunda şunları okuyorum :

«...*Sendika birliklerinin yeniden örgütlenmesine hemen şimdi geçmeliyiz, yani herşeyden önce bu görüş açısından uygun yönetim personelini seçmeli ve yerlerine atamalıyız.*»

Buyurun, işte size su katılmamış bürokratizm! Trotski ile Krestinski sendikalara «yönetici personel» seçeceklermiş!

Bir daha özetleyelim : işte size, Zektran'ın yaptğı hataların neden ibaret olduklarının açıklanması. Baskı yapması onun hatası değil, tersine, başarısıdır. Hatası ise, bütün sendikaların genel görevlerini gerektiği gibi ele alamaması, arkadaşça davranacak olan disiplin mahkemelerinin daha hızlı, daha doğru ve daha başarılı bir biçimde uygulanmalarına ne kendisinin geçmesi ne de bütün birliklerin geçmelerine yardım etmeyi başarabilmesidir. Ben yoldaş Rudzutak'ın tezlerinde disiplin mahkemeleri konusunu okuduğum zaman, şöyle düşündüm : herhalde bu konuda hayli zaman önce bir kararname çıkmış olmalı. Ve yanılmamışım, gerçekten böyle bir kararname varmış. «Arkadaşça davranacak işçi disiplin mahkemeleri hakkında tüzük» 14 Kasım

1919 tarihinde yayınlanmıştır (Tüzükler Külli yatı, No. 537).

Bu mahkemelerde en büyük rol sendikalara düşer. Bu mahkemelerin ne dereceye kadar iyi olduklarını, her zaman başarılı olup olmadıklarını ve genellikle her zaman etkili olup olmadıklarını bilemiyorum. Biz bu konuda kendi pratik deneyimizi incelemiş olsaydık, bu incelemelerin sonucu, yoldaş Trotski ile Buharin'in yazdıklarından yüz kat daha yararlı olurdu.

Sözlerimi burada bitirmek istiyorum. Bu konuda sözkonusu olan herşeyin özetini çıkararak ister istemez şunlara işaret etmeliyim: bu fikir ayrılıklarının böylesine geniş parti tartışmalarına yolaçması ve hele parti kongresine getirilmesi yapılabilecek hataların en büyüğüdür. Politik yönden bu büyük bir hatadır. Bu gibi sorunlar yalnız ve yalnız komisyon içinde görüşülür. Bizim ciddi iş görüşmelerimiz olacaktı, bir sonuca varılacaktı, iş ilerlemiş olacaktı, oysaki biz şimdiki halimizle geri gidiyoruz, ve soruna ciddiyetle yaklaşmamız yerine daha bir kaç hafta bir takım soyut teorik tüzük tasarıları görüşülecektir. Bana gelince, bütün bunlardan öylesine bıktım ve hasta olmasam da, büyük bir memnunlukla bütün bunlardan uzaklaşmak isterim, nereye kaçsam da bunlardan kurtulsam diye düşünüyorum.

Sonuç: Trotski ve Buharin'in tezlerinde pekçok teorik hata vardır, pekçok, prensip olarak yanıltıcı şey. Politik yönden bu işin böyle bir biçimde ele alınması bir nezaketsizlikten başka bir şey değildir.

Yoldaş Trotski'nin «tezleri» politik yönden zararlı şeylerdir. Politikası, sonuç olarak, sendikaların bürokratça tartaklanmasından başka bir şey değildir. Hiç kuşkum yok ki, parti kongremiz bu politikayı yerecek ve reddedecektir.

(Coşkun, aralıksız alkışlar)

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 42, s 202-226, Rusça Baskı.

PARTİ KRİZİ

Kongre arifesindeki tartışmalar yeteri kadar gelişmiştir. Ufak tefek fikir ayrılıkları ve anlaşmazlıklar meydana geldi, zaten ufak bir hatada ısrar edildiği veya hatanın düzeltilmesine şiddetle karşı konulduğu zaman, veyahut bir tek kişinin yaptığı hataya, büyük hata yapan insanlar yapışırlarsa, sonuç daima böyle oluyor.

Anlaşmazlıklar, bölünmeler daima böyle büyüdükçe büyüyor. Biz de böyle ufak tefek fikir ayrılıklarından sendikalizme (burjuva tekelciliğine) kadar «yetiştik», bu sendikalizm ise, komünizmden tamamiyle kopmak ve parti içinde önüne geçilemeyecek bir şekilde bölünmek demektir, parti bu hastalıktan en kısa bir zaman içinde kurtulamaz ve tamamiyle şifa bulacak derecede sağlam ve güçlü olamazsa, bizi bekleyen bunlardır.

Acı gerçeklerin dimdik yüzüne bakacak kadar mert olmamız gerekiyor. Parti hastadır. Parti sıtmaya tutulmuş, kah tir tir titriyor, kah yanıyor. Şimdi bütün sorun şu : acaba hastalığa salt «sıtmaya eğilimli zirveler»mi yakalanmış -gönül ister ki yalnız Moskovalı zirveler olsun- yoksa bütün bünyesi mi hasta? Bütün bünyesi hasta ise, parti organizması acaba birkaç hafta içinde (parti kongresine kadar ve kongre sırasında) iyileşebilir mi, hastalık bir daha nüksetmeden, yoksa sıtma nöbetleri müzminleşip tehlikeli bir hal mi alacaktır?

En kısa zamanda ve en sağlam yoldan şifa bulması için ne yapmalı? Yapılacak şey şu: partinin *bütün* üyeleri büyük bir soğukkanlılıkla ve daha da büyük bir titizlikle 1) anlaşmazlıklarının özünü ve 2) parti içindeki mücadelenin gelişmesini inceleyecektir. Her iki konuyu incelemeliydiler, çünkü anlaşmazlıkların aslı, *mücadele sürecinde* gittikçe açıklığa kavuşuyor, anlaşılıyor, somut bir hal alıyor (sık sık değişiyor da), mücadele ise çeşitli aşamalardan geçerken, her aşamada çatışanların *aynı* kadrosu ve sayısı, mücadelede *aynı* tutumu sürdürmüyor, bunlar her aşamada değişiyor. Bunun için her ikisini de *incelememiz* gerekiyor ve bu incelemeler için en doğru, en ayrıntılı belgeler, hem de basılı olarak, her yönden kontrol edilebilecek bir biçimde şart koşulacaktır. Söze inanan umutsuz bir budaladır, böylesi sadece kış kış edilir, o kadar. Belgeler *yoksa*, o zaman *her iki* veya bir kaç tarafın tanıkları davet edilir, ifade verir, üstelik de bu tanıkların da yine tanıklar huzurunda sorguya çekilmesi gerekecektir.

Benim gerek anlaşmazlıkların özünü, gerekse mücadele aşamalarının değişmesini nasıl anladığımı gösterecek bir taslağı çizmeye çalışayım.

1.ci aşama. V. Tüm Rusya Sendikalar Birliği kongresi, 2-6 Kasım. Mücadelenin başlangıcı. Merkez Komitecileri arasında tek «cengaverler» Trotski ile Tomski. Trotski sendikaların «altının üstüne getirilmesi» gibisinden bir «espride» bulundu. Tomski sertçe tartıştı. Merkez Komitecilerin çoğu bakıp bundan sonra ne olacak di-

ye bekliyor. Onların çok büyük hatası (ve ilk başta benim de), V. Kongre tarafından onaylanmış olan Rudzutak'ın «Sendikaların üretimdeki görevleri» hakkındaki savlarını «gafletle gözden kaçırmamız» olmuştur. Bu ise *bütün* tartışmaların *en* önemli belgesidir.

2. ci aşama. Merkez Komitesi plenumu, 9 Aralık. Trotski «tezlerinin müsveddesini» plenumun önüne getiriyor: «Sendikalar ve bundan sonraki rolleri». Bu taslakta «silkip altını üstüne getirme» politikası güdülüyor, bu politika sendikaların «son derece ağır krizi» ve yeni görevleri ile yeni metodlar hakkında bir takım vaazlar ve mütaalalarla *örtbas ediliyor* veya süsleniyor. Lenin tarafından iyice desteklenen Tomski, tartışmaların ağırlık merkezi olarak bu «altını üstüne» getirmeyi kabul ediyor ve bunu Zektran'daki düzensizlikler ve bürokratizmin abartılmasına bağlıyor. Bunun için tartışmada Lenin de kendisini kaptırıp bazı abartmalı ve bunun için hatalı «çıkışlarda bulunuyor», bunun sonucu olarak «tampon grup» meydana geliyor ve bu grup on Merkez Komitecisi tarafından kuruluyor (gruba Buharin ve Zinovyev girdikleri halde, ne Trotski, ne de Lenin dahildir). «Tampon» «anlaşmazlıkları geniş ölçüdeki görüşmelere kadar getirmemeye» karar veriyor ve *Lenin'in raporunu erteleyerek* (sendikalarda okunacak rapor) bunun yerine rapor hazırlama işini Zinovyev'e bırakıyor, ve Zinovyev'e «ciddi, işle ilgili, polemiğe kaçmayan bir rapor» hazırlama görevini yüklüyor.

Trotski'nin savları reddediliyor. Lenin'in savları kabul ediliyor. Kesin hali ile karar 4 olumsuz oya karşı 10 oyla kabul ediliyor olumsuz oy verenler Trotski, Andreyev, Krestinski, Rıkov). Bu kararda «emeğin askerileştirilmesinin sıhhatli şekilleri» savunuluyor, «merkezileştirme ve çalışmanın askerileştirilmesi biçimlerinin, bürokratizme, keyfi ve biçimsiz hareketlere, bütün işlerin formaliteye dökülmesine dönüşmesi ve yozlaşması vs.» yeriliyor. ZEKTRAN'a ise emir veriliyor: «VZSPS (Tüm Rusya Sendikalar Merkez Şûrası) kadrosuna başka sendika birlikleri ile eşit haklarla girmiş olduğundan, bu örgütün ortak işlerine daha aktif bir biçimde katılması.»

Merkez Komitesi bir sendika komisyonu seçiyor ve bu komisyonda yoldaş Trotski de yer alıyor. Ama Trotski bu komisyonda çalışmayı reddediyor ve *yalnız* bu adımla yoldaş Trotski'nin ilk hatası büyüyerek daha sonra bölünme başlıyor. Bu adım atılmamış olsaydı, yoldaş Trotski'nin hatası (hatalı savların teklifi) en önemsiz ve olağan ve üstelik de hiç istisnasız bütün Merkez Komitecilerce arada sırada yapılan hatalardan biri olacaktı.

3.cü aşama. Su yolları sendikasının ZEKTRAN'la Aralık ayındaki anlaşmazlığı. 7 Aralık tarihli Merkez Komitesi plenumu. Baş «cengaverler» artık Trotski ile karşısında Lenin değildir, Trotski ile Zinovyev bu rolü üzerlerine alıyorlar. Zinovyev, sendika komisyonu başkanı olarak su yolları sendikasının Zektran'la tartışmasını Aralık ayında ele almış, incelemişti. MK'nin 7 Aralık tarihli plenumu. Zinovyev pratik

bir tavsiyede bulunuyor ve Zektran'ın bütün kadrosunun değiştirilmesini istiyor. Ama MK'-nin çoğunluğu buna karşı çıkıyor. Rıkov Zinovyev tarafına geçiyor. Pratik işlere geçince dörtte üç oranında su yolları sendikasına hak veren, girişinde ise «üstten başlayarak» bu sendikaların yeniden kurulmasını reddeden (3. madde), şu mahut ve rezil «üretim demokrasisi»nden yana olan (madde 5) Buharin'in karar taslağı kabul ediliyor. Merkez Komitecileri arasındaki bizim grubumuz azınlıkta kalıyor. Bizim grubumuzun Buharin'in taslağına karşı çıkmasına sebep, «tampon»u sadece bir balon saymasıdır, çünkü Trotski'nin sendika komisyonuna katılmaması aslında kavganın devam etmesi ve Merkez Komitesi sınırı dışına götürülmesi anlamına geliyor.Biz parti kongresinin 6 Şubat 1921 tarihinde düzenlenmesini teklif ediyoruz. Kabul Kongrenin 6 Marta ertelenmesi çok uzaklarda bulunanların ricası üzerine daha sonra kabul ediliyor.

4.cü aşama. Sovyetlerin VIII. kongresi. Trotski'nin 25 Aralık tarihinde «broşür-platformu» ile çıkışı: «Sendikaların rolü ve görevleri». Resmi demokratizm açısından Trotski'nin bu platformla gelmeye hakkı vardı, çünkü Merkez Komitesinin 24 Aralık tarihli toplantısında tartışma özgürlüğü kabul edilmişti. Ama devrimci mantık ve akla uygunluk bakımından bu, hatanın olağanüstü büyük ölçüde artırılması sayılır, bu, hatalı bir platform üzerinde *fraksiyonun meydana getirilmesinden* başka birşey değildi. Bu broşürde Merkez Komitesinin 7 Aralık tarihli

kararından yalnız «üretim demokrasisi» ile ilgili olanları aktarıyor, «üstten başlayarak yeniden örgütlenme»ye karşı söylenenlerden *hiç* birşeye değinmiyor. Buharin'in 7 Aralık tarihinde, Trotski'nin desteklemesiyle kurduğu «tampon», 25 Aralık tarihinde Trotski tarafından parçalanıyor. Broşürün bütün metni, baştan sonuna kadar için için «silkip altını üstüne getirme» ruhunu taşıyor. Bu «silkip altını üstüne getirmeyi» süsleyecek veya örtbas edecek veyahutta haklı çıkacak «yeni» herhangi bir «görev ve yöntem», broşürde *gösterilmemiştir*, teorik olarak hatalı, pratikle ilgili kısmında ise tamamıyla üretim propagandasının anlamına, görevine ve çerçevesine giren bir takım akademik tumturaklı laflar («üretici atmosfer», yok «üretim demokrasisi» gibisinden) zaten sayılmaz.

5. aşama. 30 Aralık tarihinde RKP fraksiyonunun VIII. Sovyetler (Şûralar) kongresinde bütün Rusya'nın binlerce sorumlu parti görevlisi önünde konuşma. Tartışmalar var gücüyle gelişiyor. Zinovyev ile Lenin bir tarafta, Trotski ile Buharin karşı tarafta. Buharin tamponculuk yapmak istiyor ama sadece Lenin ile Zinovyev'e saldırıyor, Trotski'ye karşı tek bir laf harcamıyor. Buharin (16 Ocak tarihinde yayınlanan) tezlerinin bir parçacığını okuyor, yalnız komünizmden kopma ve sendikalizme geçme gibi lafların yer almadığı parçacığı. Şliyapnikov («işçi muhalefeti» (125) adına) sendikalist (burjuva tekelcisi) platformu ilan ediyor, ama bu platformu yoldaş Trotski daha önce paramparça etmiştir (kendi platformunun 16. savı) ve zaten bu

platformu hiç kimse ciddiye almıyor.

Bana kalırsa 30 Aralık tarihli tartışmaların en yüksek noktası, Rudzuktak'ın hazırladığı savların açıklanmasıdır. Gerçekten, ne yoldaş Buharin, ne yoldaş Trotski bunlara karşı bir tek sözcükle bile karşı çıkmak şöyle dursun, hatta bir efsane uydurdular. Güya bu savların «en iyi olanlarını» *Zektrancı* olan Golzman, Andreyev ve Liyubimov hazırlamışlar. Trotski ise neşelenerek, pek sevimli, cici esprilerde bulunarak Lenin'in bu başarısız «diplomasisi» üzerine belagatını dile getirdi: Lenin, sözde bütün görüşmeleri «sabote edip, gündemden çıkarılmasını istemiş», bunun için bir «yıldırımsavar» aramış ve «yanlışlıkla eliyle yıldırımsavara tutunacağı yere, Zektran'a tutunmuş»

Ama bu efsane hemen aynı yerde ve aynı tarihte, yani 30 Aralıkta Rudzutak tarafından çürütülmüştür, çünkü Rudzutak'ın ifade ettiği gibi, Liyubimov diye bir kimse «VZSPS'nin bünyesinde doğuştan beri» yoktu, Golzman VZSPS prezidyumunda Rudzutak'ın savlarına karşı oy vermişti ve bu tezleri Andreyev, Tsıperoviç ile Rudzutak'tan oluşan bir komisyon hazırlamıştı (126).

Ama bir dakika için, yoldaş Buharin ile yoldaş Trotski'nin uydurdukları efsane bir gerçek olsun. Böylesine bir gaflet kadar, onları başka hiçbir şey bu derece iflas ettiremez. Çünkü, «zektrancılar» kendi «yeni» fikirlerini Rudzutak'ın kararında ifade etmek istemişlerse ve Rudzutak bunu kabul etmiş, bütün sendikalar ise

Rudzutak'ın kararını kabul etmişlerse (2-6 Kasım tarihinde!!), Buharin ile Trotski'nin ise buna hiçbir itirazı olmamışsa, bundan nasıl bir sonuç çıkar?

Bundan anlaşılıyor ki bütün anlaşmazlıklar Trotski tarafından uydurulmuştur, ne kendisinin, ne de «zektrancıların» herhangi bir «yeni görev ve yöntem»i *yoktur*, bütün özlü ve pratikle ilgili şeyler zaten sendikalar tarafından ifade olunmuş, kabul edilmiş, *çözümlenmiştir*, üstelik de *konu Merkez Komitesine getirilmeden önce* kabul edilip çözümlenmiştir.

Varsa ortada birisi, adamakıllı bir küfür yiyip «silkelenip alt-üst edilecek», bu herhalde VZSPS değil de, daha ziyade RKP Merkez Komitesidir, çünkü Rudzutak'ın savlarını gafletle «gözden kaçırmış» ve bu hatası yüzünden dünyanın en boş laklakiyatından başka birşey olmayan şu tartışmalara meydan vermiştir. Zektrancıların (asla olağanüstü olmayan, aslında gayet olağan, bürokratizmi biraz abartmaktan ibaret olan) hatasını hasıraltı edip unutturabilecek birşey de yoktur. Ama bu hata unutturulmamalı, hasıraltı edilmemeli, ne olduğundan daha masum gösterilmeli ve ne de onu haklı çıkarmaya kalkışmalı, hatayı düzeltmek gerek. Hepsi bu.

Rudzutak'ın tezlerinin özetini 30 Aralık tarihinde dört maddede toplayarak ifade etmeye çalıştım (127) : 1) alışılmış, olağan demokratizm (abartmadan, MK'yi «atamak» haklarından mahrum etmeden vs., vs., ama hiç değilse düzeltilmesi gereken bazı hataları inatla savunmadan ve bazı «atama meraklıları»nın da aşırı gitme-

lerine müsamaha gösterilmeksizin); 2) üretim propagandası (bu maddeye, «üretim demokrasisi», «üretici atmosfer» vs. gibi küt, şekilsiz, gülünç ve teorik olarak hatalı «formüller de» mantıklı ve pratik için elverişli olanaklar da giriyor). Bizde bir *Sovyet müessesesi* kurulmuştur: Üretim Propagandası Genel Rusya Bürosu. Bu kurumu var gücümüzle desteklemeliyiz, berbat tezler *üretmekle*, üretim işinin bozulmasında anlam yok. Hepsi bu; 3) ayniyatla ödenen primler ve 4) Arkadaşça davranan disiplin mahkemeleri. 3. ve 4. madde olmadan, sendikaların «üretimdeki rolü ve görevleri» üstüne söylenecek herşey entellektüel palavradır, şu varki Trotski'nin şu «broşür-platformunda» tam da bu iki madde unutulmuştur. Rudzutak'ta ise bunlar ortada.

30 Aralık tarihli konuşmalara değinirken, yaptığım bir hatayı düzeltmek istiyorum. Ben o gün «Bizdeki devlet aslında işçi değil, işçi-köylü devletidir» demiştim. Yoldaş Buharin hemen haykıracak oldu: «Nasıl, nasıl bir devlet dediniz?» Ben de ona cevap verirken, bir iki gün önce sona ermiş VIII. Şûralar kongresini ileri sürdüm (128). Bugün toplantı tutanağını okurken, yanıldığımı görüyorum, oysaki yoldaş Buharin haklıymış. Benim şöyle demem gerekirdi: «İşçi devleti soyut birşeydir. Halbuki fiilen devletimiz bir işçi devletidir, şu özellikle ki 1) ülkede nüfusun çoğu işçi değil, köylüdür ve 2) bürokratik yozlaşma yolunda olan bir işçi devletidir.» Bütün demecimi okumak isteyenler, bu düzeltme ile ne benim gösterdiğim delillerin, ne de vardığım sonuçların değiştiğini görecekler.

6. aşama. Petrograd örgütünün Trotski platformuna karşı «partiye çağrısı» ve Moskova komitesinin karşı koyması («Pravda», 13 Ocak) (129).

Üstte meydana getirilen fraksiyonların mücadelesinden alttaki örgütlerin işe karışmasına bir geçiş. Bu, iyiye götüren, ileri doğru atılmış bir adımdır. En ilginç yön, Merkez Komitesinin Petrograd örgütünün platformu ile çıkışının «tehlikeli» tarafını görüp, yoldaş Trotski'nin 25 Aralık tarihinde kurduğu fraksiyonun *tehlikeli yönünü* görmek istemeyişidir!!! Nüktedan insanlar bu körlüğe (tek gözün körlüğü) «tampon körlüğü» diyorlar...

7. Aşama. Sendika komisyonu işini bitiriyor ve platform çıkarıyor (14 Ocak tarihli ve 9 Merkez Komitecisi, yani Zinovyev, Stalin, Tomski, Rudzutak, Kalinin, Kamenev, Petrovski, Artem, Lenin ve sendika komitesi üyesi Lozovski tarafından imzalanmış, RKP'nin kongresine sunulacak «Sendikaların rolü ve görevleri konusunda kararname taslağı» (130) adlı broşür). Yoldaş Şliyapnikov ile Lutovinov herhalde «işçi muhalefeti» tarafına «kaçmışlar». Bu broşür «Pravda»da, Schmidt, Tsiperoviç ve Milyutin'in imzaları eklenerek 18 Ocak tarihinde yayınlanmıştır.

16 Ocak tarihli «Pravda»da platformlar yayınlanıyor: Buharin'in platformu (imza: «yoldaş Buharin, Larin, Preobrajenski, Serebriyakov, Sokolnikov, Yakovlev grubu adına») ve Sapronovcu platform (imza: Demokratik merkeziyetçilik platformunda olan yoldaşlar grubu adına: Bubnov, Buguslavski, Kamenski, Maksimovski,

Osinski, Rafayil, Sapronov) (131). Merkez Komitesinin genişletilmiş, 17 Ocak tarihli toplantısında bu platformların temsilcileri ile ignatovcular (132) konuşuyor (tezleri İgnatov, Orehov, Kornizov, Kuranova, Burovtsev, Maslov imzasıyle «Pravda»da 19 Ocak tarihinde yayınlanmıştı) (*).

Biz burada, bir yandan birleşmenin ilerleyişini görüyoruz, (zira 9 Merkez Komitecinin platformu, V. Tüm Rusya Sendikalar Kongresinin kararıyla tamamen uyuşmaktadır); öte yandan ise, bir yıkıntı ve çözülmeyi. İdeolojik yıkıntının en son zirvesi Buharin ve Şürekasının tezleridir. Çok eskiden marksistlerin espri yapıp «dönüşleri historique (tarihsel) olmaktan çok isteriktir» dedikleri cinsten bir «dönüş» meydana geliyor. 17. savda şunları okuyoruz: «..bugünlerde bu adaylık işini *zorunlu* bir hale getirmeliyiz» (kastolunan şey, sendikaların çeşitli «merkezlere ve başkanlıklara» atamaları)

Bu komünizmden tamamiyle kopup kapitalist tekelciliğine yani sendikalizme geçiş anlamına geliyor. Bu, Şliyapnikov'un sloganının tekrarıdır: «devleti birlikler haline getirmek»; bu,

---

(*) Bununla birlikte parti de «platformların» her platform için sorumlu olan yoldaşların hiç değilse kendi imzaları ile yayınlanması üzerinde ısrar etmelidir. «İgnatovcular» ve «sapronovcular»dan bu konuda şikayetimiz yok, ancak ne «trotskiciler» ne «buharinciler» ne de «Şliyapnikovcular» buna uyuyor. Bunlar sıkışınca belirli bir platform için sorumlu olan arkadaşlarını ileri sürüyor ama onların adlarını açıklamıyorlar.

Milli Ekonomi Bakanlığını parça parça edip her parçayı buna göre bir sendikanın eline teslim etmek demektir. Çünkü: «ben zorunlu adaylıkları açıklıyorum» demekle «filanca yere tayin ediyorum» demek arasında hiçbir fark yoktur.

Komünizm der ki: proletaryanın öncüsü, komünist partisi önce partili olmayan işçi kitlesini yönetir, eğitir, hazırlar, yetiştirir («komünizm okulu»), sonra köylüleri de yetiştirir ve böylece kitleyi, bütün ulusal ekonominin yönetimini kendi elinde toplamaya doğru götürür.

Sendikalizm ise partili olmayan, üretim kollarına göre ayrılmış işçi kitlesine, çeşitli sanayi kollarının yönetimini teslim eder («başkanlıklar ve merkezler») böylece partiye olan ihtiyaçlarını yok eder, ne kitlelerin eğitimi ve yetiştirilmesi, ne de kitlelerin ellerinde *bütün ulusal ekonominin* fiilen toplanması yolunda uzun süreli herhangi bir hazırlık işini öngörür.

RKP'nin programı diyor ki: «...Sendikalar «kendi ellerinde (kendi, yani sendikaların, yani *kitlelerin,* bütünü ile birleştirilmiş olan kitlelerin)... neyin yoğunlaştırılmasına çalışmalı?... «tek ekonomik bütün olarak bütün ulusal ekonomi yönetiminin (demek ki yalnız çeşitli üretim kollarının veya salt üretimin değil, üretim *artı* tarımın vs. vs. nin... Bakalım bizler sendikaların ellerinde tarım yönetiminin toplanmasına yakınlaştık mı, bunu fiilen yapabiliyor muyuz?) *yoğunlaştırmaya çalışmalıdır* (demek ki bunu henüz yapmış değildir, yapmak üzere de değil, sadece bunu yapmaya *çalışmalıdır).* Ve RKP programının bundan sonrak cümleleri

«merkezi devlet yönetiminin» «geniş emekçi kitleleri» arasındaki bağlarından, «sendikaların ekonomi işlerinin yürütülmesine katılmasından» söz etmektedir. *(133)*.

Sendikalar, yani 9/10'u partili olmayan işçiler üretimin yönetimini tayin ediyorlarsa («zorunlu adaylıklar») o zaman partinin işi ve gereği ne? Ve böylece, mantıki ,teorik ve pratik olarak Buharin'in konuşa konuşa vardığı şey, partinin bölünmesi veya daha doğrusu : sendikalistlerin partiden kopmasıdır.

Bugüne kadar mücadelenin «başında» Trotski bulunuyordu. Ama bugün Buharin onu kat kat «aşmış», şanını «gölgelendirmiş», mücadeleye karşı yepyeni bir tutum yaratmıştır, çünkü konuşa konuşa Trotski'nin bütün hatalarını toplam olarak kat kat aşan bir hataya düşmüştür.

Buharin komünizmden kopacak bir sınıra varıncaya kadar nasıl olur da gevezelik eder? Hepimiz yoldaş Buharin'in yumuşak huyluluğunu biliriz, bu niteliği yüzünden Buharin herkesçe seviliyor ve başka türlü de olamazdı zaten. Ona şakadan defalarca «mum gibi yumuşak» sıfatı takılmıştı. Ama, demek oluyor ki bu yumuşak mum üzerine, her «ilkesiz kişi», her «demagog» istediğini yazabilir. Bu tırnak içine alınmış sertçe ifadeleri yoldaş Kamenev 17 Ocak tarihli toplantıda kullanmış ve zaten kullanmakta haklıymış da. Yalnız şu var ki, ne Kamenev, ne de bir başkası, olup bitenleri ilkesiz bir *demagoji* ile açıklamaya, bu sonucu çıkarmaya kalkışamaz, bunu aklına bile getiremez.

Tam tersine. Fraksiyon mücadelesinin objektif bir mantığı var ki, bu mantık, aldıkları hatalı tavırdan vazgeçmek istemeyen en iyi insanları bile, hiç şaşmadan, fiilen ilkesiz bir demagojiye götürüyor. Bunu fraksiyon mücadelelerinin bütün tarihi öğretiyor (örnek: «ileri»cilerin ve menşeviklerin bolşeviklere karşı birleşmeleri) *(134)*. Bu nedenle, anlaşmazlıkların yalnız soyut olan özünde kalmayıp bir de mücadelenin çeşitli aşamalarının gelişmesinde, bunların somut durumlarını ve değişmelerini iyice incelemek gerekiyor. 17 Ocak tarihli tartışmalar bu gelişmenin sonucunu *(135)* ifade etmiştir. Artık ne «silkip altını üstüne getirme» ne «yeni yeni üretim görevleri» savunulabilir (çünkü bu konuda bütün ciddi ve işle ilgili olanlar Rudzutak'ın savlarına girmiştir). Bir tek şey kalıyor: Lassale'nin ifadesini kullanarak «aklın fiziki gücünü» (ve de karakterin fiziki gücünü) kendi içinde bulup, düşülen hatayı kabul etmek, hatayı düzeltmek ve RKP tarihinde bu anı saptamış olan sayfayı çevirmek, yada evet, yada geri kalan müttefiklere yapışmak, onlar hangi türden olursa olsun, bütün «ilkeleri» görmemezlikten gelerek yapışmak. Geriye şuurunu kaybedercesine, bayılırcasına «demokrasi»den yana olan taraftarları kalıyor. Ve Buharin onlara doğru yuvarlanıyor, sendikalizme doğru kayıyor.

Biz yavaş yavaş, «demokratik» İşçi Muhalefeti'nde sıhhatli olanları benimsemeye, kabullenmeye başladığımız halde, Buharin *hastalıklı* olanlara yapışmak zorunda kalıyor. Yoldaş Bumajnıy, tanınmış trotskist ve zektrancı sıfatıyle,

17 Ocak toplantısında Buharin'in sendikalizme kaçan tekliflerini kabul etmeye hazır olduğunu açıklıyor. «Sapronovcular» ise işi bakın nerelere vardırıyorlar: aynı tezlerinde (No. 3) sendikaların «içinden çıkılmaz derin krizinden» ve «hayatiyetlerini bürokratça kaybetmelerinden» söz edilirken, aynı zamanda «kesinlikle ve zorunlu olarak», «sendikaların üretimdeki *haklarının* genişletilmesinden» dem vuruluyor, kim bilir, acaba bu sendikaların «hayatiyetlerini bürokratça kaybetmiş olmalarından mı» olacak, yoksa ne?

Böyle bir grup ciddiye alınabilir mi hiç? Sendikaların üretimdeki *rollerinin* söz konusu olduğunu duymuş olacaklar ki, herkesinkinden daha gür bir sesle haykırabilmek için, paat! diye «hayatiyetlerini bürokratça kaybediyorlar!» laflarından dolayı, bu kez sendikalara «daha geniş hakların tanınmasını» patlattılar. Bunların şu «pratik» tekliflerinin ilk satırlarını okumak yeter: «VSNH (Sovyet Yüksek Ekonomik Şûrası)nın, VZSPS (Tüm Rusya Sendikalar M. Şûrası) tarafından atanmasını ve bu atamanın VZIK (Tüm Rusya Merkez Yürütme Komitesi)nce onaylanması» isteniyor... Eh, bunu da okuduktan sonra, başka herhangi bir şeyin okunması gerekmiyor. Ya onların «ilkeli» *demokratik* tutumlarına ne buyrulur? Dinleyiniz: (tez No. 2) «...Onlar (yani Trotski ile Zinovyev) aslında aynı sabık ekonominin askerleştirilmesi taraftarı grubun iki ayrı akımını temsil etmektedir!»

Bunu ciddiye alırsak, en beter menşevizm ve sosyalist-devrimciliğe düşmüş olacağız. Ama Sapronov, Osinski ve Şürekasını ciddiye almak

mümkün değil, çünkü bu aslında (benim kanımca da) çok değerli fonksiyonerler, her parti kongresinden önce (vay babam, her seferinde aha şu aynı yerde) sıtmalı bir paroksizme, yani en yüksek derecede şiddete kapılıp, mutlaka herkesi bastıran bir sesle (zaten bütün çığırtkanlardan daha gür bir sesle bağırır fraksiyon) birşeycikler bağırıp ...merasimle şapa otururlar. «İgnatovcular», «sapronovcuların» arkasından sürüklenip gidiyorlar. Çeşitli grupların blok haline gelmesi (özellikle kongre arifesinde) elbette ki hoş görülmeli (oy peşine düşmenin de olağan bir iş olduğu gibi). Yalnız bunları komünizm (sendikalizm değil) sınırları içinde yapmak gerek, yoksa buna herkes güler.

Kim daha baskın çıkacak? Partili olmayanlara en çok «hak» vaad eden kim? Haydi, RKP parti kongresi dolayısiyle, birleşin!

Şimdiye kadar platformumuz şuydu: aşırı bürokratizmi savunmaktansa, düzeltmek gerek. Bürokratizmle mücadele uzun ve çok zahmetli bir iştir. Aşırılıkların düzeltilmesi mümkündür ve hemen düzeltilmesi gereklidir. Askeri alanda çalışanların ve şuraya buraya atanmış olanların otoritesini yıkan, zararlı aşırılıklara işaret edip bunları düzeltmeye çalışan değil, bu düzeltmeye karşı koyandır. Bazı zektrancıların aşırı hareketleri bu türdendi ama bunlar eskiden oldukları gibi ileride de değerli iş arkadaşlarımız olarak kalacaktır. Sendikaların üretim görevleri konusunda bütün yeni, mantıklı, işe yararlı olanlar kendileri tarafından kabul edilmiş ve hayata geçirilmeye başlanmışken, sendi-

kaların itilmesi, sarsılması neye yarar. Gelin bu temel üzerinde elele verip pratik sonuçlar almak için var gücümüzle çalışalım.

Şimdi platformumuza eklenen şeyler var: ideolojik dağılmalara ve şu, «ekonominin askerileştirilmesinin her türlüsünü» inkar etmeye kalkışan, bugüne kadar tercihen uygulanan «atanma metodunu» da inkar etmekle kalmayıp, her türlü «atanmalara» karşı gelen, yani neticede partiye dahil olmayan kitlelere göre, *partinin* yönetici rolünü de inkara kalkışan şu *sakat* ve zararlı *elemanlara* karşı mücadele açmamız gerek. Derdine çare bulmaya vakit kalmadan partiyi büsbütün mahvedecek olan şu sendikalist eğilime karşı mücadele etmeliyiz.

Partimizin hastalığından hiç kuşkusuz Antant kapitalistleri yararlanmaya çalışacak ve yeni bir istilaya girişecekler, sosyalist-devrimciler (es-er'ler) de türlü çeşit komplo ve ayaklanma için bunu fırsat bilecekler. Ama bundan korkacak değiliz, hepimiz dayanışıp, hastalığımızın var olduğunu kabul edeceğiz, yalnız şunu da unutmayacağız ki, bu hastalıktan kurtulmak için hepimiz daha fazla disipline uymalı, daha fazla kendimize hakim olmalıyız, hangi görevde olursak olalım, daha azimli davranmalıyız. RKP'nin Mart ayındaki X kongresine kadar ve kongreden sonra da partimiz zayıflamak şöyle dursun, daha da sağlam olacaktır.

19 Ocak 1921

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri
c 42, s 234-244, Rusça Baskı

BİR DAHA SENDİKALAR, BUGÜNKÜ DURUM VE YOLDAŞ TROTSKİ İLE YOLDAŞ BUHARİN'İN HATALARI ÜZERİNE

Hem kongre öncesi karakteri taşıyan hem de RKP'nin X. cu Kongresine delege seçilmesiyle ilgili parti içi tartışmalar ve fraksiyon kavgaları kızıştı. Birinci fraksiyon demecinden sonra, yani yoldaş Trotski'nin «bir sürü sorumlu fonksiyoner adına» «broşür-platformun sunulmasından sonra» («Sendikaların rolü ve görevleri», giriş, 25 Aralık tarihini taşıyor) hayli sert (okurum daha sonraki metinden haklı olarak sert olduğunu anlayacaktır) bir dille RKP'nin Petrograd örgütünün bir çıkışı yayınlandı («Partiye çağrı», 6 Ocak 1921 tarihinda «Petrogradskaya Pravda» (137) da ve daha sonra 13. Ocak 1921 tarihinde partinin Merkez Organında Moskova'da çıkan «Pravda»'da). Sonra Petrograd örgütüne karşı Moskova komitesi bir çıkışta bulundu (aynı tarihte Pravda'da). Daha sonra RKP VZSPS (Tüm Rusya Sendikalar Merkez Şûrası) grubu bürosu tarafından 30 Aralık 1920 tarihindeki çok büyük, çok kalabalık ve önemli parti toplantısındaki konuşmaların steno ile yazılı tutanakları yayınlandı, bu toplantıyı RKP'nin VIII. Sovyetler kongresi grubu düzenlemişti. Bu steno-tutanağının başlığı: «Sendikaların üretimdeki rolü»dür (ve girişi 6 Ocak 1921 tarihini taşıyor). Elbette ki tartışma konusunu kapsayan belgelerin hepsi bununla bitmez. Halen bu tartışmalı konuları ele alan parti toplantıları hemen hemen her yerde yapılıyor. Ben ister is-

temez 30 Aralık 1920 (138) kendi deyimimce «gündemi bozan koşullar altında» konuşmak zorunda kaldım: bu koşullar altında ben ne tartışmalara katılabildim, ne önceki ne de sonraki konuşmacıları dinleyebildim. Şimdi bu bozulan düzeni düzeltmeye ve daha «düzenli» bir biçimde düşündüklerimi ifade etmeye çalışıyorum.

Fraksiyonların çıkışlarının Parti İçin Tehlikesi

Yoldaş Trotski'nin «Sendikaların rolü ve görevleri» adlı broşürü fraksiyon çıkışı mıdır? Bu tür çıkışlarda, konu ne olursa olsun, parti için bir tehlike var mıdır? Bu soruyu (yoldaş Trotski'nin kendisinden başka, elbette) Petrogradlıların fraksiyonculuğunu gören bazı Merkez Komitesi üyeleri ve yoldaş Buharin es geçmeyi pek severler, üstelik de yoldaş Buharin kendisinin 20 Aralık 1920 tarihinde «tampon fraksiyonu» adına konuşurken şunları açıklamak zorunda olduğunu sanmıştı:

«... *tren raydan çıkmak eğilimi gösteriyorsa, tamponlar pek o kadar fena bir araç sayılmaz» (20 Aralık 1920 tarihli toplantı tutanağı, s 45).*

Demek ki bir dereceye kadar raydan çıkma eğilimi ortada. O halde, bu eğilimin nerede olduğunu, neden ibaret olduğunu ve nasıl başladığını umursamayan bilinçli parti üyeleri düşünülebilir mi hiç?

Trotski broşürü «kollektif bir çalışmanın ürünü» olduğuna, broşürü hazırlayanların «bir çok sorumlu ve yetkili fonksiyonerler ve özellik-

lc sendikacılar (VZSPS prezidyumu, Maden İşçileri Sendikası Merkez Komitesi, Zektran ve başka kuruluşların üyeleri)» olduğuna ve bunun bir «broşür-platform» olduğuna işaret ederek açıyor. 4 No.lu savın sonunda ise şunları okuyoruz: «Önümüzdeki parti kongresi, sendika hareketi alanında ister istemez iki ayrı akım arasından birisini *seçmek zorunda* olacaktır» (İtalik harfler Trotski'nindir).

Bütün bunlar, Merkez Komitesinin bir tek üyesi tarafından fraksiyonun meydana getirilmesi değilse, bu «bir dereceye kadar raydan çıkma eğilimi» değilse, öyleyse yoldaş Buharin veya hemfikirlerinden birisi partiye lütfen açıklasın, şu Rusçada «fraksiyonculuk» ve partinin «raydan çıkma eğilimi» hangi anlama geliyor? «Tamponculuk» yapmak isteyen ve aynı zamanda *böylesine* bir «raydan çıkma eğilimine» *göz yuman* bu gözü kamaşmış insanlardaki körlükten daha büyük bir körlük düşünebilir mi hiç?

Bir düşünün: Merkez Komitesinin iki plenumdan sonra (9 Kasım ve 7 Aralık) ve üstelik de her iki plenumda yoldaş Trotski'nin sav taslağı ile, parti adına savunduğu sendika politikasının uzun uzadıya, hararetli ve duyulmamış derecede ayrıntılı biçimde tartışılmasından sonra, Merkez Komitesinin bir üyesi *ondokuz üye arasında tek kalıp*, MK dışında bir grup toplu-yor ve bu grubun «kollektif» «çalışmasıyla» bir «platform hazırlıyor», bir de parti kongresinde *iki* eğilimden birinin «seçilmesini» istiyor!! Yoldaş Trotski'nin 25 Aralık 1920 tarihinde bu iki ve yalnız iki eğilimi açıklaması, Buharin daha ön-

ce, 9 Kasım tarihinde «tamponcu» olarak ortaya çıktığı halde, Buharin grubunun gerçek rolünü apaçık ortaya koyuyor, onu en kötü ve en zararlı fraksiyonculuğun yardakçısı olmakla suçluyor. Bunlar laf arasında. Ama ben partinin herhangi bir üyesine sorarım: sendika hareketi alanında bu iki eğilim arasında seçmeye zorlama ve baskı başdöndürücü hızı ile insanı şaşırtmıyor mu? Şayet üç yıldan beri devam eden proletarya diktatörlüğünden sonra partinin bir tek de olsa, bir üyesi çıkıp sendika hareketi alanında iki eğilim sorununa *böylesine* «saldırabiliyorsa», insan sadece hayrete düşüp kollarını iki yana açabilir, öyle değil mi?

Ama hepsi bu değil. Bu broşürün dolup taştığı fraksiyoncu çıkışlara bakınız. Daha 1.ci tezde şuna rastlıyoruz: «bazı sendika fonksiyonerleri» tehditkar bir sopa kaldırılması ile «gerisin geriye sendikalizm tutumu içine fırlatılıyor ki, bu tutumu parti ilke bakımından çoktan beri tasfiye etmiştir» (herhalde 19 Merkez Komitesi üyesinden bir tek üye partiyi temsil ediyor). 8. ci tezde şaşılası bir belagatla «sendika görevlilerinin en üst tabakasında sendikacılara özgü tutuculuk» yeriliyor (dikkat ediniz, bu «en üst tabakaya» dikkati çekmek, halis muhlis bir bürokrat davranışıdır). 11. ci savda son derece nazik, kandırıcı, ciddi... adabımı bozmadan, nasıl söyleyeyim?... bir «ima» vardır, sözde «sendikacıların çoğu» «resmen, *yani sadece lafta* RKP'nin *IX.* kongre kararlarını kabul ediyorlarmış.»

Sendikacıların *çoğunun* (!!) parti kararlarını sadece *lafta* kabul edip etmediklerini yargılayan otoriter hakimlerimiz kimlerdir, görüyorsunuz!

12. tezde:

«... *bir çok sendikacı tek vücut haline getirme girişimine karşı gittikçe daha sert, daha amansız çıkıyorlar... Bu sendikacılar arasında yoldaş Tomski ile Lozovski var. Bununla da iş bitmiyor. Yeni görev ve metodları savsaklarken, birçok sendikacı kendi çevrelerinde bir loncacı içe kapanıklık, ekonominin bu alanına davet edilen yeni iş arkadaşlarına karşı düşmanlık havası yayarken, meslek bakımından örgütlenmiş işçiler arasında atölyecilik kalıntılarını da desteklemiş oluyorlar.*»

Bunları okuyanlar bir daha dikkatle üstünde dursunlar ve bu ileri sürülenler üzerinde biraz düşünsünler. Bunlar ne belagat incileri böyle! Bu ne bolluk! Bir kez bu sözleri fraksiyoncu oluşu bakımından değerlendiriniz! Bir kez düşününüz, şayet Tomski bir platform yayınlayıp Trotski'yi ve «bir sürü» askeri işlerde çalışan arkadaşı bürokratizm, vahşet kalıntılarının desteklenmesi vs. gibi şeylerle suçlamış olsaydı, Trotski buna karşılık ne derdi? *Buradaki* sertliği ve fraksiyonculuğu görmeyen, basbayağı bunun farkına varamayan, hiç üstünde durmayan, bütün bu sözlerin, Petrogradlıların çıkışlarından kat kat daha fraksiyoncu, bölücü oluşunu anlamayan Buharin, Preobrajenski, Serebriyakov ve başkalarının «rolü» nedir acaba?

İkincisi, işe bu yoldan girişme üzerinde iyi-

ce durunuz: birçok sendikacı demek ki «kendi çevrelerinde bir takım havalar yaratıyorlar»... Bu bürokratça bir giriştir. İş, gördüğünüz gibi, Tomski ile Lozovski'nin «kendi çevrelerinde» yarattıkları «havadadır» yoksa kitlelerin, milyonların gelişme düzeyi, hayat şartları kimin umurunda?

Üçüncüsü, yoldaş Trotski istemeyerek bu sözleriyle gerek kendisi, gerekse «tamponcu» Buharin ve Şürekası tarafından özenle maskelenen ve örtbas edilen bütün kavganın *özünü* açıklamış oldu.

Bütün kavgaların sebebi ve mücadelenin kaynağı acaba birçok sendikacının yeni görev ve yöntemleri nasıl baştan savacaklarını bilemeyişi ve böylece kendi çevrelerinde yeni iş arkadaşlarına karşı bir düşmanlık havası yaratmaları mıdır?

Yada, sendika olarak örgütlenmiş işçi kitlelerinin haklı olarak bürokratizmin gereksiz ve zararlı aşırılıklarını düzeltmek istemeyen yeni sendika memurlarını protesto etmelerinde ve her vesile ile bunları başlarından savmak istediklerini apaçık söylemelerinde mi? Bütün tartışmaların sebebi, bazı kimselerin «yeni görev ve yöntemleri» anlamak istememelerinde midir?

Yahut da, bazı kimselerin, yeni yöntem ve görevler hakkındaki cakalı laflarla, bürokratizmin gereksiz ve zararlı bir takım aşırı hareketlerini korumaya çalışmalarını örtbas etmek istemesinde, ama pek de isabetli bir kamuflaj yapamamasında mı?

Okur lütfen bütün tartışmaların bu *özünü* hatırlasın.

Biçimsel demokrasi ve devrimci çıkar

«İşçi demokrasisi fetiş bilmez» diyor yoldaş Trotski şu «kollektif çalışma ürünü olan tezlerinde». «O yalnız devrimci çıkarın makbul ve amaca yönelik olduğunu bilir» (tez 23).

Ama bu tezlerle yoldaş Trotski'nin başı derde girdi. Tezlerinde doğru olan şeyler yeni değil ve üstelik de Trotski'ye *karşıdır*. Yeni olanlar ise baştan aşağı yanlıştır.

Ben Trotski'nin doğru olan savlarını bir bir not ettim. Hepsi de kendisine karşı dönüyor, hem de yalnız şu 23 sayılı savda ele alınmış olan konu (Glavpolitput) değil, başka konularda da hatalıdır.

Biçimsel-demokratik bakımdan Trotski şu fraksiyoncu platformu ile dilerse bütün Merkez Komitesine karşı çıkma hakkına sahipti. Bu tartışılamaz bir gerçektir. Ve bu hak Merkez Komitesi tarafından 24 Aralık 1920 tarihli, görüşme -tartışma özgürlüğü ile ilgili kararıyla onaylanmıştır.Bu biçimsel hakkı tamponcu Buharin Trotski'ye tanıyor, ama Petrograd örgütüne tanımak istemiyor-herhalde bunun sebebi, Buharin'in çene çala çala gevezeliğini 30 Aralık 1920 tarihinde «işçi demokrasisinin kutsal sloganı»na kadar vardırmasıdır (bak toplantının steno-tutanağı, s. 45)..

Peki anlaşıldı, ya devrimci çıkar?

«Zektrancı» veyahut «tamponcu» fraksiyonun, fraksiyon bencilliğiyle gözü kararmamış ciddi bir tek kişi bulunabilir mi ki, aklı başında ve akli meleklerine tam anlamıyla sahip olduğu halde, Trotski *gibi* otoriter bir önderin, sen-

dika hareketi konusunda *böylesine* bir çıkışını devrimci çıkara uygun bulsun?

Trotski'nin ileri sürdüğü «yeni görev ve yöntemler» aslında hatalı oldukları derecede doğru olmuş olsalar (ayrıntılara daha sonra değineceğim), yalnız işe bu açıdan sarılmasıyla bile Trotski'nin, hem kendisine, hem partiye, hem sendika hareketine, hem de sendikaların milyonlara varan üyelerinin yetiştirilmesi davasına, ayrıca bütün cumhuriyete çok büyük zararlar vereceği inkar edilebilir mi hiç?

Yufka yürekli Buharin ve grubu herhalde kendilerine bunun için «tamponcu» diyorlar: bu sıfatın onlara yüklediği sorumluluğu kesinlikle *akıllarından geçirmemeye* karar vermiş olacaklar.

Sendika hareketinde bölünmelerin Politik yönden tehlikesi

Herkes bilir ki, bazen büyük anlaşmazlıklar en önemsiz olanlardan -hatta ilk başta üzerinde durulmayacak kadar pestenkerani fikir ayrılıklarından doğarak gelişebilir. Herkes bilir ki, ömür boyunca defalarca alınan cinsten ufacık bir çizik veya önemsiz kesik, yara cerahatlanmaya *başlayınca,* kan zehirlenmesine *dönüşünce* en tehlikeli ve hatta ölümle sonuçlanabilen bir hastalık haline gelebilir. Aynı hal her türlü, hatta tamamen kişisel anlaşmazlıklarda bile meydana gelebilir. Aynı hal politikada da görülür.

Herhangi, hatta en önemsiz bir anlaşmazlık,

ortada gittikçe büyüme ve parçalanma haline dönüşme tehlikesi varsa, bu parçalanma veya bölünme bütün politika binasını kökünden sarsıp yıkabiliyorsa veya yoldaş Buharin'in kıyaslaması gibi, trenin raydan çıkışıyla bitebilirse, politik yönden tehlikeli olabilir.

Elbette ki proletarya diktatörlüğünü yaşayan bir ülkede proletarya arasında veya proletarya partisi ile proletarya kitlesi arasında böyle bir bölünme yalnız tehlikeli olmakla kalmaz, en tehlikeli durum sayılabilir ve bu tehlike, bu ülkedeki proletarya, toplam nüfusa göre fazla büyük olmayan bir azınlıkta ise, o oranda artar. Sendika hareketindeki (30 Aralık 1920 tarihli demecimde var gücümle belirtmek istediğim gibi, hemen hemen tümü ile sendikalar biçiminde örgütlenmiş proletarya hareketidir) bölünmeler ise, bu proletarya kitlesi içinde bölünmeler anlamına gelir (139).

Bunun için 2-6 Kasım 1920 tarihindeki V. Tüm Rusya Sendikalar kongresinde kıyametler koparken (bu kıyamet tam da bu kongrede koptu) ve bu kongreden hemen sonra ..hayır, yanılıyorum, bu kongre *sırasında* Politbüro'ya son derece büyük heyecan içinde yoldaş Tomski dalıp, gayet soğukkanlı olan yoldaş Rudzutak'ın da desteklemesi ve teşvikiyle, yoldaş Trotski'nin bu kongrede sendikaları «silkip altını üstüne getirmeden» sözettiğini ve onun, Tomski'nin, buna karşı Trotski ile polemiğe giriştiğini anlattığı zaman, ben o anda kendi kendime karar verdim: anlaşmazlığın özü politikadadır (yani partinin sendikalarla ilgili politikasında) ve yoldaş Trots-

ki'nin, yoldaş Tomski ile sürdürdüğü tartışmada, «altını üstüne getirme» politikasında kökünden haksız olduğunu anladım. Zira «silkip altını üstüne getirme» politikası, «yeni görev ve yöntemleriyle» *kısmen de olsa doğru çıksa da* (Trotski'nin 12 No.lu savı), bu politika şu anda ve şu içinde bulunduğum ortamda asla uygun değildir çünkü bölücü olabilir.

Yoldaş Trotski şimdi «üsten başlayarak silkip altını üstüne getirme» politikasının kasten ona atfedildiğini ve sadece bir karikatür olarak ele alındığını ileri sürüyor. (L. Trotski: «Petrograd'daki arkadaşlara cevap» Pravda No. 9, 15 Ocak 1921). Ama ne yazık ki şu «silkip altını üstüne getirme» lafı gerçekten berbat bir «espri»-dir ve üstelik de V. Tüm Rusya Sendikalar Kongresinde yoldaş Trotski tarafından ağzından kaçırıldıktan sonra «uçup» bütün partiyi ve sendikaları dolaşmıştır. Hayır. Bu espri ne yazık ki söylenmiştir, bu bir gerçektir ve hatta bugün çok daha da derin bir anlam kazanmış bulunuyor. Tam anlamıyle: «Sendikaların rolü ve görevleri» broşür-platformunun *bütün esprisini, bütün eğilimini* en kısa bir biçimde ifade ediyor. Yoldaş Trotski'nin bu broşür-plotformu başından sonuna kadar bu «üstten başlayarak, altını üstüne getirme» politikasıyla doyurulmuştur. Yoldaş Tomski'nin veya «birçok sendikacıların» suçlanışlarını hatırlamak bile yeterlidir, sözde bunlar «kendi çevrelerinde yeni atanmış olan iş arkadaşlarına karşı düşmanlık havası yaratıyorlarmış»!

Ama V. Tüm Rusya Sendikalar Kongresi

(2-6 Kasım 1920) sırasında bölücülük tehdidi taşıyan hava henüz yaratılmaya çalışılırken, Aralık 1920 tarihinde Zektran'ın bölünmesi artık bir gerçek olarak meydana çıkmıştır.

Bu olay bizim bütün tartışmalarımızın politik özünün değerlendirilmesi için en köklü, en önemli bir temel ve esastır; yoldaş Trotski ile Buharin boşu boşuna, bu konuyu es geçmekle birşeyin elde edilebileceğini sanmasınlar. Böyle bir halde, konuya dokunmaktan kaçınmak hiçbir zaman durumu «tamponlamıyor», büsbütün körüklüyor, çünkü bu sorun gündeme doğrudan doğruya hayat tarafından alınmış olmakla da kalmıyor, bu sorunu yoldaş Trotski kendi broşür-platformunda üstüne basa basa ele almış bulunuyor. Başka birşey değil, bu broşürün ta kendisi, içinden aktardığım birçok satırında ve özellikle 12. tezinde sorunu ortaya koyuyor: anlaşmazlıkların sebebi acaba «birçok sendikacının kendi çevrelerinde yeni atanmış olan iş arkadaşlarına karşı düşmanlık havası yaratmaları» mıdır, yoksa örneğin Zektran içinde, bürokratizmin bazı gereksiz ve zararlı aşırı hareketlerinin, *kitlelerin* «düşmanlığı»nı uyandırmasının haklı ve yerinde olması mı?

Yoldaş Zinovyev 30 Aralık 1920 tarihinde hemen ilk demecinde ve haklı olarak bu sorunu olduğu gibi, doğrudan doğruya ileri sürdü ve bölünmeye «yoldaş Trotski'nin bazı aşırıya kaçan taraftarları»nın sebep olduğunu açıkladı. Acaba yoldaş Buharin'in yoldaş Zinovyev'in demeciyle alay ederek, buna «havanda su dökmek» demesi bu sebebe mi dayanıyor? Ama bu sitemin ne kadar haksız olduğunu, 30 Aralık 1920 tarihli

toplantının steno-tutanağını okuyan her parti üyesi anlıyacaktır, zira yalnız yoldaş Zinovyev'in dümdüz gerçeklere dayandığını ve delil olarak ileri sürdüğünü görüp, Trotski ile Buharin'in hiçbir gerçeğe dayanmayan bir takım aydın «belegatına» başvurmuş olduklarına kani olacaktır.

Yoldaş Zinovyev: «Zektran entipüften bir temele dayanıyor, kilden ayakları zaten şimdiden çatlayıp üçe bölünmüştür» dediği zaman, yoldaş Sosnovski laflarını keserek haykırdı:

«Yaaa, gördünüz mü, siz de bunu teşvik edenlerdensiniz!» (Bak, steno-tutanağı, sayfa 15).

İşte bu suçlama ciddidir. İşte bu suçlama bir de kanıtlanmış olsa, bir tek sendika içinde bile olsa bölünmeye sebep olmuş ve bunu *teşvik etmiş* bir kişinin ne Merkez Komitesinde, ne RKP'de, ne de cumhuriyetimizin herhangi bir sendikasında yeri kalmazdı. Şükür bu ciddi suçlama ciddi olmayan bir biçimde, ne yazık ki birçok defa ciddi olmayan, polemik niteliğinde «gönül kaptırmalara» örnek olmuş bir arkadaş tarafından ileri sürülmüştür. Yoldaş Sosnovski en mükemmel, kusursuz, örneğin üretim propagandası gibi konulardaki yazılarına, daima baharat niyetine bir kaşık katran katmasını becermişti ve bu bir kaşık katran en verimli propagandanın en olumlu taraflarından daima ağır basıyordu. Oysaki çok başarılı karakterler var (örneğin Buharin gibi), bunlar mücadele en kızışkın halini alsa bile, çıkışlarına zehir katmazlar. Daha az başarılı olanlar durmadan zehir katmayı becerirler. Yoldaş Sosnovski bu zehir katma konusunda kendisine dikkat

etse ve hatta dostlarından bu konuda yardımcı olmaları için ricada bulunsa hiç de fena olmaz.

Ama denilebilir ki, nasılsa suçlama bir kez yapılmıştır. Varsın ciddi olmasın, yerinde olmasın, apaçık «fraksiyonculuk» niyetiyle yapılmış olsun, suçlama-suçlamadır. İş ciddiye gidiyorsa, hep susmaktansa, beceriksizce de olsa gerçeği söylemek daha iyidir.

İş hiç kuşkusuz, ciddiye gidiyor, çünkü bütün tartışmanın en civcivli yeri, tekrar ediyorum, sanıldığından da fazla, bundadır. Çok şükür, yoldaş Sosnovski'nin ortaya attığı soruna, sorunun *tam özüne* gerekli cevap verilebilecek kadar yeterli, inandırıcı ve yeteri kadar objektif verilerimiz vardır.

Birincisi, steno-tutanağının aynı sayfasında yoldaş Zinovyevin açıklamasını okuyoruz, y. Zinovyev, y. Sosnovski'ye yalnız «Yanlış!» diye cevap vermekle yetinmemiş, kesin gerçeklere işaret etmiştir. Yoldaş Zinovyev, yoldaş Trotski'nin hiçbir zaman, yoldaş Sosnovski'nin ileri sürdüğü biçimde bir suçlamada bulunmayarak, çok daha başka bir suçla kendisini (Zinovyev'i) suçlamaya kalkıştığını söylüyor (ben de kendimden ekleyeyim: herhalde, yoldaş Trotski kendisini şu fraksiyoncu vecde kaptırmış olacak) yani sözde o, Zinovyev, RKP'nin Tüm Rusya Eylül Kongresinde bölücülüğü teşvik etmiş veya bölücülüğe sebep olmuştur. (Bu suçlama, parantez içinde ekleyeyim, tamamen yersizdir, çünkü başka şeyler yanında Zinovyev'in Eylül demeci hem Merkez Komitesince hem de partice uygun bulunmuş, ve sonradan buna ne parti, ne de Mer-

kez Komitesi herhangi bir itirazda bulunmamıştır).

Buna karşılık yoldaş Zinovyev şu cevabı vermiştir: Yoldaş Rudzutak, Merkez Komitesinin toplantısında elindeki tutanaklarla, «bu konunun (yani Zektran bünyesinde bürokratizmin bazı gereksiz, zararlı aşırı hareketleri konusu) hem Sibirya'da, hem Volga'da, hem Kuzeyde, hem Güneyde, benim (yani Zinovyev'in) herhangi bir demecinden ve de Tüm Rusya Kongresinden *hayli zaman önce* söz konusu edilip tartışılmış» olduğunu ispatladı.

Bu tamamen anlaşılır, doğru ve gerçeğe uygun bir açıklamadır. Bunu yapan RKP'nin binlerce sorumlu üyesi önünde verdiği ilk demecinde yoldaş Zinovyev'dir, üstelik de, ne Zinovyev'in bu demecinden *sonra iki kez* söz alıp konuşan yoldaş Trotski, ne de gene Zinovyev'in bu demecinden sonra konuşan yoldaş Buharin, Zinovyev'in gerçeklere dayanan iddialarını *çürütmeye kalkışamadılar.*

İkincisi, Yoldaş Sosnovski'nin suçlamalarını daha ayrıntılı ve resmi bir şekilde çürüten, RKP MK plenumunun, suyollarında çalışan komünist emekçilerle Zektran'ın komünist grubu danışmanlığı arasındaki anlaşmazlıklar konusunda alınan ve 7 Aralık 1920 tarihinde onaylanan kararıdır. Kararın Zektran'la ilgili kısmı aynen aşağıdaki gibidir:

«*Zektran ile suyollarında çalışan arkadaşlar arasında meydana gelen anlaşmazlıkla ilgili olarak Merkez Komitesi: 1) Birleşmiş Zektran kurulunda bir de suyolları ulaşımı şubesinin ku-*

rulmasına, 2) Şubat ayında hem demiryolları hem de suyolları sendikaları üyesi arkadaşları bir kongreye davet etmeye ve bu kongrede yeni Zektran için normal seçimin yapılmasına, 3) o ana kadar Zektran'ın eski kadrosunu olduğu gibi bırakmaya, 4) Glavpolitvod ile Glavpolitput kuruluşlarının derhal lağvedilmesine ve bütün araç ve gereçleriyle bütün güçlerinin normal demokratizm temellerine dayanarak sendika örgütüne teslim edilmesine oy birliği ile karar vermiştir.»

Okurlarımın bundan anlayacakları gibi, suyollarında çalışanlar yerilmediği gibi, tam tersine, özlü olan bütün konularda onların *haklı oldukları* kabul edilmiştir. Halbuki bu karar lehine, 14 Ocak 1921 tarihli ortak platformu imzalayan Merkez Komitecilerinden (Kamenev hariç) *bir tek kişi* oy vermiş değildir. («Sendikaların rolü ve görevleri.» RKP'nin X. Kongresinin karar taslağı. Taslak, Merkez Komitesine, bir Merkez Komitesi grubu ile sendika komisyon üyeleri tarafından sunulmuştu. Kararı imzalayanlar arasında, Merkez Komitesi dışında sendika komisyonu üyesi Lozovski de vardı. Diğer MK üyeleri : Tomski, Kalinin, Rudzutak, Zinovyev, Stalin, Lenin, Kamenev, Petrovski, Artem Sergeyev idiler.)

Bu karar, adı geçen Merkez Komitecilerine, yani bizim grubumuza karşı alınmıştı. Çünkü biz oy vermiş olsaydık, eski Zektran'ın geçici bir zaman için eski haliyle bırakılmasına karşı çıkacaktık. Grubumuzun ister istemez başarı

kazanmasından korkan Trotski, Buharin'in kararı lehine oy vermiştir, çünkü öbür türlü bizim kararımız kabul olunacaktı. Yoldaş Rikov Kasım ayında Trotski'yi *desteklerken*, Aralık ayında suyolları sendikası ile Zektran arasındaki anlaşmazlıkların incelenmesi işine sendika komisyonundan katılmış ve suyolları sendikacılarının haklı olduklarına kanaat getirmiştir.

Sonuç: Merkez Komitesinin Aralık (7 Aralık) ayındaki çoğunluğu Trotski, Buharin, Preobrajenski, Serebriyakov v.d. yoldaşlardan ibaretti, yani Zektran'a *karşı* tarafsız davranmayacaklarına kimsenin kuşkusu olmayan kişilerdi. Ve bu çoğunluk kararın metnine göre, suyolları sendikacılarını değil, Zektran'ı suçlu bulmuştur, yalnız Zektran kadrosunun derhal dağıtılmasını istememiştir. Demek oluyor ki Sosnovski'nin dayanağı böylece çürütülmüştür.

Ortada açıklığa kavuşmamış herhangi birşey bırakmamak için, başka bir noktaya daha değinmemiz gerekir. Defalarca belirttiğim «bürokratizmin bazı gereksiz ve zararlı aşırı hareketleri» neydi? *Bu* suçlamada abartma veya uydurma birşey yok muydu ve hâlâ yok mu?

Yine, bunun cevabı yoldaş Zinovyev tarafından 30 Aralık 1920 tarihli demecinde verilmiştir, hem de öylesine bir cevap ki, daha doğru ve gerçeklere uygun bir cevap olamaz. Yoldaş Zinovyev, yoldaş Zof'un (3 Mayıs 1920 tarihli) suyolları sendikasına yazdığı bir emire değinmiş, oradan da aynen şu lafları aktarmıştır: «Bundan böyle bütün komiteciliğe paydos» (140). Yoldaş Zinovyev buna çok yerinde olarak, gereksiz ve

zararlı bürokratizm ve «atamacılık, emir yağdırmacılık» demiştir. Üstelik yoldaş Zinovyev hemen ilk başta şunu da belirtmiş ki, «tepeden emirle atanmışlar arasında» yoldaş Zof'un kendisinden de daha «az tecrübeli ve bilgili, çok daha az denenmiş» yoldaşlar vardır. Ben Merkez Komitesinde Zof hakkında söylenenleri duydum. ona, mükemmel bir emekçi olarak üstün bir değer veriliyordu ve benim de Sovoborona (Savunma Şûrası)daki gözlemlerim bu değerlendirmeyi tamamen haklı çıkarıyor. Hiç kimse bu gibi yoldaşların ne otoritesini yıkmaya ne de onları «kurbanlık koyun» yapmaya niyetlidir (Trotski buna en ufak bir neden olmadan, raporunun 25. sayfasında böyle bir şüpheyi ifade etmişti de..).

Şu emirle «atanmış olanların» otoritesini zedeleyen onların hatalarını düzeltmeye çalışanlar değil, hata yaptıkları halde onları korumaya kalkışanlardır.

Böylece görüyoruz ki, sendikalardaki bölünme tehlikesi uydurulmuş değil, tamamen gerçekti. Şimdi apaçık olarak anlaşmazlıkların abartılmamış özünün neden ibaret olduğunu da görüyoruz: bürokratizmin bazı gereksiz ve zararlı aşırı hareketlerinin ve tepeden inme atanmaların korunması değil, haklı çıkarılmaları değil, sadece düzeltilmesi isteği ve bunun için mücadele edilmesi. Hepsi bu.

Prensipte Anlaşmazlıklar Hakkında

Ama, prensipte köklü ve derin anlaşmazlıklar varsa, o zaman bize şunlar sorulabilir: Bu

anlaşmazlıklar, en sert ve fraksiyoncu çıkışlar o halde yerinde ve haklı mıdır? Yeni ve henüz iyi anlaşılamayan birşey söylenecekse, bu durum bölünmeyi bile haklı çıkarmaz mı bazı hallerde?

Elbette ki haklı çıkarır, ama anlaşmazlıkların gerçekten son derece derine gitmesi ve parti veya işçi sınıfı politikasının hatalı yönünün düzeltilmesi başka bir yoldan yapılamıyorsa, haklıdır.

İşte, bütün iş bunda ya, böylesine derin anlaşmazlıklar yoktur. Yoldaş Trotski bunlara işaret etmeye kalkıştı ama yapamadı. Broşürün yayınlanmasından *önce* (25 Aralık) şarta bağlı ve uzlaştırıcı olarak konuşmak mümkün ve hatta yerinde iken («henüz iyice kavranmamış yeni görevler ve anlaşmamazlıklar varken bile, bir sorun böyle bir biçimde ele alınıp tartışılamaz»), bu broşür yayınlandıktan *sonra*, söylenecek bir tek laf kaldı: yoldaş Trotski, öne sürdüğü yeni görüşlerinde temelde yanılıyor.

Yoldaş Trotski'nin savları V. Genel Rusya Sendikalar kongresi (2-6 Kasım) tarafından kabul olunan Rudzutak'ın tezleri ile karşılaştırılırken bu hatalı durum apaçık meydana çıkıyor. Bunları 30 Aralıktaki demecimde ve 21 Ocak tarihli «Pravda» (141) da açıklamıştım. Bu tezler Trotski'nin savlarından hem daha doğru hem de daha ayrıntılıdır ve tamdır. Trotski'nin tezlerinde, Rudzutak'ın tezlerinden farklı olan şeyler Trotski'de tamamen hatalıdır.

İlk olarak şu mahut «üretim demokrasisini» ele alalım. Bunu yoldaş Buharin, Merkez Komi-

tesinin 7 Aralık tarihli kararına almakla pek de acele etmişti. Bu biçimsiz ve entellektüel görünmek isteyen, sun'i deyime («zirzopça bir deyim»), bir yazıda veya bir demeçte kullanılmış olsa, çatmak gülünç olurdu. Ama gel gelelim ki Trotski ve Buharin kendilerini zorla bu gülünç hale düşürmüşlerdir, çünkü *savlarında* ille ve ille bu deyim üzerinde ısrar ediyorlar, sözde bu deyim onların «platformlarını» sendikalar tarafından kabul olunan Rudzutak savlarından ayırıyormuş!

Bu deyim teorik olarak hatalıdır. Her türlü demokrasi, zaten her türlü sonradan eklenen üst politik yapı gibi sonuç olarak (sınıflar ortadan kalkmadan, sınıfsız toplum meydana gelmeden bu geçici yapıdan kaçınılamaz) üretime yarar ve mevcut toplumun üretimle olan ilişkileriyle belirlenir. Bunun için «üretim demokrasisinin» her türlü başka demokrasilerden ayrılması hiçbir şey ifade etmez. Bu, içi kof bir karmaşıklıktır. Birincisi bu.

Ve ikincisi: Bu deyimi veya terimi, 7 Aralık tarihli MK plenumunun, kendisi tarafından yazılmış kararındaki anlatışına bir bakınız. «Bunun için, diyor Buharin, işçi demokrasisinin yöntemleri üretim demokrasisi yöntemleri olmalıdır. Bu ise demek oluyor ki...» Özellikle şu 'demek oluyor ki'ye dikkatlerinizi çekerim! Buharin kitlelere hitaben konuşmasını açarken, sözlerine öylesine karmaşık bir terimle başlıyor ki, bunu herşeyden önce anlatmak gerekiyor, *özel* bir şekilde anlatılmadan demek oluyor ki sözleri anlaşılmayacaktır. Herşeyi bırakalım, yalnız bu

davranış bile demokrasi açısından, bence *demokratik* değildir; kitlelere hitaben yazı dümdüz, kolay anlaşılır bir biçimde yazılmalıdır, özel bir açıklama gerektiren deyim ve terimlerden kitlelere söz açmak anlamsızdır. «Üretici» görüş-açısından, bu üstelik de zararlıdır, çünkü gereksiz bir deyimin anlatılması için kıymetli vakit harcanıyor. Devam edelim: «bu demek oluyor ki, bütün seçimler, adayların ileri sürülmesi vs. yalnız politik disiplin açısından değil, ekonomik yetenekler, yönetim tecrübesi, örgütleme nitelikleri ve daha önceki işte de ortaya koyulmuş, emekçi kitlelerin maddi ve manevi çıkarlarıyle yakından ilgilenme açısından geliştirilmelidir.»

Bu düşüncenin zoraki ve hatalı olduğu meydandadır. Demokrasi yalnız «seçim, aday gösterilmesi, adayların desteklenmesi» vs. anlamına gelmez. Bu işin bir yönü. Öte yandan ise, istisnasız bütün seçimler politik disiplin ve ekonomik yetenekler açısından yapılmıyor ki. Trotski'nin bütün iddialarına rağmen, milyonluk bir örgüt içinde belirli bir oranda ricacılar, şefaatçılar, bürokratlar da olmalı (iyi bürokratlar olmadan daha epey yıl işimizi yürütemeyiz). Ama buna rağmen biz «ricacı-şefaatçı» veya «bürokratik demokrasi»den laf etmiyoruz.

Üçüncüsü: Yalnız seçilenleri, yalnız örgütleyicileri, yöneticileri önümüzde görmek hatalıdır. Ne de olsa, ilerici, işe yarayan insanlar arasında bunlar azınlıktır. Sıradan olanlara, kitlelere bakmalı. Rudzutak'ta bunlar yalnız daha basit, daha anlaşılır bir dille ifade edilmekle kal-

mıyor, teorik olarak da daha doğrudur (bak: 6.cı tez):

«...*Üretime katılan herkesin, yaptığı üretim görevlerinin zorunluluğunu ve mantıki, belirli bir amaca yönelik oluşunu anlaması gerekir; üretime katılan her kişi yalnız yukarıdan gelen emirle görevini yapmakla yetinmeyip, bilinçli olarak üretim alanında meydana gelen bütün yanlış hesapların, kusur ve eksikliklerin, teknik ve örgütsel hataların düzeltilmesine de katılmalıdır.*»

Dördüncüsü: «Üretim demokrasisi» bir takım yanlış yorumlara yol açan bir deyimdir. Bunu diktatörlüğün ve yönetimin tek elde toplanmasının inkarı gibi de yorumlamak mümkündür. Bu terimi normal demokrasinin rafa kaldırılması veya inkarı gibi de yorumlamak mümkün. Her iki yorum da zararlıdır ve bunlardan kaçınmak için, özel ve uzun yorumlarda bulunmak zorunluluğu doğuyor.

Oysa aynı fikirlerin gayet kolay ve basit yorumu Rudzutak'ta zaten var, hem de onun yorumu daha doğrudur ve bütün bu zahmetlerden kurtarıyor insanı. Kaldı ki Trotski «Pravda»daki (11 Ocak) «Üretim demokrasisi» adlı yazısında bu yanlışların ve çapraşık açıklamaların mevcut olduğunu inkar etmiyor (o sadece bu konuya hiç değinmemekle yetiniyor, kendi savlarını rudzutakçı savlarla, ne olur ne olmaz diye, hiç karşılaştırmıyor) ve bununla da kalmıyor, dolayısıyla kendi deyiminin hatalı ve çapraşık olduğunu, buna paralel olarak «askeri demokrasiyi» göstermesiyle bir de onaylıyor. Çok şükür ki biz hiçbir zaman, hatırlayabildiğim kadarıyla, bu

gibi deyimler yüzünden fraksiyon tartışmaları yapmış değiliz.

Trotski'nin «üretici atmosfer» terimi ise çok daha yersizdir ve başarısızdır. Zinovyev haklı olarak bu terimle alay etti. Trotski küplere binerek itiraz etti: «Bizde bir zamanlar askeri atmosfer vardı... Şimdi de üretici atmosfer işçi kitlesi içinde, fakat bu kitlenin yüzeyinde değil, derinliklerinde de meydana gelmelidir. İşe, üretime karşı, vaktiyle cephelere karşı gösterilen ilgi derecesinde bir ilgi gösterilmelidir.» İşte işin iç yüzü, «işçi kitlesine, bunun derinliklerine» hitaben, insan Rudzutak gibi konuşmalıdır, yoksa «üretici atmosfer» gibi laflarla insanı şaşırtmamalı veya bir alaylı gülümsemeye neden olmamalı. Aslında, «üretici atmosfer» terimini kullanırken yoldaş Trotski, üretici propaganda anlamını ifade ediyor. Ama işçi kitlelerinin derinlikleri için propaganda yapılacaksa, böyle terimlerden kaçınılmalı. Yoksa bu terim, kitlelerde üretim propagandasının nasıl *yapılmaması*nın gerektiğine bir örnek olabilir.

Politika ve Ekonomi. Diyalektik ve eklektisizm

Böylesine ilkel, alfabe gibi bir sorunu ileri sürmek tuhaftır. Maalesef Trotski ile Buharin bunu yapmaya zorluyorlar. İkisi de bana sitem ederek, asıl sorun yerine başka bir sorun ileri sürdüğümü veya bu sorunu «politik yönden» ele aldığımı, onlarınsa bu soruna «ekonomi» açısından yaklaşmak istediklerini söylüyorlar. Buharin bunu tezlerine bile ekledi ve tartışan iki taraftan daha «yükseklere tırmanmak» istedi:

bakın, bakın, ben bu ikisini de birleştiriyorum diye.

Teorik olarak hata korkunç. Politika, ekonominin yoğunlaştırılmış bir ifadesidir, diyordum demecimde, çünkü daha önce de bu hiçbir şeye bağlanamayan ve bir marksistin ağızında asla tahammül edilemeyen, soruna «politik yönden yaklaşma» sitemlerini duymuştum. Politika, ekonomiden zorunlu olarak üstündür. Bu birinciliği inkar etmek yada başka bir şey iddia etmek, marksizmin alfabesini unutmak anlamına gelir.

Ama, belki değerlendirmem politik yönden yanlıştır? O zaman bunu açıkça söyleyin ve bunu ispatlayın. Ancak politik yaklaşımı «ekonomik» yaklaşımla özdeşleştirmek marksizmin alfabesini unutmak demektir.

Başka bir deyimle, politik yönden soruna yaklaşmak şu anlama gelir: Sendikalara yanlış bir görüş açısından yaklaşıp, Sovyet iktidarını ve proletarya diktatörlüğünü yıkmak. (Partinin haksız olması şartıyle parti ile sendikaların bölünmesi, Rusya gibi bir köylü ülkesinde Sovyet iktidarını mutlaka yıkacaktı). Bu düşünceyi temelden kontrol etmek mümkün (ve zorunludur), yani, konuya bu yönden yaklaşılmasının doğru olup olmadığını incelemek, iyiden iyiye üzerinde durup iyice düşünmek ve bu görüş açısının haklı olup olmadığına karar vermek gerekiyor. Yoksa sadece: ben sizin «politik» görüş açınıza «değer vermesine veriyorum» «*amma*» bu görüş açısı sadece politik yöndendir, bize ayrıca bir «ekonomik» görüş açısı gereklidir demekle, ör-

neğin filan filan bir tedbirin alınması ile ilgili teklifinize «değer veriyorum» ve böyle bir adım atmakla boynunuzu kıracağınızı bilirim, *amma* bir de şunu düşünün: doymak ve üstbaş sahibi olmak, aç ve çıplak kalmaktan daha iyidir, demek arasında hiçbir fark yoktur.

Buharin, teorik olarak *eklektiğe* kaymıştır, politik *ve* ekonomik görüşlerin birleştirilmesini vaaz etmekle.

Trotski ile Buharin durumu anlatmaya çabalarken, işte, diyorlar, kendiniz bakın, biz üretimin arttırılmasına çalışırken, siz sadece biçimsel demokrasi üzerinde duruyorsunuz. Durumu böyle izah etmeye çalışmak da hataya düşmek demektir, çünkü sorun *ancak* şu şekilde ileri sürülebilir (ve marksistçe *sürülmelidir de)*: işe doğru ve politik yönden yaklaşmadan belirli bir sınıf egemenliğini koruyamaz ve *bu nedenle kendi üretim görevini de* yerine getiremez.

Daha somut bir örnek verelim. Zinovyev: «Politik bir hataya düşüyorsunuz, diyor, işi sendikalar arasında bölünmelere kadar vardırmamanız gerek. Üretimin artışına gelince, ben bu konuya daha Ocak 1920 tarihinde değindim ve örnek olarak bir hamamın inşaatını gösterdim.» Trotski de cevap verir: «Amma da marifet, hele bak (sayfa 29), örnek olarak hamamı göstererek bir broşür yazmak iş mi yani, bizde, sendikaların ne yapacakları konusunda «*bir tek kelime*» vallahi de «*bir tek kelime*» yoktur».

Yanlış. Şu hamam örneği, özür dilerim böyle bir şaka için, ama gerçekten kırk-elli «üretici atmosfer» ve ek olarak birkaç «üretim demokra-

sisi»ne değer. Hamam örneği gayet açık ve seçik, kitlelere, kitlelerin «en derin tabakalarına» hitap eder ve sendikaların görevlerini gösterir, yoksa «üretici atmosferle» «demokrasiler» işçi kitlelerinin gözlerini körleten, durumu anlamalarını güçleştiren bir çöptür, çöpten başka birşey değildir.

Yoldaş Trotski bana da sitemler etti, «vay, dedi, şu Lenin sendika mekanizması adını taşıyan manivela kollarının oynadıkları ve oynamaya zorunlu oldukları rol hakkında hiçbir şey söylemedi» (sayfa 66).

Özür dilerim, yoldaş Trotski: Rudzutak'ın tezlerini iyice okuduktan ve onları doğru bulduktan sonra, sizin bütün savlarınızdan veya ek ve ortak savlarınızla bunlardan çıkardığınız sonuçlarınızdan çok daha *fazla, daha ayrıntılı, basit* ve daha *anlaşılır* bir dille gerekeni söylemiş bulundum. Zira, bir daha tekrarlıyorum, ayniyatla ödenen primler ve arkadaşça davranan disiplin mahkemeleri ekonominin iyice kavranması için, üretimin sağlam ellere alınması için, sendikaların üretici rollerinin artması için, tamamen soyut (ve bunun için kof olan) «üretim demokrasisi» ile «tek vücut haline getirme» laflarınızdan çok daha fazla şey ifade eder.

«Üretici» görüş açısı (Trotski) veya tek taraflı politik görüş açısından vazgeçme veyahut bu görüşün ekonomik görüşle birleştirilmesi (Buharin) bahanesiyle bize bakın neler sokuşturuldu:

1) Teorik olarak hatalı, eklektik biçimde politika ile ekonomi arasındaki ilişkilerin sap-

tanması biçiminde ifade olunmakla marksizmin tamamiyle unutulması;

2) Trotski'nin *bütün* broşür-platformunu dolduran «silkip altını üstüne getirme» politikasıyla sunulan ve ifade bulan politik hatanın savunulması veya örtbas edilmesi. Oysaki bu hata, kabul edilmezse ve hemen düzeltilmezse, proletarya diktatörlüğünün yıkılmasına kadar *varabilir;*

3) Salt üretim, ekonomi ve üretimin artışıyle ilgili sorunlar alanında bir adım gerileme. Rudzutak'ın doğrudan doğruya *işle* ilgili olan, somut, pratik, hayati, dipdiri olan *pratik işle* ilgili savlarından (üretim propagandasını geliştiriniz, aynî primlerin iyice dağıtılmasını öğrenin, arkadaşça davranan disiplin mahkemeleri biçiminde, yerinde ve doğru olarak zorlamanın nasıl uygulanacağını öğreniniz) dönüp, soyut, işle ilgili olmayan, fazla entellektüel bir dille ifade olunan, genel *tezlere* gerileyip en pratik, doğrudan doğruya işle ilgili olanın unutulması.

İşte, politika ve ekonomiyle ilgili sorunlar üzerinde Zinovyev ile benim bir yandan ve Trotski ile Buharin arasında öte yandan varolan ortak görüş açıları böyledir.

Bunun için yoldaş Trotski'nin 30 Aralık tarihinde yayınladığı itirazını okurken kendimi gülümsemeden alıkoyamıyorum: «Yoldaş Lenin, Sovyetlerin VIII. kongresinde durumumuz hakkında verdiği raporun son sözünde, bize bugünlerde daha az politika, daha çok ekonomi gerektiğini söylüyor, sendikalar konusunda ise işin politik yönünü ilk plana sürüyordu» (s. 65).

Yoldaş Trotski, herhalde bu sözlerini «son derece isabetli» saymış olacaktır. Ama aslında bunlar kavramların bir biriyle feci bir biçimde karıştırılması, sınır bilmeyen bir «ideolojik zihin karmaşıklığını» ifade eder. Elbette ki ben, politika ile daha az ve ekonomimizle daha çok uğraşmamızı temenni ettim, etmekteyim ve ileride de temenni edeceğim. Ama bu temennilerin gerçekleşmesi için ne *politik hataların* ve ne de politik tehlikelerin ortada olması şarttır, bunu anlamak herhalde pek o kadar zor değildir. Yoldaş Trotski tarafından yapılmış olan ve yoldaş Buharin tarafından derinleştirilen politik hatalar, partimizi ekonomi görevlerinden *alıkoyuyor*, «üretici» işlerimize engel oluyor, ne yazık ki bizlere bu hataları düzeltmekte *vakit kaybettiriyor*, gene vakit kaybı ile bizi sendikalist eğilimle mücadele etmeye zorluyor (çünkü bu eğilim proletarya diktatörlüğünün yıkılmasına kadar varabilir), sendika hareketine yalnız bir yönden yaklaşma konusunda bizi tartışmalara teşvik ediyor (ve soruna bu yönden yaklaşma bizleri Sovyet iktidarının düşmesine kadar götürebilir), bir takım ortak «savlar» konusunda kavgalara yol açıyor, oysaki biz bütün bunların yerine yalnız işle ilgili, pratik, «ekonomik» görüşmelerle kimlerin daha iyi ayni primler dağıttığını, arkadaşça davranan disiplin mahkemeleri kurduğunu, Rudzutak'ın savlarına dayanarak sendikaları tek vücut haline getirmeyi başardığını saptayabiliriz. Rudzutak'ın savları 2-6 Kasım Tüm Rusya Sendikalar Kongresinde kabul olunmuştur. Kongreye Saratov un fabrikaları işçileri,

Donbass maden kömürü işçileri, Petrograd'taki maden işçileri vs, vs, sendikalar katılmışlardı.

«Geniş ölçüde görüşmelerin» faydası konusunu ele alınız. Burada da aynı şeyi görürüz: politik hatalar bizleri ekonomik görevlerimizden alıkoyuyor. Ben bu sözüm ona «geniş ölçüde görüşmelere» karşıydım ve yoldaş Trotski'nin sendika komisyonlarının toplantısını baltalamasını politik hata sayarım, çünkü bu toplantıda sendikaların çalışmasıyla ilgili gerçek iş görüşmeleri yapılacaktı. Tamponcu grubun ve grubun başkanı olan Buharin'in tamponun anlamını kavrayamamalarını, tampon olacaksa hiç değilse bunun görevinin doğru dürüst anlaşılmamasını politik hata sayarım (burada diyalektik yerine eklektisizmi sokuşturdular). Halbuki onlar «tampon» görüş açısından var güçleri ve enerjileriyle geniş planda görüşmelere karşı, tartışmaların sendika komisyonuna bırakılmasını savunmalıydılar. Bakın, bütün bunların sonucu ne olmuştur.

30 Aralık tarihinde Buharin çene çala çala konuşmalarını nereye kadar vardırıyor! «Biz yeni ve kutsal işçi demokrasisi sloganını ilan ettik, bu demokrasi, bütün sorunların dar heyetlerde, ufak toplantılarda, herhangi bir korporosyonda değil, geniş ölçüde genel toplantılara sunulup oralarda tartışılmasını gerektiriyor. Ve işte, sendikalar sorununu bugünkü gibi muazzam bir toplantı önüne sererken, bununla bir adım gerilemiyor, tersine, bir adım ileri atmış oluyoruz» (sayfa 45). Şu işe bakın ki, bu adam Zinovyevi kevgirde su taşımakla, demokrasiyi abartmak-

la suçluyordu! Bunlar ne sulu sözler, bu ne paldır küldür konuşma böyle! Biçimsel demokratizmin devrimci yönden maksada uygunluğa ister istemez bağlı olması gerektiğinin hiç mi hiç anlaşılmaması demektir bu!

Trotski'deki durum bundan daha iyi değildir. Trotski hemen bir suçlamayla geliyor: «Vay, şu Lenin var gücü ile konunun özü hakkındaki görüşmeleri baltalamak istiyor!» (s. 65). Ve şunları açıklıyor: «Ben bu komisyona girmek istemeyişimin sebebini Merkez Komitesine yeteri kadar açık bir dille anlattım: bana, başka arkadaşlarımla birlikte, bütün bu sorunları tam hacmiyle parti basınına yansıtma izni verilmedikçe, bu sorunların daracık manastır hücresi içerisinde incelenmesinden en ufak bir fayda ummam ve bunun için komisyondaki çalışmam da yararlı olamayacaktır» (s. 69).

Peki, sonuç? Trotski'nin 25 Aralık tarihinde «geniş çaptaki tartışmalara» başlamasından bu yana bir ay bile geçmedi, oysaki sorumlu parti görevlileri arasından bu tartışmalardan ağzının tadı kaçmayan, bunun faydasızlığını anlamayan (daha beteri de mümkün). 100 kişide bir kişi bile çıkmaz. Çünkü Trotski, partinin değerli zamanını harcayarak, kötü tezleri ileri sürmüş, komisyon dahilinde işin pratik yönlerinin tartışılmasını «manastır hücresinde konuşmalar» gibi sözlerle damgalamıştır, oysaki bu komisyonun görevi pratik deneyin gözden geçirilmesi ve bu deneyden ders alarak gerçek üretici işte ilerlemenin öğrenilmesi idi, yani Trotski'-

nin istediği gibi, dipdiri, canlı bir işten, gerisin geriye bir takım «üretici atmosferlerin» ölü skolastiğine dönülmesi değildi!

Şu mahut «tek vücut haline getirme» lafına bakınız. Ben 30 Aralık tarihinde bunun hiç ağıza alınmamasını tavsiye ediyordum, çünkü biz kendi pratik deneyimizi henüz yeteri kadar incelemiş değiliz. Bu olmadan tek vücut haline getirmeyle ilgili bütün tartışmalar boş laflar, kevgirle su taşınması, parti güçlerinin gerçek ekonomik çalışmalardan alıkonulmasından başka birşey değildir. Bu madde, Sovyet Ekonomi Kurullarına 1/3 ila 1/2, ve 1/2 ila 2/3 oranında sendika temsilcilerinin sokulması ile ilgili Trotski'nin teklifine bürokratik hayal demiştim (142).

Buharin bunun için bana çok darılmış olacak, çünkü raporunun 49 s. den anlaşıldığı gibi, Buharin bana çok esaslı ve ayrıntılı olarak «insanlar bir araya toplanmış, bir şeyler konuşurlarken sağır-dilsiz tavırları takınmamalıdır» yolunda haklı olduğunu ispatlamaya çalışıyor (dediğim sayfada aynen bunlar yazılıdır!). Trotski de küsmüşe benziyor, çünkü şunları haykırıyor:

«*Çok rica ederim, hepiniz, kendi not defterlerinize Lenin'in bunlara filanca filanca tarihte bürokratizm dediğini not ediniz, bense bir kehanette bulunacağım izninizle, bu dediklerim birkaç ay içinde olacaktır, VZSPS (Tüm Rusya Sendikalar Merkez Şûrası) ile VSNH (Yüksek Ekonomik Şûra), Maden İşçileri Sendikası Merkez Komitesi'nde, Madencilik Şubesinde vs. de ortak iş-*

çi sayısının üçte bir ila yarı yarıya kadar olması gerektiğini kaydedip direktiflere geçirecekler.» (sayfa 68).

Ben bunu okuduktan sonra yoldaş Milyutin'den (Halk Ekonomi Yüksek Şûra başkan yardımcısı) tek vücut haline getirme konusunda mevcut *basılı* raporları bana göndermesini rica ettim. Kendi kendime ise düşündüm: hele yavaş yavaş da olsa *bizim pratik deneyimizi incelemeye* başlayalım, çünkü «genel parti toplantılarındaki laklakiyat»la uğraşmak dayanılmayacak kadar can sıkıcı (bu sözler Buharin'indir, bak s. 47 ve günün birinde bunlar da bir deyim olarak bizde yerleşecektir, tıpkı şu meşhur «silkip altını üstüne getirme» gibi), üstelik de bütün bu laklakiyat hep uydurmadır, ne bir malzemeye, ne gerçeklere dayanıyor, kafadan atma bir takım anlaşmazlıklar, efendim, «saptamalar», yok «üretim demokrasileri» gırla gidiyor.

Yoldaş Milyutin bana birkaç kitap gönderdi, bunlar arasında «VSNH'nın Tüm Rusya Sovyetler VIII. Kongresi'ne Raporu» (Moskova, 1920, Giriş altındaki tarih 19 Aralık 1920'dir). Raporun 14. sayfasında işçilerin yönetim organlarına katılmasını gösteren bir cetvel vardır. Bu cetveli aynen buraya aktarıyorum (bu cetvel yalnız bir kısım Gubsovnarhoz (*) ve girişimleri kapsıyor):

(*) Guberniya ekonomik şûraları

Yönetim Organı	Genel üye sayı	İşçiler		Uzman		Memur ve diğerleri	
		sayı	%	sayı	%	sayı	%
VSNH Prezidyumu ve Gubnarhozlar	187	107	57,2	22	11,8	58	31,0
Baş İdareler, Şubeler, Merkezler ve Başkanlıklar Heyetleri	140	72	51,4	31	22,2	37	26,4
Heyetlere giren ve girmeyen fabrikalar-tesisler	1143	726	63,5	398	34,8	19	7,7
T o p l a m	*1470*	*905*	*61,6*	*451*	*30,7*	*114*	*1,7*

Demek ki şimdiden işçilerin katılması ortalama olarak % 61,6 oranındadır, yani yarısından çok, 2/3'e daha yakındır! Bunlar hakkında Trotski'nin savlarında yazdıklarının bürokratik-hayalî karakteri *ispatlanmış* oluyor. Konuşmak, tartışmak, «1/3 ila 1/2» veya «1/2 ila 2/3» platformları üzerinde durup uzun uzadıya yazı yazmak, bütün bunlar en beyhude, anlamsız «genel parti laklakiyatı»dır, gerçek *üretici* çalışmalardan gücün, olanakların, dikkatin, zamanın çalınması demektir, hiçbir ciddi içeriği olmayan politikacılıktan başka birşey değildir. Oysa, muhakkak ki tecrübeli insanlardan yoksun olmayacak, gerçekleri öğrenmeden hiçbir şekilde tez yazmaya kalkışmayacak olan komisyonlarda, işin yararına olarak deney kontroldan geçirilebilir, diyelim on-yirmi kadar kişiye anket gönderilebilir («ortak olarak çalışan» binlerce kişi arasından), onların edindikleri izlenimler ve vardıkları sonuçlar istatistiğin objektif verileriyle karşılaştırılabilir, gelecek için ciddi, pratik direktifler hazırlanabilir: tecrübelerin bizi götürdükleri filan filan sonuçlar karşısında hemen şimdi aynı yönde mi ilerlemeli, yoksa bu yön biraz değiştirilmeli mi, nasıl değiştirilmeli, hangi yöntemler uygulanmalı, işe hangi yönden daha çok sarılmalı veyahut gene de bu işin yararına olarak şimdilik durmalı mı, bir kez daha ve bir daha edinilen deneyler gözden geçirilmeli, bazı şeyler değiştirilmeli mi, vs, vs.

Gerçek bir «yönetici», sayın yoldaşlar, (izninizle, madem böyle, ben de bari biraz «üretim propagandası» yapayım), en gelişmiş ülkelerde

bile kapitalistlerle tröst organizatörleri yıllarca, bazen on yıl boyunca ve hatta daha fazla zaman, kendilerinin ve başkalarının deneylerini ve karşılaştırmalarını, kontrolünü sürdürüyordu, bu zaman içinde başlanmış olanları düzeltip değiştiriyor, geri dönüyor, defalarca düzeltmeler yapıyorlardı ve bu yoldan belirli bir işe en elverişli yönetim sistemini, en üst ve en alt yönetici kadrolarına adam seçiyor ve atıyorlardı vs. vs. Bütün uygar dünyada ekonomi işlerinde *yüzyılların tecrübesine ve alışkanlıklarına* dayanan kapitalizm zamanlarında durum böyleydi. Biz ise yapyeni bir zemin üzerinde duruyor, kapitalistlerden bize miras kalan alışkanlıkların köküyle ve ancak kademe kademe ilerleyerek değiştirilmesi gibi en uzun, en inatçı ve sabır gerektiren bir çalışmayı şart koşan kalkındırma işini yapıyoruz. Bunun için bu soruna Trotski gibi yaklaşmamız mümkün değil, bu yaklaşma kökünden yanlıştır. 30 Aralık tarihinde verdiği demeçte haykırıyordu Trotski: «Var mı işçilerimizin, parti görevlilerimizin ve sendikalarımızın üretici eğitimleri? Evet mi, hayır mı? Ben cevap vereyim: Yoktur!» (s. 29). Bu gibi bir konuya böylesine yaklaşmak gülünçtür. Bu örneğin: Şu bölükte yeteri kadar bot var mıdır? Var mı yok mu, size soruyorum, diye sormaya benzer.

Biz on yıl sonra da muhakkak ki, parti ve sendikalarda bütün çalışanların yeteri kadar üretici eğitiminin mevcut olduğunu iddia edemeyeceğiz. Tıpkı, on yıl sonra da, bütün parti, sendikalar ve askeri makamlarımızda yeteri kadar askeri eğitimin olmayacağı gibi. Ama üreti-

ci eğitimin *başlangıcı* bizde, bine yakın sendika delege ve üyesi olan işçinin devlet yönetiminde, çeşitli kuruluşların yönetimine, başkanlıkların ve daha yüksek makamların yönetimine katılmasıyla yaratılmıştır. «Üretici eğitimin» temel ilkesi, *bizler*, eski illegalcılarla profesyonel gazetecilerin eğitimdir ve bu eğitim, kendi pratik deneylerimizi en dikkatli, en titiz ve ayrıntılı biçimde incelemeyi öğrenmemiz ve başkalarına öğretmemizden ibarettir ve bunu yaparken kuralımız da: «Yedi defa ölç, bir defa biç» olmalıdır. Bu bin kişinin neler yaptığının, neleri başardığının ısrarlı, ağır ağır ilerleyen, dikkatli, ciddi, hevesle yapılan kontrolü, yaptıklarının daha da büyük bir dikkatle gerektiği yerlerde düzeltilmesi ve ancak bu yönetimin yararı saptandıktan, bu yönetim sisteminin, bu organın, seçilmiş olan bu kadronun vs, yerinde olduğu ortaya konduktan sonra ilerleme. İşte, «üretici eğitimin» temel, köklü, kayıtsız şartsız kuralı. Ama yoldaş Trotski bütün savlarıyla, soruna yaklaşması ve bütün davranışlarıyla bu kurala karşı geliyor ve onu bozmaya çalışıyor. Yoldaş Trotski'nin bütün savları, bütün broşür-platformları öyle bir nitelik taşıyor ki, hatalarıyla partinin dikkatini ve gücünü ciddi ve «üretici» işlerden çekip dağıtıyor ve boş, kof bir lafebeliğine çekiyor.

Diyalektik ve Eklektisizm, «Okul» ve «Aygıt»

Yoldaş Buharin'in birçok değerli özellikleri arasında, her sorunda teorik kökleri arayıp bul-

mak gibi bir teorik yetenek ve ilgi de vardır. Muhakkak ki bu özellik çok değerlidir, çünkü belirli, kendisi tarafından bile bile kabul olunan savlara dayanarak hatayı yapanda, hatasının teorik kökleri ortaya çıkarılmadan ne politik ne de herhangi bir başka hata anlaşılabilir.

Bu sorun yüzünden, sorunu teorik olarak derinleştirmek isteyen yoldaş Buharin, 30 Aralık tarihinden, hatta belki de daha öncelerinden başlamak üzere, tartışmaları işaret ettiğimiz alana götürüyor.

30 Aralık tarihinde yoldaş Buharin şunları söylüyordu :

«Ne politik, ne de ekonomik etkeni inkâr edemeyiz. Bence bu mutlak bir zorunluluktur ve bu konuda tartışılamaz. Zaten, bu toplantıda «tamponcu fraksiyon» veya bu fraksiyonun ideolojisi denilen şeyin bütün teorik özü budadır.»

Yoldaş Buharin'in burada yaptığı hatanın teorik özü şudur ki, politika ile ekonomi arasındaki diyalektik ilişkiyi (ve bunu bize marksizm öğretiyor) Buharin bir yana bırakıp onun yerine eklektisizmi geçiriyor. «Hem bu, hem de şu», «hem bu yandan, hem şu yandan» -işte yoldaş Buharin'in bütün teorik çizgisi. Ama bu eklektisizmin ta kendisidir. Diyalektik ise somut gelişmede bütün ilişkilerin her yönden hesaba katılmasını şart koşar. Yoksa, bir kıl buradan bir kıl şuradan koparılmaz, böyle birşey marksizm öğretisinde yoktur. Ben bunu politika ve ekonomi örnekleriyle gösterdim zaten.

«Tampon» örneğinde de durum aynıdır ve asla kuşku getiremez. Parti treni yokuş aşağı uçuyor ve raydan çıkma tehlikesi beliriyorsa tampon faydalı ve gerekli olabilir. Hiç kuşkusuz. Ama Buharin bu «tamponculuk» görevini eklektik yönden ele almıştır, bir kıl Zinovyev'den, bir kıl Trotski'den koparıyor. Buharin madem ki «tamponcudur», kendi kendine, şu veya başkasının ne zaman ve hangi noktada yanıldığına veya hem şunun hem de başkasının hangi teorik hataya yada politik nezaketsizliğe veya fraksiyonculuk hatasına düştüğüne veyahut da abartmaya vardığına karar verip, bir demeçle ortaya çıkarak, tesbit edebilmelidir ve *var gücü ile her* yanlışa saldırmalıdır. İşte, Buharin «tamponun» bu görevini anlayamamıştır. Bunun en canlı örneklerinden biri:

ZEKTRAN'ın Petrograd Bürosu Komünistler Fraksiyonu (Demiryolları ile Karasuları İşçileri Sendikaları Birliğinin Merkez Komitesi) Trotski'yi tutan bir örgüttür ve apaçık bildiriyor: kendi fikrince yoldaş Trotski ile Buharin'in sendikaların üretici rolleri hakkındaki tutumları aynı görüşün iki ayrı türüdür. Bu örgüt yoldaş Buharin'in Petrograt'da, 3 Ocak 1921 tarihinde verdiği demeci ayrı bir broşür şeklinde yayınlamıştır (N. Buharin, «Sendikaların Görevleri Hakkında» P. 1921). Bu ortak demeç ve raporda aşağıdaki satırları okuyoruz:

«İlk başta, Trotski'nin formülasyonuna göre, sendikaların yönetim kadrolarının değiştirilmesi, daha elverişli arkadaşların bu yerlere geçirilmesi ve buna benzer tedbirlerin alınması

gerekiyordu. Daha önceleri ise yoldaş Trotski «silkip altını üstüne getirme» görüş açısında ısrar ediyordu. Bundan şimdi vazgeçmiş ve bunun için yoldaş Trotski'ye karşı kanıt olarak «alt-üst etme»nin ileri sürülmesinin hiçbir anlamı yoktur» (s. 5).

Bu türden iddialardaki birçok gerçek hatanın üzerinde duracak değilim.

(«Alt-üst» etme sözü Trotski tarafından V. Genel Rusya Sendikalar Kongresinde kullanılmıştır (2-6 Kasım)) Trotski, 8 Kasım tarihinde Merkez Komitesine sunduğu savlarında «Yönetim kadrosunun atanması» konusuna değiniyor; söz buna değinmişken, bu savların Trotski taraftarlarından birisi tarafından ufak bir broşür biçiminde yayınlandığını da belirteyim. Trotski'nin «Sendika Birliklerinin Rolü ve Görevleri» adındaki 25 Aralık tarihli broşürünün tümü, daha önce işaret ettiğim havayı ve düşünce biçimini yansıtıyor, bununla adeta doyurulmuştur. Ne zaman ve nasıl bu tutumdan «vazgeçti», orası sır. Benim konum şimdi bu değil. «Tampon» eklektik ise, bazı hataları gözden kaçırır, başka hataların üstünde durur, tüm Rusya'nın RKP'sinin binlerce işçisi önünde 30 Aralık 1920 tarihinde Moskova'da yapılan hatalara hiç değinmez, sadece Petrograt'da 3 Ocak 1921 tarihinde yapılan hatalardan sözeder. «Tampon» diyalektik ise, her iki tarafta veya bütün taraflarda saptadığı hataların herbirine var gücüyle saldırması gerekir. Ama Buharin işte bunu yapmıyor. Trotski'nin broşürünü, silkip alt-üst etme politikası yönünden bile eleştirmekten kaçınıyor. *Bu konuda sadece su-*

suyor. Tamponun, üstüne düşen vazifeyi böyle bir biçimde yerine getirmesi herkesi sadece güldürüyor.

Daha sonraları. Buharin'in aynı Petrograd demecinde, s. 7'de şunları okuyoruz:

«Yoldaş Trotski'nin hatası, komünizm okulu fikrini yeteri kadar savunmamasıdır.»

30 Aralık tarihli görüşmelerde Buharin şöyle bir fikri öne sürüyor:

«Yoldaş Zinovyev, sendikaların komünizm okulu olduğunu söylüyordu, Trotski'ye göre ise sendikalar yönetici-teknik bir aygıttır, üretim yönetimidir. Birincisinin de, ikincisinin de doğru olmadığını ispatlayan herhangi bir mantıklı delili ortada görmüyorum. Her iki hüküm de doğrudur, ve bu iki hükmün birleştirilmesi de doğrudur» (s 48).

Aynı fikir, Buharin ve «grubu» veya «fraksiyonu»nun 6. savında tekrarlanıyor: «... bunlar (sendikalar) bir yandan komünizm okuludur... Öte yandansa bunlar, hem de gitgide artarak, ekonomi aygıtının ve genellikle devlet iktidar aygıtının bir kolu yerine geçmektedir...» (Pravda, 16 Ocak)

Yoldaş Buharin'in en büyük teorik hatası, marksizmin yerine eklektisizmin geçirilmesindedir, (bu eklektisizm özellikle «son moda» ve gerici felsefe sistemlerinde çok yaygındır).

Yoldaş Buharin «mantıklı» delillere değiniyor. Ama bütün anlattıklarının gösterdiği gibi, Buharin -belki de farkına varmadan- burada biçimsel veya skolastik bir mantık görüş noktasını savunuyor, yoksa bunlar diyalektik veya

marksist mantık değildir. Bunu daha iyi anlatmak için bizzat yoldaş Buharin'in ele aldığı örnekten başlayayım. 30 Aralık tarihli görüşmelerde şunları söylüyordu :

«Yoldaşlar, burada gelişen tartışmalar sizlerde herhalde şu izlenimi uyandırmıştır : iki adam gelip, kürsüde duran bardağın ne olduğunu birbirlerine sorarlar. Birisi : «badak camdan bir silindirdir, bunun böyle olmadığını söyleyenler kahrolsun» diyor. İkincisi ise karşılık veriyor : «Bardak içmek için kullanılan bir araçtır, bunun böyle olmadığnı iddia edenler kahrolsun.» (s. 46).

Bu örnekle Buharin, okurlarımın da görecekleri gibi, bana herhalde popüler bir dille, tek yönlülüğün zararlı olduğunu anlatmak istemiştir. Bu açıklamayı minnetle kabul ediyorum ve minnettarlığımı fiilen göstermek için ben de eklektisizmin, diyalektikten farklı olan yönlerinin ne olduğunu anlatayım :

Çok doğru, bir bardak hem silindir biçiminde bir cisimdir hem de su içmek için kullanılan bir araçtır. Ama izninizle, bardak, yalnız bu iki niteliğe yada yöne sahip değildir, bunun bir sürü başka nitelikleri, özellikleri, yönleri, amaçları, dünyada öteki cisimlere kıyasla «araç ve gereçliliği» vardır. Bir bardak ağırca bir cisimdir, fırlatıp atılmak için alet olarak kullanılabilir. Bir bardak kağıtların üstüne konan ağırlık vazifesi görebilir, tersyüz çevrilince, tutulan bir kelebeğin saklanması için bir kap olabilir, bir bardağın özel bir deeğri olabilir, bardak sanatkarca yapılmış olabilir ve su içilmesine yarasın yaramasın bir süs eşyası olarak kullanılabilir, bardak camdan

mı, başka bir nesneden mi yapılı oluşuna bakılmaksızın, silindir biçiminde olup olmadığı hesaba katılmaksızın bir sürü iş için kullanılabilir. Ve buna benzer daha nice, nice örnek gösterebilirim.

Geçelim sonraki şeylere. Bana şimdi, bu an su içme aracı olarak bir bardak gerekiyorsa, su içmek için, bardağın silindir biçiminde olup olmaması benim için hiç önemli değildir, bardak camdan mı, başka bir nesneden midir, o da önemli değil, ama kullanacağım iş için bardağın çatlak olup olmaması, kenarının düzgün olup dudaklarımı kesmemesi vs. gibi şeyler çok daha önemlidir. Ama ben bardaktan su içmeyeceksem, onu başka bir iş için kullanacaksam ve bu iş için her zaman herhangi bir cam silindiri kullanabiliyorsam, o zaman çatlak da olsa, kenarı kırık da olsa, hatta dipsiz de olsa vs., vs. bardağı kullanabilirim.

Bu biçimsel mantıkla okul dersleri sınırlandırılıyor (bazı düzelmelerle, okulların ilk sınıfları için de derslerin mantığı sınırlı olmalı) ve biçimlerin saptanması için kullanılıyor, okullarda en alışılmış şeyler ve en çok göze çarpan şeyler örnek olarak alınmaktadır. Ama bunun için bir tek biçim tanımlaması ile yetinilmiyor, çoğunlukla rastlantı eseri birbirine bağlı olan, fakat aslında birbirinden tamamen farklı iki varsanıları oluşturan cisimler alınmaktadır (örneğin cam silindir ile su içmeye yarar bir araç) işte böylece eklektik bir tanımlama-belirleme sadece bir cismin iki farklı tarafını gösterir, o kadar.

Oysaki diyalektik mantık, bizim çok daha

ileri gitmemizi gerektiriyor. Bir cismi gerçekten tanımak için, bu cisim her yönden, bütün ilişkileriyle, bütün «araç ve gereçlilikleriyle» incelenip öğrenilmelidir. Biz bunu tam anlamıyla hiç bir zaman yapamayız, ama hiç değilse, her yönünün tanınması şartı, bizi hata yapmaktan ve bir cisim varsayımın canlılığını yitirmekten korur. Birincisi bu. Ve ikincisi: diyalektik mantık, bir konunun gelişme yolunda, «kendi hareketi içinde» (Hegel'in bazan dediği gibi), değişmekte olduğu anda ele alınmasını gerektirir. Bardakla ilgili örnekte bu hemen anlaşılmıyor, ama şu varki bir bardak da değişmeden kalmaz, hele bardağın görevi, kullanılışı, onu çevreleyen dünya ile olan ilişkileri değişirse. Üçüncüsü: Gerek gerçeğin kriteri, gerekse pratik olarak, cismin, insana gereken şeyle olan ilişkisinin belirticisi olarak bütün insan pratiği, bir cismin tam anlamıyla «belirlenmesine» girmelidir. Dördüncüsü: diyalektik mantık bize, «soyut bir gerçek yoktur, her gerçek ancak somut olabilir» diye öğretiyor, bunları Hegel'in sözlerini tekrar ederek merhum Plehanov sık sık söylerdi. (Parantez içinde, genç parti üyeleri için bunun anlamını şu şekilde açıklasak yararlı olur kanısındayım: Plehanov'un felsefe konusunda yazmış olduklarını öğrenmeden -sözün tam anlamı ile *öğrenmeden*- -bilinçli, *gerçek* komünist olmanın imkanı yoktur, zira bunlar uluslararası marksizm literatürünün en mükemmel olanlarıdır) (*)

(*) Söz buna değinmişken, Plehanov'un bugünlerde çıkacak olan Külliyatına felsefe ile ilgili bütün yazı-

Ben bununla elbetteki diyalektik mantık kavramının her yönünü anlatmış değilim. Ancak bugünlük bu kadarı yetsin. Artık bardaktan sendikalara ve Trotski'nin platformuna dönebiliriz.

Buharin savlarında yazıp, konuşmalarında şunları tekrarlayıp duruyor: «Bir yandan okul, bir yandan aygıt. Trotski'nin en büyük hatası «okul» kavramının savunmasının zayıf oluşudur»... Zinovyev ise aygıt «etkeni» bakımından kusurluymuş.

Buharin'in bu düşüncesi neden ölü ve anlamsız, boş bir eklektisizm oluyor? Çünkü Buharin'de, bütün bu tartışmaların tarihçesini, kendiliğinden, kendi görüş açısını savunarak tahlil etme gayretinin gölgesi bile yoktur (halbuki marksizm diyalektik mantığın *ta kendisidir* ve bunu şart koşar) ve ayrıca onda, belirli zamanda, belirli somut şartlarla soruna yaklaşmak, soruna belirli bir yön vermek isteği de yoktur. Yok, bunu yapmaya niyeti de yok Buharin'in! Ortaya, üstün körü de olsa, sorunu somut yönden incelemeden çıkıyor, çıplak bir takım soyut iddialar ileri sürüyor, bir parçacık Zinovyev'den,

---

larının bir tek cilde, konulara göre sıralanmış olarak alınmasını ve en büyük bir dikkatle hazırlanmış İndeksin eklenmesini dilemekten kendimi alıkoyamıyorum. Çünkü bunlar, komünizm hakkında zorunlu olarak okunacak ders kitapları dizisine girmelidir. İkincisi, işçi devleti bence, felsefe profesörlerinden, marksist felsefenin Plehanov tarafından yapılan yorumunu bilmelerini istemelidir, profesörler öğrenenlere bu bilgilerini aşılamalıdır. Ama bunlar «propaganda» ve «yöneticilik»ten uzaklaşan konulardır.

bir parçacık Trotski'den aktarıyor. Bu eklektisizmin ta kendisir.

Bunu da daha açık olarak gösterebilmek için gene bir örnek alayım. Ben Güney Çin'deki asiler ve devrimciler hakkında hiç birşey bilmiyorum (Sun-Yat-sen'in iki-üç yazısı ve çok sene önce okuduğum tek tük gazete yazısı ile bir iki kitaptan başka). Ama, diyelim, mademki Çin'de ayaklanmalar patlak vermektedir, demek ki ayaklanma, çok keskin bir hale gelmiştir ve bütün ülkeye yayılan sınıfsal kavganın bir ürünüdür diyen 1. No.lu bir çinli ile, ayaklanmanın belli başlı bir sanat olduğunu iddia eden 2. No.lu Çinli arasında tartışmalar da yapılıyor. Buharin'in tezlerine benzeyen tezleri ben hiçbir bilgiye sahip olmadan da haydi haydi yazabilirim: «Bir yönden şu... bir yönden de bu... Biri efendim sanat «etkenini» yeteri kadar hesaba katmamış, diğeri «keskinlik etkenini» falan, filan. Ve bu ölü, boş bir eklektisizm olacaktır, çünkü *söz konusu* tartışmanın *somut bir* incelemesi yapılmamıştır, vs., vs....

Sendikalar, bir yandan okulmuş, bir yandan aygıtmış, üçüncü bir yönden ise emekçilerin bir örgütüdür, dördüncü yönden hemen hemen yalnız sanayii işçilerinin bir örgütüdür (*) falan,

---

(*) Söz arasında, Trotski, burada da yanılıyor. Üretici bir birliği, üretimi kavramış, iyice bilen, üretimi kontrol eden bir örgüt sanıyor. Bu yanlıştır. Üretici bir birlik işçileri üretim kollarına göre örgütleyen bir birliktir ve bu, Rusya'nın bugünkü teknik ve kültür düzeyine göre (hatta Rusya'da olduğu kadar bütün dünyada da) kaçınılmaz bir zorunluluktur.

filan... Bunlar hiçbir temele oturtulmuyor, Buharin kendiliğinden hiçbir tahlilde bulunmuyor, ne gezer, bunun gölgesi bile yok onda, oysaki onun bir de şunu ispatlaması gerekir: sorunun veya konunun neden ilk iki «yönü» ele alınmalı da üçüncü, dördüncü yönü, beşinci yönü bir kenarda bırakılmalı. Bunun için Buharin'in bütün savları, içi, çekirdeği olmayan boş bir kabuktur. Buharin «okul» ile «aygıt» arasıdaki bütün karşılıklı ilişki sorununu hatalı olarak ele alıyor.

Bu sorunu gerektiği gibi ele almak için, boş soyut fikirlerden somut, yani belirli bir tartışmaya geçmelidir. Bu tartışmada, nasıl ele alırsanız alın, sendikaların V. Tüm Rusya Kongresinde olduğu gibi, yada Trotski'nin kendi eliyle bu tartışmalara *verdiği yönden* (25 Aralık tarihindeki broşür-platformuyla) soruna genellikle *yaklaşması* ve bunun *ele alınması* hatalıdır. Konuyu «Sovyet sendikalizmi» açısından ileri sürerken de, genellikle üretim propagandası konusunda da, Trotski'nin yaptığı gibi «tek vücut haline getirme» sorunu üzerinde dururken de, sendikaların yönetime katılmasına çalışırken de, sendikaların bir okul olarak görülebileceğini ve görülmesi gerektiğini anlıyamadı. Bu sonuncu sorunda, Trotski'nin broşür-platformunda yapıldığı gibi, bütün hata sendikaların *üretimin idari-teknik yönetme okulları* olduklarını anlıyamamasındadır. Hiçbir zaman «bir yönden okul, bir yönden -başka birşey» olamaz sendikalar, *her yönden* okuldur, hele bu tartışmada Trotski'nin sorunu bu şekilde ele almasında *sendikalar okuldur*, birleştirme okulu, dayanışma okulu, çı-

karların korunması okulu, yönetimi öğreten okul, ekonomiyi öğreten okul. Yoldaş Trotski'nin bu başlıca hatasını anlayıp, düzeltmek yerine, yoldaş Buharin gülünç ufak bir düzeltme, bir kalem oyunu yapıyor: «Bir yandan şu, öte yandan bu.»

Sorunu daha *da* somut olarak ele alalım. Bakalım, bugünkü sendikalar üretimi yöneten «aygıt» olarak nedir. Daha önce görmüştük: henüz kesin olmayan verilere göre 900 işçi, sendika üyesi ve delegesi üretimi yönetiyor. İsterseniz bu sayıyı on, hatta yüz kata çıkarın, sadece sizinle tartışmamak ve size baş hatanızı anlatabilmek için, yani en kısa bir zaman içinde bu akıl almaz «ilerleme hızınız» doğru bile olsa, gene de 6 milyonluk genel sendika üyesi kitlesi yanında yönetenlerin oranı son derece önemsiz bir sayıda kalır. Bundan bir kez daha anlaşılıyor ki, Trotski'nin yaptığı gibi, bütün dikkati «yöneten tabaka» da toplamak, sendikaların üretim ve endüstrideki yönetici rolünden söz etmek ve bütün bunlar arasında, bu kitlenin % 98,5'inin (6.000 000 -90.000=5.910 000 yani toplamın % 98,5ğu) henüz *öğrendiğini,* ve *öğrenmek zorunda olduğunu* görmemek kökten hatalı bir iş yapmak anlamına gelecektir. Okul *ve* yönetim değil, *yönetim okulu!*

Yoldaş Trotski 30 Aralık tarihinde Zinovyev'e karşı gelerek ve tamamen dayanaksız ve nedensiz olarak onu «atama hakkını» yani Merkez Komitesinin atama hakkı ve görevini inkar ve ihlal etmeyle suçlayarak, istemeyerek kendisi için çok karakteristik olan bir karşı çıkışta bulunmuştur:

«Zinovyev, diyordu Trotski, her pratik ve

ciddi iş sorununa gereğinden fazla propaganda yönünden yaklaşıyor, ve bu sorunun, sadece ajitasyon malzemesi değil, yönetim açısından da çözümlenmesi gereken bir sorun olduğunu unutuyor» (s. 27)

Ben şimdi ayrıntılı olarak bu sorunun hangi cepheden ele alınması gerektiğini anlatmaya çalışacağım. Ama bunlar bir yana, yoldaş Trotski'nin en büyük hatası, kendi broşür-platformunda *ileri sürülen sorunlara* kendisinin daha çok bir *yönetici* olarak yaklaşması, (hatta yelken fora koşması) olmuştur, oysaki *bu gibi* sorunları onun *ancak ve ancak bir propagandacı olarak* ele alması gerekiyordu.

Gerçekten, Trotski'de iyi olan ne var? Tezlerinde değil, *konuşmalarında* (sendikacıların sözde «tutucu» kanadına karşı açtığı başarısız polemiğini unuttuğu zaman) kuşkusuz, en iyi ve en faydalı yönü, üretim propagandasıdır. Sendika komisyonunun gerçek, ciddi çalışmalarında, Tüm Rusya Üretim Propagandası Bürosu üyesi ve meslek arkadaşı olarak, konuşmacı ve yazar niteliğinde demeç vermek, yazı yazmak gibi işlerde yoldaş Trotski hiç kuşkusuz büyük fayda sağlayacaktır (ve hiç kuşkusuz ki isterse sağlayabilir). Hatası ise «savları-platformudur». Kriz konusu»na, «sendika örgütlenmesi, sendikalarda iki eğiliminin var oluşu» iddiası, RKP programının yorumu, «sovyet sendiklizmi», «üretici eğitim» ve «tek vücut haline getirme» ve buna benzer konulara yönetim açısından yaklaşması bütün savlarında belirgin bir iz bırakıyor. Ben şimdi Trotski'nin «platformunun» başlıca konularını

saydım, oysaki bu gibi konulara yaklaşmanın en doğru yolu, hele Trotski'nin elindeki malzeme dururken, yalnız ve yalnız propagandacı olarak bir yaklaşım olabilir.

Devlet, zorlama alanıdır. Proletarya diktatörlüğü döneminde zorlamadan feragat etmek bir delilik olurdu. Bu alanda «yönetim» ve işe yönetim yönünden sarılma zorunludur. Parti, proletaryanın dolaysız olarak çalışan yönetici öncüsü ve rehberidir. Bir işi yapmaya zorlamak değil, yapılmadığı taktirde partiden atma cezası uygulamak, işte etkilemenin özgül aracı, öncünün arınması ve çelikleştirilmesinin yolu budur. Sendikalar, devlet iktidarının deposu, haznesidir, komünizm okuludur, işleri yürütmeyi öğrenme yeridir. Bu alanda en önemli ve özgül olan şey yönetim *değil,* «merkez yönetimi» *ile* (ve yerel yönetim organları da dahil, elbette), yani ulusal ekonominin merkez yönetimi *ile* emekçilerin *geniş kitleleri* arasındaki *ilişkilerdir* (parti programımızın sendikalarla ilgili bölümünün 5. maddesinde ifade olunduğu gibi).

Trotski'nin bütün broşür-platformu, bu karşılıklı ilişkilerin anlaşılmadığını, bütün bu sorunun hatalı olarak ele alındığını ortaya koyuyor.

Bir düşünün, keşke şu mahut «tek vücut haline getirme» konusunu Trotski kendi platformunun artakalan konularına bağlayarak ve bu soruna bambaşka bir yönden yaklaşarak, ele alıp geliştirseydi. Tutun ki broşürünün tek amacı diyelim 900 olaydan 90 «tek vücut haline getirme» olayının ayrıntılı olarak incelenmesi olsun, yani bütün Genel Sendikalar Birliklerinin

gerek üretim yönetimi gerekse sendikalara adam atanması görevlerinin bir tek elde toplanması, sendikalar üyelerinin, sendikal hareketin daimi emekçilerinin birleştirilmesi gerçekleştirilmiş olsun. Tutun ki bu 90 olay seçimle ilgili istatistik incelemelerinin verileri, Rabkrin'in bütün denetleme memurları ve uzman-öğretmenlerinin verdikleri rapor ve resmi notları ile bunların yanı sıra, yönetici kurumların verilerine göre tahlil edilmiş, yapılan işlerin verdikleri sonuçlar, toplamlar, üretimde elde edilen başarılar bakımından bir bir araştırılmış, incelenmiş olsun. İşin bu yönü, yerinde bir yönetici davranış olacaktı ve şu «silkip altını üstüne getirme» çizgisini de haklı çıkarırdı, yani dikkatler, kimin görevinden alınması, kimin başka yere atanması, kimin yerine getirilmesi, ve «yönetici tabakaya» derhal hangi şartların koşulmasının üzerinde toplanmış olacaktı. Buharin, Zektrancılar tarafından yayınlanmış olan Petersburg demecinde, 3 Ocak tarihinde, Trotski'nin eskiden «altüst etme» görüşünü savunurken şimdi bu görüşten vazgeçtiğinden yakınıyorsa, bununla aslında yani pratikte gülünç ve teorik olarak bir marksist için bağışlanmaz bir eklektiğe düşüyor. Buharin bu sorunu soyut bir biçimde ele alıyor ve bir türlü buna somut açıdan yaklaşmak istemiyor (veya yaklaşamıyor). Biz, yani parti Merkez Komitesi ve bütün parti, yönetimle uğraştıkça, yani devleti yönettikçe, hiçbir zaman gerektiği yerde «altını üstüne getirmeden», yani görevlerden alınmalardan, başka yere atanmalardan, belirli bir yere belirli kişinin atanmasın-

dan, vazifesinden alınmasından ve benzeri işlerden asla vazgeçecek değiliz ve vazgeçemeyiz de. Şu var ki, Trotski'nin broşür-platformunda gerekli malzeme ele alınmamış, hiçbir zaman «pratik, işle ilgili» bir sorun ileri sürülmemiş ki. Zinovyev ile Trotski ve şimdi de bizler Buharin'le hiçbir zaman «pratik iş sorunu» üzerine tartışmıyoruz, partimiz de tartışmıyor, tartışma konusu olan sorun, «sendkial hareket alanındaik *eğilimler*»dir. (sav 4, son Trotski'de).

Bu sorun özü bakımından politik bir sorundur. Trotski'nin yaptığı hataların ufacık eklektik düzeltmeciklerle ve tamamlamalarla geçiştirilmesi, Buharin'in istediği gibi, gerçi en insancıl emellerle dolu bir niyet olacaktı, ama işin özü ve esası bakımından, bu belirli somut «işin» bu yoldan düzeltilmesine imkan yoktur.

Burada bir tek karar alınabilir, bir tek!

«Sendikal hareket alanındaki eğilimler» sorununu doğru olarak çözümlemek, sınıflar arasındaki karşılıklı ilişkiler, politik ve ekonomik ilişkiler, devletin, partinin, sendikaların özgül rollerinin, hem «okulun» ve «aygıtın» rolünün ne oldukları hakkında kesin karar verilmesi, bütün bu konuların kesinlikle anlaşılması gerekmektedir. Bu bir.

İkincisi : sorunun politik yönden doğru çözümlenmesine dayanarak, uzun süreli, sürekli, sistematik, ısrarlı, sabırlı, çok yönlü, tekrarlanan üretim propagandasının uygulanması, aralıksız uygulanması, devlet ölçüsünde, devlet kurumu adına ve rehberliğinde uygulanması gerekmektedir.

Üçüncüsü): «pratik iş konularını, hiçbir zaman «genel parti toplantılarındaki konuşmaların» ve geniş ölçüde açık tartışmalarının konusu olan eğilimler hakkında tartışmalarla karıştırılmamalı, bunların ciddi ve işe yakışır bir biçimde ele alınması, iş komsiyonlarında, tanıkların dinlenmesi şartıyle, rapor, not, muhtıra, istatistiklerin incelenmesi koşuluyla ve yalnız bu şekilde ve bu koşullara dayanarak ve yalnız ya Şûra yada parti organlarının veya her iki organın birden kararı ile tartışılması ve gerektiği yerde ve zamanda «silkilip alt-üst edilmesi» gerekiyor.

Oysaki Trotski ve Buharin'de, konunun ele alınması açısından politik hataları, iletme hattının kopması, ortadaki bağlantı kayışlarının bozulması, makina avansta iken yani boşta çalışırken «yöneticiliğe» yelken fora saldırma veya koşarak saldırıyla fethetme çabasından bir karışım meydana gelmiştir. Madem ki Buharin şu «bardağı» ile teorik kaynak konusuna da dokunmuştur, ben de söyleyeyim: hatanın teorik kaynağı apaçıktır. Buharin'in teorik, yani gnoseolojik (*) hatası, diyalektik yerine eklektik kullanmaktadır. Buharin, sorunu eklektik yönden ele alırken büsbütün pusulayı şaşırmış, kendisini belagata kaptırarak sendikalizme kadar varmıştır. Trotski'nin hatası: tek yönlülük, kendini ani hevese kaptırma, abartma, inat. Trotski'nin bütün platformu, bardağın su içmek için kullanılan bir araç olduğu iddiasından ibarettir, ama ne yazık ki bu belirli aracının dibi yokmuş.

(*) Gnoseoloji: Bilgi teorisi. (ç)

SONUÇ

Sözlerimi bitirirken, sadece kısaca bir-iki noktaya daha değinmek isterim, çünkü bunları açıklamazsam anlaşmazlıklara yolaçmış olurum.

Yoldaş Trotski «platformunun 6. maddesinde, RKP programının ekonomi bölümünün 5. maddesini aktarıyor, bu madde sendikalar hakkındadır. İki sayfa sonra, 8. savında yoldaş Trotski şunları açıklıyor:

«Varoluşlarının eski temeli olan sınıfsal ekonomik mücadeleyi yitiren sendikalar...» (bu hatalıdır, aceleci bir abartmadır: sendikalar, *sınıfsal* ekonomik mücadele temelini kaybetmişlerdir, fakat, *sınıfsal* olmayan ekonomik mücadelelerini sürdürmektedirler; bunun anlamı Sovyetler aygıtında bürokratik sapmalarla mücadele, bu aygıtın sahibolmadığı yollar ve araçlarla çalışan halkın maddi ve manevi çıkarlarını korumaktır. Ne yazık ki bu mücadeleyi daha uzun yıllar sürdüreceklerdir). «Sendikalar, diyor Trotski, bir sürü koşullardan dolayı, saflarında, proletarya devriminin önümüze diktiği ve programımızla saptanmış olan: *üretimin örgütlenmesi* görevini yerine getirmemize yetecek kadar güç toplamaya ve yeterince yöntem geliştirmeye vakit bulamamışlardır.» (İtalik yazı Trotski'nindir, bk: s. 9, sav No. 8).

Bu da gene aceleci bir abartmadır ve bu abartmanın hatalı bir çekirdeği vardır. Program «üretimin örgütlenmesi» gibi bir görevi ihtiva etmiyor ve sendikalara da böyle bir görevi yüklemiyor. Parti programımızın adım adım her dü-

şüncesini, her hükmünü izleyelim, ve bunu yaparken, programdaki sıraya dikkat edelim:

1) «Kamulaştırılmış üretimin örgütleme aygıtı (fakat diğerleri değil!) herşeyden önce (ama özellikle değil!) sendikalara dayanmalıdır.»

2) Sendikalar gittikçe meslek-birlikleri sınırlarından kurtulmalı (nasıl mı kurtulmalı? partinin önderliğinde ve rehberliğinde, proletaryanın, proleter olmayan emekçiler kitlesinin eğitimi ve her türlü etkisiyle) ve büyük sanayi birlikleri haline dönüşmelidir ve böylece belirli sanayi kollarında çalışanların çoğunu, daha sonra hepsini içine almalıdır...»

Parti programının sendikalarla ilgili olan bölümünün birinci kısmı budur. Gördüğümüz gibi, bu bölüm, hemen ilerisi için çok «ciddi» ve uzun bir çalışma gerektiren «şartlar» koşmaktadır. Bundan sonra şu satırlar geliyor:

«Sovyetler Cumhuriyeti yasalarına ve artık uygulanmaya başlanıp yerleşen pratiğe göre, üretimin bütün yerel ve merkezi yönetim organlarına katılanların yardımı ile (görüyorsunuz, deyim de çok dikkatle seçilmiştir, sadece 'katılanların' denilmektedir) sendika birlikleri, bir ekonomi bütünü olarak, bütün ulusal ekonominin yönetiminin fiilen kendi ellerinde toplanmasını başarmalıdır...» (dikkat ediniz: ne üretim, ne de belirli üretim kolları, bir ekonomi bütünü olarak tüm ulusal ekonominin yönetimi deniliyor! Ekonomi yönünden ileri sürülen bu şartın yerine getirilmiş olarak sayılması ancak, gerek sanayi, gerek tarımsal üretimdeki küçük üreticiler sayısının nüfusun ve ulusal ekonominin yarısından

azına indiğinde mümkün olacaktır)... «Böylece (kelimenin tam anlamıyla: böylece ve ancak böylece yukarıda gösterilmiş olan şartların kademe kademe yerine getirilmesi mümkün olabilir) merkezi devlet yönetim aygıtı, ulusal ekonomi ile geniş kitleler arasında kopmaz bağlar sağlarken, sendikalar en geniş ölçülerde bunları (yani kitleleri yada nüfusun çoğunu) ekonomi yönetimi ile doğrudan doğruya ilgili çalışmalara çekmeli ve bu alanda çalıştırmalıdır. Sendikaların bu ekonomi yönetimi ve bu yönetime geniş kitlelerin de kazandırılması, aynı zamanda Sovyet iktidarının ekonomik aygıtının bürokratlaşmasına karşı başlıca mücadele aracı olacak ve fiilen, üretim sonuçlarının denetlenmesine olanaklar sağlamış olacaktır.»

Böylece bu son cümlede gene çok dikkatli bir deyim kullanılmıştır: «ekonomi yönetimine katılması; gene de geniş kitlelerin yönetime kazandırılması ile bürokratizmle başlıca (ancak özellikle değil!) mücadele aracı sağlanmış olacak; ve son olarak özellikle dikkatli bir deyim: «*halk* tarafından denetleme» için *olanaklar sağlanmış olacak*, yani işçi-köylü denetlemesi, yalnız ve yalnız proletarya denetlemesi değil.

Bütün bunlardan, parti programımızın, sendikaların görevini «üretimi örgütleme» görevi olarak formüle ettiği yolunda sonuçlar çıkarmak, hataya düşmek demektir. Bu hata üzerinde ısrar edilecekse, hele savlara ve platformlara geçirilecekse, bundan anti-komünist, sendikalist sapmadan başka birşey çıkmayacaktır.

Sözüm buraya gelmişken: Yoldaş Trotski savlarında «biz son zamanlarda programla saptanmış olan hedefe yaklaşmaktansa, ondan büsbütün uzaklaştık» diyor (s. 7, tez No. 6). Bu tutarsız ve kanımca yanlış bir iddiadır. Bunu, Trotski'nin yaptığı gibi, görüşme sırasında falanca filanca gerçeğin «bizzat» sendikalar tarafından kabul edilmiş olmasına dayandırmak doğru birşey değildir. Sendikalar parti için henüz en son merci değildir. Kaldı ki bunu ancak çok büyük sayıda gerçeklerin tamamen objektif olan incelenmesiyle, en ciddi bir araştırma sonucu ile isbatlamak mümkündür. Birincisi bu. İkincisi ise, bunlar ispatlanmış olsalar bile, gene de bir soru açık kalacak: Neden uzaklaşıldı? «Birçok profesyoneller» «yeni yöntem ve görevleri baştan savmak istediklerinden mi», Trotski'nin kabul ettiği gibi yoksa «bizler» bazı gereksiz ve zararlı bürokratizmin aşırı hareketlerini hemen kesmek ve düzeltmek amacıyla «saflarımızda henüz gerekli güçleri toplayamadığımız ve gerekli yöntemleri geliştiremediğimiz» için mi?

Bununla ilgili olarak yoldaş Buharin'in bize 30 Aralık tarihinde (Trotski'nin ise dün, 30 Ocak tarihinde maden işletmeleri işçilerinin II. kongrelerinde (143) komünist fraksiyonumuzun konuşmalarında) yaptıkları IX. parti kongresinin tasarladığı çizgiden vazgeçilmesiyle ilgili siteme değinmenin tam zamanı ve yeri olacaktır (30 Aralık tarihli görüşmelerin tutanakları, s. 46). Lenin, IX. kongrede emeğin askerileştirilmesini savunuyordu, diyorlar, demokrasiye işaret edenlerle alay ediyordu. Şimdi de bunu «inkar»

ediyor. Hele 30 Aralık tarihli konuşmasının son sözünde yoldaş Trotski, deyim yerindeyse, bolca tuz-biber ekmiştir: «Lenin, sendikalarda... muhalif olan yoldaşların gruplaşmasını da hesaba katıyormuş» (s. 65). «bunu diplomatik açıdan görüyormuş» (s. 69) ve «parti grupları içinde dönen dolaplar varmış» (s. 70) vs.. Davanın yoldaş Trotski tarafından böyle bir biçimde sunuluşu kendisinin epey gururunu okşayabilir, ama ne yazık ki bunlardan benim koltuklarım kabarmıyor. Şimdi ise gerçeklere bir göz atalım:

Aynı görüşmelerde, 30 Aralık tarihinde Trotski ile Krestinski şu gerçeği saptıyorlar: «Yoldaş Preobrajenski daha Temmuz (1920) ayında MK'ne, bizim, işçi örgütlerimizin iç hayatı konusunda başka raylara geçmemiz gerektiği konusunu sunmuştu (s. 25). «Ağustos ayında yoldaş Zinovyev bürokratizm ile mücadele ve demokratizmin genişletilmesi hakkında bir mektup tasarısı yazıyor ve MK, Merkez Komitesinin bürokrasiyle mücadele ve demokrasiyi yayma konusunda bir mektup yazmasını kabul ediyor. Eylül ayında bu konu parti konferansına getiriliyor ve MK tarafından kabul ediliyor. Aralık ayında bürokratizmle mücadele konusu VIII. Sovyetler kongresine sunuluyor (144). Demek oluyor ki bütün Merkez Komitesi, bütün parti ve bütün işçiköylü cumhuriyeti Bürokrasi ve bürokrasi ile mücadele sorununun gündeme alınmasının zorunluluğunu kabul etmişlerdir. Bundan RKP'nin IX. kongresinde herhangi birşeyin inkar edilmesi anlamı çıkıyor mu? Hayır. Yok böyle bir inkar. Emeğin askarileştirilmesi konusundaki ka-

rarlar tartışma dışındadır ve ben de, bu kararlara karşı çıkanların demokrasiyi ileri sürmeleriyle alay ettimse, bu alaylı sözlerimi geri almam için ortada bir sebep görmüyorum. Bütün bunlardan tek bir şey anlaşılıyor: biz işçi örgütlerinde asla demokratizmi herhangibir fetiş haline getirmeksizin demokratizmi genişleteceğiz, bürokrasi ile mücadele davasına bütün ciddiyetimizle sarılıyoruz, bürokrasinin gereksiz ve zararlı aşırı hareketlerini, bunları bize kim işaret ederse etsin, titizlikle düzelteceğiz.

Bir de öncü işçilik ve eşitlik ile ilgili ufak bir soruna ilişkin en son sözümü söyleyeyim. 30 Aralık tarihli tartışmalarda, yoldaş Trotski'nin 41. savının bu konudaki formülasyonunun teorik olarak hatalı olduğuna işaret ettim, çünkü Trotski'ye göre tüketimde eşitlik olmalı, üretimde ise aşırı hızla çalışmaya öncelik tanınmalı. Ben de buna karşılık, öncelik tanıma bir tercih meselesidir dedim, oysaki tüketimde de önceliğe sahip değilseniz bu hiçbir anlam taşımaz. Yoldaş Trotski, bana bunun için sitem ediyor, benim «son derece unutkan olduğumu» «yılgınlık yarattığımı» ileri sürüyor. (s. 67 ve 68) -hayret, benim madrabazlıkla diplomasi yaptığım yolunda nasıl olur da bir sitemde bulunmadı. Hele bak, o, Trotski benim şu eşitlik çizgimin lehine bazı fedakarlıklarda bulunuyormuş, ben ise bunun karşılığında ona saldırıyormuşum.

Ama aslında parti işleriyle ilgilenen okurumun önünde doğruyu yansıtan parti belgeleri serilidir: Merkez Komitesi plenumunun Kasım tarihli kararı, paragr. 4, Trotski'nin savları-plat-

formu, sav No. 41. Ben istediğim kadar «unut kan» olayım, yoldaş Trotski'nin hafızası ise bir o kadar kuvvetli olsun, ortada bir gerçek vardır: 41. sav teorik bir yanlış içeriyor, bu hata MK'nin 9. Kasım tarihli kararında yoktur. Bu kararın metni şöyledir: «Merkez Komitesi ekonomi planında aşırı hızla çalışmaya öncelik tanınması ilkesinin zorunluluğunu kabul ve muhafaza ederken, son (yani Ekim tarihli) Tüm Rusya Konferansında alınan karara tamamiyle uyarak, çeşitli işçi gruplarının ve bunlarla ilgili sendikaların durumlarında kademe kademe ama kesintisiz olarak eşitlik ilkesine geçilmesini ve bunu yaparken, Genel Sendikalar Birliği örgütünün de kesintisiz olarak güçlendirilmesini zorunlu görmektedir.» Durum apaçık, bunlar Zektran'ın aleyhinedir ve bu kararın tam anlamı konusunda çeşitli yorumlar da yapılamaz. Geriye aşırı hızla çalışmaya öncelik tanınması kalıyor. Aşırı hızla çalışan (ekonomi planlarının hayata geçirilmesi işlerinde çalışan) kuruluşlar, sendika, birlik, devlet yönetim kademeleri tercih muamelesini görecektir, bu da kalıyor, ama bununla beraber «yalnızca yoldaş Lenin'in» savunduğu «eşitlikçi çizgi» *(ki bu çizgiyi onaylayan hem parti konferansı, hem MK, yani bütün partidir)* apaçık şu şartı koşuyor: eşitlemeye kademe kademe ama kesintisiz olarak geç! Zektran, MK'nin Kasım tarihli bu kararını yerine getirmediği, Aralık tarihli (Trotski ile Buharin tarafından düzenlenen) MK kararından anlaşılmaktadır, burada takrar «normal demokratizmin esasları» bize hatırlatılıyor. 41. ci savdaki teorik hata şu-

dur: bu tezde, tüketim alanında eşitlik, üretim alanında: öncelik tanıma deniliyor. Bu ekonomi bakımından saçma bir iddiadır, çünkü bu, tüketimin üretimden kopması anlamına gelir. Ben asla buna benzer birşey söylemiş değilim ve söyleyemezdim de. Fabrikadan yararlanılmıyor mu, tamam, kapatılsın. Mutlaka gerekli olmayan bütün fabrikalar kapatılsın. En çok ve mutlaka gerekli olanlardan, öncelikle aşırı hızla çalışanlar tercih edilsin. Diyelim ki ulaştırma tercih ediliyor. Gayet doğru. Ama bu tercihin de bir sınırı olması için ve Zektran'da bu aşırılık görüldüğü için, (Lenin'in değil) partinin direktifi: *kademe kademe* fakat kesintisiz olarak eşitlemeye *geç*. Kasım tarihli plenumdan sonra, bu plenum hem çok titizce ve ayrıntılı, hem de doğru bir karara vardıktan sonra, Trotski «iki eğilim» hakkında fraksiyoncu bir broşürle ortaya çıkıyorsa, 41. ci savında ise ekonomi açısından hatalı olan kendi formülasyonunu öneriyorsa, kendi kendine sitem etsin.

Bugün 25 Ocaktır, yoldaş Trotski'nin fraksiyoncu çıkışından beri tam bir ay geçmiş bulunuyor. Biçim bakımından anlamsız ve hedeften uzak, özü bakımından hatalı olan bu çıkışı yüzünden partinin boşuboşuna bunca zaman ciddi ve pratik, ekonomi ve üretim çalışmalarından alıkonulmuş, hem de bir takım gereksiz politik ve teorik hataların düzeltilmesi için alıkonulmuş olduğu, şimdi apaçık anlaşılmaktadır. Ama eski bir atasözümüz boşuboşuna «her kötü şeyin bir iyi tarafı vardır» dememiştir.

Merkez Komitesi içindeki anlaşmazlıklar

hakkında korkunç rivayetler dolaşıyordu. Muhalefetin çevresinde menşevikler ve es-er'ler (sosyalist -devrimciler) yuva kurmuşlardı ve kurmaya devam ediyorlar, bunlar habbeden kubbe yaparak çeşitli rivayetlere yol açarlar, önemsiz şeylere şaşılası şirret formülasyonlar verirler, bir takım yalan dolan hikayeler uydurup partinin işini kötülemeye, kirli yorumlarda bulunmaya, anlaşmazlıkları körüklemeye, parti işlerini baltalamaya çalışırlar. Bütün bunlar, burjuvazinin politik yöntemleridir, dolayısiyle küçük burjuva demokratları, menşevikler ve es-er'ler (sosyalist-devrimciler)de aynen bunun gibi davranırlar, bunlar bolşeviklere ateş püskürüyorlar, meydanda ve çok fazlasıyla açıkta olan sebeplerden dolayı elbetteki püskürecekler. Burjuvazinin bu politik marifetini her parti üyesi iyice tanır ve bunun kaç para ettiğini de bilir.

Merkez Komitesi içindeki anlaşmazlıklar, Merkez Komitesini partiye başvurmaya zorladı. Parti çapındaki görüşmeler bu anlaşmazlıkların içyüzünü ve ölçüsünü canlı bir örnekle gösterdiler. Rivayetlere ve iftiralara artık son verildi. Parti, bütün bunlardan ders alıyor ve yeni (yeni, çünkü Ekim devriminden sonra bunu tamamen aklımızdan çıkaracak gibi olduk) hastalık, yani fraksiyonculukla mücadele ede ede çelik gibi sertleşiyor. İşin özü bakımından bu hastalık eski bir davadır, demek ki bunun nüksetmesi daha bir kaç yıl mümkün olacak, ama bu hastalıktan şifa bulmamız şimdi daha kolay ve daha çabuk olabilecektir.

Parti, anlaşmazlıkları abartmamayı öğreniyor. Buraya değinince, yoldaş Trotski'nin yoldaş Tomski hakkında söylediklerini hatırlamak yerinde olacaktır: «Her zaman-TTomski'ye karşı yapılan polemiklerin en çetinleri sırasında bileşunu söyledim: Ancak tecrübe ve otorite sahibi arkadaşlar sendikalarımızın yöneticileri olabilirler, bu özelliklerse yoldaş Tomski'de vardır. Bunu hem V. ci sendikalar konferansı fraksiyonunda, hem de bugünlerde Zimin tiyatrosunda apaçık söyledim. Parti içindeki ideolojik çatışmaları karşılıklı olarak erteleme, yerinden oynatma ve yerine geçme anlamına gelmez, daha çok karşılıklı etkileme anlamına gelir (145)» (30 Aralık tarihli görüşmelerin tutanağı, s. 34). Elbetteki bu çok doğru düşünceyi parti de yoldaş Trotski'ye uygulayacaktır.

Sendikalist eğilim, bu görüşmeler sırasında özellikle yoldaş Şliyapnikov ve grubunda, sözüm ona «işçi muhalefetinde» saptandı. Bu partinin dışında, komünizmin dışında bir eğilim olduğu için, bu eğilim özellikle hesaba katılmalı, özellikle görüşülmeli, bu eğilim hakkında özel konuşmalarımız olmalı, bu görüşlerin hatalı olduğuna ve yayılmasına ve de böyle bir hatanın tehlikeli olabileceğine özellikle dikkat edilmeli ve üstünde durulmalı. Yoldaş Buharin gevezelik ede ede «zorunlu adaylık» gibi sendikalist bir deyime vardıktan sonra (sendikaların yönetim organlarına zorunlu adaylıkları), bugünkü Pravda'da savunmasını yapıyor, ama bu savunma çok başarısızdır. Demek istiyor ki, anlayacağınız, başka noktalarda partinin rolüne değiniyormuş!

Nasıl değinmesin! Yoksa bunlar partiden ayrılmak anlamına gelecekti. Başka türlü bunlar sadece düzelebilir, hem de ufak tefek düzelmelerle yerine konulabilir bir *hata* olmakla kalmazdı. «Zorunlu adaylıklardan» söz etmek, fakat bunların parti için zorunlu *olmadıklarını* eklemeyi unutmak sendikalist bir eğilime sahip olmak anlamına gelir, bu ise komünizmle *bağdaşmaz*, RKP parti programı ile de *bağdaşmadığı* gibi. «Parti için zorunlu *değil*» lafını eklemekse,. partisiz olan işçileri, kazandıkları hakları olduğundan büyük gösterip, hayallerle aldatmak demektir, halbuki bugün mevcut haklarda en küçük bir değişiklik bile yapılmış olmayacaktır. Yoldaş Buharin teorik olarak hatalı ve politik olarak aldatıcı, komünizmden uzaklaştıran eğilimini ne kadar fazla savunursa ve bu savunmasını sürdürürse, bu inatçılığın sonuçları onu o oranda acınacak bir hale getirecektir. Ama savunulmaz şeyin savunulmasına zaten imkan yoktur. Parti, partili olmayan işçilerin her türlü haklarının fazlalaştırılmasına karşı çıkıyor, ancak çok az üstünde durup düşündükten sonra, bunu gerçekleştirmek için hangi yollardan gidileceğini, hangilerinden gidilmeyeceğini anlamak mümkündür.

II. Tüm Rusya Maden İşletmeleri İşçileri Kongresinde komünist fraksiyonunun konuşmalarında Şliyapnikov'un platformu, bu sendika içinde büyük bir otoriteye sahip olan yoldaş Kiselev tarafından savunulduğu halde, bozguna uğratıldı: bizim platformumuz için verilen oylar 137, Şliyapnikov için 62, Trotski için 8'dir.

Sendikalist eğilim tedavi edilmeli ve ortadan kaldırılmalıdır ve kaldırılacaktır da.

Bir tek ay içerisinde Petrograd da, birçok taşra kenti de, partinin, tartışmalarla yakından ilgilendiğini gösterdi, parti ezici çoğunlukla, yoldaş Trotski'nin hatalı çizgisini reddetmiştir. «Zirvede», «taşrada», komitelerde, kuruluşlarda duraksamalar vardıysa da, ki muhakkak vardı, partinin sıradan üyelerinin kitlesi, işçi olan parti kitlesi çokluk olduğu için çoğunlukla bu hatalı çizgiye karşı gelmiştir.

Yoldaş Kamenev bana, Moskova kentinin Zamoskvoreçye mahallesinde, 23 Ocak tarihinde yapılan toplantıda, yoldaş Trotski'nin kendi platformundan vazgeçtiğini ve yoldaş Buharin grubu ile yeni bir platformda birleştiğini açıkladığını anlattı. Ne yazık ki ne 23 Ocak, ne de 24 Ocak tarihinde Maden İşçileri Kongresindeki komünist fraksiyonunda bana karşı çıkışlarda bulunan yoldaş Trotski'den bu yolda bir tek ufak sözcük bile duymuş değilim. Yoldaş Trotski'nin gene niyetleri ve platformları mı değişti yoksa işin içinde başka bir iş mi var, onu bilemem. Her halü kârda, yoldaş Trotski'nin 23 Ocak tarihindeki açıklaması gösteriyor ki, parti daha bütün güçlerini seferber etmeden, sadece Petrograd, Moskova ve azınlıkta kalan bazı taşra merkezlerinin görüş açısını açıklayabilmiş olduğu halde, gene de, derhal, kesinlikle, azimle, hızla, bağışlamaz bir şekilde yoldaş Trotski'nin hatasını düzeltmiştir.

Parti düşmanları boşuboşuna seviniyorlardı. Partiye ve Rusya'daki proletarya diktatörlü-

güne zarar vermek için, Parti içinde bazen kaçınılmaz olan fikir ayrılıklarını kötü niyetlerine alet edemediler ve bunu asla başaramayacaklardır.

25 Ocak 1921
Moskova İşçi, Köylü ve Kızılordu
Temsilcileri Sovyetinin Basın Şubesi
Broşürü olarak 25-26 Ocak 1971'de
yayınlandı. İmza : N. Lenin

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 42, s 264-304, Rusça Baskı

X. RKP (b) KONGRESİ (146)
Sendikalar Hakkındaki Demeç
14 Mart (1920)

Yoldaşlar, yoldaş Trotski bu gün özel bir nezaketle benimle polemiğe girişti, bana sitemlerde bulunarak arki-dikkatli olduğumu söyledi. Bu iltifatı için kendisine teşekkür edip, aynı iltifatla karşılık veremeyeceğimi üzülerek söylemek zorundayım. Tam tersine, dikkatsiz olan dostumdan söz etmek zorunda kalacağım. Çünkü bana bu kadar vakit kaybettiren ve daha güncel sorunlara geçmektense bizi hâlâ sendikalar konusundaki tartışmalara zorlayan hatasının neden ibaret olduğunu kesinlikle saptamamız gerekiyor. Yoldaş Trotski sendikalar konusundaki son sözünü 29 Ocak 1921 tarihli Pravda gazetesinde söylemiş oldu. «Fikir ayrılıkları var, ama karışıklık niye olsun?» adlı yazısında bana sitem ederek, bu karışıklığı benim yarattığımı iddia ediyor, bütün meseleyi «e» harfini ilk söyleyen sen misin, ben miyim haline benim soktuğumu sitemle söylüyor. Ancak bu sitemi Trotski'ye aynen iade ediyorum, çünkü kendisi hem suçlu hem güçlü durumuna düşüyor. Bütün yazısı, sendikaların üretimdeki rolünün ileri sürülmesinden, söz konusu şeyin bu olduğundan ibarettir. Ama bu yanlıştır, anlaşmazlıkları yaratan ve bunları yozlaştıran bu değildir. Bir kez uzun uzadıya herşey görüşüldükten sonra, aynı şeyleri durmadan tekrarlamakla aşırıya kaçmak ne kadar can sıkıcı, bezdirici ise de (gerçi ben bu tartışmalara ancak bir ay kadar katıldım) bir daha

tekrarlamam gerekiyor: tartışmalara yol açan bunlar değil, 2-6 Kasım tarihli V. Tüm Rusya Sendikalar Kongresinde ileri sürülen «alt-üst etme» sloganıdır. O zaman, Rudzutak'ın kararını gözden kaçırmamış olanlar (bunlar arasında Merkez Komiteciler ve ben varız) sendikaların üretimdeki rolü konusunda fikir ayrılıkları için artık bir sebep bulunamaz diye düşünürken, şu üç ay süren tartışmalar al sana, anlaşmazlıkları meydana çıkarmış ve bu anlaşmazlıklar meğer varmış, ve bunlar politik bakımdan hatalıdır. Yoldaş Trotski, Bolşoy Tiyatrosundaki toplantıda, sorumlu parti görevlileri önünde benim bu toplantıyı baltalamak istediğim yolunda ağır sitemlerde bulunuyordu (147). Ama ben bu sözlerini kendime iltifat sayarım. Ben bu tartışmalara bir son vermek istiyordum, çünkü bu gibi çıkışlar bizi bekleyen güç ilkbahar ayları arifesinde zararlıdır. Bunu, ancak kör olanlar görmeyebilirler.

Yoldaş Trotski şimdi, benim «e»yi kimin daha önce söylediği etrafında boş tartışmalar dediğime gülüyor ve komisyona girmek istemediğini hoşgörmediğime hayret ediyor. Ama da yaptınız, yoldaş Trotski, sebep basittir, çünkü bunun büyük bir önemi vardır, evet, çok büyük bir önemi, çünkü sendika komisyonuna girmemeniz Merkez Komitesinin disiplinini baltalamanız anlamına geliyor. Trotski bu konuda konuşmaya başlarken konuşması bir tartışma değil, partiye şirretlikle saldırıp onu sarsma ve safra kusma gibi birşeydir; hatta çok aşırı hareketler de oluyor, yold-

Trotski bunun için «iblis gibi kudurma» deyimini kullanmıştır. Ben yoldaş Golzman'ın bir sözünü hatırlıyorum sadece, bunu buraya aktarmak istemiyorum, neme lazım, fakat «iblis» lafı korkulu bir şeyi hatırlatıyor, oysaki Golzman çok tatlı bir şeyi hatıra getirir, bunun için şu «iblis gibi kudurmayı» bir yana bırakalım ama her iki taraf kendisini aşırı hareketlere kaptırıyor ve hatta daha kötüsü en iyi, en cana yakın bazı arkadaşlarından da aşırıya kaçmaya başladıklarını asla unutmamamız gerekiyor. Hele bunlara bir de yoldaş Trotski'nin otoritesi katılırsa, hele 25 Aralık tarihinde resmen bir demeçle ortaya çıkıp, kongre iki eğilim arasından birisini seçmelidir gibi laflar harcanırsa -bunlar artık bağışlanmayacak kadar büyük bir hatadır. Bu laflar bir politik hatadır, uğuna mücadele verdiğimiz hatadır. Bunun için burada bazı kimseler espride bulunup, danışmalar bazan iki ayrı odada yapılır diyorlarsa, bu çok saf bir espridir doğrusu. Oylar bölünmesin diye delegelerin kongrede danışmaları yasaktır diyebilen nüktedan arkadaş varsa çıksın da göreyim. Bu fazla bir abartma olurdu. Yoldaş Trotski ve Zektran (148) politik bir hataya düştüler: «alt-üst» etme konusu ileri sürüldü ve üstelik de çok köklü bir hataydı bu. Bu politik bir hatadır ve bugüne kadar düzeltilmedi. Ulaştırma konusunda bir karar alınmıştı (149).

Bizim söylediklerimiz sendikal hareket, işçi sınıfının öncüsünün proletaryaya karşı tutumudur. Bazı kimseleri yüksek mevkilerden geri çe-

kiyorsak, bunun bir ayıbı kusuru yok. Bu kimseye leke sürdürmez. Bir hata yaparsanız, kongre hatanızın farkına varır ve işçi sınıfının öncüsü ile işçi kitlesi arasındaki karşılıklı güven ve anlayışı yeniden kurar. İşte «10'lar platformunun» (150) anlamı budur. Platform içinde yerine konulabilen şeyler varsa, buna Trostki işaret ediyor ve Riyazanov bunun üstünde duruyorsa, bunlar önemsiz şeylerdir. Bir demecte, Platformda Lenin'in eli yok, Platformun şu veya bu işine Lenin katılmamıştır gibi laflar harcanıyorsa buna karşılık şu cevabı vereyim: imzalamak zorunda kaldığım herşeye fiilen katılmış olsam, elimle veya hiç değilse telefon konuşmalarımla bir katkıda bulunsam çoktan aklımı kaçırmış olurdum. Demek istediğim şu: İşçi sınıfının öncüsü ile işçi kitlesi arasında karşılıklı anlayış ve güven kurabilmek için, hatalardan kaçınmak gerekiyor. Bunun için, Zektran bir hata yapmışsa (hepimiz kendimizi zaman zaman fazla coşkuyla kaptırabiliriz) bu hatanın düzeltilmesi gerekiyor. Ama yapılmış bir hatayı savunmaya kalkışmak, politik bir tehlikeyi doğurmak demektir. Kutuzov'un burada söylemek istediği maneviyata gelince, bu yönden demokrasi bakımından yapılması mümkün olanın azamisi yapılmamış olsaydı, biz çoktan politik olarak iflas etmiş olurduk. Biz herşeyden önce kamuoyunu inandırmalıyız, onu ikna etmeliyiz, daha sonra zorlamaya geçilebilir. Ama biz geniş kitleleri henüz ikna etmiş değiliz ve üstelik de öncüyle kitleler arasında doğru ve yerinde olan ilişkileri bozduk.

Kutuzov gibi insanlar ciddi ve iş konusunda

olan konuşmalarının bir kısmını aygıtımızdaki bürokratik rezaletlere yönelttikleri zaman, biz ancak şu cevabı verebiliriz: evet, haklısın, devletimiz bürokratik yozlaşmalı bir devlettir. Biz partide olmayan işçileri bununla mücadeleye davet ediyoruz. Ve buraya değininince şunu da eklemeliyim: Kutuzov gibi arkadaşları bu işte çalıştırmalıyız, daha da yakınlaştırıp, daha yüksek bir mevkiye getirmemiz yerinde olacak. İşte, deneyimizden edindiğimiz ders.

Sendikalist eğilime gelince, Şliyapnikov'a bir çift söz söylemek yeter. Şliyapnikov'un kendi platformunda koca kara harflerle yazılı olan ve Kollantay tarafından da saptanan «Tüm Rusya Üreticiler Kongresi Engels'e uygundur ve Engels'e dayanarak savunulabilir» yolundaki iddiaları gülünçtür. Engels komünist bir toplumdan söz ediyor. Bu toplumda sınıflar kalmayacak, sadece üreticiler olacaktır (151). Peki, sorarım size, bizde bugün sınıf var mı? Var. Sınıfsal mücadele var mı bizde? Var. Hem de kudurmuşçasına! Ve sınıfların bu en azgın kavgası içinde gelip «efendim, Tüm Rusya Üreticiler Kongresi» gibi laflar etmek sendikalist bir eğilim değilse nedir, bunu kesinlikle ve bir daha tekrar etmemek üzere yermeli ve ortadan kaldırmalıdır. Şu yaratılan platform hercümerci, birdirbir oyununda gördüğümüz gibi, Buharin bile üçte bir adaylıklarda tökezledi. Yoldaşlar, parti tarihinde bu gibi sallantılar unutulmamalıdır.

Şimdi de, «işçi muhalefeti» demokrasiyi savunduğundan, gayet sağlam ve sıhhatli taleplerde bulunduğundan, ona yakınlaşmak için elimiz-

den geleni yaparız. Kongre, herhangi bir kongre gibi, belirli bir elemede bulunmalıdır. Bürokratizmle az mücadele ettiğimizi iddia ediyorsunuz, öyle ise gelin bize yardım edin, bize mücadele etmekte yardım edin, ama «Tüm Rusya Üreticiler Kongresini» teklif edecekseniz, bu marksist, komünist bir görüş açısı olamaz. «İşçi muhalefeti» Riyazanov'un gayretleriyle programı yanlış yorumluyor. Programda şunlar denilmektedir: «Sendikalar bir tek ekonomik bütün olarak, bütün ekonomiyi kendi ellerinde fiilen *toplamalıdırlar» (152).* Şliyapnikov her zamanki gibi abartarak, bizde buna ancak 25 yüzyıl sonra imkan olarak, diyor. Program ise: sendikalar bütün ekonomiyi ellerinde toplamalıdır, bunu yapmak zorundadır, der ,demek ki kongre, onların bu noktaya vardıklarını açıkladığı zaman, bu talep gerçekleştirilmiş olacaktır.

Yoldaşlar, şimdi kongre Rusya'nın bütün proletaryası, dünyanın bütün proletaryası önünde, «işçi muhalefeti» tarafından ileri sürülen teklifleri bir yarı-sendikalist eğilim saydığını açıklayacağı zaman, eminim, muhalefette gerçek proleter olan, sağlam olan kim varsa bizimle beraber yürüyecek, kitlelerin Zektranın ufak bir hatası yüzünden baltalanmış olan güvenini yeniden kazanmamıza yardım edecek ve bizimle ortak güçlerle saflarımızı sıklaştıracak, sağlamlaştıracak ve önümüzde henüz bizi bekleyen ağır çatışmaya bir bütün, bir birlik olarak çıkmış olacağız. Ve bu mücadeleye hep birden, azimle, kararlılıkla atılacağımız için, zafer bizim olacaktır. (*Sürekli alkışlar*)

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 43, s 52-56, Rusça Baskı

SOVNARKOM (ULUSAL EKONOMİ KOMSERLİĞİ (BAKANLIĞI)) BAŞKAN YARDIMCILARININ ÇALIŞMALARI İLE İLGİLİ GÖRÜŞMELERE CEVAP (153)

Yoldaş Stalin'e (polemiğin ilan edilmemesi için teksir ettirmeden) dolaştırmak ricasıyla: Politbüro üyeleri ve yoldaş Zürupa'ya (herkes bu belgeyi filan filan gün okuduklarını imzasıyla onaylamış olacak)

Ameliyatla vücudumdan kurşunun çıkarılması yüzünden cevabım gecikmiş olduğu için özür dilerim. (154).

Yoldaş Rıkov'un düşünceleri «eleştirici» fakat muğlaktır ve bunun için herhangi bir cevap gerektirmez.

Tomski'nin primlerle ilgili düşünceleri bence doğru değildir. Yoldaş Tomski'nin ifadesine göre «devleti soyma» halinde yozlaşan sendika primleri sisteminin yıkılması, prim sisteminin uygulanması, bizi bu yöntemleri daha iyi öğrenmeye, incelemeye zorlamalı, ancak hiçbir zaman bu sistemden vazgeçmeye bahane olmamalıdır.

Yoldaş Trotski'nin düşünceleri de kısmen muğlaktır (örneğin «çekinme», madde 4) ve cevap gerektirmez, kısmen ise yenibaştan yoldaş Trotski ile olan çelişkilerimizi deşmiş oluyor, bu girişime defalarca Politbüro'da şahit olduk. Bunlara ben iki esas nokta bakımından kısaca cevap vereyim: 1) Rabkrin, 2) Gosplan (Devlet Planlama).

a) Rakbrin konusunda yoldaş Trotski tamamen yanılıyor. Bizde, hatta en mükemmel komünistler arasında bile delice bir «yöneticilik merağı», öte yandan memurların düşük bilgi düzeyi varken, yönetim kademelerinde (her türlü Rabkrini de geçen türlü çeşit entrikalar dururken, bugün Rabkrin'den vazgeçemeyiz. Rabkrin'in üzerinde durmalı, azimle ve sistematik olarak düzeltmeler yapılmalı, işlenmeli ve nitekim bunu bütün devlet işinin mükemmelleştirilmesi ve kontrol edilmesi için bir araç haline sokmalıdır. Yoksa, elimizde kontrol etmek, iyileştirmek, işi öğretmek için pratik herhangi bir araç ve gerecimiz yoktur. Bugün Rabkrin kadrosunda 12 000 kişi çalışıyorsa, ve bu kadro kötü ise ve az para alıyorsa, o zaman kadroda bir kısıtlama yapmalı, iyileştirilmeli, örneğin eski maaşların 1/2 kadarı, 1/6 oranında indirilen kadrolara verilmeli, yani maaşı üç kata çıkarıp, önce onar onar en mükemmel çalışanları ayırmalı, sonra yüzer yüzer iyi memur -bunlar en iyilerinden olmalı, dürüst ve vicdanen çalışabilmelidir ve bu gibi memurlar bizde şimdi vardır, yalnız bunlar sayılmamış, ayrılmamış, gruplaştırılmamış, örgütlenmemiştir. Bunu yapmak mümkündür ve bu yapılmalıdır. Başka türlü «yöneticilik merağı» ve bürokratizmle mücadele edilemez. Başka türlü partili olmayan işçi ve köylülere yönetim işleri öğretilemez, oysaki bu görevden ne ilke bakımından ne de pratik olarak bu anda vazgeçmemiz mümkün değildir.

b) Gosplan konusunda ise yoldaş Trotski yalnız kökten hatalı olmakla kalmıyor, hükmet-

mek istediği konularda şaşılası bilgisizdir de üstelik. Gosplan akademizm hastalığına tutulmak şöyle dursun, tam tersine, gereğinden fazla ufak tefek, miskin, günlük «şehriye lapasından» çok çekiyor. Yoldaş Krijijanovski fazla yufka yürekli olduğu için, «derhal yardım gösterilmesini» rica edenlere karşı fazla gevşek davranıyor. Gosplanın yeni başkan yardımcısı umarım ki daha katı yürekli olacak ve Gosplan'a «akademizmin» tam tersi olan kusurundan kurtulmasında yardım edecektir.

Gosplan'ın gerçek kusurlarını çok iyi bildiğim için, Politbüroya da gerçeklere dayanan malzemeye göre bilgi vermek için, yoldaş Krijijanovski'ye çalışmasının «temel konudan uzaklaşmak» gibi aksaklıklarını gösterip göstermediğini sordum ve varsa bu aksaklıklar, bunların neden ibaret olduklarının bildirilmesini rica ettim. Yoldaş Krijijanovski, bunun üzerine bana bu son iki ay içinde Gosplan prezidyumuna sunulan sorunların listesini gönderdi: Şubat ve Mart 1922. Sonucu: aa) planlama ile ilgili sorunlar -% 17; bb) önemli, ekonomik nitelik taşıyan sorunlar -% 37; cc) «şehriye lapası» % 46. Bu belgeleri Politbüronun her üyesine incelenmek üzere hemen gönderebilirim. Yol. Trotski'nin ikinci belgesi 23. IV. 1922 tarihini taşır ve başkan yardımcılarına hitaben yazılmıştır, ayrıca Politbüro sekreterliğine gidecek bir kopya da eklenmiştir bu belgeye (usulen bana gönderilecek olan kopya herhalde yanlışlıkla unutulmuş olacak). Bu belge herşeyden önce son derece asabi ama tamamiyle hatalı biçimde, Politbüronun, Küçük

ve Büyük Sovnarkom arasında bir fren olarak mali üçlü grubun (Sokolnikov ve her iki başkan yardımcısı) meydana getirilmesi ile ilgili kararının eleştirisidir. Bu eleştirinin başkan yardımcılarına gönderilmesi, ne planlama işine ne de genellikle herhangi bir örgütlenmiş devlet çalışmasına uygun düşüyor.

İkinci olarak bu belge hep aynı, kökten hatalı ve taban tabana gerçeklere zıt olan Gosplanın akademizmle suçlanmasını içerir ki bu suçlama yoldaş Trotski'nin şu adeta bilgisizlik bakımından inanılmayacak kadar gülünç açıklamasına dayanır: «Emisyon ölçüsünün saptanması ve paranın çeşitli devlet idareleri arasında dağıtılması dışında bugün herhangi bir devlet ekonomi planı düşünülemez ve olamaz. Oysaki, *bildiğim kadarıyla ve kanımca,* Gosplan'ın temel sorunlarla *en ufak bir ilişkisi yoktur.*»

Bu altı çizilmiş sözler beni ister istemez düşündürüp önüme şu soruyu dikiyor: o halde, iyice bilgi edinmeden bu «kanıya varmak» da ne demek oluyor? Her Merkez Komitesi üyesi ve her STO üyesi kolayca bilgi edinebilir. Ve bilgi edindikten sonra Gosplanda mali-ekonomik seksiyonun var olduğunun, harıl harıl çalıştığının ve tam da bu gösterilen sorunlar üzerinde titizlikle durduğunun öğrenilmesi de mümkün olurdu. Bu çalışmalarda elbetteki bazı aksaklıklar yok değil, ama bunları asla akademizmde değil, tam tersi yönünde aramak gereklidir.

V. İ. Lenin, Bütün Eserleri,
c 45, s 180-182, Rusça Baskı.

1) İkinci RSDİP (Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi) kongresi 17 (30) Temmuz- 10 (23) Ağustos tarihleri arasında yapıldı. Kongrenin ilk 13 toplantısı Brüksel'de yapılmıştı, sonra polis baskısı ile kongre yeri Londra'ya nakledildi.

Kongre «İskra» tarafından Lenin'in yönetiminde hazırlandı ve Rus sosyal-demokratlarının devrimci marksizm ilkelerine dayanarak bir araya gelmeleri için büyük gayretler gösterildi. Parti program taslağı «İskra» yazı kurulunca kongrede görüşülmek üzere hazırlandı (1 Haziran 1902 tarihinde İskra'nın 21. sayısında yayınlandı). Kongre belgelerinin bir çoğu Lenin tarafından yazılmıştı. RSDİP tüzüğü (taslak halinde), İskra'nın faaliyet raporu v.s.

Kongrede 43 delege hazır bulundu, hepsi 26 örgütü temsil ediyordu. (Osvobojdeniye Truda, (Emeğin Kurtuluşu Birliği), İskra örgütü, Bund'un Merkez ve dış ülkeler komiteleri, «Rusya devrimci sosyal-demokratlarının dış ülkelerdeki ligası», «Rusya sosyal-demokratlarının yabancı ülkelerdeki birliği» ve ayrıca Rusya'da bulunan 20 sosyal demokrat komitesi ve birliği temsilcileri).

Kongreye katılmış olanlar homojen bir grup oluşturmuyordu. İskra taraftarları hazır bulundukları gibi, İskra'ya karşı olanlar da ve ayrıca kararsız olan elemanlar da vardı.

Kongrenin başlıca konuları olarak, parti program ve tüzüğünün onaylanması ve parti yönetim merkezlerinin seçimi gündemde yer alıyordu. Lenin ve Lenin taraftarları oportünistlere karşı kesin bir mücadele açmışlardı.

Oportünistler özellikle kongrede tartışılan parti programı taslağına karşı gelerek, işçi hareketlerinde partinin rehber rolü ile ilgili maddesine ,proletarya diktatörlüğünün elde edilmesi zorunluluğuna ve programın tarımla ilgili bölümüne saldırılarda bulunmuşlardı. Batı Avrupa sosyal-demokrat partilerinin programlarını ileri süren ve bu programlarda proletarya diktatörlüğünün olmadığını iddia

eden oportünistler, özellikle bu sözü edilen maddeleri şid detle tartıştılar. Proletarya diktatörlüğünün oportünist yorumunu yapanların arasında, en başta Trotski vardı Trotski, parti ile işçi sınıfının özdeşleşmesini ve proletaryanın halkın çoğunluğunu oluşturmasını proletarya diktatörlüğünün mutlak şartı sayıyordu. Kongre, oportünistlerin, İskra'nın parti programında değişiklik yapılması öneri ve girişimlerini reddetti ve partinin önerilen programını onayladı. Bu programda da, beklenen burjuva demokratik devrimde proletaryaya düşen görevler saptandığı gibi (minimum program) sosyalist devrimde zafer kazanılmasını ve proletarya diktatörlüğünün kurulmasını hedef tutan görevler de önerildi (maksimum program). Devrimci, marksist programın kabulü Lenin-İskra kanadının büyük zaferi olmuştur.

Parti tüzüğü tartışılmaya başlandığı zaman, parti kuruluşundaki örgütsel ilkeler üzerine çetin tartışmalara ve karşılıklı saldırılara girişildi.

Lenin ve taraftarları işçi sınıfının savaşçı devrimci partisinin kurulmasını istiyorlardı ve öyle bir tüzüğün hazırlanmasında ısrar ediyorlardı ki, bu tüzükle kararsız, sallantıda olan elemanların partiye sızması engellensin. Bunun için tüzüğün birinci maddesinin formülasyonunda, Lenin'in teklifi üzerine, parti üyeliği için, sadece programın kabul edilmesi ve maddi yardımda bulunulması değil, bir de parti örgütlerinden birinde fiilen çalışılması şartı koşuluyordu. Martov ise kongreye ,tüzüğün birinci maddesi için kendi taslağını sundu, buna göre parti üyesi olmak için, programın kabulü ve maddi yardımdan başka, parti örgütlerinden birinin rehberliği altında partinin bizzat desteklenmesi şartı koşulacaktı. Martov'un bu tasarısı, partiye bütün kararsız elemanların sızmasına yolaçtığı halde, kongrede anti-İskra elemanlar ve «bataklık» («merkez») tarafından desteklendiği gibi, bir de «yumuşak» (yani tutarsız) İskra'cılarca da desteklendi en önemsiz bir oy çokluğu ile kongrece kabul edildi. Bunun dışında, Lenin tarafından hazırlanan tüzük onaylandı.

Bu kongrede İskra kanadının yolundan ayrılmayan taraftarları, Lenin'ciler ile «yumuşak»lar ve Martov taraftarı olan İskra'cılar arasında bir bölünme meydana gel-

di. İlk olarak oy grupları şöyleydi: 33 İskra oyu, 10 «bataklık» yada «merkez» oyu, 8 anti-İskra oyu (3 Raboçeye Delo dergisinden ve 5 Bund'cu). Ancak 5 (18) Ağustosta, 7 anti-İskra'cı kongre kararlarını kabul etmeyerek kongreyi terkettiler. Kongre süresince tutarsız İskracıların oportünist azınlığı meydana gelerek partinin merkez organlarının seçimi arifesinde yolundan ayrılmayan İskracılardan koptu. Martov taraftarları, anti-İskracılar ve «bataklık» tarafından desteklenerek 20 oya sahip çıktılar, Lenin'in etrafında toplananların 24 oyu vardı. Lenin taraftarları parti merkez organları için yapılan seçimlerde oy çokluğunu kazandıkları için bolşevik adını aldılar, azınlıkta kalanlara ise menşevik denilmeye başlandı.

Kongrenin Rusya işçi hareketinin gelişmesinde son derece büyük önemi olmuştur. Kongre sosyal-demokrat hareketteki derme-çatma işlere ve derneklere son vererek Rusya'nın devrimci marksist partisinin temelini kurmuştur. Lenin daha sonraları şunları yazıyordu: «Bolşevizm gerek politik bir fikir akımı gerekse bir politik parti olarak 1903 yılından beri vardır ve yaşıyor.» (Bütün Eserleri, c. 41, s. 6)

RSDİP'nin II. Kongresinin yarattığı yeni tip parti, sonraları bütün ülkelerin marksistleri için örnek olmuş ve uluslararası işçi hareketinde de bir dönemeç noktası sayılmıştır. (s. 18) (*)

2) Söz konusu olan şey, Lenin'in parti tüzük taslağının 1. maddesidir. Ancak kongre Martov'un teklif ettiği maddeyi kabul etmiş, «maddi yardım» sözleri ise sonradan tüzük komisyonunca kaldırılmıştır.

Kongrede bu konuda yer alan tartışmaların tahlilini, Lenin, «Bir Adım İleri İki Adım Geri» adlı broşüründe yapmıştır. (Bütün Eserleri, c. 8, s. 225-263, Rusça Baskı.) (s. 18)

3) V. İ. Lenin, Bütün Eserleri, c. 6 s. 119 Rusça Baskı. (s 20)

4) Mektup, V. İ. Lenin'in talimatı üzerine N. K. Krupskaya tarafından gönderilmiştir. (s. 22)

(*) (S.....) Bu kitapta dipnotun geçtiği sayfa.

5) Merkez komitesinin Güney Bürosu Şubat 1904 tarihinde oluşturuldu ve bunda Lenin yardımcı oldu. Devamlı ikametgahı Odessa şehri idi.

Bu büro kurulur kurulmaz bolşeviklerin kanadına geçmiş ve Lenin ile devamlı ilişkileri olmuştur. Bu büro II. kongreden sonra parti içindeki anlaşmazlıkların sebeplerini araştırmış, en büyük komitelerin birleşmesini gerçekleştirmiştir: Odessa, Nikolayevsk ve Yekaterinoslav komiteleri böylece birleşerek menşevikler ve uzlaştırıcılara karşı amansız bir mücadele açmıştır. Merkezciler bunu istemedikleri halde, bu büro derhal III. parti kongresinin toplanmasını talep ediyordu.

Merkez Komitesi Güney Bürosu bir ara 1904 yılında, MK'nin «Temmuz Bildirisi»ni kabul ettiği için kapatıldı, ancak bir iki ay sonra RSDİP komitelerinin bolşevik kongresinde bir daha kurularak Kuzey ve Kafkasya büroları ile Tüm Rusya Bolşevik Komitesi Bürosunun çekirdeğinde yer almıştır. (s. 22)

6) Söz konusu olan bildiri Merkez Komitesinin «Temmuz Bildirisi»dir. Bu bildiri Merkez Komitesi üyeleri olan uzlaştırıcılardan Krasin, Noskov ve Galperin tarafından Temmuz 1904 tarihinde alınan karardır. Karar 26 maddeden ibaretti. Bunlardan 9 madde İskranın 25 Ağustos 1904 tarihli 72. sayısında «Merkez Komitesi Bildirisi» başlığı altında yayınlandı. Bu karar V. İ. Lenin'den habersiz olarak çıkarıldı, Lenin o sıralarda İsviçre'de bulunuyordu. İkinci bir MK üyesi olan Zemliyaçka'ya da haber verilmedi, bunun için bu ikisi Merkez Komitesinde partinin bolşevik kanadını savunamadı. Bu bildiride uzlaştırıcılar, G. V. Plehanov'un onanması ile «İskra» yazı işleri kadrosunu özellikle menşeviklerden meydana getirerek ayrıca yeni üç uzlaştırıcıyı daha kadrolarına aldılar: Liyubimov, Karpov, Dubrovinski. Uzlaştırıcılar, III. konrenin toplanmasına karşı çıktılar ve kongre ajitasyonunu yapan Güney Bürosunu kapattılar. Lenin'in elinden parti merkez komitesinin yabancı ülkelerde temsil hakkını aldılar ve Lenin'in yazılarının MK komisyonunun izni olmadan basılmasını yasak ettiler.

Bu «Temmuz Bildirisi» RSDİP II. kongresinde

alınan kararları tamamiyle değiştiriyor, uzlaştırıcıların apaçık bir biçimde menşeviklerden yana geçmeleri anlamına geliyordu.

Partinin bölge komiteleri: Petersburg, Moskova, Riga, Baku, Tiflis, İmertin-Mingral, Nikolayevsk, Odessa ve Yekaterinoslav komiteleri «Temmuz Bildirisini» şiddetle yerdiler (V. İ. Lenin, Bütün Eserleri, c. 46, s. 379 - 380) (s. 23)

7) Mektup, V. İ. Lenin'in talimatı üzerine Krupskaya tarafından gönderilmiştir. (s. 25)

8) Mektup, V. İ. Lenin'in talimatı üzerine Krupskaya tarafından gönderilmiştir. (s. 26)

9) V. İ. Lenin, Bütün Eserleri, c. 9, s. 71-74. Rusça Baskı. (s. 26)

10) V İ. Lenin'in «Zemstvo (Yerel Yönetim) kampanyası ve İskra'nın planı» adlı broşürü (Bütün Eserleri, c. 9, s. 75-98) menşeviklerin İskrasında Kasım 1904 tarihinde yayınlanan «Yazı Kuruluna Açık Mektup» adlı yazının eleştirisidir. Menşevikler bu mektuplarında sosyal-demokrasinin baş görevi olarak «burjuva muhalefetine örgütlenmiş etki»yi ön plana sürüyorlar, bunun için burjuva liberaller ile yerel yönetimler yardımıyla hükümetten birçok taleplerde bulunulmasını istiyorlardı. Lenin'in bu eleştirici broşürü üzerine menşevikler partili örgütlere hitaben ikinci mektuplarını yayınladılar. Her iki mektubun alt başlığı: «Yalnız parti üyelerine» idi. Menşeviklerin elinde olan redaksiyonun bu ikinci mektubunun yalnız menşeviklere hitaben yayınlanması üzerine Lenin o zamana kadar bastırılıp dağıtılmış olan broşürüne ek bir broşür daha çıkarmak zorunda kalmıştı. Bu ek ayrıca renkli bir kağıda basılarak bolşevik yayınevinde çıkan broşüre sonradan kola ile yapıştırıldı.

Yerel bolşevik komiteleri (Petersburg, Odessa, Yekaterinoslav ve Nikolayevsk) İskra'nın bu yerel yönetim kampanyasını şiddetle yerdiler. Lenin'in bu broşürü Cenevre'de 3000 tirajla çıktığı halde çoğaltılarak heryere dağıtılmıştır. Sonradan tutuklamalar sırasında broşür Smolensk, Batum, Riga, Saratov, Suvalki ve başka köylerde meydana çıkmıştı. Broşür menşeviklerin örgütsel ve

taktik oportünizmlerine ve bölücü faaliyetlerine karşıdır ve Lenin'in taktiğini enine boyuna anlamaya yardım etmektedir. (s. 27)

11) «Sosyal-Demokrasi ve Geçici Devrim Hükümeti» adlı broşür, Lenin tarafından Mart 1905 tarihinde yazılmıştı, o sıralarda devrimci harekette görülen coşku sosyal-demokratlar çevresinde devrimin en güncel bir sorununun tartışılmasına vesile olmuştu: Geçici Devrim Hükümeti ve bu hükümete sosyal-demokratların katılması. Bu yazıda Lenin menşeviklerin tutumlarını eleştiriyor, çünkü menşevikler geçici devrim hükümetine katılmaya karşı çıkıyordu. (s. 28)

12) «Sizif işi» ağır, yorucu fakat verimsiz bir işin simgesidir. Efsaneye göre kral Sizif (eski yunanlıların mitolojisinden) tanrıları kızdırmış ve cezalandırılmış: dik ve yüksek bir tepeye koca bir taşı taşımak zorunda kalmış. Taş ikide bir elinden kurtuluyor gene aşağı düşüyormuş, bu yüzden Sizif bu işe durmadan yeniden başlayıp, hiç bitirememeye mahkummuş.

Lenin «Sizif işi» deyimini kullanırken P. Lepeşinski'nin bir karikatürünü kastediyor. Karikatürde Plehanov, Martov'u menşevik bataklığından çıkarmaya çabalıyor ama bunu başaramıyor. (s. 28)

13) El yazısında: «Doğrudan doğruya devrimci-demokratik diktatörlüğün savunması ile başladı (ne yazık ki şu boşboğaz Trotski ile birlikte, daha az boşboğaz olmayan «9. Ocağa kadar» adlı broşürün girişinde)» denilmektedir. (s. 28)

14) El yazısında bir dipnot var: «Parvus'un girişimi ile yayınlanan Trotski'nin broşürü parti matbaasında basılmış olduğu halde «İskra» sözü edilen konuda kibarlık yapıp susuyor, alçak gönüllüce. Elbette ki karman çorman hale gelen bir işi düzeltmeye kalkışmak onun için elverişli değildir. Martov dam üstünde saksağan diyor, Parvus ise vur beline kazmayı diye cevap veriyor. Biz ise, Plehanov, Martov'u kulaklarından tutup bataklıktan çekinceye kadar susuyoruz. Bizde buna «partinin fikir rehberliği» deniliyor. Dolayısıyla «biçimsel» bir antikaya işaret edeyim. Bizim şu Salamonlar Danışma Kurulunda

parti adının ancak parti örgütlerinin emriyle çıkarılan broşürlerde kullanılabileceğine karar verdiler. Acaba hangi parti örgütü Nadiyojin, Trotski ve başkalarının broşürlerini çıkarmaya talimat vermiş, şu Salamonlara sormalı. Yoksa bu «kararlarına» Lenin'in yayınlarına karşı oynan adi bir dernek oyunu diyenler haklı mıydı?» (s. 28)

15) V. İ. Lenin'in «Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği» adlı kitabı Haziran-Temmuz 1905 tarihlerinde, RSDİP'nin III. Kongre çalışmaları ve bunlara paralel olarak yapılan Cenevre'deki menşeviklerin konferanslarından sonra yazılmıştır. Kitabının başlığı üzerinde çalışırken Lenin, şunları not etti: «Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği» (RSDİP'nin III. Kongresi ve bölünen sosyal-demokratların konferansında alınan kararlar hakkında düşünceler ve notlar) (Lenin, Bütün Eserleri, c 5, s. 315).

Menşevik konferansında alınan kararların oportünizmini ortaya çıkaran Lenin, «Proletari» gazetesinin 20 Haziran (3 Temmuz) 1905 tarihli 6. sayısında yayınlanmış olan «Geriye Doğru Üçüncü Adım» başlıklı yazısında, bütün bunlar «ayrı bir broşürde ayrıntılı olarak incelenmektedir, broşür basılmak üzere olup en kısa bir zamanda yayınlanacaktır» diyordu (Bütün Eserleri, c 10, s 327). Bir iki hafta sonra, 27 Temmuz (9 Ağustos) tarihinde «Proletari» gazetesinde (11. sayıda) şöyle bir ilan çıkmıştı: N. Lenin'in yeni bir broşürü yayınlandı, adı «Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği»dir. Bu kitap Cenevre'de RSDİP Merkez Komitesince yayınlanmıştı. Lenin, o sıralarda Cenevre'de oturuyordu. Gene 1905 yılında kitap Rusya'da RSDİP Merkez Komitesince yayınlandı ve ayrıca 10 000 tirajla RSDİP Moskova komitesince de çıkarıldı.

Lenin'in bu kitabı parti hayatında çok büyük bir olaydı. Kitap illegal olarak Petersburg, Moskova, Perm, Kazan, Tiflis, Bakû ve Rusya'nın birçok başka kentinde dağıtıldı.

Lenin, «Demokratik Devrimde Sosyal Demokrasinin İki Taktiği» adlı kitabı kendi yazı ve broşürlerini içine alan ve «12 yılda» adını taşıyan bir derlemeye dahil ede-

rek bu derlemede broşürü dipnotları ile genişletip tamamladı. Derlemenin girişinde şunları yazıyordu: «Bu yazıda menşeviklerle olan temel anlaşmazlıklarımız artık sistematik olarak inceleniyor. RSDİP (bolşevik)'nin, ilkbaharda Londra'da düzenlenen III. Kongresi ile Cenevre'deki menşeviklerin kongresinin kararları bu anlaşmazlıklara tam anlamıyla belirli bir biçim vererek, sonuç olarak proletaryaya düşen görevler bakımından bütün bizim burjuva devrimimizin değerlendirilmesinde temel fikir ayrılıklarına sebep oldular» (Bütün Eserleri, c 16, s 110-111). «12 yılda» adlı derleme az zaman sonra toplattırılmış ama tirajın büyük bir kısmı kurtulmuş ve illegal olarak birçok baskısı yapılarak çıkarılmasına devam edilmiştir.

Bu kitap, Ekim devriminden sonra SSCB'de geniş ölçüde okunuyordu. Birçok yabancı dile çevrilmiştir. (s. 34)

16) «Potemkin» zırhlısındaki isyan 14 Temmuz 1905 tarihinde patlak vermişti. Ayaklanan zırhlı, tam o sıralarda genel grevin sürdüğü Odessa limanına uğradı. Ancak Odessa'da işçiler ile denizerlerinin işbirliği yapmaları için meydana gelen elverişli şartlardan faydalanamadı. Odesa örgütündeki bolşevikler arasında çok sayıda tutuklamalar başlamış olduğundan, bu örgütler hayli yıpratılmıştı, bağlantılar kopmuştu. Menşevikler ise silahlı ayaklanmaya karşıydı, işçileri ve erleri saldırıdan alıkoyuyorlardı. Çar hükümeti «Potemkin» zırhlısındaki ayaklanmayı bastırmak için bütün Karadeniz filosunu sefer ber etti. Ancak filonun tüm denizerleri, kendilerine emir verildiği halde, «Potemkin» zırhlısına ateş açmayı reddettiler. Kumandanlar filoyu geri çekmek zorunda kaldılar. «Potemkin» zırhlısı onbir gün açık denizde dolaştıktan sonra, kömürü ve kumanyası bitmiş olduğundan Romanya sahillerine doğru yol alarak romen hükümetine teslim oldu. Denizerlerinin çoğu yabancı ülkelerde kaldılar. Rusya'ya dönmüş olanlar yakalandı ve mahkemeye verildi.

Her ne kadar «Potemkin» zırhlısındaki ayaklanma başarılı bitmemiş ise de filonun en büyük gemisinin tüm mürettebatının devrimin yanına geçişi, monarşiye karşı mücadelenin gelişmesinde büyük bir adımdı. Bu ayak-

lanmanın önemini bilen Lenin, bunun «**devrimci ordunun çekirdeğini** kurma girişimi» olduğuna işaret ediyordu. (Bütün Eserleri, c 10, s 337, Rusça Baskı). (s. 34)

17) «Proletari» RSDİP Merkez Organı olan bolşevik haftalık gazeteydi. Partinin III. Kongresinde alınan karar üzerine yayınlanmaya başlamıştı. Sorumlu yazı işleri müdürü Lenin'di.

Proletari Rusya ve uluslararası işçi hareketinin her olayını derhal yansıtıyor, menşevikler ve oportünistlere karşı amansız bir mücadele sürdürüyordu. «Proletari» özellikle 1905 yılının olaylarını her yönden aydınlatarak geniş emekçi kitleleri devrimin zaferi uğruna mücadeleye çağırıyordu.

Lenin 1905 yılının Kasım ayında Rusya'ya gittiği için gazete kapatıldı. Son 25. ve 26. sayıları V. V. Vorovski'nin redaksiyonunda çıkmıştı, Lenin bu sayılar için Cenevre'den ayrıldıktan sonra birkaç yazı hazırlayarak gönderdi. (s. 34)

18) V. İ. Lenin, Bütün Eserleri, c. 2, s 135-136, Rusça Baskı. (s. 34)

19) Sosyalist-devrimciler (s-oziyalisti r-evolusiyoneri, yani es-er'ler) Rusya'nın küçük-burjuva partisidir. 1901 sonu ile 1902 başlarında kuruldu. Çeşitli narodnik grupları ve dernekleri birleşerek bu partiyi oluşturdular. («Sosyalist-devrimciler birliği», «Sosyalist-devrimci partisi» ve başkaları). Bu partinin resmi organı «Revolutsionnaya Rossiya» (Devrimci Rusya) idi (1901-1905). Es-er'ler proletarya ile küçük-burjuva arasında bir fark gözetmezlerdi, köylülük arasındaki sınıfsal tabakalaşma ve çelişkileri kamufle edip, proletaryanın devrimde öncü rolünü inkar ediyordu. Es-er'lerin görüşleri narodnikcilik ile revizyonizm fikirlerinin eklektik karışımı gibi bir şeydi. Lenin'in deyimi ile es-er'ler «narodnikçiliğin deliklerini marksizmin moda olan oportünist eleştirisinin yamalarıyla» yamamaya kalkışıyorlardı (Bütün Eserleri, c 11, s 285, Rusça Baskı). Es-er'lerin monarşiye karşı mücadelenin en etkili çaresi olarak kabul ettiği kişisel terör taktiği devrimci harekete büyük zararlar veriyor, kitlelerin devrimci mücadeleler için örgütlenme işine engel oluyordu.

Es-er'lerin tarım programları toprak mülkiyetinin yok edilmesini ve toprakların cemaatlara dağıtılmasını öneriyordu. Es-er'ler toprakların kullanılmasında «eşit yararlanma» temeline dayanarak kooperatifçiliğin geliştirilmesini öngörüyorlardı. Sosyalist-devrimcilerin «toprakların kamuşlaştırılması» dedikleri programlarında aslında sosyalist olan bir yön yoktu. V. İ. Lenin, Es-er'lerin programlarını incelerken, ticaret için üretim ile cemaat toprağında da olsa özel işletmelerin kurulmasının sermaye egemenliğini ortadan kaldırmadığına, çalışan köylüleri sömürüden ve neticede sefaletten kurtarmadığına işaret edip bu düzenin, ufak tarlası olan yoksul köylülerin kurtuluşu sayılamayacağını, bu kooperatifçiliğin kapitalizm temellerine dayandığı için çürük olduğunu, bütün bu düzenle köy burjuvazisinin korunduğunu söylüyordu. Ama aynı zamanda, Lenin'in dediklerine göre, topraklardan eşit yararlanma hak davası, sosyalist olmamakla beraber, ilerici, devrimci ve demokratik karakter taşıyordu, çünkü bu talepler gerici toprak ağalarına karşı yönelmişti.

Bolşevik Partisi, es-er'lerin sosyalist maskesine bürünme çabalarını ortaya çıkarıyor, köylülük üzerine etki konusunda çetin bir mücadele sürdürüyor, bunların kişisel terör taktiğinin işçi hareketine verdiği zararı açıklıyordu.

Köylülüğün heterojen karakteri sosyalist-devrimcilerin politik ve ideolojik kararsızlığına, örgütlenme konusunda bulanık görüşlere sahibolmalarına, liberal burjuvazi ile proletarya arasında sürekli olarak sallantıda olmalarına yolaçıyordu. Daha Birinci Rusya Devrimi zamanında, partinin sağ kanadı ayrılıp «sosyalist-popülist emek partisi» adında legal bir sosyalist-devrimci parti kurdular (s-p'ler). Bu partinin görüşleri kadet'lerinkine yakındı. Bu arada sol kanat «maksimalistler» adında yarı-anarşist bir birlik halini alıyorlar. Stolıpin'in gericilik döneminde, sosyalist-devrimci parti ideoloji ve örgütlenme alanında tam bir dekadans'a düştü. Birinci Dünya savaşı sırasında, sosyalist-devrimcilerin çoğu, sosyal-şovenl'erin safında yeralıyordu.

1917 Şubat burjuva-demokratik devriminin zaferin-

den sonra, sosyalist-devrimciler, menşevik ve kadet'lerle uzlaşarak, burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin karşı-devrimci geçici hükümetini desteklediler. Partinin liderleri (Kerenski, Avksentiev, Çernov) hükümetin üyesi idiler. Sosyalist-devrimciler partisi, büyük toprak sahipliğini ortadan kaldırmayı amaçlayan köylülüğün haklı davalarını desteklemeyi reddetti; sosyalist devrimci bakanlar, toprakları işgal etmiş olan köylüleri cezalandırmak için asker gönderdiler.

Sosyalist-devrimcilerin sol kanadı, 1917 Kasım sonlarında sağ sosyalist-devrimcilerinkinden bağımsız bir parti kurdu. Köylü kitleleri içindeki etkilerini sürdürmek amacıyla, sol sosyalist-devrimciler, sovyetler iktidarını resmen tanıdılar, bolşeviklerle uzlaşma eğilimi gösterdiler fakat çok kısa bir zaman sonra sovyetler iktidarına karşı mücadeleye başladılar.

Yabancı askeri müdahale zamanında ve sivil savaş sırasında es-er'ler, karşı-devrimci eylemlere giriştiler, müdahalecileri ve beyaz muhafızları desteklediler, karşı-devrimci komplolarda yer aldılar. Sovyetler Devleti ve Komünist Partisi'nin sorumlularına karşı terörist eylemlerde bulundular. İç savaşın bitiminden sonra sosyalist-devrimciler düşmanca etkinliklerine ülkenin içinde olduğu gibi beyaz göçmenler kampında da devam ettiler. (s. 35)

20) «Osvobojdeniye» (Kurtuluş), iki haftada bir çıkan P. B. Struve'nin sorumluluğu altında olan bir dergiydi. 1902-1905 yılları arasında yurtdışında basılıyordu. Rus liberal burjuvazisinin organıydı ve ılımlı-monarşik liberalizm fikirlerini yazıyordu. 1903 yılında bu dergi etrafında bir de «Soyuz Osvobojdeniye» (Kurtuluş Birliği) meydana geldi ve 1905 yılına kadar faaliyetini sürdürdü, daha sonra 1905 Ekim ayında ılımlı-demokrat kadetler haline gelerek Rusya'nın liberal monarşik burjuvazisinin lideri olan partiyi kurdular. (s. 37)

21) RSDİP'nin III. Kongresi 12-27 Nisan (25 Nisan-10 Mayıs) 1905 tarihleri arasında, Lenin'in önderliği altında,

Londra'da toplanmıştı. Menşevikler katılmayı reddederek Cenevre'de kendi konferanslarını düzenlediler.

Lenin, bu kongre için kararname taslakları hazırlamış, kongrede sosyal-demokrasinin geçici devrim hükümetine katılması ile ilgili, devrimde köylü hareketinin desteklenmesi, silahlı ayaklanma, darbe arifesinde hükümetin tutumu konularında, sosyal-demokrat örgütlerde işçilerle aydınlar arasındaki ilişkiler, parti tüzüğü ve genellikle MK'nin faaliyeti hakkında konferans ve raporlar vermişti. Kongre, partinin burjuva demokratik devrimdeki stratejik planını saptamıştır, şöyleki, proletarya devriminin yöneticisi ve önderi olacak, köylülükle birleşerek burjuvaziyi tecrid edecek ve devrimin zaferi için çarpışacaktı: monarşi devrilip demokratik bir cumhuriyet kurulacak, kölelik rejiminin bütün kalıntılarının ortadan kaldırılması sağlanacaktı. Bu stratejik plan bir çıkış noktası olup, kongrede partinin bir de taktik çizgisi saptanmıştır. Partinin en acele gerçekleştirilecek, en önemli görevi olarak, silahlı ayaklanmanın örgütlenmesi öneriliyordu. Kongre, silahlı halk ayaklanmasının zaferi sonucunda, geçici devrim hükümetinin kurulmasını öneriyordu, bu geçici hükümet karşı-devrim hareketini bastıracak, RSDİP'nin minimum programını gerçekleştirecek, sosyalist devrim için gereken hazırlıkları yapacak ve ortamı hazırlayacaktı.

Kongre partinin tüzüğünü bir daha gözden geçirdi, tüzüğün, partiye üye kabulü ile ilgili birinci maddesini Lenin'in önerdiği biçimde kabul etti. Partinin iki merkezli sistemini (Merkez Komitesi ile Merkez Organı) kaldırdı ve bir tek Merkez Komitesi kurarak, bu MK'nin hak ve hukukunu, bölge komiteleriyle olan ilişkilerini kesinlikle ve ayrıntılı olarak saptadı.

Kongre menşeviklerin faaliyetlerini, oportünizmlerini, örgütsel ve taktik sorunlar karşısındaki tutumlarını yerdi. «İskra» menşeviklerin eline geçip oportünist çizgisine devam ettiğinden, III. Kongre. RSDİP MK'sine yeni bir merkez basın organının kurulması görevini verdi, bu da «Proletari» gazetesi olacaktı. Sorumlu yazı işleri müdürlüğü görevi Lenin'e verilecekti.

Bu III. RSDİP kongresinin çok büyük tarihi önemi vardır. Kongre, partiyi ve işçi sınıfını, demokratik devrimin zaferi uğruna verecekleri savaşta savaş programı ile donattı. Lenin'in bu III. kongrenin önemi ile ilgili «Üçüncü Kongre» adındaki yazısına bakınız. (Bütün Eserleri, c. 10) Kongrede alınan kararlar, Lenin tarafından «Demokratik devrimde sosyal demokrasinin iki taktiği» adlı kitabında ayrıntılarıyla kanıt getirilerek açıklanmıştır. (Bütün Eserleri, c. 11) (s. 37)

22) Söz konusu olan, menşeviklerin «İskra» gazeteleridir. Partinin II. kongresinde parti merkez basın organının sorumluları seçilmiş ve saptanmıştır, kadro Lenin, G. V. Plehanov ile L. Martov yönetiminde çalışacaktı. Ancak menşevik Martov, kongrenin kararına karşı gelerek eski sorumlular (menşevikler) olmadan (P. B. Akselrod, A. N. Potresov ve V. İ. Zasuliç) çalışmayı reddetmişti, bu menşevikler ise II. kongrede seçilmemişti. İskra'nın 46-51 sayıları Lenin'in sorumluluğu altında çıktı. Daha sonraları Plehanov menşeviklerin safına geçerek, kongre tarafından reddolunan eski menşeviklerin yazı kuruluna alınmasını istedi. Lenin bunu kabul etmedi, bunun için 19 Ekim (1 Kasım) 1903 tarihinde İskra'dan çıkarak Merkez Komitesine seçim yapılmadan alındı ve oradan oportünist menşeviklere karşı mücadele etmeye devam etti. «İskra»nın 52. sayısı 13 (26) Kasım 1903 tarihinde tek başına Plehanov'un sorumluluğu ve redaksiyonu altında çıktı ve daha sonra Plehanov II. Kongre'nin kararına karşı gelerek sorumlu heyete menşevik Akselrod, Potresov ve Zasuliç'i aldı. Elli ikinci sayısından başlayarak «İskra» artık devrimci marksizm organı olmaktan çıktı. Menşevikler İskra'yı marksizmin aleyhine açılan bir savaş organı haline getirdiler, partiye karşı çıktılar, gazete oportünizmin vaizi haline getirildi. Yeni menşevikler «İskra»sı particiliğin temellerini yıkmaya uğraşıyordu: parti kararlarının itirazsız yerine getirilmesine menşevikler «bürokratizm» ve «formalizm» diyorlar, bolşeviklerin çoğunluğa uyma şartı onlarca «parti üyelerinin özgürlük ve isteklerinin kaba ve mekanik bir biçimde bastırılması» diye yeriliyor, parti disiplini «kölelik zamanlarının hukuku» olarak nitelendiri-

liyordu. Menşevikler var güçleriyle partiyi geriye çekiyor, örgütsel yozlaşma, bölünme, dernekçilik ve kişisel çalışmayı uygun buluyorlardı. (s. 37)

23) Menşeviklerin Cenevre konferansı RSDİP'nin Nisan 1905 tarihindeki kongresine paralel olarak düzenlenmiştir. Kongreye katılanların azlığı karşısında (yalnız 9 komite temsilcisi gelmişti) menşevikler kendi kongrelerine parti fonksiyonerleri konferansı adını verdiler. Konferansta alınan kararlar gösteriyor ki, menşevikler bundan böyle devrimin geliştirilmesi üzerinde durmayacaktı. Proletaryanın devrim içindeki hegemonyasını ve proletarya ile köylülüğün ittifakı politikasını kesinlikle reddediyorlardı. Burjuva - demokratik devrimin lideri olarak liberal burjuvaziyi kabul ediyorlar ve devrimin zafer kazanması halinde, bütün iktidarın onun eline geçmesini talebediyorlardı. Menşevikler geçici devrim hükümetinin kurulmasına da karşı çıkıyor, bu hükümete sosyal-demokrasinin katılmasını kesinlikle reddediyorlardı. Silahlı ayaklanma konusundaki kararlarında konferans hiçbir pratik görev önermiş değildi, bunlarca, proletarya partisi ayaklanmaya katılmamalıydı, çünkü katıldığı takdirde, burjuvazi ürkecekti. Konferans bu nedenle sosyal-demokratların geçici hükümete katılmasına karşı karar aldı. Toprak ağalarından toprakların müsaderesi için devrimci köy komitelerinin örgütlenmesine de karşı çıkarak, toprak sorunlarının çözümlenmesini, ilerideki anayasa meclisine bırakıyordu. Konferans, II. Kongrede kabul olunan parti tüzüğünü feshetti. Cenevre konferansında alınan kararlar gösteriyor ki menşevikler hem ideolojik hem de örgütsel yoldan işçi sınıfının elinden bütün silahlarını almak istiyordu, işçi sınıfına verdikleri öğütler, reformizm, liberal burjuvazinin «uyuşma-uzlaşma» taktiği idi. Onların taktiği, Lenin'in işaret ettiği gibi, «devrime ihanet, proletaryayı burjuva sınıflarının zavallı kapıkulu haline getirme taktiği» idi. (Lenin, Bütün Eserleri ,c. 11) «Geriye doğru üçüncü adım» adındaki yazısında (Bütün Eserleri, c. 10, s. 317-327) ve «Demokratik devrimde sosyal-demokrasinin iki taktiği» adlı eserinde, «Partinin bölünmesinde işçilerin durumu» adlı broşürün girişinde (Bütün Eser-

leri, c. 11, s. 131-165) V. İ. Lenin Cenevre konferansının oportünist karakterini belirterek alınan kararları sert bir eleştiriden geçirmiştir. (s. 37)

24) RSDİP'nin beşinci kongresi 30 Nisan-19 Mayıs (13 Mayıs-2 Haziran) 1907 tarihleri arasında düzenlenmiştir.

Bu kongrenin mutlak zorunluluğu menşevik olan ve RSDİP'nin IV. (birleştirici) kongresinde seçilen menşeviklerin apaçık oportünist politikası ile meydana gelmiştir. Bu MK'ye 7 menşevik, 3 bolşevik girmiştir. Merkez Organı yazı kuruluna 5 menşevik atanmıştır. Bu politika partinin çoğunluğunun isteğine ters olduğu için kısa bir zaman içinde tam anlamıyla bir fiyasko ile bitti. Menşevik MK'nın ülkede en önemli olaylarla ilgili bir tek tedbir yada kararı bile büyük üretim merkezlerindeki büyük parti örgütleri tarafından desteklenmediği gibi şiddetle yeriliyordu.

Ağustos 1906'da RSDİP'nin Petersburg komitesi olağanüstü bir parti kongresi kararı alarak bu kararı bütün parti örgütlerine iletti ve bütün pati örgütlerini bu kongrede düşündüklerini açıkça söylemeye davet etti. MK'nin direnişine rağmen bu kongre için ajitasyon öylesine büyük bir ölçü almaya başlamıştı ki, Ekim başlarına kadar, Petersburg komitesinin bu kararını Moskova RSDİP komitesi ile Rusya'daki parti örgütlerinin çoğu, ayrıca partinin IV. Kongresinde RSDİP'ye giren Litvanya ve Polonya Krallığı Sosyal Demokrat Partisi de desteklemişlerdi. Eylül 1906 sonlarında kongre lehine oy kullanmış olan parti örgütleri «Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisine Bildiri»yi yayınladı. Bu bildiride en kısa bir zaman içinde partinin olağanüstü kongresinin düzenlenmesi isteniyordu. Menşeviklerin şiddetle karşı gelmelerine rağmen RSDİP'nin II. konferansı (I. Tüm Rusya Konferansı) Kasım 1906 tarihinde düzenlenerek partinin olağan kongresinin 15 Mart 1907 tarihinde yapılmasına karar verdi. Bu kongre için yapılan hazırlıklar sırasında bolşevikler ile menşevikler arasında çok şiddetli mücadeleler ve tartışmalar oldu. (Bolşevik Platformu- V. RSDİP kongresi hazırlığı, Lenin, Bütün Eserleri, c. 15, s. 1-15)

Kongreye 336 delege katılmıştır. Bu delegeler 147 bin

parti üyesini temsil ediyordu. Bolşevik delegeler 105 kişi, menşevikler 97, Bund 57, Polonya Sosyal Demokratları 44, Litvanya bölgesi Sosyal-Demokrat temsilcileri 29 kişiydi ve fraksiyon dışı 4 delege hazır bulunuyordu.

Büyük sanayi merkezleri kongreye bolşevikleri gönderdi.

Kongre gündeminin hazırlanması için dört toplantı gerekti. Bu toplantılar sırasında bolşevikler ile menşevikler arasındaki çelişkiler büsbütün açık-seçik olarak ortaya çıktı. Bolşevikler temel ve çok derin bazı teorik ve politik sorunların kongre gündemine alınmasında ısrar ediyorlardı: Sosyal-demokrasinin burjuva demokratik devrim sırasındaki taktiği, burjuva partilerine karşı olan tutumu vs. Trotski tarafından desteklenen menşevikler ve Bund'cular ise buna karşı çıkıyor, partinin burjuva demokratik devrimdeki taktik temelleri ile ilgili bütün genel sorunların gündemden çıkarılmasını istiyorlardı.

Çok çetin mücadelelerden sonra, Polonyalı ve Ukraynalı sosyal demokratlar tarafından desteklenen bolşevikler kongre gündemine yalnız birtek genel sorunu dahil edebildiler. Bu da burjuva partilere karşı olan tutum idi. «Ve bu sorun yalnız kongrenin bütün temel sorunlarının başına geçmekle kalmamış, genellikle bütün çalışmalarımızın temeli olmuştu,» diyordu Lenin. (Bütün Eserleri, c. 15, s. 368 Rusça Baskı)

Lenin, toplantı prezidyumuna seçilmişti, kongrede gündemin en önemli sorunu ile ilgili olarak, yani burjuva partileri ile olan ilişkiler konusundaki raporunu ve son sözünü okumuş ayrıca MK'nin faaliyet raporunu da vermiş, Duma fraksiyonu faaliyeti, burjuva devrimi içinde partinin taktik temelleri konularında ayrı ayrı demeçlerde bulunmuş, defalarca menşevikler ve Bund'culara, özellikle Trotski'ye cevap vererek onları şiddetle eleştirmiştir. Lenin bu kongrenin 6,7,14,15,27,34 ve 35. oturumlarında başkanlık yapmıştı. Bolşevikler bu kongrede Polonya Krallığı ve Litvanya Sosyal-demokratları tarafından desteklenmişti. Bolşevikler onlarla birlikte devrimci platformda pekişince bu kongrede devrimci marksist çizginin

zaferini elde ettiler. Bundan böyle kongre bütün temel sorunlar için bolşeviklerin karar taslaklarını kabul etti.

RSDİP'nin burjuva partilerine karşı olan tutumu konusunda Lenin tarafından kaleme alınan bir karar taslağı onaylandı. Bu kararda kongre proleter olmayan bütün partilere bolşevik görüş açısından değer vermiştir. Bu partiler, Yüz-Karalar, Oktobristler, Kadetler ve es-er'lerdi. Kongre devrimci sosyal demokrasinin bütün bu partilere karşı izleyecekleri taktiği de formüle etti. Bu da bolşeviklerin kongrede büyük bir başarıları olmuştur. Lenin'in sonradan yazdığı gibi parti Londra konferansında proleter olmayan partilerle ilgili kararında devrimin verdiği derslerin toplamını çıkarmıştı. Sosyal-demokrat proletarya açık-seçik olarak devrimde sınıfların mevzilenmesine değer vermişti. Bütün başlıca partilerin sosyal temelinin ne olduğunu saptamış ve demokrasi uğruna sürdürülen mücadelede işçi sınıfı hareketini ve görevini de kesinlikle tayin etmişti. (Lenin, Bütün Eserleri, c. 19, s. 176, Rusça Baskı)

Kongre, devlet duması hakkında bolşeviklerin görüş açısına uygun bir karar almış, bu kararda Duma'da sosyal demokrasinin başlıca görevleri formüle edilmiştir. Sosyal-demokrasinin Duma faaliyetinin Duma dışı olan tutumuna uyacağına işaret edilerek, Duma herşeyden önce monarşinin iç yüzünün açığa vurulması, burjuvazinin uzlaşma politikasının kamuoyuna duyurulması, parti devrimci programının propagandası için kullanılmalıdır, deniliyordu. Fraksiyon raporu ile ilgili kararda, kongrenin, Duma'daki sosyal-demokrat fraksiyonun, Rusya proletaryası davasına kongre direktiflerine uyarak ve MK yönetiminde hizmet edeceğinden emin bulunduğu ifade ediliyordu.

«İşçi Kongresi» konusunda Lenin'in kongre için hazırladığı «proletaryada anarko-sendikalist akım ile ilgili olarak partisiz işçi örgütleri hakkında» (Bütün Eserleri, c. 15, s. 9-11) adlı raporuna dayanan bolşevik kararı onaylandı. «Sendikalar ve Parti» konusundaki kararda kongre sendikaların «tarafsızlığı» adındaki oportünist teoriyi kesinlikle reddederek sendikaların, parti tarafından ide-

olojik ve politik bakımdan yönetiminin zorunlu olduğu kabul edildi. Kongre, parti tüzüğünde de bazı değişiklikler yaparak kesinlikle iki merkez sistemini reddetmiştir (daha önceleri kabul edilmiş olan bu sistem, MK ile MO tarafından oluşturuluyordu). Değişikliğe uğrayan parti tüzüğüne göre, kongrede yalnız MK seçiliyordu. MO ise bilahare MK tarafından seçilerek MK'nin kontrolü altında çalışacaktı. Yeni tüzüğe göre, belirli süreler içinde en önemli parti konularının görüşülmesi için toplantılar düzenlenecekti.

MK'ye 5 bolşevik, 4 Menşevik, 2 Polonyalı sosyal-demokrat, 1 litvanyalı sosyal-demokrat seçilmiştir. 10 bolşevik, 7 menşevik, 3 Polonyalı ve 2 Litvanyalı sosyal-demotrat MK'ne aday gösterilmiştir. MK'ne seçilenler, V. İ. Lenin, F. E. Dzerjinski, Dubrovinski, Nogin, L. B. Krasin, L. Tışko, Y. Marhlevski ve daha başkalarıydı. Sonraları MK kadrosuna üç kişi daha alındı. Bunlardan ikisi Bund'cu ve biri de litvanyalı sosyaldemokrattı.

Çok karşıt akımların temsilcileri ile meydana gelen bir MK yönetimine fazla güvenilemeyeceği hesaplanarak (Ulusal Sosyal-Demokrat Örgütler (*) çok defa bolşeviklerle menşevikler arasında kararsız durumdaydı) kongre çalışmalarının sonunda bolşevik fraksiyonunun oturumu sırasında MK'nin bolşevik merkezi seçilmiştir. Bu merkezin başında Lenin bulunuyordu ve «Proletari» gazetesinin yazı işleri yönetimi de bu bolşevik merkezine bağlanmıştı.

RSDİP'nin bu V. kongresinin çok büyük tarihi önemi vardır. Çünkü bu kongre Rusya'nın işçi hareketinde bolşevizmin zaferi demektir. Kongre kararlarında bolşevizmin ve partinin oportünist ve menşevik kanadının burjuva demokratik devrim sırasındaki rolü kesinlikle saptanmıştır. Bolşevik taktiği, bütün parti için tek yön tayin edici taktik olarak onaylanmıştır. (s. 42)

25) BUND (Litvanya, Polonya ve Rusya'da genel yahudi işçi birliği) 1897 yılında Vilno'da yahudi sosyal-

---

(*) Milliyetlerin sosyal-demokrat örgütleri kastediliyor (Y)

demokrat gruplarının kongresi sırasında oluşturulmuştur. Bu birliğe Rusya'nın batı bölgelerinde yaşayan yahudi zanaatçılar gibi yarı-proleter elemanlar da katılıyordu. Bund, RSDİP'nin I. kongresine (1898) «yalnız özel yahudi proletaryası ile ilgili konularda bağımsız hareket edebilen özerk bir örgüt» olarak girmişti. («SBKP'nin kararname ve kongre kararları, konferans ve MK Plenumları belgeleriyle tarihçesi, c. 1, 1954, s. 14)

BUND daha sonraları, Rusya'nın işçi hareketinde, bölücülük ve milliyetçilik fikirlerinin yayıcısı olmuştur. Nisan 1901 tarihinde Bund'un IV. kongresi, Bund'un RSDİP ile olan örgütsel ilişkilerinin değiştirilmesine ve RSDİP'nin birinci kongresinde saptanan ilkelere uyulmamasına karar vermişti. Bu kongre aldığı kararla RSDİP'ye ulusal örgütlerin federatif birliği gözü ile baktığını ve Bund'un RSDİP'ye bunun federatif bir bölümü olarak girdiğini bildirmişti.

Ancak RSDİP'nin II. kongresinde Bund'un bu isteği reddedilmiştir. Ve böylece Bund yahudi proletaryasının tek temsilcisi sayılmadığı için partiden çıkmıştır. 1906 lında partinin IV. (birleştirici) kongresi sırasında Bund bir daha RSDİP kadrosuna girmiştir.

RSDİP içinde Bund'cular sürekli olarak partinin oportünist kanadını tuttular («ekonomistler», menşevikler, tasfiyeciler), bolşeviklere ve bolşevizme karşı mücadele ettiler. Mart 1921 tarihinde Bund kendi kendini tasfiye etti, üyelerinin bir kısmı RKP (b)'ye genel şartlar altında kabul edildi. (s. 42)

26) Köylü Birliği (Tüm Rusya Köylü Birliği) devrimci demokratik bir örgüttü, 1905 yılında kurulmuştu. Köylü birliğinin meydana getirilmesinde Moskova eyaleti köylüleri öncülük etmişlerdi. 31 Temmuz-1 Ağustos (13-14 Ağustos) 1905'de Moskova'da toplanan kongreyle Tüm Rusya Kapsamlı Köylü Birliği fiilen çalışmaya başlamıştır. 19-23 Kasım 1905 tarihinde Köylü Birliği'nin II. kongresi düzenlendi. Bu kongrelerde birliğin programı ve taktiği tesbit edildi. Köylü Birliği, politik özgürlük ve kurucular kongresinin derhal toplanmasını istedi. I. Devlet Dumasını boykot taktiği taraftarı olduğunu resmen açıkladı. Birliğin

tarımsal programında toprak mülkiyeti ortadan kaldırılıyor, manastırlara, kiliselere, bağış yoluyla verilen devlet ve kabine topraklarının köylülere parasız olarak verilmesi talebediliyordu. Köylü Birliği es-er'lerin ve liberallerin etkisi altında küçük burjuvalara özgü bir bölünme ve kararsızlık içinde varlığını sürdürüyordu. Büyük toprak sahiplerinin toprak mülkiyetinin tasfiyesini isterken, birlik, derebeylerine tazminat ödenmesini kabul ediyordu. Lenin'in sözlerine göre bu örgüt «birtakım köylü batıl inançlarını kabul eden, küçük burjuva köylülük hayallerini benimseyen (bizim sosyalist devrimcilerimiz de ne yazık ki bu küçük burjuva hayallerini benimsiyor) fakat hiç kuşkusuz ki «ayağı altında sağlam toprağı olan» gerçek bir kitle örgütüdür; bu kitle örgütü muhakkak ki temel bakımından devrimcidir ve gerçekten mücadelede devrimci yöntemleri benimseyebilir.» (Bütün Eserleri c. 12, s. 334, Rusça Baskı)

Köylü Birliği, çalışmalarının ilk adımlarından başlayarak polis baskısına uğramıştı. 1907 yılında bu birlik kapandı. (s. 47)

27) Rusya Demiryolları İşçileri Birliği Moskova'da düzenlenen I. Tüm Rusya Demiryolları İşçileri Kongresiyle 21 Nisan 1905 tarihinde kurulmuştu. Kongre birçok politik ve ekonomik şartlar ileri sürmüştü. Politik özgürlüklerin gerçekleştirilmesi, kurucu kongrenin düzenlenmesi, demiryollarında çalışanların iş şartlarının düzeltilmesi vs., vs. 1905 - 1907 devrimi geliştikçe, Demiryolları Birliğinde bolşeviklerin etkisi gittikçe artıyordu. 22-24 Temmuz (4-6 Ağustos) 1906 tarihleri arasında Moskova'da düzenlenen II. Kongrede bu birlik tüm Rusya'yı kapsayacak demiryolları grevini düzenlemek için gerekli ajitasyonlara girişilmesi kararını aldı ve grev derhal gerçekleştirildi. Eylül-Ekim 1905 tarihlerinde Petersburg'da düzenlenen kongre ise, devrimci kitlelerin baskısı altında, hükümete bir çok talep ve şart ileri sürmüştür: 8 saatlik iş günü demiryolları yönetim kadrosunun baştanaşağı seçimle işbaşına getirilmesi, grev sırasında tutuklananların derhal serbest bırakılması, sıkıyönetimin kaldırılması, politik özgürlük, genel af, milletin kendi mukadderatını kendi eliyle

tayin etme hakkı, genel, eşit, tek dereceli ve gizli oyla seçilmiş kurucu meclisin derhal işbaşına getirilmesi, vs. V.İ. Lenin demiryolları işçilerinin ve Demiryolları İşçileri Birliğinin Ekimde genel politik grevdeki lider rolüne defalarca işaret etmiştir.

29 ayrı demiryolu hattının temsilciler kongresi Moskova eyaleti bolşevikler konferansında 6 aralık 1905 tarihinde genel grev teklifini destekledi ve derhal grevin ilan edilmesini istedi. Aralık 1905 tarihinde silahlı ayaklanma bastırılınca, demiryolları birliği yeraltına inmek zorunda kaldı. Ağustos 1906 tarihinde, I. Devlet Dumasının dağıtılması ile ilgili olarak demiryolları işçilerinin konferansı düzenlendi, bu konferansta ayaklanma hazırlığı ve genel grev konuları görüşüldü. 1906 yılı sonlarına doğru demiryolları birliği es-er'lerin etkisine kapılarak devrimci anlamını kaybetti. 1907 yılında RSDİP MK'si tarafından en önemli sosyal-demokrat demiryolları ürgütleri konferansı düzenlenerek, bütün devrimci sosyal-demokratların demiryolları birliğinden çıkmaları istendi. (s. 49)

28) Tüm Rusya Öğretmenler Birliği 1905 yılı baharında meydana geldi. Bu birliğe es-er partisi hakimdi, ve bunların küçük burjuva dar görüşlülüğü, devrimci bir takım boş laf ve sloganlara düşkünlüğü bu Birliğin programında olduğu gibi yansıdı. Buna rağmen bu örgüt genel politik sorunlar karşısında ilgisiz kalamazdı ve devrim olaylarının etkisi altında devrimci demokrasinin sloganlarını benimsedi. Birlik üyeleri halkın toprak, özgürlük ve halk iktidarı mücadelesine katılmak istediklerini açıklıyor, öğretmenleri, halkın bilinçlenmesi ve emekçi halkın büyük idealleri uğruna mücadeleye katılmaya davet ediyorlardı. (Tüm Rusya Öğretmenler ve Halk Eğitimi uzmanlarının III. kongre tutanakları, 7-10 Temmuz 1906). Bu birlik «genel, eşit, tek dereceli ve gizli oylamaya dayanan, cinsiyet, milliyet ve din gözetmeyen» kurucu-meclisin işbaşına getirilmesi taleplerini destekliyordu. Bu birlik, Rusya'da halk eğitiminin köklü bir reformunun hayata geçirilmesini baş görevi sayıyordu. Zorunlu ve parasız genel ilk öğretim, parasız orta ve yüksek öğretim, derslerin ana dilde okutulması, bir üst düzeydeki eğitim alt

düzeydekinin devamı olacak şekilde bütün okul tiplerinin aynı düzene göre kurulması isteniyor, bütün bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için şu araçlar teklif ediliyordu: mevcut olan eğitim düzeninin açık ve şiddetli eleştirisi, öğrenci ve öğretmenlerin kollektif protestoları, okul yönetim kadrosunun keyfi davranışlarına karşı konulması, Birliğin fikirlerinin en geniş propagandası, vs.

6 Haziran 1906 tarihinde V. İ. Lenin, Karpov soyadını takarak Rusya Halk Öğretmenleri kongresi delegelerine tarım sorunları hakkında bir rapor okudu. Lenin'in bu raporunun yorumunu es-er'lerin «Colos» adlı gazetesi yayınladı. (21 Haziran 1906) (s. 49)

29) «Sosyal Demokrat» RSDİP MK'nin illegal organıdı. 17 Eylül'den 18 Kasım 1906 tarihine kadar Petersburg'da yayınlandı. Hepsi sadece 7 sayı çıkarılabildi. Bu gazetenin yazı kurulu RSDİP'nin IV. (birleştirici) kongresinde seçilmiş ve bu kadroya sadece menşevikler girmişti: Dan, Martov, Martınov, Maslov, Potresov. Bu gazete aslında menşeviklerin fraksiyon organı olacaktı. (s. 49)

30) «Golos Sotsyal-Demokrata» (Sosyal-Demokratın Sesi) menşeviklerin yurtdışı yayın organıdır, Şubat 1908'den 1911 Aralık ayına kadar çıktı. Yayın yeri önce Cenevre idi, sonra Paris oldu. Bu «Golos Sotsyal-Demokrata» açıkça tasfiyecileri savunduğu için, G. V. Plehanov, Mayıs 1909 tarihinde yazı kurulundan istifa ederek çıktı. O andan başlamak üzere bu gazete tasfiyecilerin ideolojik merkezi oldu. (s. 55)

31) «Sosyal-Demokrat» RSDİP'nin merkez organı illegal bir gazete. Şubat 1908'den Ocak 1917 tarihine kadar yayınlandı. Sosyal-Demokratın yönetim kadrosu RSDİP'nin Londra'da düzenlenen V. kongresince seçildi. Bu kadroya bolşevikler, menşevikler ve Polonya Sosyal-demokratları giridiyordu. (s. 56)

32) Söz konusu olan grev, İsveç genel grevidir. Bu grev 4 Ağustos 1909 tarihinde, sanayinin çeşitli kollarında çalışan 83 000 işçinin lokavtına karşı ve Katalonya'da bastırılan ayaklanma münasebetiyle düzenlenmişti. «Proletari»nin 47. ve 48. sayılarında bu konuda «Sınıf kavgasından alınan dersler» (İsveçte genel grev) ile «Sömürge

soygunları ve devrim» başlıklı yazılar çıkmıştı. (s. 56)

33) Lenin'in anlatmak istediği polemik Haziran-Ağustos ve Eylül 1909 tarihli «Golos Sotsyal-Demokrata»nın 15, 16 ve 17. sayılarında gelişmişti. Sebebi, Viktor Tevzay adındaki bir menşeviğin «Güncel bir konu üzerine bir iki söz» adlı anti-tasfiyeci yazısıydı. Bu yazıda Viktor Tevzay illegal partileri savunuyor, menşevik örgütlerin legalist-tasfiyecilerden temizlenmesini istiyordu. Goloscular ise «Cenevreli yoldaşın yazısı hakkında» ve «Örgütlenme ile ilgili tartışma» adlı yazılarında eleştiriciye sekterliğinden dolayı saldırıyor, hiç bir zaman tasfiyeciliği savunmadıklarını ileri sürüyorlardı. Halbuki «Aynı Konu» adlı yazısında aynı yazar tasfiyecilerin Rus örgütlerindeki faaliyetlerini açığa vuran birçok belge de yayınlamıştı. Bu polemik ile ilgili olarak «Proletari» gazetesinde hiçbir yazı çıkmadı. Sadece «Golos Sotsyal-Demokrata» adındaki gazetede «Tasfiyeciliğin tasfiyesi» adlı bir yazı çıktı. (Lenin Bütün Eserleri, c. 19, s. 51, Rusça Baskı) (s. 56)

34) «Proletari» adlı gazetede V. İ. Lenin'in «İfşa edilmiş tasfiyeciler» adlı yazısı yayınlandı. (V. İ. Lenin, Bütün Eserleri, c. 19, s. 59-108 Rusça Baskı) (s. 56)

35) L. B. Kamenev'in menşeviklerin yayınladıkları ve 5 cilt halinde çıkan «Rusya'nın XX. yüzyıl başındaki toplumsal durumu» adlı kitabı, L. Martov, P. Maslov ve A. Potresov'un redaksiyonunda, «Proletari»nin 47, 48, 49. sayılarında 5 Eylül-16 Ekim 1909 tarihlerinde çıkarıldı. (Lenin, Bütün Eserleri, c. 47, s. 191, 192, 193. Rusça Baskı.) (s. 57)

36) G. V. Plehanov'un «Anılarım» başlıklı eserine «Gerekli Ek», menşevik -tasfiyecileri eleştiren bir broşürdür. Nisan 1910 tarihinde «Golos Sotsyal-Demokrata» tarafından yayınlandı. (s. 58)

37) «Naşa Zarya» (Şafağımız) menşevik-tasfiyecilerin legal dergileridir, Petersburg'da, 1910-1914 yılları arasında A. N. Potresov yönetiminde çıkıyordu. Yazı kurulunda F. Dan, C. Zederbaum ve başkaları çalışıyordu. «Naşa Zarya»nın çevresinde Rusya'daki tasfiyecilerin merkezi kurulmuştur. Prag'da toplanan RSDİP'nin VI. kongresinde (1912), «Naşa Zarya» ile «Delo Jizni» etrafında kümele-

nen sosyal-demokratların, bütün parti tarafından burjuva etkisinin ürünü olarak tanınan bir akımı korumak isteği yolunda sertçe eleştiriler yapılmıştı.

«Vozrojdeniye» menşevik-tasfiyecilerin legal organıdır. 1908-1910 yıllarında çıkıyordu. Yazı işleri yönetimini Dan, Martov, Martınov yürütüyorlardı. (s. 70)

38) «Rusyada partiler arası mücadelenin tarihi anlamı», Lenin, Bütün Eserleri, c. 19, s. 358-376, Rusça Baskı. (s. 74)

39) «Raboçaya Gazeta», bolşeviklerin illegal popüler organıdır. Paris'de Ekim 1910'dan Temmuz 1912 tarihine kadar çıkarıldı. Lenin'in inisiyatifiyle kuruldu. Gazeteyi yöneten ve redaksiyon işlerini yapan Lenin'di. Bu gazetede S. Hoppner, P. Çaparidze, N. Semaşko, S. Şaumyan ve partili menşevikler çalışırlardı. Yazı kurulu sekreteri Krupskaya idi. Gazeteye M. Gorki büyük maddi yardımlarda bulunurdu. Tirajı 6000 kadardı.

VI. Paris kongresi (RSDİP) bu gazetenin azimle parti çizgisinde olduğuna kanaat getirerek, bu gazeteyi RSDİP MK'nın resmi organı ilan etti. (s. 75)

40) Kopenhag'da 28 Ağustos-3 Eylül 1910 tarihleri arasında toplanan Uluslararası Sosyalist Kongresi sırasında, Rusya delegasyonu üyeleri Lenin, Plehanov ve Polonya Sosyalist Partisi temsilcisi A. S. Vadşavski, Alman Sosyal-demokrat partisinin yönetim kuruluna, bu kurulun merkez organı olan Vorwaerts gazetesinde Trotski'nin imzasız bir yazısının çıktığı ve RSDİP'yi ağır bir şekilde itham ettiği için protesto gönderdiler. Trotski'nin Die Neue Zeit adlı dergide çıkardığı yazısı da aynı anlamda idi.

Lenin Trotski'nin iftira kampanyasına karşı koydu. «Sosyal-demokrat»ta «Bazı sosyal-demokratların Enternasyonale RSDİP'deki işlerin durumu üzerine nasıl yanlış haberler gönderdikleri hakkında» ve «Tartışma Broşürü» No 3, 29 Nisan 1911 tarihli sayısında ise «Rusya'da partiler arası mücadelenin tarihi anlamı» adlı iki yazı yayınladı. (Lenin, Bütün Eserleri, c. 19, s. 355-357, 358-376 Rusça Baskı)

Vorwaerts (İleri) günlük gazete idi. Alman sosyal-

demokrat partisinin resmi organı sayılıyordu. Berlin'de 1891'de yayınlanmaya başlamıştı. Halle kongresinde alınan karara göre «Berliner Volksblatt»ın devamı idi. Bu gazetede F. Engels oportünizmin her türlü belirtisine karşı çetin bir mücadele sürdürüyordu.

Gericilik döneminde Vorwaerts Trotski'nin iftira dolu yazılarını yayınlıyor, Lenin ve bolşeviklere herhangi bir tekzipte bulunulmasına imkan vermiyordu. Birinci dünya savaşı yıllarında Vorwaerts sosyal-şovenizmi savunuyordu. Ekim devrimi yıllarında anti-sovyet propaganda yapıyordu. Berlin'de 1933 yılına kadar çıkmaya devam etti.

«Die Neue Zeit» (Yeni Zamanlar Almanya sosyal-demokrat partisinin teorik dergisi. Stuttgart'da 1883 tarihinden 1923 yılına kadar ömrünü sürdürdü. F. Engels'in ölümünden sonra bu dergi Kautsky'nin görüş açısının iletici si olduğu için sistematik olarak revizyonistlerin yazılarını yayınlıyordu. (s. 75)

41) V. İ. Lenin'in kastettiği yazı, Lunaçarski'nin «Le Peuple» gazetesinin 23 Ağustos 1910 tarihli sayısında çıkan, «Rusya sosyal-demokrat partisinin taktik akımları» başlıklı yazısıdır. Bu gazete Belçika İşçi Partisinin merkez organı idi. 1885 yılında kurulmuştur ve bugün de Belçika Sosyalist partisinin organı olarak çıkmaya devam etmektedir.

42) «Naşa Zarya», bak: 37 sayılı not. (s. 76)

«Jizn», Moskova'da Ağustos-Eylül 1910 tarihlerinde çıkan menşevik-tasfiyecilerin legal, toplumsal-politik dergisi ve organı idi. Yalnız iki sayı çıkabildi. (s. 76)

43) Lenin, legal bolşevik aylık dergi «Mısl»ın kuruluş hazırlıklarını kastediyor. Bu dergi 1911 Nisan ayına kadar çıkmaya devam etti. 5 sayı çıkabildi. Bu dergide V. V. Vorovski, M. Olminski, İ. İ. Skvorzev-Stepanov çalıştılar. Beşinci sayı toplattırıldı. Fakat az zaman sonra Petersburg'da «Prosviyaşçeniye» (Eğitim-Bilinç) adlı dergi, Mısl dergisinin devamı olarak çıkmaya başladı. (s. 76)

44) Söz konusu olan bolşevik legal «Zvezda» gazetesidir. 1910 sonbaharında Kopenhag'da açılan Uluslararası Sosyalist Kongresinde Lenin, Plehanov ve o zamanlarda

III. Duma'da sosyal-demokrat fraksiyonun temsilcisi olan N. G. Poletayev arasında bir danışma toplantısı yapılmış ve Rusya'da legal bir organın çıkarılması önerilmiştir. Bu organda partili olan menşevikler de çalışacaklardı. «Zvezda» (Yıldız) adlı gazetenin 1. sayısı 16 Aralık 1910 tarihinde çıkmış ve bir müddet Duma'da sosyal-demokratların fraksyon temsilcisi sayılmıştır. Haziran 1911 tarihinde gazete bir ara kapandıktan sonra yazı kurulu değiştirilerek bir daha çıkarıldı.

«Zvezda»da Baturin, Poletayev, Yeremeyev, Olminski, Bonç-Bruyeviç, Demyan Bedniy ve başka tanınmış yazarlar çalışmışlardı. Lenin A. M. Gorki'yi de «Zvezda»da çalışmaya davet etmişti.

Lenin'in yönetiminde bu gazete savaşçı marksist bir gazete haline geldi. 1912 yılında gazetenin tirajı 50-60 000'e yükseldi. Rus hükümeti gazeteye türlü baskılar yapıyordu, bu yüzden son sayısı 22 Nisan 1912 tarihinde çıktıktan sonra gazete kapandı. (s. 76)

45) «Znaniye», 1898 yılında kurulan bir yayınevidir. Bu yayınevini daha sonraları M. Gorki yönetmiştir. (s. 76)

46) RSDİP'nin merkez organı olan «Sosyal-demokrat» illegal olarak Şubat 1908'den Ocak 1917 tarihine kadar çıkmaya devam etti. (s. 77)

47) «Rusya'da partiler arası mücadelenin tarihi anlamı» adlı yazı Eylül 1910 tarihinde alman sosyal-demokratlarının Die Neue Zeit dergilerinde Martov ve Trotski'nin yazılarının çıkması ile ilgili olarak yayınlandı. Lenin, Martov ve Trotski'nin çıkışlarına özel bir yazı ile cevap vermeye hazırlanıyordu. Bununla ilgili olarak K. Radek'e 30 Eylül 1910 tarihinde: «Die Neue Zeit dergisinde Martov ve Trotski'ye cevap vermek istiyorum, Kautsky ile ilişki kurdum, basıp basmayacağını ve ne kadar yer ayıracağını sordum.» diye yazıyordu. Ama Kautsky ile Wurm buna karşı çıktılar. Onların teklifleri üzerine cevabı Marhlevski yazacaktı (Karski). Marhlevski yazısını onaylanması için Lenin'e göndermişti. Lenin'e bu yazı ile yetinmesi için ricada bulundu, Lenin de bunu kabul etti. «Ben Trotski ile Martov'a birden cevap verecektim. Yazımın yarısını tamamladım. Ama madem öyle, yalnız Trotski'yi ele alaca-

ğim.» Yalnız Lenin, Marhlevski'ye bir not gönderdi, notta yazıya eklenilmesini istediği birkaç nokta muhtıra olarak yazılmıştı. Lenin'in yazmak istediği ve sonradan yazdığı yazının başlığı «Rusya'da partiler arası mücadelenin tarihi anlamı» idi ve bu yazı ancak 29 Nisan 1911 tarihinde «Tartışma Broşürü»nün 3. sayısında yayınlandı. (s. 78)

48) Lenin, Bütün Eserleri, c. 13, s. 339-347. Rusça Baskı. (s. 83)

49) «Jizn», bak: 42 sayılı not. (s. 86)

50) Polonyalı arkadaş A. Varski (A. S. Varşavski)dir. (s. 90)

51) MK'nin Rusya heyetiydi ve Rusya'da V. (Londra) kongresinde 1907 yılında seçilen delegelerden oluşuyordu. İlk olarak kadrosuna 1 menşevik, 1 bolşevik ve ulusal örgütlerden 3 temsilci giriyordu. Ancak MK'nin Ocak plenumunda alınan karara göre bu heyet 7 kişiden ibaret olacaktı (4 üye MK'den, 3 ulusal örgütler temsilcisi). Bir üye çıktığı takdirde heyete koopsyon hakkı veriliyordu. (kurulun kendi üyelerini seçme hakkı). Ancak MK'nin Ocak plenumundan sonra Rusya heyetinin faaliyeti bir türlü düzene giremedi. Çünkü bütün örgütsel işleri bolşevikler yönetiyorlardı. Menşevik-tasfiyeciler ve MK adayları çalışmaları bırakıp ayrıldılar. Bronştayn (Yuri) ile Yermolayev (Roman) ayrılmakla da yetinmeyerek, MK'nın faaliyetini zararlı ve gereksiz olarak ilan ettiler. Böylece Rusya heyetinin biraraya getirilmesi ve çalıştırılması çabaları boşa çıktı. Lenin bir yandan MK Rusya Bürosunun, Rusya'daki işlerin düzene sokulması ve MK'nın Rusya heyetinin oluşturulması çabalarını olumlu olarak değerlendirmekle beraber, büronun uzlaştırıcı havasını şiddetle eleştiriyordu. (Bütün Eserleri, c. 20, s. 346-347, Rusça Baskı) (s. 92)

52) Kast olunan kişiler Polonya sosyal-demokrat partisi üyeleridir. Polonya Krallığı ve Litvanya Sosyal-demokrasisi Polonya işçi sınıfının devrimci partisi sayılıyordu. 1893 yılında kurulmuştu. Polonya krallığı ve Litvanya sosyal-demokrat örgütleri kongresinden sonra polonyalı sosyal-demokratlarla litvanyalı sosyal-demokratlar birleşerek Polonya Krallığı ve Litvanya sosyal-demokrat partisi kurul-

du. Bu partinin en büyük başarısı, polonyalı işçileri Rusya işçi hareketinin yoluna doğru yöneltmesi ve milliyetçiliğe karşı mücadele etmesiydi.

1905-1907 yılları devrimi döneminde PK ve LSD partisi bolşevik sloganlarına yakın sloganlarla mücadeleye atılmıştı, Liberal burjuvazinin amansız düşmanı geçiniyordu. Ancak aynı zamanda bu parti birçok büyük hataya düştü: Lenin'in sosyalist devrim teorisini anlamadı, partinin demokratik devrimdeki rolünü kestiremedi, köylülüğün, işçi sınıfının müttefiği olarak rolüne gerekli değeri veremedi, ulusal kurtuluş hareketinin önemini de gereğince değerlendiremedi. Bunun için, V. İ. Lenin bu partinin hatalarını eleştirirken aynı zamanda Polonya devrimci hareketine büyük hizmetlerine de işaret ediyordu. Polonyalı sosyal-demokratların Polonya'da ilk olarak gerçekten proleter bir parti meydana getirdiklerini belirtiyor, Polonyalı işçiyle rus işçisinin sınıfsal kavgalarında dayanışmalarının büyük önemine işaret ediyordu.

PKLSDP'si (Polonya Krallığı ve Litvanya Sosyal-Demokrat Partisi) Ekim devriminin taraftarı olmuş ve Polonya'da da proleter devrimin zaferi için büyük bir mücadeleye girişmişti. Aralık 1918'de Birleştirici kongrede PKLSDP ile PPS-sol (Polonya Sosyalist Partisi) partisi birleşerek Polonya Komünist partisini kurdular. (s. 94)

53) Kast olunan kişiler Litvanya bölgesi sosyal-demokratları ile Bund temsilcileridir.

Litvanya bölgesi sosyal-demokrat partisi 1904 yılı Haziranında partinin I. kongresinde meydana getirildi. Haziran 1905 tarihinde parti programı onaylandı. 1905-1907 yıllarında Litvanya s. -d. partisi işçilerin devrimci hareketini yönetiyordu. Lenin, devrim sırasında Litvanya proletaryası ve sosyal-demokratlarının monarşiye karşı açılan savaşta ön saflarda savaştıklarına işaret ediyordu. (Bütün Eserleri, c. 19, s. 305, Rusça Baskı) (s. 94)

54) Kast olunan kişi bolşeviklerin yurtdışı bürosunun RSDİP MK temsilcisi N. A. Semaşko'dur. (s. 94)

5) Kopenhag'da düzenlenen Uluslararası Sosyalist kongresidir (II. Enternasyonalin VIII. kongresi). Bu kongre 28 Ağustos - 3 Eylül 1910 tarihine kadar devam etti.

Kongreye 896 delege katılmıştı, bunlar Avrupa ülkeleri, Kuzey ve Güney Amerika, Güney Afrika ve Avustralya'yı temsil ediyordu. Rusya, Avusturya, İngiltere, Almanya ve Fransa ile birlikte kongrede eşit olarak 20 oya sahipti. Bunlar arasında sosyal-demokratların 10 oyu vardı (Litvanya ve ermenistanlı s.-d.'ler dahil) es-er'lerin 7 oyu, sendikaların 3 oyu vardı. RSDİP'yi kongrede Lenin, Plehanov, A. M. Kollantay, A. Lunaçarski temsil ediyordu.

Ayrı ayrı sorunların tartışılması ve kararların hazırlanması için şu komisyonlar oluşturuldu: Kooperatif komisyonu, sendika komisyonu, uluslararası dayanışma komisyonu, Avusturya'da sendikal hareketin bütünlüğünü görüşecek olan komisyon, savaş aleyhtarları komisyonu, yasama komisyonu, işsizlik komisyonu, çeşitli kararnameleri hazırlama komisyonu, ve sosyalist birlik ve dayanışma sorununu, ölüm cezası konusunu, Finlandiya, Arjantin, İran ve başka sorunları ele alacak komisyonlar.

Lenin kongrenin en önemli komisyonlarından birine girdi-kooperatif komisyonu. Kongrede kooperatiflerin, proletaryanın devrimci mücadelesinde oynayacakları rol ve kooperatifler ile sosyal-demokrat partiler arasındaki ilişkiler hakkında bir karar alındı, bu karara göre, Lenin'in işaret ettiği gibi, Enternasyonal ,proleter kooperatiflerinin görevlerinin genel çizgileri bakımından çok doğru bir tesbitte bulundu. «Hakem mahkemeleri ve silahsızlanma» başlıklı, savaşa karşı mücadelenin açılması kararında, kongre Stuttgart kongresinin kararını onayladı (1907 yılı). «Militarizm ve Uluslararası anlaşmazlıklar» başlıklı bu karar V. İ. Lenin ve R. Luksemburg'un teklif ettikleri bazı düzeltmeleri de kapsıyordu. Buna göre, bütün ülkelerin sosyalistlerine, savaşın doğurduğu ekonomik ve politik bunalımdan yararlanarak, burjuvazinin alaşağı edilmesi öneriliyordu. Kopenhag kongresinin kararı bütün sosyalist partilere ve parlamentolardaki temsilcilere askeri tesislerin kısıtlanmasının sorumluluğunu da yüklüyor, kendi hükümetleri nezdinde bunların ısrarla istenmesi şartını koşuyordu. Buna göre, bütün hükümetler-arası anlaşmazlıklar hakem mahkemelerinde çözümlenecekti, bütün

ülkelerin işçileri savaş tehlikesine karşı protesto ve nümayişlerin düzenlenmesine davet ediliyordu.

Devrimci marksistlerin uluslararası arenada toplanıp dayanışması için Lenin, kongre sırasında hazır bulunan sol sosyal-demokratlarla danışma toplantıları düzenleyerek, daha sonra çıkarttığı «Avrupa savaşı ve Avrupa'da sosyalizm» broşüründe bu toplantılara kimlerin katıldığını açıkladı: Fransa'dan J. Gede ve Ch. Rappaport, Belçika'dan Brukker, Almanya'dan R. Luksemburg, E. Wurm, İspanya'dan İglesias, Polonya'dan Marhlevski, Avusturya'dan Braun, Rusya'dan Lenin, Plehanov ve başkaları. (Lenin, Bütün Eserleri, c. 14 s. 22) (s. 96)

56) Viyana'da çıkan Pravda gazetesi trotskistlerin gazetesi idi ve 1908-1912 yıllarında çıkıyordu. Bu trotskistlerin Pravda'sının ilk üç sayısı Lvov şehrinde çıkmıştı. Daha sonra yönetim yeri Viyana'ya taşındı. Trotskistlerin bu fraksiyon gazetesinin sadece 25 sayısı çıkmıştır. Bu gazete V. İ. Lenin'in deyimine göre bir çeşit «özel teşebbüs»tü ve Rusya'nın hiçbir partisi yada parti örgütünü temsil etmiyordu. Yazı İşleri Müdürü L. Trotskiydi.

Bu gazete «fraksiyonculuk aleyhtarı» kisvesi altında aslında hemen ilk sayısından başlamak üzere bolşevizmin aleyhinde atıp tutmaya başlamıştı. Trotski tasfiyeciliğin ve geri çağırıcılığın koruyucusu görünüyordu. Bu gazete aynı partide hem devrimcilerin hem de oportünistlerin birarada işbirliği yapma «teorisini» vaaz ediyordu. 1910 yılında düzenlenen MK'nın Ocak ayı plenumundan sonra gazete, «İleri» (Vorwaerts) gazetesinin tasfiyeci oportünist çizgisini resmen ve alenen açıklayarak gazetenin komünist partisi aleyhtarı grubunu destekliyordu.

1910 yılında Trotski'nin bu gazetesi partinin aleyhinde olan Ağustos Bloku'nun elebaşılarının gazetesi olarak tanınmaya başlamıştı. (s. 97)

57) «İleri», bak 40 sayılı dipnot. (s. 114)

58) Okul komitesi adındaki bir okul komisyonu kastediliyor. Bu komisyon 1910 yılı RSDİP MK'nin Ocak ayı plenumu tarafından yurtdışında partili bir okulun örgütlenmesi ve bu okulun yönetim kuruluna 9 kişinin girmesini kararlaştırmıştı. Bu komiteye 2 bolşevik, 2 menşevik,

2 «İleri»ci ve ulusal örgütlerden yani Bund, Litvanya ve Polonya sosyal demokrat partisinden birer temsilci giriyordu. (s. 114)

59) Lenin'in sözettiği yazışma: «Sosyal Demokrat» gazetesinin 23. sayısında yani 1 Eylül 1911 tarihinde çıkan bir yazıda, tanınmış Petersburg'lu bir yayınevi sahibi ve tasfiyecinin Vıborg bölgesinde düzenlenen Sosyal Demokrat işçiler toplantısında bir demeç verdiği bildiriliyordu. Bu tasfiyeci yayınevi sahibi legal eğitim eylemi için sözde «inisayitif verici gruplar»ın meydana getirilmesi talebinde bulunmuştu. Ancak bu çıkış toplantıda çoğunlukla reddedilmiş, üstelik de bu teklif menşevik olan partili üyelerin kesinlikle red oylarıyla karşılanmış, bu tasfiyecinin teklifi lehine birtek oy verilmemişti. (s. 115)

60) «Raboçeya Delo» (İşçi Davası) adındaki dergi Yurtdışı Rus Sosyal-Demokrat Birliğinin organı idi. Cenevre'de 1899'dan 1902 yılına kadar çıkarılmış, dergi kalın olduğu için kitap şeklinde 12 sayısı çıkmıştır. İşçi Davası dergisinin yazı kurulu yurddışı «ekonomist» merkezini temsil ediyordu. Bu dergi Bernştein'nın sloganı yani «eleştirme özgürlüğü» ve daha ziyade marksizmi eleştirme özgürlüğü sloganını benimsiyordu ve daha çok, taktik ve örgütsel Rus Sosyal demokrasisi sorunları ve taktiği konusunda oportünist çizgide idi. Aynı zamanda köylülüğün devrimci olanaklarını da reddediyordu. (s. 116)

61) «Raboçaya Mısl» (İşçilerin Düşüncesi) adındaki gazete «ekonomistlerin» organı idi. 1897 yılından 1902 yılına kadar çıkmıştır. Toplam olarak 16 sayısı yayınlanmıştır. İlk iki sayısı Petersburg'da, 3 ila 11. sayısı ise yurtdışında Berlin'de çıkmıştır. 12, 13, 14 ve 15. sayıları ise Varşova'da ve sonuncu 16.ncı sayısı gene yurtdışında çıkmıştır. Lenin bu gazeteyi uluslararası oportünizmin Rusya'da benimsenen türü olarak kabul ediyordu. Bu konuda «Rus Sosyal Demokrasisinde Kolay Anlaşılır Bir Yön» adındaki yazısında, ayrıca İskra gazetesinde ve «Ne Yapmalı?» adındaki kitabında kendi görüşünü açıklamıştır (Lenin, Bütün Eserleri, c 4, s 240-273, Rusça Baskı). (s. 116)

62) «Temyiz Kampanyası», Trotski tarafından, Petersburglu tasfiyecilerin Aralık 1910 tarihinde düzenledikleri

temyiz mahkemesine hitaben yazılan dilekçe etrafında koparılan gürültü ve ajitasyon kampanyasıdır. Bu dilekçe birlik, toplantı ve grev özgürlüğü ricasını içeriyordu. Sözde, işçiler adına, görüşülmek üzere Üçüncü Duma'ya gönderilecekti. Bu dilekçe bütün büyük sanayi kuruluşlarına sirküler mektubu biçiminde gönderilerek işçilerin bunu imzalamaları istenilmişti. Ancak bu temyiz kampanyası işçi kitleleri arasında tamamen başarısız kalmış ve çok az imza alınabilmiştir. Bolşevikler tam zamanında bu temyiz kampanyasının içyüzünü işçilere açıklamışlardı. (V. İ. Lenin, Bütün Eserleri, c 21, s 149-150, Rusça Baskı). (s. 122)

63) Vorwaerts (İleri), gazetesinde 26 Mart 1912 sayısında, Trotski'nin RSDİP'nin Prag'da toplanan 6. Tüm Rusya Kongresi ve bu kongrenin kararları aleyhinde iftira dolu bir yazısı çıkmış ve bu yazı imzasız olarak basılmıştır. İleri gazetesindeki alman oportünistleri Lenin'in Trotski'nin bu desisesini açıklayan yazısını yayınlamayı reddetmişlerdi. Ancak alman işçilerini Prag kongresinin önemi hakkında yanlış düşünceye yöneltmemek için Sosyal Demokrat Gazetesi, Lenin'in tekzip edici cevabını almanca tercümesinde yayınlamış ve ayrıca da broşür olarak «Vorwaert'te imzasızlar» başlığı altında çıkarmış ve broşürde RSDİP'nin gerçek durumunu da açıklamıştı. Bu broşür bütün alman Sosyal Demokrat yayın organları, bölgesel komite, kütüphane vs. gibi kuruluşlara dağıtılmıştır. (s. 123)

64) Söz konusu olan Örgütlenme Komitesidir. Bu komite 1912 yılı Ocak ayında tasfiyeciler, Bund temsilcileri, Kafkasya eyalet komitesi ile Litvanya Bölgesi Sosyal Demokrat Partisi MK temsilcileri konseyinde meydana getirilmiştir. Viyana'da çıkan Pravda, Sosyal Demokratın Sesi, «İleri»ci Grubu ve Petersburg tasfiyecilerinin insiyatif grubu temsilcileri bu komitenin çalışmasına aktif olarak katılmıştır. Bu örgütün yöneticisi Trotskiydi. Örgütlenme Komitesi aslında Ağustosta toplanması önerilen parti aleyhinde bir konferansın organı olacaktı ve bu konferans 1912 yılı için öneriliyordu. (s. 124)

65) «Herşey Parti İçin» menşevik ve uzlaştırıcı'la-

rın broşürü idi. Paris'te rastgele zamanlarda 1912'den 1914 yılına kadar çıkarılıyordu. Toplam olarak 5 sayısı çıkmıştır. Yazı Kurulunda G. V. Plehanov gibi kişiler yeralıyordu. Bu broşür daha çok yurtdışında yayınlanıyor ve özellikle Paris'teki Plehanov grubunun görüş açısını yansıtıyordu. (s. 125)

66) Bu mektup RSDİP'nin Kiev Komitesi üzerinden gönderilmişti. (s. 127)

67) Söz konusu olan karar, RSDİP'nin Prag'da düzenlenen 6 ncı Tüm Rusya Kongresince kabul olunan «Dördüncü Devlet Duması Seçimi» başlıklı karardır.

Lenin, Bütün Eserleri, c 21 s 138-141, Rusça Baskı. (s. 127)

68) V. İ. Lenin, «Köylülük ve 4. Duma Seçimi», Bütün Eserleri, c 21, s 198-200, Rusça Baskı. (s. 127)

69) V. İ. Lenin'in kastettiği şey, Polonya Sosyalist Partisinin Ağustos'ta düzenlenmesi düşünülen Kongreye tasfiyecilerin Örgütlenme Komitesini davetidir.

PPS (Polska Partiya Socjalistyczna) reformist nasnonalist bir Partiydi. Bu parti 1898 yılında kurulmuştu. «Bağımsız Polonya» sloganı altında mücadeleye girişen ve başında Pilsudski ve taraftarları bulunan parti, bölücü milliyetçi propagandayı Polonya işçileri arasında kökleştirmeye çalışıyor ve vargücü ile Polonya işçilerinin Rus işçileri ile birleşmemeleri için çalışıyordu. PPS'nin bütün tarihçesi boyunca, sıradan işçilerin etkisi altında, parti içinde sol gruplar belirmeye başladı. Bu grupların bazıları sonradan Polonya işçi hareketinin sol kanadına katıldılar.

1906 yılında PPS bölündü ve bir kısmı PPS-Levitsa (solcu) öbür bölümü ise PPS-Pravitsa (sağcı) biçimini aldı.

PPS-Levitsa, bolşevik partisinin etkisi altında ve ayrıca Polonya Krallığı ve Litvanya Sosyal demokratlarının etkisindeydi. Kademe kademe ve sürekli olarak devrimci saflara geçiyordu.

Birinci dünya savaşı yıllarında PPS-Levitsa'nın büyük bir kısmı enternasyonal saflarına geçti. Ekim 1918 tari-

hinde PK ve LSD ile birleşti. Birleşen partiler Polonya Komünist Partisini oluşturdular.

Sağ PPS ise birinci dünya savaşında milli şovenizm politikasına devam etti. PPS, Galiçya devlet topraklarında lejiyonlar meydana getirdi. Bunlar da Avusturya-Alman emperyalizmi taraftarı olarak savaşıyordu. Polonya burjuva devleti kurulunca, sağ PPS, 1919 yılında Polonya topraklarındaki PPS birlikleri ile birleşti, bu topraklar daha önceleri Almanya ve Avusturya tarafından işgal edilmişti. Bunlar yeni baştan PPS adını aldılar. PPS hükümetin başına geçince, iktidarın Polonya burjuvazisinin eline geçmesine çalıştı, sistematik olarak anti-komünist propaganda yaptı, Sovyet ülkesine karşı saldırı politikasını destekledi, Batı Ukrayna ile Batı Belorusya'nın işgali politikasından yana idi. Bu politikayı kabul etmek istemeyen PPS'nin bazı grupları, Polonya Komünist partisine katıldılar.

Pilsudski'nin Mayıs 1926 tarihli darbesinden sonra PPS resmen parlamento muhalefetinde bulunmuş ancak fiilen faşist rejime karşı mücadeleye girişmemiştir. Anti-komünist ve anti-sovyet propagandasına devam etti. PPS'nin sol elemanları o yıllarda Polonya komünistleri ile işbirliği yapıp tek cephe politikasını destekliyordu.

İkinci dünya savaşında PPS tekrar bölündü. Gerici, şoven kısmı «Wolnoşç, Rownoşç, Niepodlegloşç» yani Özgürlük, Eşitlik, Bağımsızlık adını almıştı ve bu adı ile Londra'ya sığınmış olan «hükümet»e katılmıştı. PPS'nin öteki, sol kanadı «Polonya sosyalistlerinin işçi partisi» adını alarak, 1942 yılında kurulan Polonya İşçi Partisi (PPS)nin etkisi altında kaldı.

1944 yılında Polonya'nın Doğu bölümü alman işgalinden kurtulunca Polonya ulusal Kurtuluş Örgütü yaratıldı, PPS adını aldı ve PPR (Polonya İşçi Partisi) ile birlikte ulusal Demokratik Polonyanın kuruluşuna katıldı. 1948 yılında PPR ile PPS birleşerek Polonya Birleşik İşçi Partisini kurdular (PORP). (s. 129)

70) 1944 yılında «Siyonist-sosyalistler», Siyonist-sosyalist İşçi Partisi ve küçük burjuva yahudi milliyetçi örgütü üyeleriydi, bu örgüt 1904 yılında kurulmuştu. Siyo-

nist- sosyalistler kendilerine özgü devlet topraklarına sahip olmayı ve ulusal bir devlet kurmayı yahudi proletaryasının başlıca amacı sayıyorlardı. Bunlar, yahudi burjuvazisi ile sınıfsal işbirliğini vaaz ediyorlardı; yahudi işçileri, Rusya ve uluslararası proletarya hareketinden tecrid etmeyi, ayrı ayrı milliyetten olan işçiler arasında düşmanlık tohumları ekmeyi kendilerine görev edinmişlerdi. Siyonist-sosyalistlerin milliyetçi faaliyetleri yahudi işçilerin sınıfsal bilinçlenmesine engel oluyor, işçi hareketine çok büyük zararlar veriyordu. Uluslararası Sosyalist Büro, Ekim 1908 tarihinde siyonist-sosyalistlerden büsbütün arındı.

Şubat 1917 burjuva-demokratik devriminden sonra Siyonist-Sosyalist İşçi Partisi (SERP), Birleşik Yahudi Sosyalist İşçi Partisi haline geldi. (s. 129)

71) «Litvanya Sosyal-Demokrat Birliği» 1900 sonbaharında yurtdışında kuruldu, talepleri rus es-er'lerine yaklaşıktı, birlik, milliyetçi eğilimdeydi. 1905'te «Birlik» geçici bir süre için köylülerin bir bölümünü etkisi altına alabilmiş, ama az zaman sonra Litvanya Sosyal-Demotrat İşçi Partisi daha baskın çıkmış ve «Birliğin» hiç bir rolü ve etkisi kalmamıştır. (s. 129)

72) RSDİP'nin Stokholm'de düzenlenen Dördüncü (Birleştirici) kongresinde (23 Nisan-8 Mayıs 1906) RSDİP'nin Polonya ve Litvanya sosyal-demokrat ve Letonya sosyal-demokrat işçi partisi ile birleşmesi konusu çözümlendi. Bu partiler RSDİP kadrolarına girdi, devlet topraklarında bulunan örgütler olarak, o topraklarda yaşayan bütün halklar proletaryası arasında faaliyetlerini geliştirdiler.

SBKP'nin Kararnameler, Kongre Tutanakları, Konferans ve MK Plenum Belgeleri ile Tarihçesi, c 1, 1954, s 132-134. Rusça Baskı. (s. 129)

73) Adı Geçen Kitap, c 1, 1954, s 203. Rusça Baskı (s. 130)

74) Trotski'nin Viyana'da çıkardığı Pravda'nın 23 Nisan 1922 tarihli 25. sayısında yazı kurulundan bir not eklenmişti, bu not, Pravda gazetesinin haksız yere Viyana

Pravda'sının adını alıp kullanması hakkındaydı. Aynı zamanda yazı kurulu ikinci Pravda'nın bu başlıktan vazgeçmesini öneriyordu. (s. 135)

75) Ağustos Bloku, tasfiyeciler, trotskistler ve başka oportünistlerin bolşeviklere karşı yönelik parti aleyhtarı «anti-parti» blokudur. Ağustos Bloku, anti-parti grup ve akım temsilcilerinden oluşturularak Ağustos 1912 tarihinde Viyana'da kurulmuştu. Viyana konferansında Bund, Kafkas bölgesel komitesi, Litvanya bölgesi Sosyal Demokrat grubu ve yurtdışı grupları hazır bulunuyordu. Bunların tümü tasfiyeciler, trotskistler ve geri çağırıcılar idiler. Bu toplantıya ayrıca Sosyal-Demokrat'ın Sesi «Golos», Viyana'da çıkan Trotski'nin Pravda'sı, «İleri»ciler grubu, Rusya'dan da Petersburg ve Moskova «İnisiyatif Grupları» kendi temsilcilerini göndermişti. Bu konferansa katılan delegelerin çoğu esasen yabancı ülkelere sığınmış, uzun zamandan beri yurtdışında oturan, Rusya işçi sınıfından kopmuş ve üstelik de yerel parti çalışmalarıyla doğrudan doğruya hiçbir bağlantısı olmayan kişilerdi. Konferans, parti aleyhtarı tasfiyeci kararlar alarak sosyal demokrasi taktiği konusunda illegal parti aleyhinde oy kullanmıştı.

Ancak, tasfiyecilerin Rusyada kendi merkez partilerini kurma girişimi işçiler tarafından desteklenmemiştir. Tasfiyeciler MK'ni seçemedikleri için, Örgütlenme Komitesinin kurulması ile yetinmişlerdir. Bu anti-bolşevik blok, çok çeşitli elemanlardan oluşuyordu ve kongrenin başlıca görevi sayıldığı halde doğrudan doğruya konferansta bölünmeye başlamıştı. Önce Kongreyi, sonuna kadar beklemeden terkeden «İlerici»ler olmuştu. Arkasından Litvanyalı Sosyal Demokratlar ve ardından da bütün diğer delegeler kongreden ayrılmıştı. Ağustos Bloku bolşeviklerin şiddetle karşı koymalarına dayanamamış ve 1,5 yıl sonra tamamen parçalanmıştı. «Ağustos Blokunun parçalanması hakkında bk : V. İ. Lenin, Ağustos Blokunun Parçalanmasının İçyüzü» «Birleşmeye İhanetin Birleşme Bağırtılarıyla Kamufle Edilmesi» (Bütün Eserler, c 25, s 27-30, 183-206, Rusça Baskı). (s. 139)

76) «Luç» - menşevik tasfiyeciler tarafından Petersburg'da çıkarılan legal, günlük politik gazete; 16 Eylül 1912'den 5 Temmuz 1913 tarihine kadar çıkmıştı. Gazetenin 237 sayısı çıkabilmiştir. Gazete, liberallerin bağışladığı paralarla yayınlanıyordu. İdeolojik yönetim Martov, Martınov, Dan ve Akselrod'un elindeydi. Bu gazetede tasfiyeciler, bolşeviklerin devrimci taktiğine karşı çıkışlarda bulunuyor, sözde «açık parti»nin meydana getirilmesi gibi oportünist sloganlar öne sürüyor, işçilerin devrimci kitle grevlerine karşı yazılar yazıyor, parti programının en önemli maddelerinin revizyonunu yapıyordu. Lenin, «Luç» gazetesinin liberal politikanın baskısı altında olduğuna işaret ederek bu gazeteye yozlaşmış kişilerin organı adını veriyordu. (s. 139).

77) Lenin'in kastettiği şey Prag'da toplanan RSDİP'nin VI. Tüm Rusya Konferansıdır. Konferans 5-15 Ocak 1912 tarihleri arasında Prag'da düzenlenmiş ve aslında parti kongresi rolünü oynamıştı.

Kongrede 20 parti örgütü ve ayrıca partinin Merkez Organı «Sosyal-demokrat» gazetesinin redaksiyon kurulu, işçi gazetesi redaksiyon kurulu, yurtdışı komite örgütü, RSDİP MK'nin ulaştırma işçileri grubu temsil ediliyordu. Partili 2 menşevik dışında delegeler kadrosu bolşevikti.

Kongreye Lenin başkanlık etmişti. Önce Partinin yasal bir hale getirilmesi konusunda demeç vererek sonradan partinin o anda yapılacak işleri, Uluslararası Sosyalist Büro'nun çalışması hakkında faaliyet raporunu okumuş, parti faaliyeti hakkında yeni haberleri açıklamış, aynı zamanda MO'nun çalışması ve tartışması hakkında, sosyal demokrasinin açlıkla mücadeledeki görevleri, örgütlenme sorunu, parti örgütünün yurtdışındaki çalışması ve birçok başka konuda konuşmalarda bulunmuştur. Lenin, kongrenin gündeminde olan hemen hemen bütün önemli konularda, hem karar taslaklarının hazırlayıcısı hem de konuşmacısı olmuştur. (Bütün Eserleri, c 21, s 121-156, Rusça Baskı)

Bu kongrede, Lenin'in «Partinin Şimdiki Durumu ve Görevi» adlı karar taslağında ve konferansta alınacak kararlarda aslında ülkenin politik durumunun çok derin

bir analizi yapılıyor ve kitlelerin gitgide artan devrimci coşkusuna işaret ediliyordu. Bu konferansta iktidarın proletaryanın eline geçmesi görevinin eskiden olduğu gibi şimdi de, bütün köylülüğü ardından sürüklemek şartıyla Rusya demokratik devriminin sorunu olarak kalacağına işaret edilmiştir. Konferansın en önemli işi partiyi oportünistlerden arındırması olmuştur. O kongrede alınan «Tasfiyecilik ve Tasfiyeciler Grubu», «Yurtdışı Parti Örgütlenmesi» kararları gerek ilke, gerek pratik uygulama bakımından son derece büyük bir önem taşıyordu. O zamana kadar tasfiyeciler «Naşa Zarya» (Şafağımız) ile «Delo Jizni» (Hayat Davası) adında iki legal dergi etrafında gruplanmıştı. Konferans ise bu iki grubun tutumu ve davranışı ile zaten kendini parti dışı sayması yolunda tartışmalar açarak bu iki grubun ilerde hiçbir şekilde dikkate alınmamasına karar vermişti. Tasfiyeciler RSDİP'den ihraç edildiler. Konferans ayrıca, yurtdışındaki anti-parti menşevik, goloscu, «ilerici» ve trotskist grupların faaliyetlerini şiddetle yermiş ve yurtdışında, MK'nin yönetimi ve kontrolü altında birtek parti örgütünün bulunmasını şart koşmuştu. Tartışmalarda, yurtdışı gruplarının RSDİP MK'nin çalışmalarına hiçbir şekilde uymak istemedikleri, Rus Sosyal Demokrat Çalışma Merkezine de uymadıkları ve Rusya ile MK'nden gizli tutulan birtakım bağlantılar kurmakla parti örgütünün disiplinini bozdukları için onların RSDİP adını kullanmalarını yasak etti. Bu karar, Rusya'da marksist partinin bütünlüğünün tam temele oturmasında çok büyük bir rol oynamıştır. Konferansta ayrıca IV. Devlet Duması seçim kampanyasına katılma konusu görüşülmüş, Duma içinde sosyalist sınıfsal propagandanın ve işçi sınıfının örgütlenmesinin son derece önemli olduğuna işaret edilmiştir. Parti, Duma seçimlerinde, seçim sloganı olarak asgari programının temel şartlarını ileri sürmüştür: Yani demokratik cumhuriyet, 8 saatlik işgünü, bütün büyük toprak sahiplerinin ellerindeki toprakların müsadere edilmesi.

Konferans ayrıca «parti çalışmasının karakteri ve örgütsel biçimi» başlığı altında bir karar alarak Lenin'in

parti tüzüğünün değiştirilmesi taslağını onayladı. Partinin MO olarak «Sosyal Demokrat» adlı gazeteyi kabul etti, Parti MK'ni seçti ve MK'nin Rusya bürosunu kurdu.

RSDİP'nin Prag kongresi yeni tipten bir partinin, yani bolşevik partisinin yapısında çok önemli bir rol oynamıştır. Kongre, bolşeviklerin menşeviklere karşı sürdürdükleri mücadelenin büyük tarihi bir döneminin sonucunu çıkarmış, tasfiyeci menşeviklerin tümü partiden kovulmuştur. Kongre kararları, yerli yerinde olan parti örgütlerinin saflarının sıklaşmasını sağladı. Bu kongre, partiyi tüm Rusya kapsamlı olan bir örgüt olarak sağlam bir temele oturttu. Kongre, devrimci yükselişin yeni şartlarını ve bu ortam içinde partinin taktiğini ve politik çizgisini de tayin etmştir. Bolşevikler partisi, oportünistlerden arındıktan sonra, halk kitlelerinin devrimci mücadelesinde yepyeni ve son derece güçlü bir atılımın başına geçmiştir. Prag kongresi, ayrıca uluslararası politikada da çok büyük bir rol oynamıştır. Çünkü, İkinci Enternasyonal partilerinin devrimci elemanlarına, oportünizme karşı amansız mücadelenin nasıl sürdürülebileceği konusunda örnek olarak bu mücadeleyi oportünistlerle tam anlamıyla örgütsel kopukluğa kadar getirebilmiştir. (s. 139)

78) «Severnaya Raboçaya Gazeta» (Kuzey İşçi Gazetesi) menşevik tasfiyecilerin günlük gazetesidir, Petersburg'da yeni işçi gazetesi yerine 20 Ocak-1 Mayıs 1914 tarihleri arasında çıkmıştır. 3 Mayıs tarihinden başlayarak bu gazete adını değiştirdi ve «İşçi Gazetemiz» adı altında çıkmaya başladı. V. İ. Lenin yazılarında bu gazeteyi alaylı bir tavırla «kuzey tasfiyeci gazetesi» veya «bizim tasfiyeci gazetemiz» diye adlandırıyordu. (s. 140)

79) Sözü geçen şu iki «azman balina»ya yani parti programınca onaylanan iki slogana karşı çıkışlar kastediliyor. Sloganlar ise: Demokratik Cumhuriyet ve Toprak Ağalarının Tüm Topraklarının müsaderesiydi. Bu sloganlar ve sekiz saatlik işgünü sloganı, bolşevik partisinin kitleler içindeki bütün propaganda ve ajitasyonunun ideolojik birliğini oluşturuyordu. (s. 142)

80) IV. Dumanın sosyal demokrat fraksiyonu, altı bolşevik milletvekili, yedi de menşevik milletvekilinden

oluşuyordu. Rusya işçilerinin 4/5'inin bulunduğu altı temel sanayi merkezinden Duma'ya şu bolşevik milletvekilleri seçilmiştir: A. E. Badeyev, G. İ. Petrovski, M. K. Muranov, F. N. Samoylov, N. R. Şagov ile R. V. Malinovski (daha sonra Malinovski'nin provakatör olduğu anlaşıldı). Menşevikler sanayi bölgesi olmayan eyaletlerden seçilerek Duma'ya gelmiştir. Fraksiyon içinde bolşevik olan milletvekilleri, bolşeviklerin devrimci çalışmalarını engelleyen yedi menşevikle sürekli olarak çatıştı.

1 Ekim 1913 tarihinde MK danışma toplantısı bitince Lenin'in başkanlığında parti merkez komitesinin IV. Dumanın bolşevik olan milletvekilleri ile ortak bir toplantısı yapıldı. Bu toplantıda menşeviklerin tutumları ile ilgili olarak alınacak tedbirler düşünüldü. Alınan karara göre, bolşevik milletvekilleri Rusya'ya gelince menşevik yedili gruba bir ultimatom verecek ve fraksiyonda eşit hakların sağlanmasında ısrar edecekti. Lenin bu ultimatomun metnini hazırladı. (Bütün Eserleri, c. 24, s 81-83. Rusça baskı) Bu metin ayrıca, menşevikler, bolşeviklerin ileri sürdüğü ultimatoma olumlu cevap vermedikleri takdirde alınacak tedbirleri de içeriyordu.

16 Ekim 1913 tarihinde, Sosyal demokrat Duma fraksiyonunun toplantısında devlet dumasının ikinci oturumunun hemen başında bolşevik milletvekilleri yedi menşeviğe bu ultimatomu sundular. Onlardan olumlu cevap almayınca, bolşevikler fraksiyon toplantısını terkettiler ve ertesi gün yedi menşevikler fraksiyonuna, Lenin tarafından MK toplantısında hazırlanan bildiriyi resmen iilettiler.

Daha sonra, Bildiri bolşevik milletvekillerinin imzaları ile «Za Pravda» (Doğruluk için) gazetesinin 18 Ekim 1913 tarihli sayısında yayınlandı; bütün işçilere, yedi menşeviğin neler istediği ve buna karşı nelerin yapılacağı bildirilerek onlardan milletvekillerine yardım istendi ve Duma'daki sosyal demokrat fraksiyonunda fikir birliğinin yeniden kurulmasının ne kadar gerekli olduğuna işaret edildi. Bu yazıda, fraksiyon içinde gelişen mücadelenin nedenleri anlatılıyor, işçilerin esas kitlesinin bolşevik milletvekillerinden yana olduğunu kanıtlayan sayılar da ile-

ri sürülüyordu. Bu sayılara göre, işçi toplam sayısının 9/10'nun bolşevik delegelerin seçildikleri bölgelere düştüğü ve yalnız 1/10'unun menşevik milletvekillerinin bölgelerine düştüğü kesinlikle kanıtlanıyordu.

25 Ekim tarihinde yedi menşevik resmen verilen cevapta altı bolşevikle eşit haklarla çalışmayı kesinlikle reddetti. O zaman, bolşevik milletvekilleri «Bütün İşçilere» başlıklı bir bildiri yayınladılar, bu bölünmenin nedenini anlatıp işçilerin bolşevik fraksiyonunu desteklemelerini istediler (Za Pravda gazetesinin 15. ve 20. sayılarında). Yedi menşeviğe cevap verirken bolşevikler kendi fraksiyonlarını bağımsız saydıklarını ve ona göre bir yasa onayladıklarını bildirdiler, ancak hal böyle iken de Duma kürsüsünden birlikte konuşmalarını teklif ettiler. Bu altı bolşevikler fraksiyonunun Dumada bağımsız olarak ağırlığını ortaya koyması mücadelesinin başında Lenin vardı. Lenin, yeni meydana gelen bu bolşevik fraksiyona yeni bir ad vermiştir: Rusya sosyal demokrat işçi fraksiyonu. Bolşevik milletvekillerinin yedi menşevik milletvekiline cevabı ve IV. Devlet Duması'nda bağımsız bolşevik fraksiyonunun kurulduğu Za Pravda'nın 29 Ekim tarih ve 22 sayılı nüshasında yayınlanmıştı. V. İ. Lenin, Bütün Eserleri, c 24, s 98-110, Rusça Baskı.

Bu altılı ve yedili fraksiyonlar arasındaki mücadele Petersburg'da ve başka yerlerde geniş işçi kitlelerini harekete getirdi. İşçi toplantılarında sosyal-demokrat duma fraksiyonunun durumu konusunda toplantılar, görüşmeler yapılıyordu. Bu toplantılar işçilerin bütün sempatilerinin bolşeviklerden yana olduğunu kesinlikle ortaya çıkarmıştır. (V. İ. Lenin, Bütün Eserleri, c 25, s 406-413, Rusça Baskı) Bu kampanyada gerek Lenin gerekse bütün bolşevik partisi parlamentoyu devrimci amaçlarla en mükemmel şekilde kullanmak için işçi milletvekillerinin nasıl hareket edeceklerini gösteriyordu. Dumada bolşevik fraksiyonunun çalışması, bir proleter partinin parlamento faaliyeti için mükemmel bir örnek olmuştur ve bütün uluslararası komünist hareketi için de çok büyük bir önem taşır. (s. 143)

81) «Proletari», illegal bolşevik gazetesi, 21 Ağustos

1906'dan 28 Kasım 1909'a kadar Lenin'in yönetiminde çıkmıştır. Hepsi elli sayıdır. Bu gazeteye V. V. Vorovski, A. V. Lunaçarski gibi kişiler katıldılar ve yazı kurulunda çalıştılar. Rusya'da illegal bolşevik organının çıkarılması gitgide güçleştiğinden bu gazetenin 21 - 40. sayıları Cenevre'de, 41 - 50. sayıları ise Paris'te çıkmıştır.

Özellikle Stolıpin zamanındaki gericilik ve terör döneminde «Proletari» bolşevik örgütlerinin güçlendirilmesi, tasfiyeciler, geri-çağırıcılar, ultimatistler ve «tanrının mimarlarına» karşı mücadelede çok önemli bir rol oynamıştı.

RSDİP MK Ocak Plenumu kararına uyularak 1910 yılından başlamak üzere bu gazete lağvedilmiştir. (s. 145 dipnot)

82) «Prosveşçeniye» kastediliyor. Bu, aylık, bolşevik, teorik, legal dergidir. Dergi, Petersburg'da Aralık 1911'den Haziran 1914 tarihine kadar çıktı. Tirajı beşbindi.

Bu dergi, Lenin'in inisiyatifi üzerine, çar hükümeti tarafından kapatılan Mısl dergisinin yerine çıkarılmıştı. Dergide, Borovskiy ,Ulyanova - Yelizarova, Krupskaya, Molotov, Olminski, Stalin, Savelyev gibi ünlü bolşevikler yazı yazıyorlardı. Derginin edebiyat köşesinde çalışmak üzere Lenin, Gorki'yi davet etmiştir. Bu dergi, Lenin tarafından önce Paris'ten, daha sonra Krakov ve Boronin'den yönetiliyor, redaksiyon işleri yapılıyordu. Lenin, yazı kurullarıyla sürekli mektuplaşıyordu. Lenin'in birçok ünlü yazısı bu dergide çıkmıştı.

Dergi, oportünistleri, tasfiyecileri, geri çağırıcıları, trotskicileri ve bunların yanısıra burjuva milliyetçilerini ifşa ediyor, işçi sınıfını eğitiyor, işçilerin saflarında devrimci coşkuyu sürdürüyor, IV. Duma seçimi kampanyası sırasında bolşevik sloganlarının propagandasını yapıyordu. Aynı zamanda bu dergi II. Enternasyonal partilerinde beliren revizyonizm ve merkezciliğe karşı şiddetli çıkışlarda bulunuyordu. Bu dergi, Rusya'nın en öncü işçilerinin marksist-enternasyonalist eğitiminde çok büyük bir rol oynamıştır.

Birinci dünya savaşı arifesinde, dergi çar hükümeti

tarafından kapatıldı. Ekim 1917 tarihinde dergi yeniden çıkacak gibi oldu, ancak bir tek sayısı çıkabildi. Bu sayıda Lenin'in «Bolşevikler Devlet İktidarını Ellerinde Tutabilecekler mi?» ve «Parti Tüzüğünün Gözden Geçirilmesi Üzerine» adlı iki büyük yazısı çıkmıştır. (s. 148)

83) Stokholm Kongresi, RSDİP'nin Dördüncü (birleştirici) kongresi, 23 Nisan-8 Mayıs 1906 tarihleri arasında düzenlenmişti. Kongrede RSDİP'nin 57 yerel örgütü mevcuttu, bu örgütler kesin oyunu verebilecek 112 delege ve istişare (danışma) oyu verecek 22 delege tarafından temsil ediliyordu.

Kongrede çoğunluk menşeviklerdeydi. Bunun sebebi, az zaman önce, halk kitlelerinin silahlı çatışmalarının başında bulunan birçok bolşevik parti örgütünün yağma edilmesi ve bu yüzden onların delege gönderememesiydi. Buna karşı, menşeviklerin ülkenin sanayi bölgesi olmayan kısımlarında kalabalık örgütleri vardı ve menşevikler hiçbir devrimci kitle hareketine katılmamış oldukları için çok daha fazla delege gönderebildiler.

Kongrede gündeme alınan sorunlar şunlardı: 1-Tarım programının bir daha gözden geçirilmesi, 2 - O anın değerlendirilmesi ve proletaryanın sınıfsal görevi, 3 - Devlet Dumasına karşı tutum, 4 - Silahlı ayaklanma, 5 - Partizanların örgütlenmesi, 6 - Ulusal sosyal demokrat partilerle birleşme ve 7 - Parti tüzüğü.

Kongrede gündemin tüm maddelerinin etrafında çok sert mücadeleler olmuş, bolşevikler ile menşevikler çok sert tartışmışlardır. Gündemin en önemli konularında Lenin konuşuyordu. Ancak, menşeviklerin sayıca ağır basması kongre kararlarının niteliğini de belirlemiştir. Kongre, çok sert tartışmalardan sonra Devlet Duması, silahlı ayaklanma ve tarımsal program konusunda menşeviklerin önerilerini kabul etmiştir. Bununla beraber, parti kitlesinin ısrarı üzerine kongrede parti tüzüğünün birinci maddesinin taslağı kabul edildi, bu şekilde Martov tarafından hazırlanan oportünist madde kaldırıldı. İlk kez, parti tüzüğüne demokratik merkeziyetçiliğin ne olduğuna dair bolşevik görüş eklendi.

Kongrede seçilen Merkez Komitesinin kadrosuna üç

bolşevik ve yedi menşevik atandı, parti merkez organı yani sosyal demokrat gazetesi yazı kuruluna ise yalnız menşevikler alındı.

Kongredeki çetin mücadele, parti önüne, bolşevikler ile menşevikler arasındaki ilke çelişkilerinin bütün derinliğini ve sorunlarını serdi. Kongre çalışmalarının tahlili Lenin tarafından «RSDİP birleştirici kongresi hakkında rapor-Petersburg işçilerine Mektup» adındaki broşürde yayınlandı. (Bütün Eserleri, c 13, s 1-66, Rusça Baskı.) (s. 150)

84) Bunlar partili bolşevikler, uzlaştırıcılar, tasfiyeciler, A. İ. Liyubimov (M. Sommer)un başkanlığında olan kimselerdi (V. İ. Lenin, «Maceracılık hakkında» Bütün Eserleri, c 25, s 220-223, Rusça Baskı).

Partili menşevikler, başlarında Plehanov olmak üzere gericilik zamanında tasfiyecilere karşı çıkışlarda bulunuyorlardı. Plehanovcular ,menşeviklerin çizgisinde kaldıkları halde, aynı zamanda illegal partinin devamını da istiyorlardı ve bu bakımdan bolşeviklerle bir blok kurmayı arzu ediyorlardı. 1911 yılı sonunda Plehanov bolşeviklerle kurduğu bloku kopardı. Aslında Plehanov, bölücülük ve fraksiyonculukla mücadele kisvesi altında 1912 yılında bolşevikleri oportünistlerle uzlaştırmaya çalışmış, sonra da troskistler, Bund'cular ve tasfiyecilerle RSDİP Prag kongresi kararlarına karşı çıkmıştır. (s. 160)

85) Bu kitabın 140, 148, 172. sayfalara bakınız. (s. 165)

86) Ululslararası sosyalist büronun 13-14 Aralık 1913 tarihinde düzenlenen Ekim oturumunda alınan kararla Uluslararası Sosyalist Büro Yürütme Komitesine, Rusya işçi hareketinin Rus Polonyası dahil olmak üzere sosyal demokratların programını kabul eden bütün fraksiyonlardan birer temsilci gönderilerek, anlaşmazlık konusu olan bütün sorunları tartışmaya davet edilmesi görevi verilmiştir. Ancak, Kautsky 14 Aralıkta verdiği demeçte bu karara değinerek Rusya'da sosyal demokrat partinin zaten öldüğünü iddia etmiştir. Lenin, «İyi bir karar ve kötü bir demeç» adlı yazısında, kararın içeriği üzerinde durmuş, Kautsky'nin demecini ise «canice bir demeç» olarak

değerlendirmiştir. (Bütün Eserleri, c 24, s 212, Rusça Baskı). (s. 170)

87) Bak: Bu kitapta 140, 148, 178 sayfalar. (s. 172)

88) Pravda, günlük, politik legal bolşevik gazetesi. Gazetenin birinci sayısı, 22 Nisan 1912 tarihinde, Petersburg'da çıkmıştır.

Günlük işçi kitle gazetesi çıkarma kararı Prag'da düzenlenmiş olan RSDİP'nin VI. Tüm Rusya Kongresinde alınmıştır.

Lenin, Pravda'nın ideolojik yönetimini üzerine alarak hemen her gün gazeteye yazılar gönderiyor, yazı kuruluna gerekli talimatları veriyordu. Gazetenin savaşçı ve devrimci bir hava yansıtmasını istiyordu.

Pravda, partiyi hergün geniş halk kitlelerine yeniden bağlıyordu. Gazete etrafında, kabarık sayıda işçi muhabir ordusu toplanmaya başlamıştı. İkibuçuk yılda, onyedi bin işçi mektubu yayınlanmıştı.

Pravda'nın yazı kurulunda aynı zamanda partinin örgütsel çalışmalarının en önemli bölümü de yoğunlaştırılmıştır. Yerel parti örgütleri temsilcileri ile burada görüşmeler yapılıyor, tüm fabrika ve tesislerdeki parti çalışmaları hakkındaki haberler buraya geliyor. MK ile Petersburg parti komiteleri parti direktifleri buradan iletiliyordu.

Şu var ki, Pravda devamlı olarak takibediliyor, polisler çeşitli baskılar yapıyordu. Böylece 8 Temmuz 1912 tarihinde gazete kapatıldı.

Pravda ancak, Şubat burjuva demokratik devriminden sonra, 1917 yılında tekrar çıkarılabildi. 5 Mart 1917 tarihinden başlayarak Pravda, RSDİP'nin MK ve Petersburg komitesinin resmi organı olmuştur. s. 187)

89) Menşeviklerin örgütlenme komitesi her ne kadar «Otkliki» (Yankılar) adındaki kendi organlarını çıkaracaklarını ilan etmişse de, bu yayın gerçekleştirilmemiştir.

Mısl adındaki günlük gazete ,es-er'ler (Sosyalist -Devrimciler)in gazetesiydi. Paris'te, Kasım 1914'den Mart 1915 tarihine kadar, M. Natason ile V. Çernov yönetiminde çıkarıldı, daha sonraları Fransız Hükümeti tarafından kapatıldı. (s. 187)

90) Sözkonusu olan şey, Radek tarafından Birinci Uluslararası Sosyalist Konferansı için hazırlanan sol sosyal demokratların projesidir. Projenin eleştirisini, Lenin Radek'e yazdığı mektupta yapmıştır. (Bütün Eserleri, c 49, s 125-126, Rusça Baskı) (s. 189)

91) Sözkonusu Birinci Uluslararası Sosyalist Kongresi için Lenin'in hazırladığı sol s-d'ların karar taslağı ve bu taslağı Norveçli sol s-d.'ların kabul etmeleridir. Norveçlilerin bildirisine daha sonra İsveçli sol s-d.'lar da katıldılar. A. M. Kollantay tarafından V. İ. Lenin'e gönderilen bu bildiri bugün SBKP MK'nin Marksizm-Leninizm Enstitüsünün merkez arşivinde saklanmaktadır. (s. 190)

92) Sözkonusu olan dergi «Komünist» dergisidir. (s. 191)

93) Sözkonusu edilen şey, birinci uluslararası sosyalist kongresinde RSDİP MK temsilciler kurulunun seçilmesidir. Bu kurula, V. İ. Lenin, G. E. Zinovyev, ile İ. F. Armand da giriyorlardı. (s. 191)

94) Uluslararası sosyalist kongresinin Bazel toplantısında hazırlanan manifesto sosyalistlerin var güçleri ile emperyalist savaşa karşı direnmelerini ve savaş patlak verdiği takdirde yaratacağı krizin sosyalist devrim için kullanılması çağrısını içeriyordu. (s. 191)

95) «Sosyalizm ve Savaş '(RSDİP'nin savaşa karşı tutumu)» Lenin tarafından Birinci Uluslararası Sosyalist Kongresine hazırlıklar sırasında tasarlanmıştır. Her ne kadar, Zinovyev de bu broşürün hazırlanmasına yardım etmiş ise de, boşürün yazarı Lenin'dir.

«Sosyalizm ve Savaş» adlı broşüre, Lenin, partinin aldığı kararların yorumu veya kararların popüler açıklaması adını veriyordu. Zimervald'de toplanacak olan Birinci Uluslararası Sosyalist Kongresinin uluslararası sosyal-demokrasinin bütün sol elemanlarını devrimci saflarda bir araya toplamak için kullanılmasını en önemli görev olarak kabul eden Lenin, Kongre anında broşürün yayınlanmış olması için, gayret sarfediyordu.

Nitekim, «Sosyalizm ve Savaş» adındaki broşür, Zimervald kongresinin açılış gününden bir gün önce rusça ve almanca olarak basılmış bir halde kongreye katılmış

olanlar arasında dağıtılmıştır. Broşürün sonunda ek olarak ayrıca, şu yazılar vardı: RSDİP MK tarafından yayınlanmış olan «Savaş ve Rusya Sosyal-Demokrasisi» adlı manifesto, Lenin'in «RSDİP Yurtdışı Seksiyonlarının Kongresi» bu kongrenin kararları, RSDİP MK'nin Poroninsk danışma toplantısında 1913 Ekim ayında bütün parti fonksiyonerleri ile birlikte ulusal sorun konusunda alınan karar. Zimervald kongresinden sonra, broşür Fransa'da fransızca olarak, Norveç'te norveççe olarak basılıp yayınlandı. V. İ. Lenin bu broşürün Amerika'da ingilizce olarak yayınlanmasına defalarca giriştiyse de böyle bir yayın gerçekleştirilemedi.

V. İ. Lenin «Sosyalizm ve Savaş» adındaki çalışmasına çok büyük önem veriyordu. 1917 Şubat devriminden sonra, bu broşürün hiç değilse «Çarlığın son yıllarının tarihçesi» başlığıyla yeniden Rusya'da ve özellikle Petrograd'da yayınlanmasını istiyordu.

«Sosyalizm ve Savaş veya RSDİP'nin Savaşa Karşı Tutumu» adlı eser 1918 yılında ayrı bir broşür olarak işçi ve kızılordu milletvekilleri Petrograd şûrası tarafından çıkarılmıştı. Bu broşür çok geniş olarak yayıldı, büyük bir ün kazandı ve daha sonraları birçok dile çevrilerek yayınlandı. (s. 192)

96) Brentanizm, bir alman ekonomisti olan Luyo Brentano'nun burjuva reformist öğretisidir. Brentano kapitalist toplumda «Toplumsal barışın sınıfsal mücadele olmaksızın sağlanmasının, kapitalizmin toplumsal çelişkilerinin yenilmesinin mümkün olduğunu» savunuyor, reformist sendika yasaları çıkarılması ve fabrikalarda örgütlenme yoluyla işçi sorununun köklü olarak çözümlenmesinin mümkün olduğunu iddia ediyordu. Marksist cümlelerin kamuflajı altında, Brentano ve müridleri işçi hareketini burjuvazinin çıkarlarına uydurmak istiyorlardı. (s. 192)

97) «İnternationale Korrespondentz» (Uluslararası Haberleşme) Alman sosyal şovenistlerinin çıkardıkları haftalık dergi. Berlin'de, Eylül 1914-Ekim 1918 tarihleri arasında çıkmaya devam etmiştir. (s. 196)

98) Sovremennıy Mir (Çağdaş Dünya) Aylık, edebi-

yat, bilim ve politika dergisi. Petersburg'da 1906-1918 yılları arasında çıkıyordu. Dergiyi çıkaranlar, Plehanov başta olmak üzere menşeviklerdi. Bolşevikler yalnız 1914 başında ve Plehanovlarla blok kurdukları sıralarda bu dergide çalıştılar. Dünya emperyalist savaşı yıllarında bu dergi sosyal şovenistlerin eline düştü. (s. 196)

99) Söz konusu edilen «Vorbote»dir. (s. 199)

100) Bunlar askeri-sanayi komiteleridir. (s. 200)

101) V. İ. Lenin, Bütün Eserleri, c 24, s 57-59, Rusça Baskı. (s. 202)

102) Naş Golos legal, menşevik gazetesi, Samara'da 1915-1916 yıllarında çıkarıldı. Sosyal-şoven çizgisindeydi. (s. 203)

103) Lenin'in söz ettiği Moskova bürosu bülteni «Sosyal-Demokrat» gazetesinde bir daha yayınlanmadı, çünkü Ocak 1917'de bu gazetenin son sayısı çıkmıştır. (s. 206)

104) 24 Ocak 1918 tarihinde, MK'nin toplantısında Lenin'in demecinden sonra savaş ve barış konusunda bir tartışma açılmıştı. «Sol Komünistler» ve Trotski, Lenin'e karşı idiler. Bunların bir kısmı yani Buharin, Üritski ve Lomov, Trotski'nin «Ne barış, Ne savaş» teklifini desteklediler. Barışın imzalanması için Stalin, Sergeyef, Sokolnikov oy verdiler. «Sol komünistler» hemen devrimci savaş sloganının başarılı olabileceğini ummadılar. Zaten bu slogan için yalnız iki kişi oy vermiştir. Trotski'nin teklifi için yediye karşı dokuz oy verilmişti. MK içinde barışa karşı direnmeyi kırmak ve devrimci savaş taraftarlarının arkasından yürüyen kitleleri bu fikirden uzaklaştırmak için Lenin görüşmeleri bütün olanakları kullanarak uzatma teklifinde bulundu ve bu teklif bire karşı 12 oyla kabul edildi. (s. 211)

105) Lenin «Novaya Jizn» gazetesinde 11 Ocak 1918 tarihinde çıkan «Bolşevikler ve Alman Sosyal Demokrasisi» adlı imzasız makaleyi kastediyor. Gazetede sadece bu yazının alman bağımsız sosyal-demokrat partisinin tanınmış bir şahsiyetine ait olduğuna işaret vardı. (s. 215)

106) V. İ. Lenin, J. Stalin'in verdiği demecin her halde aşağıdaki sözlerine değiniyor: «Yoldaş Stalin'e göre,

Trotski devrimci savaş sloganını kabul etmemekle bizim emperyalizme yardım ettiğimizi sanıyor. Ama, Trotski'nin tutumu aslında bir tutum bile değildir. Batıda, hiçbir devrimci hareket yok, gerçek de yok, bütün mevcut olan şey sadece potansiyeldir, ama böyle bir potansiyeli bizim hesaba katmamıza gerek yok. Almanlar hücuma kalkışırlarsa bizde karşı devrim hareketi hızlanacaktır.»

G. E. Zinovyev'in demecinden ise Lenin, şu sözlere işaret ediyor: «Elbette ki, biz, çok ağır bir cerrahi ameliyatın arifesindeyiz. Çünkü barışla, Almanya'daki şovenizmi güçlendirmiş olacağız ve bir süre için bütün batıda devrimci hareketi frenleyeceğiz. Bunun ötesinde ise daha başka bir perspektif seziliyor, bu da, sosyalist cumhuriyetin yıkılmasıdır.» (RSDİP (b) Merkez Komitesi tutanakları, Ağustos 1917 - Şubat 1918) 1958, s 151-172. (s. 214)

107) V. İ. Lenin'in sekreteri tarafından direkt hatla iletildi. (s. 216)

108) 28 Ocak (10 Şubat) 1918 tarihinde Brest-Litovsk'taki barış konferansı sırasında, almanlar tarafı bunu ültimatom olarak ileri sürdüğü taktirde, V. İ. Lenin'in barış anlaşmasının imzalanması yolundaki kesin direktifine rağmen, L. D. Trotski, Sovyet hükümetinin Almanya'nın ileri sürdüğü şartlarla barış antlaşmasını imzalamayı reddettiğini, ancak savaşı bitmiş olarak kabul edip, ordularını terhis ettiğini açıklamıştı. Aynı gün Trotski RKP (b) Merkez Komitesine ve Sovnarkom'a haber vermeden, özü bakımından provoke edici bir telgraf göndererek, 29 Ocak (11 Şubat) gecesi Almanya ve müttefikleri ile savaş durumuna son verildiğini ve rus ordularının terhis edildiklerini bildiren kararı çıkarma emrini vermişti. Bu telgrafta Brest'de barış konferansının dağıtıldığından söz edilmiyor ve böylece telgrafın metninden bu konferansın barış akdinin imzalanması ile bittiği sanısı uyanıyordu. 29 Ocak (11 Şubat) tarihinde sabahın erken saatlerinde Başkumandan H. V. Krilenko, Trotski'nin emrine dayanarak, barış anlaşmasının imzalandığını bildiren ve bütün cephelerde askeri harekatın durdurulmasını ve ordularının terhisini emreden bir telgraf çıkarmıştı. Krilenko'nun bu

emri, yukarıdaki telgraf ve bundan sonraki telgraflara sebep olmuştu. (s. 216)

109) Direkt hatla iletildi. Bu telgrafın içeriği, deniz kurmay başkanlığının telgrafında aynen aktarılıyor. (s. 216)

110) Lenin'in kastettiği, Sovnarkom'un ve Merkez Yürütme Komitesinin bütün eyalet (vilayet) ve kazalardaki Sovdep'lere, bütün vilayet, kaza ve nahiyelerdeki toprak komitelerine gönderilen telgraflardır; bu telgraflarda alman hükümeti tarafından teklif olunan barış antlaşmasının şartlarıyla bu antlaşmanın imzalanması hakkında nelerin düşüldüğünün çok acele olarak bildirilmesi rica edilmekteydi. Bu sirküler RSDİP (b) Merkez Komitesinin aldığı karar üzerine gönderildi, karar V. İ. Lenin'in 23 Şubat 1918 tarihli teklifi üzerine onaylandı. Sirkülerde almanların koştukları şartlar anlatılıyor, MK Yürütme Komitesinin bu şartların kabul edilmesini onayladığı, oylamanın sonucu ve barış antlaşmasının imzalanması hakkında iki ayrı görüş açısı belirtiliyordu.

Lenin alınan cevapları büyük bir titizlikle inceliyordu. B. Malkin anılarında şunları yazıyordu: «Çok iyi hatırlıyorum, ertesi gün (telgrafın gönderildiği tarihten bir sonraki gün) direkt tellerle almaya başladığımız cevapların bir kısmını Vladimir İlyiç'e sundum, o da alınan cevapları hemen sanayi ve köy merkezlerine göre tasnif etti ve bu işi bitirdikten sonra bir açıklamada bulundu: «Apaçık anlaşılıyor: köy savaşmak istemiyor, bütün kazaları özel bir şekilde bir bir taradıktan sonra durum büsbütün ortaya çıkacaktır». Sovnarkom ve MK Yürütme Komitesi adına bütün kazalara, kasabalara yıldırım telgraflar gönderildi. İki hafta sürece bütün Rusya'nın her köşesinden bucağından cevaplar geliyordu.» (B. Malkin: «Vladimir İlyiç ve Brest Barış Anlaşması» «Komsomolskaya Pravda» No. 56, 6 Mart 1928). Gelen cevaplar MK Yürütme Komitesinin Bildirileri adlı organda 28 Şubattan 8 Mart tarihine kadar kamuoyuna sunuldu. Lenin alınan cevaplar hakkında iki rapor hazırlamıştı, Bunlar «Barış İçin» ve «Savaş İçin» adlı iki ayrı bölümden ibaretti (Lenin, Bütün Eserleri, c 11, s 59-60 ve c 36, s 30, Rusça Baskı).

V. İ. Lenin tarafından hazırlanan ve sonucu gösteren listede aşağıdaki verilere rastlıyoruz (liste herhalde VII. Parti Kongresi arifesinde çıkarılmış olacaktır).

		Barış İçin	Savaş İçin
26.	II	60	61
27.	II	54	24
28.	II	26	23
1.	III	9	7
2.	III	6	4
Toplam		**155**	**119**
3. 4. ve 5.	III	12	9
		167	**128**

Çevaplar :

Kimin tarafından alındığı :

		barış		**savaş**		
SNK		155	+	119	=	274
Yür. Komit.		95	+	105	=	200
Toplam	=	**250**	+	**224**	=	**474**
		167	+	128	=	295
		95	+	105	=	200
		262	+	**233**	=	**495 - 119**

(s. 220)

111) 25 Şubat tarihinde sol-komünistler», «Merkez Komitesi ile SNK (Sovnarkom) savunma çizgisinde bulundukları sürece, kararımızın hayata geçirilmesini erteliyoruz» gibi açıklamalarda bulunmuşlar, ancak barış ant-

laşması imzalandıktan sonra Merkez Komitesinden ve bütün sorumlu görevlerden istifa ettiklerini de bildirmişlerdir. (s. 222)

112) Sözkonusu olan, RKP (b) MK'sinin 15 Haziran 1919 tarihli toplantısında L. D. Trotski'nin oynadığı oyun ve davranışının yerilmesi, bu davranışları nedeniyle «keyfi hareket ve küstahlıkla» suçlanması yolunda bir karar alınmasıdır. (s. 223)

113) L. D. Trotski, L. P. Serebriyakov ve M. M. Laşeviç'in 5 Eylül 1919 tarihli telgraflarına cevaptır. Bu telgrafta daha önce onaylanmış olan Denikin ile savaşma planının değiştirilmesi teklif ediliyordu. RKP (b) MK'si bu telgrafı görüşerek «Başkomutanlığın vereceği cevap taslağını kabul ederek, bu cevapta Politbüronun bu konunun ortaya atılmasına hayret ettiği bildirilecekti» (SBKP MK'ne bağlı Marksizm-Leninizm Enstitüsü'nün arşivinden). (s. 224)

114) Demeç, RKP (b) nin VIII Tüm Rusya Sovyetleri Kongresi fraksiyonları, VZSPS (Tüm Rusya Sendikalar Merkez Şûrası) ile Moskova Şehri Sendikalar Şûrasının katıldığı 30 Aralık 1920 tarihinde Bolşoy Tiyatrosu binasındaki toplantı sırasında verilmiştir ve V. İ. Lenin'in parti aktif üyeleri önünde, sendikaların sosyalist düzendeki rolleri ve görevleri konusundaki genel görüşleriyle ilgili ilk demecidir.

Bu toplantının yapılmasını Trotski istemiş ve bunu zorla kabul ettirmişti, daha önce Trotski 3 Kasım 1920 tarihinde RKP (b) fraksiyonunun Tüm Rusya Sendikaları konusundaki konferansında söz alarak, parti çizgisi aleyhinde atıp tutmuş, parti içinde sendikalarda demokrasi ilkelerinin yerleşmesini yermiş ve «yeter artık, şu militan komünizmin vidalarını sıkıştırmalı» demişti.

Fikir ayrılıklarının özü, kitlelere yaklaşma yöntemleri, kitleye hakim olma ve kitle ile ilişki kurmayla ilgilidir. Fraksiyonda ortaya çıkan tartışmalar ve fikir ayrılıkları, bir daha etraflıca görüşülmek üzere RKP (b) MK'si plenumuna sunulacaktı. Ancak Trotski'nin körüklemesi ile sendikalar üzerindeki tartışmalar büyüdü, artık Merkez Komitesinin yetkisi dışına çıktı. 23 Aralık 1920 ta-

rihinde Trotski sendika hareketi ilgililerinin toplantısında söz alıyor ve VIII Tüm Rusya Sovyetleri toplantısında da konuşuyor, 25 Aralık tarihinde bir broşür çıkarıyor ve bu broşür anti-parti bir fraksiyon kurulmasına vesile oluyordu. Bununla, başka anti-parti gruplar harekete geliyordu: «bufer» yani «tampon grubu», «işçi muhalefeti grubu», «demokratik merkezcilik» vs., vs.

Lenin, kesinlikle bu görüşmelerin yapılmasına karşıydı, bu görüşmelerin partinin dikkatini çok daha önemli, günlük ekonomik sorunlardan uzaklaştırıp dağıtacağını söylüyordu, oysaki yıkıntı, açlıkla savaşma ile ilgili günlük hayati sorunların görüşülmesi çok daha önemliydi. Ancak bu arada muhalefet bir takım çıkışlarda bulunduğu için, Lenin ister istemez bunlara karşı mücadele açmak zorunda kaldı ve en önemli darbeyi trotskicilere indirmek istedi, çünkü trotskiciler bir takım partiye karşı koyan grupçuklar içinde en önemlisiydi. Daha sonraki demeçlerinde ve yazılarında (kitabın bundan sonraki metnine bakınız) Lenin, Trotski'nin parti içi mücadelesinin asıl hedefini, muhalefetin zararlı faaliyetini, partiyi yıkmak istediklerini ifşa ederek, zorla provoke ettikleri görüşmelerin zararına işaret etti. Bununla birlikte proletarya diktatörlüğü sisteminde sendikaların rolü ve sosyalist toplum düzeninde onlara düşen görevler hakkında en önemli ilke hükümlerini hazırlayarak onaylamaya sunmuştu.

Sendikalar üzerine görüşmeler tam 2 ay sürdü. Görüşmelerin gelişmesi sırasında parti örgütlerinin çoğu Lenin'in dediklerini kabul etmiştir. 8-16 Mart 1921 tarihli X. Kongrede görüşmelerin sonucu basında açıklanmıştır. (s. 227)

115) IX. Kongrenin gündemine ekonomik kalkınma ve sendikal hareket görevleri hakkındaki maddeler de eklenmiştir. (s. 231)

116) Bak: Bu kitabın 263 - 264. sayfaları. (s. 232)

117) IX. RKP (b) Rusya Kongresi'nin «Parti kuruluşunun olağan görevleri» kararı. «SBKP'nin, Kararnameler ve Kongre Kararları, Konferans ve MK Plenumları Belgeleri ile Tarihçesi» c 1, s 506-512, Rusça Baskı) (s. 241)

118) Rusya Komünist Partisi Merkez Organı İzvestiya, MK'nin enforuasyon bülteniydi. Bu organ RKP (b) VIII. Kongre kararlarıyla yayınlanmaya başlandı.

1929 yılında İzvestiya, 1964 yılına kadar çıkan «Parti Kuruculuğu» adındaki dergi haline getirildi. Laha sonra, bu dergi, «Parti Hayatı» adlı dergiye dönüştürüldü. (s. 241)

119) «Tampon Grubu» anti-parti (parti aleyhtarı) bir fraksiyon grubu, bunlar 1920-1921 döneminde özellikle sendika tartışmaları sırasında, muhalefet grubu olarak ortaya çıkmışlardır. Grubun başında N. İ. Buharin bulunuyordu. Bu grup, Lenin ile Trotski arasında gittikte şiddetlenen anlaşmazlığı ymuşatabilmek için leninizmi trotskizmle barıştırmak istiyor ve bir çeşit tampon vazifesi görüyordu. Buharin, barıştırıcı rolünde Trotski'yi savunuyor, Lenin'e saldırıyordu. Lenin, bunun için Buharin hakkında «bir kova petrol taşıyan ve şurada burada baş-gösteren yangına petrol döken adam» diyordu. Bu «tampon grubu» Trotski'nin bölücü faaliyetine yardım ettiği için partiye çok büyük zararlar vermişti. Aslında bu grup en kötü ve en zararlı bölücülüğün yardakçısı idi. Buharin ve yardakçılarının savlarına Lenin ideolojik bölünmenin doruk noktası demişti. Az zaman sonra Buharin, kendi platformundan vazgeçerek apaçık Trotski'nin tarafına geçmiştir.

Lenin, «Parti Krizi» ve «Bir daha sendikalar, Bugünkü durum ve Yoldaş Trotski ile Yoldaş Buharin'in hataları» adlı broşüründe «Tampon grubu»nu eleştirmişti. (s. 241)

120) Lenin, Bütün Eserleri, c 42, s 139-140, Rusça Baskı. (s. 249)

121) Glavpolitput (Ulaştırma Halk Komiserliğinin Baş Politik Şubesi) Şubat 1919'da kurulmuştu ve geçici bir politik organ olarak görev yapacaktı. Bu kuruluş doğrudan doğruya RKP (b) Merkez Komitesinin yönetiminde çalışıyordu. 1920 yılı Ocak ayında NKPS (Sendikalar Halk Komiserliği) biçimine getirilmiştir. Glavpolitput'un görevi, ulaştırma işinin tam anlamıyla yıkılmasını engellemek için acele tedbirlerin alınmasıdır, çünkü ulaşım ve karayolları ulaştırma sistemi emperyalist savaş ve sonraki

iç savaşlar yüzünden yıkılmak üzereydi. Böylece Glavpolitput, ulaştırmada çalışan işçiler arasında parti ve politik çalışmalar, demiryolları sendika birliklerinin desteklenmesi ve takviyesi ulaştırmanın geliştirilmesi görevlerini yapacaktı. Glavpolitput gerçekten demiryollarında askeri bir disiplin yaratmış, ulaştırmayı devam eden savaş zamanına göre ayarlamıştır. Glavpolitput'un son derece isabetli yöntemleri ulaştırmayı tam bir yıkımdan kurtarmış ama öte yandan bürokratizme eğilim yaratmış, kitlelerden kopmuş ve sendikalarda demokratik çalışma yöntemlerini inkâr etmeye başlamıştı.

1920 yılı sonlarına doğru iç savaşlar sona erdiğinden ve artık barış zamanları içinde ülkenin kalkındırılmasına geçildiğinden, Glavpolitput lağvedilmiştir, buna 7 Aralık 1920 tarihli RKP (b) MK plenumunda karar alınıp onaylanmıştır.

ZEKTRAN — Demiryolları ve Suyolları Sendikalar Birliği Merkez Komitesi anlamına gelir. Eylül 1920 tarihinde kurulmuştur. İki ulaştırma sendika birliğinin bir bütün haline getirilmesinden maksat, sağlam, merkezi yönetimin kurulmasıydı. Böylece yıkılmasıyla ülke ekonomisinin bütün kollarını felce uğratmaya başlayan ulaştırma sistemi büsbütün yıkılmaktan kurtulmuştur. Bu sendika birliklerine düşen görevlerin son derece ağır oluşu yüzünden, bu birliğe geçici olarak askeri tedbirler alınması izni ve yetkisi verilmişti. Zektran ulaştırma işlerinin kalkınması yolunda son derece başarılı çalışmalar geliştirmiştir, ama sonradan yozlaşıp sendika kitlesinden tamamen kopmuş, bürokrasi yolunu tutmuş bir organ haline gelmiştir. Zektranı Troskiciler ellerine geçirmiş ve temelde iyi olan bu kuruluş, bunun sonucunda hep dost-tanıdık kayrılması, koltuk kavgası, demokratik çalışma yöntemlerinin terkedilmesi yüzünden en bürotrat ve yozlaşmış kuruluşlardan biri haline gelmiştir. Bu da yetmemiş, Trotskiciler işçileri partiye karşı kışkırtmış, ulaştırma işçileri arasında da ayrılıklara, kavgalara sebep olmuşlardır. Partinin Merkez Komitesi bu sakat yöntemleri şiddetle yermiştir. Bu nedenlerle 7 Aralık ve 8 Kasım 1920 RKP (b) MK plenumları ZEKT-

RAN'ı lağvederek bunu Rusya Merkez Sendikalar Birliğine bağlamıştı.

I. ci Tüm Rusya Ulaştırma İşçileri Kongresi 1921 Mart ayında parti Merkez Komitesince düzenlenecek ZEKTRAN saflarından bütün trotskicileri kovmuş ve yeni çalışma yöntemlerini karar altına almıştır. (s. 252)

122) SBKP'nin Kararnameler, Kongre Kararları, Konferans Tutanakları ve MK Plenumları Belgeleri ile Tarihçesi, c 1, s 486, 1954, Rusça Baskı. (s. 252)

123) Politvod «Ulaştırma Bakanlığına bağlı su yollarının baş politik idaresi «Nisan 1920 yılında Ulaştırma Bakanlığının bir bölümü olarak kurulmuştur. Bu kuruluş, bu bölümün politik kontrolünü yapacak, idari-teknik personelin disiplinini eline alacak, su yollarında ulaşımın en kısa bir zaman içinde düzene konulmasına yönelik politik çalışmaları üzerine alacaktı. Aynı zamanda çalışma randımanının yükseltilmesi ve çalışması disiplininin sağlanması için mücadele edecekti. 1920 Ekim ayında lağvedilmiştir. (s. 252)

124) Moskova'da Sendikalar Birliği V. Konferansı 2-6 Kasım 1920 tarihleri arasında düzenlenmiştir. Konferansta 202 karar vermeye yetkili oy ve 59 danışma oyu mevcuttu. Kongrede barışçı sosyalist kalkındırma görevlerinin yanısıra sendika işinin yeni bir düzene sokulması, sendika örgütlerinde demokratik ilke ve faaliyetin geliştirilmesi de görüşüldü. Trotski kongrenin komünist fraksiyonunun toplantısında yeni çalışma yöntemlerine karşı çıkmıştı. Trotski sendikaların derhal devletleştirilmesini, sendikalarda askeri kumanda yöntemlerinin benimsenmesini ve sendika yönetiminin bu askeri yöntemlerle yürütülmesini ısrarla istiyordu. Trotski'nin demeci partide çok büyük tartışmalara yolaçmış ve konferansta da komünist olan delegeler buna şiddetle karşı koymuştu, (s. 258)

125) «İşçi muhalefeti» partiye karşı yönelik bir fraksiyon grubudur. Grubu yönetenler A. G. Şliyapnikov, S. P. Yedvedev, İ. İ. Kutuzov, Y. H. Lutovin'di. Bu demagojik adla grup ilk kez Eylül 1920 tarihinde RKP (b)'nin IX. Kongresinde çıkışlarda bulunarak, Ekim 1920'de parti bütünlüğünü baltalamaya başlamıştı. Bunun için Mosko-

va'da düzenlenen eyalet çapındaki danışma toplantısından ayrılıp, özel bir toplantı düzenledi. Bu «işçi muhalefeti» özellikle 1920-1921 sendika hareketi görüşmeleri sırasında büyük bir faaliyet gösterdi. Grupun görüşleri, parti içinde anarko-sendikalist eğilimi ifade etmekteydi. Muhalefet, bütün ulusal ekonominin yönetiminin «Rusya Üreticileri Kongresine» devredilmesini istiyordu, bu üreticiler kendi aralarında bir merkez organı seçecekti ve bu organ bütün ulusal ekonomiyi yönetecekti. Bu «işçi muhalefeti» sendikaları Sovyet devleti ile Komünist Partisi'ne karşı koyuyordu ve işçi sınıfının en üst örgütlenme şekli olacaktı. «İşçi muhalefeti»nin platformu parti içi konularda, parti yönetimine yönelik bir takım iftiralar ve suçlamalardan ibaretti, sözde parti yönetim organları partili kitleden kopmuş, proletaryanın yeteneklerini yeterince değerlendiremiyormuş, partinin üst kademeleri yozlaşmaya yüz tutmuş vs. Ama partinin X. Kongresi bu «işçi muhalefeti»nin ideolojisine şiddetli bir darbe indirdi. V. İ. Lenin'in hazırladığı «Partimizde anarko-sendikalist eğilim» adlı kararda, «işçi muhalefetinin» görüşleri eleştiriliyor, bunların yanlışlığı ortaya çıkarılıyor, teorik hatasının yanında bir de pratik olarak Komünist Partisi'nin sürdürülen yönetim çizgisini zayıflattığına işaret ediliyor, böylece aslında proletarya devrimi düşmanlarına yardım etmiş oldukları da açıklanıyordu. Parti kongresi «işçi muhalefeti» fikirlerinin Komünist Partisi üyeliği ile bağdaşamadığına karar vererek bütün fraksiyonları lağvetti. Başlarında Şliyapnikov ve Medvedev'un bulunduğu bu işçi muhalefeti kalıntıları illegal örgütlerini muhafaza ettiler ve ultra-devrimci cümlelere bürünerek aslında partiye karşı yönelik propagandalarına devam ettiler. Şubat 1922 tarihinde bu muhalefet grubu Komintern yürütme Komitesine «22'ler bildirisi» başlıklı bir bildiri gönderdi, bu da partiye bir sürü iftirayla doluydu. (s. 271)

126) 30 Aralık 1920 tarihinde, RKP (b)'nin VIII. şûra toplantısında, çeşitli fraksiyonların da katılmasıyla Rudzutak ve Rudzutak tarafından yayınlanan (Sendikaların Üretim Görevleri) savları üzerine tartışmalar kopmuştur. Bunun üzerine Lenin, bu savların dayanaklarının gösteril-

mesini istedi. Lenin'e Sovyetler Birliği Sendikalar Genel Birliği Prezidyumunun toplantısında tutulan 44 sayılı tutanak ve tutanakla beraber Lozofski'nin 1 Kasım 1920 tarihli notu gönderildi. Tutanağa göre prezidyum, Rudzutakın savlarını görüştükten sonra bu savlar onaylanmıştı. Ayrıca, V. Rusya Sendikalar Birliği Kongresi, Rudzutak'ın raporunu dinledikten sonra bu savları onaylıyarak, redaksiyon işini Rudzutak'ın başkanlığında bir komisyona verdi. Komisyon, sadece bir iki madde üzerinde durarak savları bütünledi.

Rudzutak'ın topladığı bütün belgeleri ve savları Lenin, Pravda gazetesine gönderdi, bunların son derece önemli olduğuna da ayrıca işaret etti, Lenin'in bu mektubu ve gönderdiği belgeler Pravda'nın 21-1-1921 tarihli sayısında yayınlandı. (s. 272)

127) Bak: bu kitabın 239 - 248. sayfaları. (s. 273)

128) VIII. İşçi-Köylü kızılordu erleri ve kazak milletvekilleri şûraları kongresi 22/29 Aralık 1920 tarihleri arasında Moskova'da düzenlenmişti. Kongre'ye katılan kadrolar bakımından bu kongre, daha önceki bütün kongrelerden daha kalabalıktı. Kongreye toplam olarak 2537 delege katılmıştı, bunlardan 1728 oy esas oy, 809 oy ise danışma oyu idi. Delegelerin parti kadrosu, % 91,7 komünist, % 2,7 sempatizan, % 3,9 partisiz, %0,3 menşevik % 0,3 Bund'cu, % 0,15 sol es-er'ler, % 0,15 anarşist, % 0,8 başka parti üyeleri idiler. Kongrenin bu kadrosu, Komünist Partisi'nin otoritesinin, küçük burjuva partilerinin politik olarak yıkılmalarının ve üstelik de halkın gözünde anti-sovyet karşı devrimci parti olarak göründüklerinin açık bir kanıtıydı.

Kongre, yabancı askeri müdahalenin yenildiği, içteki karşı-devrimci güçlerin bozguna uğratıldığı, en önemli cephe olarak ülkenin kalkındırılması cephesinin ön plana sürüldüğü zamanlarda toplanmıştı.

(V. İ. Lenin, Bütün Eserleri, c 42, s 37, Rusça Baskı). Gündemde, Tüm Rusya Merkez Yürütme Komitesi ve Halk Komiserleri Şûrası faaliyet raporu, tüm Rusya'nın elektriklendirilmesi, sanayi ve ulaştırmanın kalkındırılması, tarımsal üretimin geliştirilmesi, köy işletmelerine yar-

dım, bürokratizm ile mücadele eden sovyet organlarının daha iyi bir etkinlik göstermeleri ve başka konular vardı. Bütün bu konuların daha çok yönlü ve derinden derine incelenmesi için kongre, üç seksiyon oluşturdu: Sanayi, tarım ve sovyet devlet yapımı komisyonu.

Kongre başkanı Lenin'di.

Kongre gündeminde en önemli sorunlardan biri köy işletmeleri ve tarımsal ekonominin güçlendirilmesi idi. Bununla ilgili kanun layıhası 10 Aralık 1920 tarihinde kabul edildi. Lenin, bu kanun layihasından söz ederken onun çevresinde, tıpkı bir merceğin odağı çevresindeki gibi sovyet iktidarının yüzlerce karar ve kanun taslaklarının gruplaşmakta olduğunu söylüyordu. En önemli kanun maddeleri daima Lenin'le birlikte görüşülüyor ve bu görüşmeler, parti üyesi olmayan köylülerin katılmasıyla yapılıyordu.

Savaştan ve iç savaştan sonra barışçı kalkınmaya geçiş bütün sovyet aygıtının mükemmelleştirilmesini ve yeni baştan kurulmasını gerektirdi. Bunun için bu kongre sovyet kalkınması hakkında en ince ayrıntılara kadar hazırlanmış olan kararnameyi onayladı. Kongre ayrıca sa vunma ve iş şûrası hakkında yeni bir yasa maddesi de kabul etti. Ayrıca, sovyetlerin VIII. Kongresi, işte fedakarlık, inisiyatif, çalışkanlık ve ekonomi görevlerinin tayininde planlı ve örgütlü olarak çalışılması için kızıl emek bayrağı madalyasının verilmesini de kararlaştırdı. (s. 274)

129) «Partiye Çağrı», 3 Ocak 1921'de Petrograd bölge Parti örgütleri temsilcileri tarafından yapılan bir toplantıda kabul edildi. 6 Ocak'ta 4000'den fazla üye ve adayın toplanmış olduğu Halkevinde yapılan toplantıda onaylandı. Yalnız 20 red oyu verilmişti. Bölge parti örgütlerinde tartışıldığında üyelerin % 95-98'inin onayını kazandı.

Bu «Çağrı» da, Petrograd bolşevikleri, sendikaların görevleri hakkındaki görüşlerini ortaya koydular, Lenin'i desteklediler, Trotski platformunuysa şiddetle yerdiler. Diğer parti örgütlerini Lenin'i izlemeye çağırdılar, uygulanması halinde pratikte sendikaları ortadan kaldıracak

ve proletarya diktatörlüğünü zayıflatacak olan Trotski platformunun tehlikesini belirttiler. «Partiye Çağrı», 13 Ocak 1921 tarihli, 7 No.lu Pravda'da yayınlandı.

O sıralarda «tampon» durumunda olan Moskova Parti Komitesi, Petrograd Örgütünün çağrısına karşı çıktı. Pravda'nın aynı sayısında yayınlanan bir kararla Petrograd bolşeviklerinin önerilerini kabul etmenin «olanaksız» olduğunu bildirdi. Petrograd Parti Örgütünün bölünüp ayrı bir merkez haline gelme eğiliminin «son derece tehlikeli» olduğunu belirtti. Trotski'nin fraksiyonunu destekledi, hatta Parti aleyhtarı mücadelesine yardım bile vaadetti. (s. 275)

130) «Sendikaların Rolü ve Görevleri» konusu RKP'nin X. Kongresinde görüşüldü. Ve Parti MK'ne incelenmek üzere sunuldu. Bu teklif Lenin Platformu yada 10'ların platformu adını aldı. MK ve MK Sendika Komisyonunun bir grup üyesinin parti aleyhtarı grupların Platformuna karşıt önerileriydi. Bu belgeyle sendikalara yeni yeni görevler yüklendi. Bu görevler iç savaşın sonunda ön safta yapılacak işler olarak saptandı. Sendikalar buna göre, yönetim, ekonomi ve komünizm okulu rolünü üzerlerine alacaklardı. Sendikaların en önemli fonksiyonları devlet yönetimine katılmak, gerek Şûra'lar, gerekse ekonomi aygıtı için kadrolar hazırlamak, çalışma disiplini kurmak gibi görevlerdi. Eğitim ve inandırma yöntemi olarak sendikaların içinde, demokratik ilkelerin geliştirilmesi kabul ediliyordu. (s. 275).

131) «Demokratik Merkeziyetçilik» grubu, bölücü oportünistler grubuydu. Bunun başında Sapronov, Kamenski, Boguslavski, Osinski ve Rafael Farbman bulunuyordu. Bu grup ilk kez, 1919'daki VIII. RKP (b) Kongresinde Lenin'in ilkelerine karşı çıkmıştır. Bu grup, şûralarda ve sendikalarda partinin öncü rolünü inkar ediyor, üretimde, tek kişinin yönetici olarak sorumluluğunu reddediyor, Lenin'in örgütlenme konularıyla ilgili ilkelerini kabul etmiyor, fraksiyon ve gruplaşma özgürlüğü istiyordu. Hatta daha ileri giderek MK'nin politik ve örgütsel yönetimine karşı gelmeye de başladılar. Bu gruplar Ukrayna'da «Yoksul Köylü Komiteleri»ne karşı çıkışlarda

bulunuyorlardı. Oysaki bu komiteler köylerde proletarya diktatörlüğü aracıydı. Demokratik Merkeziyetçilik grubunun geniş kitlelere hiçbir etkisi yoktu. Bunlar, daha çok menşevikler arasında taraftar buluyorlardı. Maksimovski'nin kişiliğinde parti ile açık mücadeleye giriştiler. 1920-1921 yıllarında sendikalar üzerine tartışmalar yapılırken, kendi platformlarını yayınlayıp kongre öncesi toplantılarda savundular. Ancak çok az oy toplayabildiler. X. Kongre'de gördükleri şiddetli eleştiriler karşısında platformlarından vazgeçtiler. Fakat 1923 yılında Trotski muhalefeti ile bir blok haline gelip başlarında Sapronov ve Smirnov'un bulunduğu 15'ler grubunu kurdularlar. Bütün bu grup RKP (b) nin Tüm Rusya Kapsamlı XV. Kongresinde partiden atıldı. (s. 276)

132) İgnatovcular, parti aleyhtarı, anarko-sendikalist bir gruptu. Grubun başında İgnatov bulunuyordu. Bu grup, Moskova Parti Örgütü sınırları dışına çıkmıyordu. Bu grubun parti üyelerine ve işçilere hiçbir etkisi yoktu. İgnatovcular da partinin sosyalist yapıcılıktaki öncü rolünü inkar ediyor, «işçi muhalefeti»nin anarko sendikalist görüşlerini savunuyor, ekonominin yönetiminin Tüm Rusya Sendikalar Kongresinde seçilecek tek bir kurula verilmesini istiyor, demokratik merkeziyetçiliğe karşı çıkıyor, parti üyelerinin yalnız işçilerden oluşmasını talep ediyor, tartışma özgürlüğü istiyordu. X. Kongrede İgnatov, sözde «işçi muhalefeti» sözcüsü olarak konuşmuş ise de kongreden hemen sonra ignatovcular grubu dağılmıştır. (s. 276).

133) SBKP'nin Kararnameler, Kongre Kararları, Konferans tutanakları ve MK Plenumları Belgeleri ile Tarihçesi, 1954, c 1, s 422. (s. 278).

134) Burada, Parti aleyhtarı «İleri» grubu kastediliyor. Bu grup, «geri-çağırıcılar», ultimatistler, tanrının mimarisi taraftarları, menşevik tasfiyeciler ve Trotskicilerden oluşuyordu. Bu grup, 1912'de Prag'daki VI. RSDİP Konferansından sonra oluşturuldu.

Bu grubun amacı, devrimci işçi hareketinin bütünlüğünü bölmek, proleter partinin gücünü yıkmaktı. Hiçbir ilkeye dayanmayan bu grup, çok az bir süre tutunabildi

ve kısa bir zamanda dağıldı. (s. 279).

135) Lenin'in kastettiği tartışma, Moskova RKP (b) Komitesi toplantısında Moskova ve taşra örgütleri temsilcilerinin katılmasıyla yapılan 17 Ocak 1921 tarihli, sendikalar konulu tartışmadır. Bu tartışmalarda çeşitli grupların savları ileri sürüldü, 76 oy Lenin'in savı için, 27 oy Trotski, 5 oy Buharin, 11 oy Sapronov, 25 oy İgnatov için verildi. Toplantı sırasında bir daha oylamaya karar verildi, bu kez Lenin savları için 84, Trotski savları için 27 oy verildi. Ertesi gün, 18 Ocak'ta, Moskova Parti Komitesi bütün parti üyelerinin oybirliğiyle Lenin'in plotformunu desteklemesini öneren «Tüm Parti Örgütlerine» adlı bir çağrıyı kabul etti. (s. 279)

136) Lenin, «Bir Daha Sendikalar, Bugünkü Durum, Yoldaş Trotski ve Yoldaş Buharin'in Hataları» broşürünü, dinlenmeye çekildiği Gorki yazlık yerinde, 21-22 Ocak 1921 tarihinde yazmaya başladı. Bir-iki gün sonra Moskova'ya dönünce broşürün hemen hemen tümünün müsvettesini getirdi, 25 Ocak tarihinde broşür daktilo edilerek, dizgiye verildi. 26 Ocak tarihinde akşam geç vakit, Sendikaların rolü ve görevleri konusunda taşrada konuşmak üzere hareket edecek parti MK üyeleri bu broşürü basılmış olarak yanlarına aldılar.

137) Petrograd Pravdası, günlük gazete olarak 2 Nisan 1918 tarihinden Ocak 1924 tarihine kadar Merkez ve Petrograd komitesi organı olarak yayınlanmıştır. 1924 yılında bu gazete Leningrad Pravdası adını almış, bu isimle bugüne kadar çıkmıştır. (s. 283).

138) Bak: Bu kitapta 227 nci sayfa. (s. 284).

139) Bak: Bu kitapta 229 sayfa. (s. 291)

140) Zof'un, 3 Mayıs 1920 tarihli emri. Aynı yılda «Nehir ve karasuları ulaşımı taşra yönetimi bülteni»nin beşinci sayısında çıkmıştır. Bültende aynen şöyle denilmektedir: «Ülkemizin su yolları ulaşımında, bir dönüm noktasındayız. Artık, ilkel yöntemler, sistemsizlik, komitecilik ve anarşi, yalnız başına birşeyler yapma çabası dönemi bitti. Bundan sonra su yolları ulaşımı devlet işidir. Başlarında tam yetkili politik komiserler bulunacaktır. Su yolları ulaşımında bundan böyle komitelerin, esn-

dikaların ve seçim yolu ile işbaşına gelen temsilcilerin su işlerine karışmaya, teknik ve idari konularda söz söylemeye hiçbir hakları kalmamıştır.»

Bürokrasi örneği olan bu emir, Zektran'ın Trotskici yönetimi tarafından destekleniyordu. Trotski'nin etkisi altında, sendikalar, artık fonksiyonu bitmiş ordu komitelerine benzetiliyor ve su yolları ulaşımı işlerinin düzene konulmasında katkıda bulunmaktan birtek emirle uzaklaştırılabiliyordu. (s. 298)

141) Bak: Bu kitapta 258 - 163. sayfalar (s. 300)

142) Bak: Bu kitapta 243 - 248. sayfalar. (s. 312).

143) Maden işletmeleri işçilerinin II. Tüm Rusya Kapsamlı Kongresi. 25 Ocak - 2 Şubat 1921'de düzenlenmişti. Çalışmalara 295 esas, 46 danışma oyu ile toplam 341 delege katılmıştı, bunlar 332 000 sendika üyesini temsil ediyordu. Bunlar arasında 259 komünist ve parti üyeliğine aday bulunuyordu. Kongre başkanlığına Lenin ve Kalinin seçilmişti.

Kongreden önce, RKP (b) fraksiyonlarının dört toplantısı yapılmıştır. Bu toplantılarda, Lenin, Trotski ve Şliyapnikov arasında şiddetli tartışmalar olmuştu. Tartışmalar sonunda Lenin'in savunduğu platform için 137 oy, Şliyapnikov için 61, Trotski'ye ise 6 oy verildi. Kongre çalışmalarının yakıt krizi konusunda son derece büyük önemi olmuş, Sovyetler Cumhuriyetinin yaşadığı büyük yakıt krizini gidermek için maden kömürü üretimi konusunda birçok olumlu üretim programı hazırlanıp daha sonra hayata geçirilmişti. (s. 337)

144) Bak: Bu kitapta 236 - 238. sayfalar. (s. 338)

145) 24 Aralık 1920 tarihinde Trotski eski Zimin tiyatrosunda sendika birliklerinin üretimdeki görevleri hakkında bir konferans vermişti. Ayrıca, sendika hareketi, devlet demir yolları ve su yolları konularına da değindi, bu çıkış gerek parti içinde gerekse sendikalarda şiddetli tartışmalara yolaçmıştı. (s. 343)

146) RKP (b) nin X. Kongresi, Moskova'da 8-16 Mart 1921 tarihlerinde düzenlenmişti. Bu kez kongreye 694 esas oy verebilecek delege ve 296 danışma oyuna sahip delege

katılmıştı. Bunlar, 732 521 parti üyesini temsil ediyordu.

Kongre, ülkenin politik ve ekonomik hayatının en köklü konularında kesin kararlar almıştı. Kongre çalışmalarını Lenin yönetiyordu. Diğerleri yanında Lenin tarafından hazırlanan birçok karar ve özellikle «Partimiz İçinde Anarko-Sendikalist Eğilim» başlıklı karar onaylanmıştı.

X. Kongre çalışmalarında, sendikaların ekonomik gelişmedeki rolü en önemli yeri almıştı. Lenin'in başkanlığında çalışan bir komisyonun ulusal sorun konusundaki kararları çok büyük bir rol oynadı. Kongre eskiden beri süregelen ezilen halklar arasındaki eşitsizliği kaldırmaya, sosyalizmin kurulmasına en aktif biçimde katılmaya karar vermişti. Kongre, partiye karşı olan bütün eğilimleri özellikle milliyet konusunda şiddetle yererek emperyalist şovenizmin, yerel milliyetçiliğin komünizm, ve proleter enternasyonalizmi için çok büyük bir tehlike olduğuna işaret etmiştir. Bu kongrede yeni Merkez Komitesi seçilmiş, komite 25 üyeden oluşturulmuştur.

RKP (b) nin X. Kongresinin çok büyük tarihi önemi vardır, kongre kapitalizmden sosyalizme geçişin somut yollarını tesbit ederek yeni koşullar altında da sosyalizmin kuruluşu yöntemlerini saptamıştır. Kongrenin bütün kararlarında proletarya ile köylülüğün birliğinin kurulmasının önemine işaret edilmişti. (s. 347)

147) Söz konusu olan demeç Trotski'nin VIII. Şûra delegeleri toplantısında, 30 Aralık 1920 tarihindeki demecidir. (s. 348)

148) Bak: Bu kitapta 224. sayfa. (s. 349)

149) Lenin, 29 Aralık 1920 tarihinde VIII. Tüm Rusya Kapsamlı Şora Kongresinde alınan kararı kastediyor. Bu karar, demiryolları ve su yolları ulaşımının güçlendirilmesi ve geliştirilmesi perspektifleri konusundaydı. (s. 349)

150) «10'lar platformu», Lenin tarafından sendikaların rolleri ve görevleri konusunda X. RKP (b) kongresine sunulacak taslak, Lenin, Stalin, Tomski, Rudzutak, Lozofski, Kamenev, Zinovyev, Kalinin, Artem-Sergeyev ve Petrovski tarafından imzalanmıştır. (s. 350)

151) Bak: F. Engels, Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Dev-

letin Kökeni. (Karl Marx ve F.Engels, Bütün Eserleri, c 21 s 173) (s. 351)

152) SBKP'nin Kararname ve Kongre Kararları, Konferans Tutanakları ve MK Plenumları Belgeleriyle Tarihçesi», 1954, c 1, s 422, Rusça Baskı. (s. 352)

153) Bu belgede Lenin'in kendi sektereterine bir talimatı yazılı: «Yoldaş Lepeşinski, lütfen üç kopya çıkarınız, ikisi Stalin'e, biri bana. Şahsen iki defa kontrol ediniz». V. Lenin. Herhalde, yardımcıların çalışması hakkındaki kararname taslağı Lenin tarafından kaleme alınır alınmaz özel sekreterine verilerek, sonra politbüronun bütün üyelerine gönderilmiştir. Belgelerin zafı üzerinde, Lenin'in eliyle şunlar yazılı: «Yardımcıların çalışmaları hakkında karar. 11.4.1922 ve bu konudaki polemik. (Mayıs 1922)» (s. 353)

154) 23 Nisan 1922 tarihinde, eski Soldatenkov hastahanesinde V. İ. Lenin'e yapılan ameliyatta 30 Ağustos 1918 tarihindeki suikastten sonra vücudunda kalan kurşunlardan bir tanesi çıkarılmıştır. (s. 353)